

INSTITUT ZA IZUČAVANJE RELIGIJE

**SKRIVENA ISTINA
O ELEN VAJT**

Naziv skripte:

Skrivena istina o Elen Vajt

Priredivač:

Pavle Simović

Izdavač:

Institut za izučavanje religije

www.religija.me

Dizajn korica i tehničko uređenje:

Pavle Simović

Štampa:

Donat Graf, Beograd

Prvo izdanje, 2024.

Sadržaj

UVOD: PREISPITIVANJE „DUHA PROROŠTVA“	5
1. RANE GODINE I HARIZMATSKA ISKUSTVA ELEN VAJT	9
2. POSUĐIVANJE IZ APOKRIFA I KAŠNENJE „SVJETLOSTI“	60
POSUĐENI „DRAGULJI“ IZ APOKRIFA	60
ZBRKA OKO SUBOTE	70
„DUH PROROŠTVA“ TOKOM GRAĐANSKOG RATA	75
3. IZJAVE AKTERA O SVJEDOČANSTVIMA I VIZIJAMA ELEN VAJT	78
KAKO JE ELEN VAJT DOBIJALA INFORMACIJE KOJE JE KORISTILA U SVJEDOČANSTVIMA?	78
IZRAŽENE SUMNJE U VIZIJE ELEN VAJT	89
NEOSTVARENA PROROČANSTVA I SUMNJIVI VODIČ	98
OBJAŠNENJE VIZIJA ELEN VAJT	110
4. POD UTICAJEM: ODAKLE JE GOSPOĐA VAJT DOBIJALA SVOJE PO- RUKE?	126
BIBLIJSKA KONFERENCIJA 1919. I OTVARANJE PANDORINE KUTIJE	147
5. DA LI JE G-ĐA VAJT PRAKTIKOVALA ONO ŠTO JE PROPOVIJEDALA O ISHRANI	154
6. ZDRAVSTVENI REFORMATOR ISPRED SVOG VREMENA?	172
7. ŠOKANTNE TVRDNJE ELEN VAJT	178
AMALGAMACIJA LJUDI I ŽIVOTINJA	178
VISOKI LJUDI SA JUPITERA I ENOH NA SATURNU	191
ZVJEZDANA KAPIJA ORIONA	199
OSUDA MASTURBACIJE – VIZIJA ILI PLAGIRANJE	202
DA LI SU BOGU „UGODNE“ BOŽIĆNE JELKE?	206
TVRDNJE ELEN VAJT O SEBI	209
1906: SJEĆANJA ELEN VAJT NA NEKA RANA ISKUSTVA	211

DA LI BOŽJI PROROCI PRIMAJU SAVJETE OD MRTVIH?	219
RAŠLJAR I BUNAR NA IMANJU ZA SANATORIJUM	224
8. TEOLOŠKI ISPADI I KONTRADIKCIJE	226
KONFUZNO UČENJE O BOŽANSTVU	226
KONTRADIKTORNA TUMAČENJA	234
9. DVIJE HILJADE VIZIJA ELEN VAJT?	241
10. TESTAMENT ELEN VAJT	245
ŠTA SADA?	253
DODATAK: DA LI JE ELEN VAJT „DUH PROROŠTVA“ NAJAVLJEN U OTKRIVENJU?	267

Uvod: Preispitivanje „Duha proroštva“

Elen Guld Vajt (26. novembar 1827. – 16. jul 1915.), jedna je od osnivača Crkve adventista sedmog dana. Ona je napisala više od 5.000 periodičnih članaka i 49 knjiga. Od 2019. godine više od 200 naslova publikovanih pod njenim imenom je dostupno na engleskom jeziku, uključujući kompilacije sa njenih 100.000 stranica rukopisa koje je objavila Zaostavština Elen Vajt (Ellen G. White Estate).

Knjige koje identifikuju gospođu Vajt kao autora spadaju u dvije kategorije: (1) one objavljene za vrijeme njenog života, tj. do njene smrti 1915. i (2) one objavljene nakon njene smrti. Posthumne knjige uključuju kompilacije njenih spisa o različitim temama i izborima za upotrebu, kao i preimenovane tomove i one koji skraćuju ili modernizuju njene originalne publikacije.

Zaostavština Elen Vajt iznosi podatak da je ona dobila preko 2000 vizija i snova od Boga u hrišćanstvu na javnim i privatnim sastancima tokom svog života, čemu su svjedočili adventistički pioniri i šira javnost. Adventistički pioniri su na ova iskustva gledali kao na biblijski dar proroštva kao što je navedeno u Otkrivenju 12:17 i Otkrivenju 19:10, koji opisuju Isusovo svjedočanstvo kao „duh proroštva“. Njeni spisi pokrivaju širok spektar tema, uključujući religiju, društvene odnose, proročanstva, izdavaštvo, ishranu, kreacionizam, poljoprivredu (život na selu), teologiju, evangelizaciju, hrišćanski način života, obrazovanje i zdravlje.

Kritičari su izrazili sumnje u pouzdanost Elen G. Vajt kao proročice i autentičnost njenih vizija. Ronald L. Numbers, američki istoričar nauke, kritikovao je Elen Vajt zbog njenih stavova o zdravlju i masturbaciji.¹ Numbers tvrdi da je plagirala vitalističke pisce (kao što

¹ Numbers, Ronald L. (2008) [1976]. “Short Skirts and Sex”. *Prophetess of health: a study of Ellen G. White* (3rd ed.). Grand Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publishing Co. pp. 207–218.

su Horas Man i Larkin B. Kols) za njene argumente protiv masturbacije. U knjizi Elen Vajt „Apel majkama“ se navodi da nije prepisala svoj tekst od zagovornika zdravstvene reforme i da je samostalno došla do takvih zaključaka.² Osoblje *White Estate* priznalo je kritiku Nambersa značajnom, koje je pokušalo da je opovrgne u *Kritici knjige Proročice zdravlja*, tvrdeći da su sličnosti posledica natprirodnog nadahnuća koje je uticalo na svakog od autora.³

Rodžer Kun je napisao predavanje tvrdeći da su određeni sledbenici religije bili uključeni u „jednake, ali suprotne opasnosti“ u njihovom viđenju Vajtove. On je opisao jednu grupu koja ju je pretjerano obožila, i drugu grupu koja „uzima i bira“ na osnovu toga koja učenja slijede od nje.⁴

Kritičari su optužili Elen Vajt za plagijarizam. Jedan od njih bio je Valter T. Rea, koji se u svojoj knjizi „Bijela laž“ usprotivio „izvornoj“ prirodi njenih navodnih otkrića. Kao odgovor, *The White Estate* je objavio dokument kojim pobija tvrdnje predstavljene u „Bijeloj laži.“⁵

Advokat za intelektualnu svojinu Vinsent L. Remik (rimokatolik) je istraživao spise Elen G. Vajt tokom ranih 1980-ih i zaključio da su oni „u potpunosti neplagijat“.⁶ Kada je optužba za plagijat pokrenula značajnu debatu tokom kasnih 1970-ih i ranih 1980-ih, Adventistička Generalna konferencija naručila je veliku studiju Freda Veltmana da ispita pitanje književne zavisnosti pisanja Elen Vajt o Hristovom životu. Cijeli izvještaj od 2.561 stranica o „Projektu istraživanja Hristovog života“ dostupan je [online](#), zajedno sa skraćenom

² Numbers (2008), p. 211.

³ The Staff of the Ellen G. White Estate, *A Critique of the Book Prophetess of Health*, third edition (2008), p. 9

⁴ Coon, Roger. “Ellen G. White: The Person. The Human-Interest Story”. Andrews University. Retrieved February 6, 2018.

⁵ “Ellen G. White® Estate: The Truth About “The White Lie””. whiteestate.org. Retrieved January 17, 2020.

⁶ “Ellen G. White® Estate: The Ramik Report: Memorandum of Law Literary Property Rights 1790–1915.” whiteestate.org.

verzijom. Objavljeno sažeto izdanje pojavilo se 2023. Veltman je ispitao petnaest, nasumično odabranih poglavlja „Čežnje vjekova“ u potrazi za dokazima o književnoj zavisnosti i zaključio: „U prosjeku možemo reći da 31,4 posto teksta u određenoj mjeri zavisi o literarnim izvorima.“⁷ Rodžer V. Kun, Dejvid J. Konklin, Denis Fortin, King i Morgan, između ostalih, poduzeli su pobijanje optužbi za plagijat. Na kraju svog izvještaja Remik navodi:

„Nemoguće je zamisliti da je namjera Elen G. Vajt, kako se ogleda u njenim spisima i nesumnjivo ogromnim naporima uključenim u to, bila išta drugo do iskreno motivisan i nesebičan napor da se razumijevanje biblijskih istina stavi u koherentan oblik za sve da vide i shvate. Svakako, priroda i sadržaj njenih spisa imali su samo jednu nadu i namjeru, naime, unapređenje razumijevanja Božje riječi od strane ljudskog roda. Uzimajući u obzir sve faktore neophodne za donošenje pravednog zaključka o ovom pitanju, tvrdi se da su spisi Elen G. Vajt definitivno bili neplagijat.“⁸

Remik ju je oslobodio kršenja zakona zemlje i vremena (kršenje autorskih prava/piraterija). Godine 1911., više od 70 godina prije optužbi za plagijat, Vajt je u uvodu „Velike kontroverze“ napisala svoj razlog za citiranje, u nekim slučajevima bez pridavanja dužnog priznanja izvjesnim istoričarima čije „izjave daju spremnu i energičnu prezentaciju na ovu temu.“⁹ To znači da je priznala optužbe za „neodobreno parafraziranje“, uobičajenu književnu praksu njenog vremena. *Spectrum*, liberalna adventistička publikacija, vrlo kritična prema matičnom adventizmu, tvrdi da, zbog skandala s plagijatom, „barem obrazovana matična crkva“ više ne prihvata polaganje prava Vajtove na „verbalno nadahnuće“ koju su napravili neki od njenih

⁷ Veltman, Fred (1988). Life of Christ Research Project. p. 882.

⁸ “Ellen G. White® Estate: The Ramik Report: Memorandum of Law Literary Property Rights 1790–1915.”

⁹ Ellen G. White. The Conflict of the Ages Story, Vol. 5. The Great Controversy—Illustrated. Digital Inspiration. p. 16.

sledbenika.¹⁰

Da je Elen Vajt pozajmljivala od drugih autora, otvoreno je priznala i ona sama (ref. GC xi–xii) i ljudi koji su joj bliski (ref. 2SM 451–465).

Robert Olson, sekretar Zaostavštine Elen G. Vajt, rekao je: „Crkva ne poriče nagomilane dokaze o kopiranju Vajtove...“¹¹

Jedna od najranijih optužbi za plagijarizam protiv Elen Vajt odnosila se na njenu upotrebu *The Life and Epistles of St. Paul* od W.J. Conybearea i J.S. Howsona (1852) u pisanju *Sketches From the Life of Paul* (1883). Svezak od Konibira i Hausona, objavljen u Velikoj Britaniji i tamo zaštićen autorskim pravima, a kasnije je bez autorskih prava u SAD-u objavio T.Y. Crowell pod naslovom *(The) Life and Epistles of the Apostol Paul*. U trenutku smrti, Vajtova je u svojoj biblioteci imala nekoliko primjeraka Krouelove publikacije. I oko 2.000 knjiga drugih autora!

Javna sekularna štampa optužila je Elen G. Vajt za obiman plagijat, tvrdeći da je to njena opšta praksa, i zaključila da je „gospođa Vajt plagijator, književni lopov“.

Da li „Duh proroštva“ – kako je u adventističkom miljeu nazvano djelo Elen G. Vajt, što je titula koja, moramo se složiti, nosi ogromnu težinu, može proći test objektivnog kritičkog preispitivanja? Izložićemo neke manje poznate stvari koje su obilježile njen život i rad, a koje zvanična Crkva adventista sedmog dana skriva, prećutkuje ili nastoji da nekako opravda. Da li je sama Elen Vajt prikrila određene kompromitujuće činjenice iz svoje biografije? Namjera je, dakle, da se utvrdi činjenično stanje, da se pokaže i „druga strana medalje“, bez pristranosti, jer, vjerujemo, nijedan iskreni vjernik ne bi želio da bude prevaren.

¹⁰ McArthur, Benjamin (Spring 2008). “Point of the Spear: Adventist Liberalism and the Study of Ellen White in the 1970s” (PDF). *Spectrum*. 36 (2): 45, 53.

¹¹ Willey, T. Joe (January 5, 2017). “The Great Controversy Over Plagiarism: The Last Interview of Walter Rea”. *spectrummagazine.org*. Retrieved April 3, 2020.

1. Rane godine i harizmatiska iskustva Elen Vajt

Više od jednog vijeka, adventisti se neupitno oslanjaju na lični izvještaj Elen G. Vajt o njenim prvim putovanjima nakon razočaranja (prvi put objavljenim 1860.) za razumijevanje njenog prvobitnog poziva i njene najranije službe.¹²

U ličnom pismu Dž.N. Lafborou 1874. godine, ona opisuje kako je provela zimu/proljeće 1845. putujući od grada do grada, prvenstveno u Mejnu, boreći se protiv raznih oblika fanatizma koji su zaoкупljali one milerovce koji su (nakon razočaranja 1843. i 1844.) i dalje odbijali vjerovati da su u nečemu pogriješili sa predviđanjima o drugom Hristovom dolasku.¹³

Međutim, oživljeni novinski izvještaji o incidentu koji se dogodio tokom vikenda u Atkinsonu, u državi Mejn, u februaru 1845., u kojem su učestvovali Elen Harmon, Džejms Vajt, Dorinda Bejker, Izrael Damon i drugi, dovode u pitanje pouzdanost autobiografskih skica Elen Vajt.¹⁴

Dok retrospektiva gospođe Vajt o njenim najranijim putovanjima naglašava njenu ulogu u borbi protiv fanatizma, ona se takođe često zadržava na zapanjujućim čudima za koja kaže da su ili pratila njenu službu ili da su se desila u njenom prisustvu. Objavljeni izvještaj gospođe Vajt na tri stranice o hapšenju i suđenju Izraelu Damonu¹⁵ toliko je izvanredan da su neke specifične savremene reference na njega morale preživjeti u novinama u Novoj Engleskoj – pogotovo jer su u to bili uključeni i policija i sudovi.

Postoje najraniji iskazi očevidaca o Elen Harmon u viziji – izvještaji uključeni kao dio svjedočenja pod zakletvom u sudnici u

¹² Ellen White, *Spiritual Gifts*, vol. 2.

¹³ Ellen White to J.N. Loughborough, 24 August 1874.

¹⁴ “Trial of Elder I. Dammon,” *Pitcataquis Farmer*, 7 March 1845.

¹⁵ White, *Spiritual Gifts*, vol. 2, pp. 40-42.

vezi sa aktivnostima koje su dovele do Damonovog hapšenja. Istorijski najznačajniji nalaz bio je članak u časopisu *Piscataquis Farmer* od 7. marta 1845. pod naslovom „Suđenje starješini I. Damonu“. Ove nedjeljne novine u Doveru, u državi Mejn, dale su sažetak od 124-inčne kolone transkripta sudskog izvještaja o Damonovom suđenju 17. i 18. februara.

Prisustvo Elen Harmon prilikom hapšenja Damona i reference na njeno ponašanje tokom aktivnosti koje su dovele do njegovog hapšenja, čine ovaj dokument posebno fascinantnim. Međutim, fascinacija se pretvara u zabrinutost kada se izvještaj gospođe Vajt o aferi uporedi sa iskazom svjedoka na suđenju. Ali prije nego što napravimo ta poređenja, potrebno je uspostaviti kontekst i pročitati dokumente o kojima je riječ.

„Maglovito, snježno i s gradom“

Elen Harmon je napustila svoj dom u Portlandu, u državi Mejn, u januaru 1845. i otputovala saonicama sa svojim zetom, Samuelom Fosom, da posjeti svoje sestre u Polandu.¹⁶ Doživjela je jednu viziju u decembru 1844., kao i poziv da putuje i podijeli svoju viziju s drugim milerovcima iz Mejna.¹⁷

Od Velikog razočarenja prošlo je skoro tri mjeseca, a konzervativno stanovništvo Nove Engleske nije moglo razumjeti zašto je milerizam nadživio gorka razočaranja iz 1843. i 1844. Čak i prije nego što se Hrist nije pojavio, mnogi su vjerovali da ima „dovoljnih argumenata u korist svetog života bez pribjegavanja mogućnosti brzog kraja svijeta iz motiva koji se upućuju ljudima.“¹⁸

Dok se većina milerovaca tiho ponovo pridružila glavnim

¹⁶ Otis Nichols to William Miller, 20 April 1846. Artur Vajt, u svojoj knjizi, *The Early Years*, p. 75, citira Nikolsa; ali on proizvoljno mijenja Nikolsov „januar 1845“ u „februar 1845“. Čineći tako Vajt takođe protivrjeći svojoj izjavi „sredinom januara“ iz *Early Years*, p. 65.

¹⁷ Ellen White, *Life Sketches*, p. 72.

¹⁸ *Bangor Whig and Courier*, 26 October 1842.

denominacijama i društvu u cjelini, mali džepovi pravih vjernika bili su raštrkani po sjeveroistoku. Neki od njih, u rodnom gradu Elen Harmon, Portlandu, bogoslužili su „sa pristojnim ponašanjem... u Betovenovoj dvorani“.¹⁹ Sastanke drugih (kojima je prisustvovala gospođica Harmon), koji su se sastajali gotovo isključivo u privatnim kućama, karakterisali su „sveti“ pozdravni poljubac, glasna vika i pjevanje, fizička padanja, promiskuitetno (miješano) pranje nogu, višetruka krštenja potapanjem, čudne egzibicije dobrovoljne poniznosti (tj. puzanje, lajanje) i prezentacije nekoliko (uglavnom ženskih) vizionara.²⁰

Ali politika „nema rada“ koju je zagovarao izvjestan broj vodećih adventističkih ekstremista najviše ih je izložila pažnji opštinskih vlasti. Okrug Piskatakus (Piscataquis) bio je prvi koji je uveo ozbiljnu građansku intervenciju prema fanatičnim milerovcima u Mejnu. Nakon ovog presedana ubrzo su uslijedila hapšenja, suđenja i zatvaranja ili starateljstva u Oringtonu, Bangoru, Parizu, Norveju, Vudstoku i Portlandu.²¹

Elen Harmon se neprekidno kretala među ovim adventističkim ekstremistima, i vjerovatno je za dlaku izbjegla hapšenje u Oringtonu tako što je pobjegla sa mjesta događaja.²² I moguće je da je bila uhapšena – zajedno sa Džozefom Tarnerom – u Polandu u aprilu 1845.²³ Ali nema sumnje o prisustvu Elen Harmon i umiješanosti u

¹⁹ Daily Eastern Argus, 13 March 1845.

²⁰ Dorinda Baker: Pitcataquis Farmer, 7 March 1845; Emily C. Clemons: J.V. Himes to William Miller, 12 and 29 March 1845, as quoted in Ronald Numbers, Prophetess of Health, p. 17; Mary Hamlin: M.C. Stowell Crawford to Ellen White, 9 October 1908; Phoebe Knapp: White to Loughborough, 24 August 1874.

²¹ Daily Eastern Argus, 28 April & 28 May 1845; Oxford Democate, 8 April & 18 November 1845; The Norway Advertiser, 28 March 1845; The Bangor Whig & Courier, 19 February & 5 March 1845; “Letter from Bro. White,” Day-Star, 6 September 1845.

²² White to Loughborough, 24 August 1874.

²³ Otis Nichols to William Miller, 20 April 1846; Daily Eastern Argus, 28 April 1845.

incident u Atkinsonu koji je doveo do hapšenja Izraela Damona.

Paragrafi iz drugog toma *Duhovnih darova* (str. 40-42) sadrže jedini izvještaj Elen Vajt o incidentu u Atkinsonu iz februara 1845. godine.²⁴

Novinski izvještaji

Novinski izvještaji i drugi zapisi pružaju dodatni kontekst za incident koji je gospođa Vajt opisala sa takvom ekonomičnošću.

Subota uveče, 15. februara 1845. godine, zatekla je izvjestan broj razočaranih milerovaca (vjеровatno 50 ili 60) okupljenih u kući Džejmsa Ajera Mlađeg, u jugozapadnom dijelu malog grada Atkinsona u istočnom Mejnu.²⁵ Tog mjeseca u obližnjem Bangoru već je palo skoro 20 cm snijega. Meteorolog iz Bangora opisao je tu subotu kao „maglovitu, snježnu i s gradom“. Najviša dnevna temperatura bila je oko nule, ali je do devet sati te večeri bilo -7 stepeni.²⁶ Posjetici – od kojih je više od dvadesetak stiglo saonicama iz drugih gradova kao što su Ekseter, Garland i Orington – opipavali su smisao svog razočaranja.²⁷ Iako je domaćinstvo Ajer bilo živo sa vrućim obožavateljima, obližnji Mrtvi tok ili jedna od njegovih pritoka²⁸ će kasnije te noći biti mjesto najmanje dva ledena krštenja.²⁹

Sastankom je predsjedavao bivši pomorski kapetan iz Eksetera, Izrael Damon,³⁰ gdje su se isticale dvije vizionarke: gospođica Dorinda Bejker iz Oringtona i gospođica Elen Harmon iz Portlanda, kao

²⁴ *Spiritual Gifts*, Vol. 2, pp. 40-42, 1860.

²⁵ *Pitcataquis Farmer*, 25 March 1845.

²⁶ *Meteorological journal for Bangor, Maine*, February 1845, National Archives microfilm.

²⁷ *Pitcataquis Farmer*, 7 March 1845.

²⁸ This is deduced from the location of James Ayer Jr.'s home as given in the *Pitcataquis Farmer*, 25 March 1845; an 1880 atlas of Atkinson; and a description of the size and location of Dead Stream and its branches in "Atkinson" chapter XI of Amasa Loring's, *History of Piscataquis County* (Hoyt, Fogg & Donham, Portland, ME.: 1880), p. 89.

²⁹ *Pitcataquis Farmer*, 7 March 1845.

³⁰ *Oxford Democrat*, 1 April 1845.

i starješine Hol, Vajt i Vud.³¹

Svjedok optužbe Vilijam Krozbi, 37-godišnji advokat³² koji je prisustvovao sastanku u subotu uveče, opisao je to na sudu dva dana kasnije: „Povremeno bi svi pričali odjednom, klicali iz sveg glasa... Žena na podu ležala je na leđima sa jastukom ispod glave; povremeno bi se probudila i ispričala viziju za koju je rekla da joj je otkrivena... Po izricanjima, to je bio najbučniji skup na kojem sam ikada prisustvovao – nije bilo reda ni pravilnosti, niti bilo čega što je ličilo na bilo koji drugi sastanak kojem sam ikada prisustvovao...”³³

Možda bi bilo korisno reći o cijelom izvještaju *Piscataquis Farmer* koji slijedi da je njegov izdavač, Džordž V. Edes, bio 58-godišnji mirovni sudija.³⁴ Njegovo građansko imenovanje može objasniti zašto je odredio laika dobrovoljca da skрати transkript suđenja za čitaoce *Farmera*. Ali to takođe sugerirše razlog zašto je tome dato toliko prostora u ovom radu.

Tipične novine u državi Mejn tog perioda sastojale su se od četiri stranice, od kojih je polovina obično sadržavala javne obavijesti i reklame za patentirane lijekove. Bilo je vrlo neobično da vijesti prelaze dužinu jedne kolone. Samo su govori predsjednika Sjedinjenih Država ili drugih važnih nacionalnih ličnosti zahtijevali prostora koliko je dodijeljeno suđenju Damonu – sedam dugih kolona.

Cijeli izvještaj *Piscataquis Farmer* od 7. marta 1845. može se pronaći na Internetu.³⁵

Izveštaj *Piscataquis Farmer* o suđenju Damonu postavlja dva važna pitanja za adventiste sedmog dana. Prvo, da li su retrospektive gospođe Vajt o njenom sopstvenom ranom životnom djelu pouzdane, čak i uopšteno? I drugo, u kojoj mjeri je učestvovala u mileritskom

³¹ Pitcataquis Farmer, 7 March 1845.

³² United States Census, 1850, Piscataquis County, Maine.

³³ Pitcataquis Farmer, 7 March 1845.

³⁴ Paul Gordon to Ingemar Linden, 17 February 1987.

³⁵ <https://archive.org/details/TrialOfElderI.Dammon.ReportedForThePiscataquis-Farmer.-In>

fanatizmu posle 1844. godine?

Može se početi sa odgovorom na prvo pitanje i suprotstavljanjem izvještaja gospođe Vajt o Damonovom hapšenju i suđenju sa sažetkom iz svjedočenja na suđenju iz „Farmera“.

Izvjestavanje *Piscataquis Farmera* o suđenju Izraelu Damonu ima ogroman kredibilitet:

1. Broj svjedoka (20 za optužbu, 18 za odbranu).
2. Integritet svjedoka, od kojih su većina bili bogobožni ljudi koji se ne bi olako zakleli.
3. Kvalitet svjedoka (nekoliko svjedoka optužbe bili su advokati i mirovni sudije koji su imali interes za integritet svog pravnog sistema.
4. Gotovo potpuna saglasnost svjedoka – i odbrane i optužbe – oko incidenta.
5. Blizina njihovog svjedočenja o događaju (2 dana kasnije).
6. Očigledna autentičnost dijaloga.
7. Izuzetno dugo i doslovno izvještavanje.
8. Korištenje zapisnika suda i advokata od strane novinara.
9. Novinar je izrazio zabrinutost za vjerodostojnost njegovog izvještaja svjedočenju svjedoka: „Ni u kom slučaju nisam nastojao da vas pogrešno predstavim, i ako nađete grešku, molim vas da to pripisete mojoj glavi, umjesto srcu ... nudim ga kao nesavršen i nepristrasan izvještaj.“

Podsekretar *White Estate* Pol Gordon uhvatio se za novinarevu iskrenost i skromnost kako bi ocrnio njegov izvještaj: „Mislim da se moramo podsjetiti da se reporter... izvinjava što možda nije toliko tačan koliko bi mogao biti... U svakom slučaju, čini se da je izvještaj jednog novinara o suđenju u najmanju ruku nesavršen.“³⁶

U stvari, reporter je svjedocima i čitaocima „Farmera“ govorio koliko se trudio da bude tačan. „Skratio sam vaše svjedočenje koliko je to moguće“ iz zapisnika „Suda i advokata“, izostavljajući samo

³⁶ Ibid.

„najnevažniji dio“.

Gordon ima još jedan argument: „Ubrzo možete vidjeti da su njihova (svjedoci odbrane i optužbe) svjedočenja bila u suprotnosti jedno s drugim u gotovo svakom predmetu... Čini se da su oni protiv Damona pričali jednu priču, a oni koji su bili za njega pričali su drugu.“³⁷

Očigledno Gordon nije iskoristio priliku da pažljivo pročita reportersko skraćenje zapisnika sa suđenja. Svi svjedoci su se složili u svim tačkama bilo koje suštine osim da li se na Elen Harmon odnosi *Imitacija Hrista*, te ko je bio u spavaćoj sobi s Dorindom Bejker i zašto.

Tri svjedoka odbrane, svaki opširno predstavljen u izvještaju „Farmera“, izričito su potvrdili iskaz optužbe Vilijama Krozbija, Džejmsa Ajera Juniora, domaćina subotnjeg večernjeg sastanka koji je posvjedočio: „U suštini se slažem sa Krozbijem i Lambertom.“ Ajzli Ozborn je rekla: „Mislim da je Krozbijevo svjedočenje tačno.“ I Džejkob Mejson je dodao: „Čuo sam Krozbija kako svjedoči i mislim da je u pravu.“

Čini se, kako Gordon pretpostavlja, da Damon nije odslužio kaznu. Ali ne zato, kao što Gordon dalje spekulise, „jer je postojalo tako oprečno svjedočenje“.³⁸ Da je svjedočenje bilo toliko kontradiktorno kao što Gordon tvrdi, sud u Doveru ne bi „osudio zatvorenika u Popravni dom na deset dana.“

Navodno, branilac Holms se žalio. Jer sam Damon je napisao da je nakon izricanja presude „ostavljen do majskog roka [sjednice okružnog suda], a onda je nalog poništen; a ja sam oslobođen bez datuma.“³⁹

Nazivajući to „jednom od najvećih odbrana vjerske tolerancije i slobode, koju mi je ikada bilo zadovoljstvo slušati“, jedan od

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

³⁹ Israel Dammon to Samuel S. Snow, 28 May 1845, published in *The Jubilee Standard* 1 (5 June 1845) p. 104.

Holmsovih savremenika, Džozef D. Braun, sjetio se Holmsove predstave o Damonu kao „rječitog argumenta za religijsku slobodu i toleranciju i pravo svake osobe da se klanja Bogu po nalogu svoje savjesti, pod svojom lozom i smokvom.“⁴⁰

Damon nije pušten, kao što Gordon sugerije, „jer je postojalo tako oprečno svjedočenje“; ili, kako se sjeća g-đa Vajt, zato što su iskazi „mnogih svjedoka optužbe... odmah razbijeni iskazima prisutnih poznanika starješine D., koji su pozvani na klupu“.⁴¹ Argument iz zakona, a ne svjedočenje, spasio je Damona od deset dana zatvora u Popravnom domu.

Ironično je da je ovaj branilac fanatičnog adventiste bio veteran slobodnih zidara koji je postao prvi majstor masonske lože organizovane u Fokskroftu u godini Damonovog suđenja. „Religijski je bio slobodni mislilac, iako je bio povezan sa univerzalistima.“⁴²

Bivši pomoćnik sekretara za *White Estate* Ronald Grejbil upleo je vlastitu apologetiku – sugerišući da su u Atkinsonu Džejms Vajt i Elen Harmon uhvaćeni nesprenni i izvan svog elementa:

„Ne znam koliko se fanatičnog ponašanja dešavalo u Portlandu. Ali u određenom smislu, ona je prvi put bila izložena tome u Atkinsonu. Nakon što je prošla kroz ovo iskustvo, mirno je otputovala kolima do sledećeg grada s Džejmsom i sestrom Fos. Džejms je možda rekao: ‘Čovječe, nadam se da nikada više nećemo upasti u jedan od njih.’“⁴³

Iz publikacija i pisama gospođe Vajt može se jasno utvrditi da Atkinson nije bilo „prvo izlaganje“ fanatizmu gospođice Harmon. Jesenje večeri 1842. godine po prvi put je bila pala ničice od sile Svetoga Duha – što je nazvano „drugim“ blagoslovom – i nije se mogla

⁴⁰ John F. Sprague, Esq., “James Stuart Holmes, The Pioneer Lawyer of Piscataquis County,” *The Bangor Historical Magazine* IV (July 1888-June 1889), p. 34.

⁴¹ White, *Spiritual Gifts*, vol. 2, pp. 38-40.

⁴² Sprague, p. 35.

⁴³ “Scandal or Rite of Passage? Historians on the Dammon Trial,” *Spectrum* 17 (August 1987), p. 44.

vratiti kući te noći.⁴⁴

Prije nego što je upoznala Izraela Damona, prva vizija Elen Harmon (decembra 1844.) jasno ukazuje da je vjerovala u „operite noge i pozdravite braću svetim poljupcem“.⁴⁵

U svom najranijem objavljenom izvještaju, gospođa Vajt navodi neke od gradova koje je posjetila na svom prvom putovanju u istočni Mejn: Poland, Orington, Garland, Ekseter i Atkinson.⁴⁶ Prije vikenda hapšenja u Atkinsonu, gospođica Harmon je bila u Oringtonu, gdje je udružila snage s Džejsom Vajtom. U Garlandu je primila pismo od svoje majke u kojoj je „moli“ da se vrati kući u Portland jer su „lažni izvještaji kružili o meni.“ Ali imala je „veliku slobodu“ da tamo svjedoči, a „iz te kuće su se čuli iskreni uzvici slave i pobjede“ u Garlandu.⁴⁷ U najmanju ruku, sastanak u Garlandu morao je biti malo bučan.

Sledeća stanica gospođice Harmon bio je Ekseter, rodni grad Izraela Damona. Dvije godine kasnije, gospođa Vajt je pisala Džozefu Bejtsu o svom udijelu na tom sastanku:

„Prikaz o Mladoženjinom dolasku imala sam sredinom februara 1845. godine, dok sam bila u Ekseteru, u državi Mejn, na sastanku sa Izraelom Damonom, Džejsom i mnogim drugima. Mnogi od njih nisu vjerovali u zatvorena vrata. Mnogo sam patila na početku sastanka. Činilo se da je nevjerstvo bilo na sve strane.

Tamo je bila jedna sestra koju su nazivali veoma duhovnom. Ona je putovala i bila moćan propovjednik većinu vremena već dvadeset godina. Ona je zaista bila majka u Izraelu. Ali u društvu se podigla podjela o zatvorenim vratima. Imala je veliko saosjećanje i nije mogla vjerovati da su vrata zatvorena. Nisam znala ništa o njihovoj različitosti. Sestra Durben je ustala da priča. Osjetila sam se jako, vrlo tužno.

⁴⁴ White, Life Sketches, pp. 38-39.

⁴⁵ Ellen White, Early Writings, p. 15.

⁴⁶ White, Spiritual Gifts, vol. 2, pp. 38-40.

⁴⁷ Ibid., p. 39.

Na kraju se činilo da mi je duša bila u agoniji, i dok je ona pri-
čala, pala sam sa stolice na pod. Tada sam imala pogled na Isusa kako
ustaje sa svog posredničkog prijestola i odlazi u svetinju nad sveti-
njama kao Mladoženja da primi svoje kraljevstvo. Svi su bili duboko
zainteresovani za viđenje. Svi su rekli da im je to potpuno novo.
Gospod je radio u silnoj moći, stavljajući istinu kući u njihova srca.

Sestra Durben je znala šta je sila Gospodnja, jer ju je osjetila
mnogo puta; i kratko vrijeme nakon što sam ja pala bila je oborena i
pala je na pod, vapeći Bogu da joj se smiluje. Kada sam došla izvan
vizije, moje uši su bile pozdravljene pjevanjem i vikanjem sestre
Durben iz sveg glasa. Većina njih je primila viziju i utvrdila se na
zatvorena vrata.⁴⁸

Ono što je g-đa Vajt pisala Džozefu Bejtsu sa sastanka u Ekse-
teru sa Damonom, Džejmson i drugima očigledno nije bilo zamiš-
ljeno kao opis sastanka u cjelini; ali ono što je ona prikazala imalo je
miris harizmatične službe. Ona i sestra Durben obje su bile „oborene“
ili „pogubljene na pod“. A Durben je vikala dok je Harmon još bila u
viziji. Ne spominje se šta se još dogodilo; ali s obzirom na prisustvo
Izraela Damona i vjerovatno vođstvo sastanka, nema dobrog razloga
za sumnju da je on bio uključen u one „prakse“ koje je izvodio od
početka nove godine.

Svjedoci na suđenju Damonu su se složili da je on nekoliko sed-
mica predsjedavao sastancima u Garlandu, Ekseteru i Atkinsonu; i da
je poučavao da se ne praktikuje nikakav rad, da nema više spasenja
za grešnike, „sveto ljubljenje“, pranje nogu, puzanje i ponovno krš-
tenje.

Džon Bartlet iz Garlanda svjedoči da je poznavao Damona se-
dam godina i da je „njegov karakter uvijek bio dobar do otprilike šest
sedmica [prije]“.

Džeremaja B. Grin, pod zakletvom, rekao je: „Prisustvovao sam

⁴⁸ Ellen White to Joseph Bates, 13 July 1847. This letter is photographically repro-
duced in Ellen White's handwriting in *Adventist Currents* 1 (July 1984), pp. 13-15.

popodnevnom sastanku prije dvije sedmice [u nedjelju, 2. februara 1845.]... starješina Damon je bio predsjedavajući starješina.“ Tamo je Grin bio svjedok pranja nogu i „vidio Damona kako ljubi gospođu Ozborn.“

J.V.E. Harvi je rekao sudu da je prisustvovao na nekoliko sastanaka. „Prvi sastanak je trajao osam dana – poznavali smo Damona šest sedmica – Damon, [Džejms] Vajt i Hol su bili lideri.“

Sastanak u Atkinsonu očigledno nije bio inicijacija Džejmsa Vajta; a Elen Harmon je putovala s njim barem nekoliko sedmica.⁴⁹

Džon Galison je svjedočio da je bio upoznat sa Damonom „više godina“, da je „prisustvovao svakom sastanku“ (uključujući i one „u njegovoj kući“), i da vjeruje da je Damon „krstio oko jedanaestoro“. Stopa krštenja počela je rasti u mjesecu nakon Damonovog suđenja, jer je novi datum (april 1845.) postavljen od O.R.L. Krosiera i drugih da se Gospodnji povratak približava.⁵⁰ Od 20. do 24. marta pronađeno je deset do petnaest kandidata koji se svakodnevno krštavaju među onima koji se još uvijek sastaju u domu Džejmsa Ajera Mlađeg, u Atkinsonu.⁵¹ I, prema *Oxford Democratu*, Damon je još uvijek bio „njihov predsjedavajući starješina“.⁵²

Pod zakletvom ili pod nadahnućem – kome vjerovati?

Da gospođu Vajt nije odvratilo Damonovo ponašanje u Atkinsonu, lako se može zaključiti iz njenog sopstvenog pisanja. Godine 1860. prisjetila se sastanka u Ekseteru i „onoga što mi je pokazano u vezi sa nekim prisutnim fanatičnim osobama, koji su bili uzdignuti duhom Sotone.“⁵³ Ovo se ne može odnositi na Damona na kojeg je „Duh Gospodnji počivao“ nekoliko dana kasnije (i na sledećoj

⁴⁹ White, *Spiritual Gifts* vol. 2, p. 38; *Life Sketches*, p. 73.

⁵⁰ O.R.L. Crosier, “Prophetic Day and Hour,” *The Voice of Truth and Glad Tidings* (9 April 1845), p. 15.

⁵¹ Pitcataquis Farmer, 25 March 1845.

⁵² *Oxford Democrat*, 1 April 1845.

⁵³ White, *Spiritual Gifts*, vol. 2, p. 39.

stranici)⁵⁴ tokom njegovog hapšenja u Atkinsonu. Gospođa Vajt je na suđenju lionizirala Damona; a nedugo nakon toga ona i Damon bili su zajedno u Topšemu, Mejn, gdje je napisala: „Brat Damon je vadio u Duhu i sili Božjoj,“ kako bi podstakla molitvu ozdravljenja za Frensis Hauland.⁵⁵

Grejbil kaže da se „nakon što je prošla kroz ovo iskustvo [u Atkinsonu], mirno odvezla do sledećeg grada sa Džejsom i sestrom [Lujzom] Fos u kočiji.“⁵⁶ Malo je vjerovatno da se gospođica Harmon „mirno odvezla do sledećeg grada.“ Ona i Džejs su odlazili sa mjesta hapšenja. Da su se osjećali smireno i hrabro, spojili bi svoje potkrepljujuće svjedočenje sa svjedočenjem „jake braće“ koja su bila prisutna i koji su, kako je gospođa Vajt kasnije napisala, „stali uz njega [Damona] na suđenju.“⁵⁷

„Sestra Fos“ najvjerovatnije nije bila „u kočiji“. Vjerovatno je zbog toga Elenina majka „molila“ da se „vрати kući“.⁵⁸ Dostupna dokumentacija sugerise da je Lujza Fos prvo pratila Elen nešto kasnije, na njenom prvom putovanju u Nju Hempšir.⁵⁹ I, s kim god da je putovala, prevozili su se sankama, a ne kočijama.

Džejs Vajt ne bi rekao: „Čovječe, nadam se da nikada više nećemo ući u jedan od njih.“ Kao što je naznačio J.V.E. Harvi u zgradi suda u Doveru, „Damon, Vajt i Hol su bili lideri“ na ranijem sastanku koji je „trajao osam dana“. A kasnije u ljeto 1845. Vajt se blisko poistovjetio sa fanatičnim adventistima, pišući: „Većina naše braće je pod nadzorom“, i prkosno parafrazirao dio prve vizije svoje prijateljice:

„Do tog vremena Bog im je (nemileritske hrišćane) stavio do znanja da je volio ‘maštovitu’, ‘fanatičnu’, ‘sramotu’ grupu, koji su

⁵⁴ Ibid., 40.

⁵⁵ Ibid., 40.

⁵⁶ “Scandal or Rite of Passage,” Spectrum, p. 44.

⁵⁷ White, Spiritual Gifts, vol. 2, p. 42.

⁵⁸ Ibid., 39.

⁵⁹ White to Loughborough, 24 August 1874; Spiritual Gifts vol. 2, p. 46.

mogli jedni drugima oprati noge.“⁶⁰

Godinu dana kasnije, i četiri dana prije njegovog vjenčanja sa Elen [30.08.1846.], Džejms Vajt se požalio „bratu Kolinsu“ na „skupštinu tvrdih, ružnih kongregacionalista i metodista“ pred kojom je trebalo da drži pogrebnu službu. On se uvjerio da je Kolins shvatio da neće „pokušati da preobradi ljude u adventsku vjeru. Ne; prekasno je. Ali naša je dužnost u nekim prilikama dati razlog za našu nadu, mislim, čak i ‘svinjama’.“ Nekoliko redova kasnije Vajt je spomenuo nedavnu posjetu nekim od svojih prijatelja adventista, zaključivši: „Zajedno smo imali vrijeme Duha Svetoga.“⁶¹

Elen Vajt na optuženičkoj klupi

I svjedoci optužbe i odbrane slažu se u suštini oko onoga što se dogodilo u kući Ajerovih u Atkinsonu u subotu uveče, 15. februara 1845. Ali postoji suštinsko neslaganje između izvještaja gospođe Vajt iz 1860. – petnaest godina nakon događaja – i iskaza svjedoka kako je objavljeno u *Piscataquis Farmeru*. Zapisnik i svjedoci su joj kontradiktorni u većim i manjim tačkama, a nijedan svjedok je ne podržava ni po jednom spornom pitanju.

Kontradikcija koja je najvažnija je između svjedočenja službenika koji je hapsio, Džozefa Moltona, i sjećanja gospođe Vajt o tome da li su se učesnici u Ajerovom domu opirali Damonovom hapšenju ili ne. Zamjenik šerifa Molton je svjedočio da je, kada je obavijestio Damona da je uhapšen, „neki broj žena skočio na njega – on se držao za njih, a one za njega“. Molton je rekao da je „otpor bio toliko velik“ da je morao dva puta slati pojačanje da pomogne njemu i trojici pomoćnika koji su ga pratili. „Odupirali su nam se i muškarci i žene“, rekao je Molton.

Elen Vajt kaže da kada su šerif i njegova tri zamjenika pokušali

⁶⁰ James White to “Dear Bro. Jacobs,” 19 August 1845 published in *The Day-Star* 7 (6 September 1845).

⁶¹ James White to “My Dear Brother Collins,” 26 August 1846.

da uhapsu Damona, „Duh Gospodnji je počivao na njemu, i njegova snaga je oduzeta, i on je pao na pod bespomoćan.“ U svojim nastojanjima da izvuku Damona iz kuće, prisjetila se, muškarci bi ga „pomaknuli samo nekoliko centimetara, a zatim izjurili iz kuće“ jer je „u toj prostoriji bila sila Božja, a sluge Božje sa svojim licima obasjanim Njegovom slavom“, insistirala je, „nisu pružali otpor“. Ali, uprkos naporima desetak muškaraca, „starješinu D. je držala Božja sila oko četrdeset minuta, i nije sva snaga tih ljudi mogla da ga pomjeri sa poda na kome je ležao bespomoćan.“⁶²

Ne samo da je g-đa Vajt u suprotnosti sa izvještajem službenog lica koje je hapsilo o tome šta su on i njegovi ljudi iskusili, već njena verzija opisuje događaj koji je očigledno izvan uobičajenog ljudskog iskustva. Bila istinita ili lažna, njena verzija je fantastična. Ako je g-đa Vajt tačno opisivala *natprirodni* događaj, onda reakcija ljudi koji su prisustvovali ili iskusili to izgleda veoma *neprirodno*. Ovako izuzetan događaj svakako bi bio u centru pažnje. Ipak, nijedan od brojnih svjedoka ni odbrane ni optužbe nije u suprotnosti sa sažetim opisom hapšenja šerifa Moltona.

U stvari, ako je dvanaest muškaraca naporno i bezuspješno radilo na tome da pomjeri jednu ležecu i inače neometanu osobu, i ako je u prostoriji bila tako snažna, ali nevidljiva aura da im je „bilo olakšanje što bi povremeno izjurili iz kuće“, normalni ljudi bi bili dovoljno uplašeni (ili preobraćeni) iskustvom da napuste svoju misiju mnogo prije nego što je isteklo četrdeset minuta.

Greške gospođe Vajt u manjim tačkama koje uključuju samo suđenje dodatno oslabljuju kredibilitet njenog izvještaja:

Vajt: „Advokat je ponudio svoje usluge.“ ⁶³	Svjedok Džuel Dur, Damonov drug: „Angažovao sam branioca u ovom slučaju da branim zatvorenika.“
--	---

⁶² White, Spiritual Gifts, vol. 2, pp. 40-41.

⁶³ Ibid., 41.

Vajt: Damona su „zamolili da im [sudu] da sinopsis svoje vjere.“ ⁶⁴	Piscataquis Farmer: „Sud mu je dopustio da govori.“
Vajt: Damona su „zamolili da otpjeva jednu“ od njihovih „čudnih himni“. ⁶⁵	Piscataquis Farmer: „Zatvorenik i njegovi svjedoci tražili su dozvolu, i pjevali kako slijedi:, ‘Dok sam bio dolje u egipatskoj zemlji,...’“

Ovaj incident s početka 1845. postavlja moderne adventiste pred nesretan izbor između tadašnjih svjedoka i sjećanja Elen Vajt – između svjedočenja datog pod zakletvom i izjava datih pod navodnim nadahnućem.

Gospoda Vajt fanatik?

Adventistima koji su voljni da dopuste da nagomilana težina dokaza utiče na njihovu procjenu sjećanja g-đe Vajt će biti od pomoći pregled njenog učešća u fanatizmu protiv kojeg je tvrdila da se borila. Svjedočenje pod zakletvom svjedoka na suđenju Damonu – i za optužbu i za odbranu – sugerije da je Elen Harmon bila više uključena u bizarne prakse koje su ubrzale hapšenje Izraela Damona nego što su Adventisti sedmog dana ikada mogli zamisliti.

Sve kasnije objavljene i neobjavljene izjave gospođe Vajt o njenom najranijem iskustvu poriču bilo kakvo učešće u fanatizmu. Zapravo, ona snažno insistira da je njena primarna dužnost bila putovati među razočaranim adventistima i boriti se protiv fanatizma:

„Postala je moja neprijatna dužnost da se suočim sa ovim [fanatizmom], i naporno smo se trudili da ga potisnemo. Nismo učestvovali u njemu, samo da bismo odlučno svjedočili protiv njega gdje god smo ga sreli.“⁶⁶

„Nominalni adventisti su me optužili za fanatizam, i ja sam

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ Ibid., 42.

⁶⁶ White to Loughborough, 24 August 1874.

lažno, i od nekih opako, predstavljena kao vođa fanatizma koji sam pokušavala da uklonim.“⁶⁷

Bilo bi nepravedno proglasiti gospođu Vajt krivom za fanatizam samo zato što se stalno družila s fanaticima. Na kraju krajeva, kako bi se mogla boriti protiv fanatika a da nije tamo gdje su bili? Međutim, svjedoci na Damonovom suđenju, uz nezavisnu dokumentaciju, sugerišu da je ona učestvovala u nekim od aktivnosti koje je kasnije osuđivala i kako se sjećala te borbe.

Ponovno krštenje

„Neki su imali uznemirujuće čarolije (ili su se pretvarali da imaju) izjavljujući da je dužnost neke određene osobe da se ponovo krsti“, napisao je Džon Kuk uredniku Morning Stara.⁶⁸ Kuk, ako je čitao novine, možda je imao na umu Elen Harmon. Ovo zato što su i prijateljski i neprijateljski svjedoci na Damonovom suđenju svjedočili da je gospođica Harmon nekim pojedincima koji su te subote uveče posjetili dom Džejmisa Ajera Mlađeg, predstavila bolne alternative: mogli su se podvrgnuti ledenom krštenju te iste noći ili „ići u pakao“. Loton Lambert je obavijestio sud da je Harmon:

„ispričala svoju viziju jednoj mojoj rođaki, da mora biti krštena te noći ili da ide u pakao – usprotivila se, jer je jednom bila krštena.“

Lambert je dalje svjedočio da je Harmon:

„pozvala Džoela Dura, rekla da je sumnjao, i da neće ponovo biti kršten – rekla je brate Dur nemoj ići u pakao. Dur je kleknuo kraj njenih nogu i pomolio se.“

Ajzli Ozborn, prijateljski svjedok, izjavila je:

„Rekla im je da joj je Gospod otkrio njihove slučajeve, i ako se te večeri ne krste, otići će u pakao. Vjerovali smo joj...“

Jedna u ovom trenutku i u to vrijeme Elen Harmon nije bila lice-mjer. Prvi put je krštena sa četrnaest godina 26. juna 1842. u zalivu

⁶⁷ White, *Spiritual Gifts*, vol. 2, p. 58.

⁶⁸ John Cook, 5 April 1845 letter to the editor, *Morning Star*, 16 April 1845.

Kasko.⁶⁹ Kasnije, Džejms Vajt je napisao, primila je „krštenje iz mojih ruku, u ranom periodu svog iskustva“.⁷⁰ I propovijedala je iz vizije ono što je praktikovala – barem do 1850. godine. 19. jula te godine, dok je bila u Osvegu, država Njujork, imala je viziju da oni koji su od 1844. držali nedjelju za subotu:

„...morali bi ući u vodu i krstiti se u vjeri zatvorenih vrata i u držanju Božjih zapovijesti i u vjeri Isusa koji dolazi da sjedne na prijesto svog Oca Davida i da otkupi Izrael.

Takođe sam vidjela da će oni koji su kršteni iza vrata crkve koju ispovijedaju morati ponovo biti kršteni izvan tih vrata, u gore spomenutu vjeru, a svi koji nisu kršteni od ‘44. moraće se ponovo krstiti prije Isusovog dolaska, i neki sada neće napredovati dok se ta dužnost ne izvrši.“⁷¹

Kasnije je gospođa Vajt odustala i od svoje teologije na osnovu vizije iz Osvega i od metodologije sastanka u Atkinsonu:

„Za nekoliko... naših propovjednika pokazano mi je da su pogriješili...[tako što su] postavili probno pitanje o ponovnom krštenju. Ovo nije način na koji treba tretirati tu temu... Ova dobra braća nisu dovodila one novopridošle u vjeru korak po korak, smotreno i oprezno, a... neki su bili okrenuti od istine, dok bi malo vremena i nježnosti, pažljivog ophođenja prema njima spriječili sve te tako tužne rezultate.“⁷²

Zatvorena vrata⁷³

Godine 1845. gđica Harmon je vjerovala da je proba zatvorena za „cio zli svijet“⁷⁴ 22. oktobra 1844. Ona je priznala u pismu Dž.N. Lafborou 1874. da „nakon što je prošlo vrijeme ‘44, ja sam vjerovala

⁶⁹ S.D.A. Encyclopedia, p. 1585.

⁷⁰ James White, Life Incidents, p. 273.

⁷¹ Ellen White, Oswego vision, 29 July 1850 (Advent Source Collection).

⁷² Ellen White to G.I. Butler, 13 December 1886, quoted in Evangelism, p. 375.

⁷³ Za skromnu diskusiju o problemu zatvorenih vrata, vidi Adventist Currents 1:4 (July 1984).

⁷⁴ Ellen White, A Word to the Little Flock (30 May 1847), p. 14.

da više grešnika neće biti preobraćeno.“ Ovo je tačno. Međutim, njene sledeće riječi sugerišu da su vrata bila zatvorena i njenom sjećanju i njenoj teologiji:

„Nikada nisam imala viziju da se više grešnika neće obratiti, i ja sam jasna i slobodna da kažem da me niko nikada nije čuo da govorim niti je pročitao iz mog pera izjave koje će ih opravdati u optužbama koje su protiv mene iznijeli zbog ove tačke.“⁷⁵

„Oni“ koji su je „optužili“ bili su četiri prijatelja i poznanika gospođe Vajt iz prvih dana. Drugačije su pamtili njen odnos sa Zatvorenim vratima. Izrael Damon je, naravno, bio tamo:

„Prošlo je dvadesetak godina otkako smo bili povezani sa gospodom V., ali se vrlo savršeno sjećamo da je njene prve vizije, ili vizija, ispričala i ona i drugi (posebno gospođa V.) u vezi sa propovijedanjem *zatvorenih vrata*, i išla da potkrijepi isto.“⁷⁶

Prvi put je Elen Harmon ispričala svoju prvu viziju daleko od svog doma u Portlandu u januaru 1845. u Megvir Hilu u Polandu.⁷⁷ Džon Megvir se sjećao:

„o prvim vizijama koje je imala bile su u mojoj kući u Polandu. Rekla je da joj je Bog rekao u viziji da su se vrata milosti zatvorila, i da više nema šanse za svijet, a ona će reći kome su bile mrlje na njihovim haljinama; a te mrlje su dobili na preispitivanju njenih vizija, da li su od Gospoda ili ne.“⁷⁸

G-đa Lusinda S. Budik sreća je Elen Harmon nekoliko puta 1845. godine u kući njenog ujaka u Saut Vindhamu, Mejn. Gospođa Burdik se prisjetila da je tokom jedne od vizija gospođice Harmon „njena pozicija na zemlji izgledala toliko neprijatno da sam joj stavila glavu u svoje krilo i tako je podržavala tokom cijelog događaja.“⁷⁹ Gospođa Burdik je napisala:

⁷⁵ White to Loughborough, 24 August 1874.

⁷⁶ Israel Dammon, *The World's Crisis*, 1 July 1874.

⁷⁷ Arthur White, *The Early Years*, p. 65, referencing Letter 37, 1890.

⁷⁸ John Megquier, *The World's Crisis*, 1 July 1874.

⁷⁹ Lucinda S. Burdick, notarized statement, 26 September 1908.

„Elen... je rekla da joj je Bog u viziji pokazao da je Isus Hrist ustao desetog dana sedmog mjeseca, 1844., i zatvorio vrata milosti; da je zauvijek napustio posrednički prijesto; cio svijet je osuđen na propast i izgubljen, i nikada nije bilo spasa za druge grešnike... Rečeno mi je da na ovoj [zapadnoj] obali poriču da je ikada vidjela zatvorena vrata milosti; ali postoje hiljade živih svjedoka koji znaju da crnja laž ne može biti izmišljena, a ja sam jedan od njih.“⁸⁰

Pastor I.C. Velkam, kojeg je ponovo krstio Džejms Vajt,⁸¹ sjetio se da ju je „nekoliko puta uhvatio [gospođicu Harmon], dok je padala na pod, ponekad kada je padala u nesvijest od vizije.“

„Čuo sam je kako priča svoje vizije... Nekoliko je objavljeno u listovima [vjerovatno se odnosi na ranu stranicu, *Malom ostatku rasutom u inostranstvu*]⁸² u smislu da su izgubljeni svi koji nisu podržali pokret ‘44. Hristos je napustio prijesto milosti, i svi su bili zapečaćeni koji će ikada biti, i niko drugi se nije mogao pokajati. Ona i Džejms su to poučavali jednu ili dvije godine.“⁸³

Iako ova četiri svjedoka protivrječe izjavi gospođe Vajt iz 1874. u kojoj ona kaže: „Nikada nisam imala viziju da se više grešnika neće obratiti, i... niko me nije čuo da kažem niti je pročitao iz mog pera“ takve izjave, to nije slučaj njihove riječi u odnosu na njenu. To je gospođa Vajt protiv gospođe Vajt. Dvadeset sedam godina ranije – 13. jula 1847. – dok je još uvijek vjerovala u nepovratno zatvorena vrata, Elen Vajt je pisala Džozefu Bejtsu o viziji koju je dobila u februaru 1845. na svom prvom misionarskom putovanju:

„Dok sam u Ekseteru, u državi Mejn, na sastanku s Izraelom Dameronom, Džejmsom i mnogim drugima, mnogi od njih nisu vjerovali u zatvorena vrata... Tada sam imala pogled na Isusa kako ustaje sa svog posredničkog prijestola i odlazi u svetinju nad svetinjama kao Mladoženja da primi Njegovo kraljevstvo... Većina njih je primila

⁸⁰ Lucinda S. Burdick, *The World's Crisis*, 1 July 1874.

⁸¹ Isaac C. Wellcome, *History of the Second Advent Message*, p. 403.

⁸² James White, publisher, 6 April 1846.

⁸³ Isaac C. Wellcome, *The World's Crisis*, 1 July 1874.

viziju i utvrdila se na zatvorenim vratima.“⁸⁴

Do 1883. g-đa Vajt ne samo da je poricala da je imala viziju da „više grešnici neće biti obraćani,“ već je sada dodala kontradikciju da su njene vizije izvele iz zablude tu malu grupu iz njihove zablude zatvorenih vrata.

„Neko vrijeme nakon razočaranja 1844., držala sam, kao i zajedničko adventno tijelo, da su vrata milosti tada zauvijek zatvorena za svijet. Ova pozicija je zauzeta prije nego što mi je data prva vizija. Svjetlost koja mi je data od Boga bila je ta koja je ispravila našu zabludu i omogućila nam da vidimo pravi položaj.“⁸⁵

Davne 1866. godine, tri godine nakon zvanične organizacije Crkve adventista sedmog dana, Snuk i Brinkerhof su pružili dovoljno dokaza da je lagala o tome koliko dugo je zastupala Doktrinu zatvorenih vrata. Tokom 1970-ih, Skip Bejker je fotokopirao i objavio njeno pismo iz 1847. Džozefu Bejtsu koje je pružilo nedvosmislen dokaz da su Snuk i Brinkerhof bili u pravu u svojoj optužbi da je ona zataškala stvar i vjerovala u Zatvorena vrata mnogo duže nego što je tvrdila. Ona ima dug niz neuspjelih proročanstava i drugih grešaka koje su dovele do tajnog sastanka najviših zvaničnika ASD 1919. godine kako bi se odlučilo što učiniti s njenim lažnim tvrdnjama.

Napokon, evo i hronologije „zatvorenih vrata“.

1844.	22. oktobar	Veliko razočarenje. Hrist se ne vraća na datum koji je predvidio Vilijam Miler.
	decembar	Većina milerovaca se vratila u svoje prethodne crkve. Neki i dalje insistiraju da je pokret bio ispravan. Oni podučavaju: <ul style="list-style-type: none">- Isus je ušao u Svetinju nad svetinjama 22. oktobra 1844. godine.

⁸⁴ Ovo pismo je reprodukovano u rukopisu Elen Vajt u Adventist Currents 1 (July 1984), pp. 13-15.

⁸⁵ Ellen White, Selected Messages, vol. 1, p. 63.

		<ul style="list-style-type: none"> - Isus je ispunio parabolu o deset djevica gdje Zaručnik „ulazi“ sa pet spremnih djevica. - Vrata spasenja su „zatvorena“ za one koji nisu bili dio mileritskog pokreta 1844. godine. - Oni su sada u „vremenu testiranja“ i Isus će doći za godinu dana.
	11. decembar	Vilijam Miler piše: „Mi smo obavili svoj posao upozoravajući grešnike i pokušavajući probuditi formalnu crkvu. Bog je u svom providenju zatvorio vrata; možemo samo podstaknuti jedni druge da budemo strpljivi.“ (<i>Advent Herald</i> , 11. decembar 1844).
1845.	Jan. - Dec.	<p>Elen Vajt počinje da ima vizije u vezi sa „zatvorenim vratima“. Jedan koji je svjedočio njenim vizijama u svom domu, Džon Megvir, napisao je: „Dobro znamo kurs Elen G. Vajt, vizionarke, dok je bila u državi Mejn. O prvim vizijama koje je imala bila su u mojoj kući u Polandu. Ona je rekla da joj je Bog rekao u viziji da su se vrata milosti zatvorila i da za svijet više nema šanse.“ (<i>The True Sabbath</i>, Miles Grant, p. 70)</p> <p>G-đa L.S. Burdik je dobro poznavala gospođu Vajt. Napisala je: „Upoznala sam Džejmisa Vajta i Elen Harmon (sada gospođu Vajt) početkom 1845... Elen je imala ono što se naziva vizijama: rekla je da joj je Bog u viziji pokazao da je Isus Hrist ustao i desetog dana sedmog mjeseca, 1844., zatvorio vrata milosti; zauvijek je napustio posrednički prijesto; cijeli svijet je bio osuđen na propast i izgubljen; i nikada više nije bilo spasa za druge grešnike.“ (<i>The True Sabbath</i>, p. 72).</p>
	7. februar	O.R.L. Krosier objavljuje svoje shvatanje Hristovog ulaska u Svetinju nad svetinjama 22. oktobra 1844. u <i>Day Staru</i> . Gospođa Vajt kasnije prihvata ovu

		publikaciju kao „ istinsko svjetlo “.
	19. februar	Vilijam Miler izražava svoje uvjerenje da se nijedan grešnik nije obratio na zemlji tokom poslednjih pet mjeseci: „Nisam vidio pravo obraćenje od [22. oktobra 1844.]“ <i>Voice of Truth, Feb. 19, 1845.</i>
	april	Džoša Hajms upozorava da doktrina „zatvorenih vrata“ sprječava vjernike da „ispoljavaju dobronamjerna osjećanja prema grešnicima, s ciljem da ih spasu, tako da se uništava taj najvažniji element Hristovog duha i hrišćanskog karaktera.“ <i>Morning Watch, June 12, 1845, p. 192.</i>
1846.	20. april	Otis Nikols, vjernik Elen Vajt i svjedok njenih vizija, piše Vilijamu Mileru: „Njena poruka... ohrabrila ih je da se drže vjere i pokreta sedmog mjeseca; i da je naš posao obavljen za nominalnu crkvu i svijet, a ono što je preostalo da se uradi bilo je za dom vjere. “
	jesen	Džozef Bejts upoznaje Elen i Džejmsa Vajta. Oni prihvataju Bejtsovo učenje da će Dan pomirenja trajati sedam godina, završavajući se u jesen 1851. Bejts je kasnije napisao svoje teorije: „Sedam mrlja krvi na zlatnom oltaru i ispred prijestola milosti, potpuno vjerujem, predstavljaju trajanje sudskog postupka nad živim svetima u Svetinji nad svetinjama, sve to vrijeme će biti u svojoj nevolji, čak i sedam godina ; Bog će ih svojim glasom izbaviti, ‘jer krv je ta koja čini pomirenje za dušu’ (Lev. 17:11). Tada će broj sedam završiti dan pomirenja. (<i>The Typical and Anti-typical Sanctuary, p. 10, 1850</i>)
1847.	april	Džejms Vajt je objavio „Riječ malom stadu“. U njemu nalazimo: - Elen Vajt ima viziju koja prikazuje adventni narod kako hodaju putem prema nebu. Vidjela

		<p>je da neki padaju sa staze i napisala je o njima: „Bilo im je isto tako nemoguće da ponovo izađu na stazu i odu u Grad, kao i sav zli svijet koji je Bog odbacio.“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Džejms Vajt: „Od vaznesenja, do zatvaranja vrata, oktobra 1844, Isus je stajao raširenih ruku ljubavi i milosrđa; spreman da primi i brani stvar svakog grešnika, koji dolazi Bogu preko njega. Desetog dana sedmog mjeseca 1844. prešao je u Svetinju nad svetinjama, gdje je od tada milosrdni ‘prvosveštenik nad domom Božjim’.“
1848.	Jan. - Dec.	<p>Mnogi milerovci odustaju od učenja „zatvorenih vrata“ do kraja godine. O.R.L. Krosier, začetnik učenja o Svetilištu, priča o svom iskustvu 1848. godine: „Sedmi dan sam držao skoro godinu, oko 1848. Godine 1846. objasnio sam ideju svetilišta u članku u dodatnom broju <i>Day Star</i>, Sinsinati, O. Cilj tog članka bio je da podrži teoriju da su vrata milosti zatvorena, teoriju koju smo ja, i gotovo svi adventisti koji su usvojili stavove Vilijama Milera, zastupali od 1844. do 1848. Da, ja znam da je Elen G. Harmon – sada gospođa Vajt – držala tu teoriju zatvorenih vrata u to vrijeme.“</p>
	18. nov	<p>Elen Vajt implicira da je pečačenje bilo u toku: „Počelo je vrijeme nevolje, razlog zašto četiri vjetra nisu puštena, jer sveci nisu svi zapečaćeni...“ (Joseph Bates, <i>The Seal of the Living God</i>, pp. 24-26, citirajući viziju koju je Elen G. Vajt imala u Dorčesteru)</p>
1849.		<p>Džozef Bejts najavljuje da je vrijeme nevolje počelo: „A sada je vrijeme nevolje počelo...“ (<i>The Seal of the Living God</i>, 1849)</p>

24. mart	Gospođa Vajt dobija vizije u Topšemu, u državi Mejn, koje potvrđuju vjerovanje u zatvorena vrata: „Bog mi je dao dvije vizije dok sam bila tamo, na utjehu i snagu braće i sestara. Brat Stovel je bio učvršćen u zatvorena vrata i svu sadašnju istinu u koju je sumnjao.“ (<i>Manuscript Releases</i> , Vol. 5, p. 93)
30. jun	Napomene zapisane iz vizije Elen Vajt u Roki Hilu, Konektikat: „ Djelo pečaćenja će uskoro biti obavljeno. “ (Manuscript 6, 1849, released in 2014 in <i>The Ellen G. White Letters and Manuscripts</i> , vol. 1, p. 177)
avgust	Elen Vajt stavlja doktrinu o zatvorenim vratima kao centralno učenje crkve, poruku Isusovog svjedočanstva: „ Tamo mi je pokazano da Božje zapovijesti i svjedočanstvo Isusa Hrista, koje se odnosi na zatvorena vrata, ne mogu biti odvojeni... “ Kasnije u istom članku anđeo joj opisuje stanje grešnika: „ Moj anđeo pratilac mi je rekao da tražim naporan rad za duše grešnika kao nekada. Gledala sam, ali nisam mogla vidjeti; jer je vrijeme za njihovo spasenje prošlost. “ (<i>Present Truth</i> , August, 1849).
septembar	Lokalna kuga se smatra ispunjenjem kraja svijeta. Gđa Vajt predviđa da će ova pošast postati široko rasprostranjena: „Ono što smo vidjeli i čuli o kugi, samo je početak onoga što ćemo vidjeti i čuti. Uskoro će mrtvi i umirući biti svuda oko nas.“ (<i>Present Truth</i> , Sept. 1849).
decembar	Dejvid Arnold piše u <i>Present Truth</i> : „Stoga smo dovedeni, silom prilika i ispunjenjem događaja, do neodoljivog zaključka da desetog dana sedmog mjeseca, (po jevrejskom vremenu) u jesen 1844. godine, Hrist je

		zatvorio svoju svakodnevnu, ili stalnu službu ili posredovanje u prvom stanu nebeske svetinje, i ZATVORIO VRATA, koja niko ne može otvoriti; i otvorio vrata, u drugom stanu, ili Najsvetijem mjestu od svih, koja nijedan čovjek ne može zatvoriti, (vidi Otkr.iii,7,8,) i prošao unutar drugog vela, noseći pred Ocem, na naprsniku suda, sve za koje sada djeluje kao zastupnik.“ (<i>Present Truth</i> , Dec. 1849)
1850.	10. februar	„Zatvorena vrata“ su otvorena kako bi se omogućila ulazak onih ljudi koji su bili hrišćani 1844., ali nikada nisu čuli Milerovu poruku. U svom pismu bratu i sestri Kolins, 10. februara 1850., g-đa Vajt kaže: „Duše izlaze na istinu svuda okolo. To su oni koji nisu čuli adventnu doktrinu...“
	april	Elen Vajt kaže: „ Počelo je snažno rešetanje. “ (<i>Present Truth</i> , April, 1850)
	april	„Zatvorena vrata“ se otvaraju malo dalje kako bi djeca svetaca ušla: „Kako su oni [mala djeca] tada [1844.] bili u stanju nevinosti, imali su pravo na zapisnik na sudskom naprsniku kao i oni koji su sagriješili i dobili oprost; i stoga su predmet sadašnjeg posredovanja našeg velikog prvosveštenika.“ (<i>Present Truth</i> , April, 1850).
	april	Džejsms Vajt piše da je Božji narod već napustio Vavilon [protestantske crkve]: „Vavilon, nominalna crkva je pala. Božji narod je izašao iz nje. Ona je sada ‘sinagoga Sotone’ (Otk. 3:9), ‘prebivalište demona, stanište svakog nečistog duha i skrovište svih nečistih i mrskih ptica’ (Otk. 18:2). “ (<i>Present Truth</i> , April, 1850)
	maj	Džejsms Vajt piše: „Ali prigovarač kaže - ‘Vrata milosrđa neće biti zatvorena dok Isus ne dođe.’ Mi ne

		čitamo o takvim vratima kao ‘vratima milosti’ u Bibliji, niti učimo da su takva vrata zatvorena 1844. Božja ‘milost traje dovijeka’. Vidi Ps.cxxxvi; cvi,1; cxviii,1. On je još uvijek milostiv prema svojim svecima, i uvijek će biti; a Isus je i dalje njihov zastupnik i sveštenik. Ali grešnik, kojemu je Isus cijeli dan pružao ruke dugo, i koji je odbio ponude spasenja, ostao je bez advokata, kada je Isus prešao iz Sveti-nje i zatvorio ta vrata 1844. “ (<i>Present Truth, May, 1850</i>)
	27. jun	Gospođa Vajt ima viziju skorog Hristovog povratka: „Moj anđeo u pratnji je rekao: ‘Vrijeme je skoro go-tovo. Spremite se, spremite se, spremite se.’ ...sada je vrijeme skoro završeno... i ono što smo mi godinama učili, oni će morati da nauče za nekoliko mje-seci. “ (<i>Early Writings, pp. 64-67</i>).
	29. jul	Gospođica Sara B. Harmon, starija sestra gospođe Vajt, u pismu napisanom iz Brukfilda, NY, gospođi P.D. Lorens, 29/30. jula 1850., rekla je: „Vjerujem da je ovo poslednja zima koju ćemo vidjeti prije Isusa, naš veliki Prvosveštenik, izlazi. O, živimo za Boga i žrtvuemo se za njega vjerno.“
	24. avgust	Elen Vajt piše u pismu u vezi sa časopisom <i>Present Truth</i> : „... redovi koji su bili objavljeni bili su napi-sani u Duhu Božjem i obradovali bi srca onih koji i-maju povjerenja, a Sotona je znao da će to naštetiti njegovom cilju jer bi se moglo vidjeti iz ovih svjedo-čanstava da je većina adventnog naroda nekada vjero-vala kao i mi da su ‘44. godine bila zatvorena vrata. I kad bi u novinama izašla jasna, čista istina... natjerala bi mnoge da se odluče za istinu i zauzmu čvrst i nepo-pustljiv stav za Boga i Njegovu istinu.“ (<i>Manuscript 7, 1850</i>)

	avgust	„Zatvorena vrata“ su bila otvorena još jednom da bi se pustio Herman Čerčil, čovjek koji nije bio preobraćen 1844. Prema riječima predsjednika Generalne konferencije Džordža Batlera, adventisti su bili „ prilično iznenađeni “ što je nevjernik pokazao interesovanje za njihovu poruku!
	septembar	Gospođa Vajt najavljuje da je vrijeme skoro završeno: „Neki gledaju predaleko za dolazak Gospodnji. Vrijeme je trajalo nekoliko godina duže nego što su očekivali, pa misle da bi moglo da traje još nekoliko godina... Vidjela sam da je vrijeme za Isusa da bude u Svetom mjestu bilo skoro završeno, a to vrijeme može trajati samo još malo. “ (<i>Early Writings</i> , p. 58, ed. 1907)
	decembar	Sestra Vajt kaže da je suprotstavljanje doktrini zatvorenih vrata hula na Svetog Duha: „Onda sam vidjela Laodikejce [adventiste prvog dana]... Da li se usuđuju da priznaju da su vrata zatvorena? Grijeh protiv Svetog Duha bio je da pripisati Sotoni ono što pripada Bogu ili ono što je Sveti Duh učinio. Rekli su da su zatvorena vrata od đavola i sada priznaju da je to protiv njihovih vlastitih života. Oni će umrijeti smrću.“ (Ms 11, 1850, pp. 3, 4)
1851.	21. jun	Vizija gospođe Vajt u Kamdeni, NY: „Onda sam vidjela da se Isus molio za svoje neprijatelje; ali to nas ne bi trebalo navesti da se molimo za zli svijet, koji je Bog odbacio. Kada se On molio za svoje neprijatelje, postojala je nada za njih, i mogli su biti od koristi i spašeni njegovim molitvama, a takođe i nakon što je bio posrednik u vanjskom stanu za cijeli svijet; ali sada su njegov duh i simpatija povučeni iz svijeta; i naša simpatija mora biti s Isusom i mora biti povučena od bezbožnika.“

	19. avgust	Džozef Bejts je napisao: „Mi razumijemo da je on [Hrist] bio posrednik za cijeli svijet, služeći u Svetom mjestu (Jev. 9:26), u tabernakulu zvanom Svetilište, od dana Pedesetnice (31. n.e.) do njegovog određenog vremena, kraja dvije hiljade i tri stotine dana, ili godina – jeseni 1844. U ovom trenutku, dakle, vrata su bila zatvorena za crkvu u Sardu [protestantska crkva] i zli svijet.“ (<i>Review and Herald</i> , Aug. 19, 1851)
	avgust	Džejms i Elen Vajt objavljuju „Iskustva i pogledi“, mali pamflet od 64 stranice. U njemu se ne spominje „Riječ malom stadu“ niti u <i>Present Truth</i> , iako su sve osim sedam uvodnih stranica „Iskustava i pogleda“ prepisane od riječi do riječi iz ove dvije publikacije. Sve reference na „zatvorena vrata“ su izostavljene iz publikacije.
1853.		Džejms Vajt priznaje da su se zatvorena vrata <i>malo</i> otškrinula: „ Dok je veliko djelo spasavanja ljudi zatvoreno sa 2300 dana, nekolicina sada dolazi Hristu... “ (<i>Review and Herald</i> , No. 3, p. 176)

Nakon 1851. doktrina zatvorenih vrata nestaje

Doktrinu zatvorenih vrata – za koju je gospođa Vajt tvrdila da je dio Isusovog svjedočanstva – Vajtovi su reinterpreterali tako da su samo oni koji su odbacili poruku iz 1844. imali zatvorena vrata probe. Nakon 1851. doktrina zatvorenih vrata – jedna od centralnih doktrina ranih adventista – brzo je nestala iz njihovih spisa. Gotovo svi novi adventisti nikada nisu čuli za to niti su znali da je njihov prorok to vidio u viziji.

Adventistički profesor Bert Haloviak je to dobro sumirao:

„Vizionarska iskustva Elen Vajt potvrdila su razumijevanje zajednice o teologiji zatvorenih vrata. **U najmanje sedam navrata ona je prizvala vizije koje podržavaju zatvorena vrata.** Godine 1850.

dobila je instrukcije tokom vizije da podstakne svog muža da objavi izjave o zatvorenim vratima koje su mileritski adventisti načinili 1844. U datoj teološkoj perspektivi tog vremena prije razočaranja, ove izjave pokazuju najekstremnije tumačenje teologije zatvorenih vrata. Osim toga, 1850. Elen Vajt je dobila viziju o adventističkom propovjedniku Džozefu Bejkeru, bivšem članu *Hrišćanske veze*: ‘Vidjela sam da brat Bejker ne smije potonuti, da Bog ima posao za njega, ne da nahrani pse, već izgladnjele ovce, nahrani ovce, nahrani ovce i mog anđela u pratnji. Bilo je topljivo vrijeme plača kada mi je prenijeta ta vizija.’⁸⁶

Proklet za pakao

Pet puta svjedoci (dva prijateljska, jedan neprijateljski) na suđenju Damonu pripisali su Elen Harmon specifične riječi „idi u pakao“ (eng. go to hell) kao opciju koju je pružala pojedincima u domu Džejmsa Ajera Mlađeg, koji ili neće „da se krste“, da budu „ponovo kršteni“ ili da „ostave sve svoje prijatelje“. Jasno je iz njene vizije u Osvegu u Njujorku (29. jula 1850.) da je Elen Vajt vjerovala da su izgubljeni oni koji neće da budu ponovo kršteni. Ali neki adventisti – kojima neće smetati ova nebiblijska teologija – ironično, mogli bi biti zabrinuti kada bi saznali da bi ona koristila izraz „idi u pakao“.

U julu 1874. g-đa Burdik se prisjetila da je gospođica Harmon koristila izraze „osuđeni i prokleti“ da opiše cijeli svijet nakon 1844, i da opiše pojedince „čim su zauzeli stav protiv“ njenih vizija.⁸⁷

Sledećeg mjeseca, u privatnom pismu Dž.N. Lafborou, gospođa Vajt je demantovala izjavu Burdikove:

„Nikad ni pod kojim okolnostima nisam koristila ovaj jezik nikome, ma koliko bio grešan. Uvijek sam imala poruke ukora za one koji su koristili ove oštre izraze... Nikada nisam izjavila da je ovaj ili

⁸⁶ Bert Haloviak, “Practical Theology,” *Ellen Harmon White: American Prophet* (NY: Oxford University Press, 2014), p. 166.

⁸⁷ Burdick, *Crisis*, 1 July 1874.

onaj osuđen na propast ili proklet. Nikad nisam imala svjedočanstvo ove vrste za bilo koga. Uvijek mi je pokazano da Božji narod treba da se kloni ovih snažnih izraza koji su svojstveni adventistima prvog dana.“⁸⁸

U trećem izdanju „The Present Truth“, izgleda da je Elen Vajt skliznula dok je prepričavala viziju i da je upotrijebila jedan od ovih „snažnih izraza“ koji su tako „svojstveni adventistima prvog dana“:

„Vidjela sam da je Sotona radio preko agenata, na više načina. On je djelovao preko propovjednika, koji su odbacili istinu [da je 22. oktobar 1844. bio eshatološki ključan datum], i predani su jakim zabludama da vjeruju u laži da bi mogli biti prokleti.“⁸⁹

Međutim, obično je gospođa Vajt dobijala istu poruku putem e-ufemizama kao što su „mrlje na haljinama“,⁹⁰ ili „srca... crna kao i uvijek“,⁹¹ ili „zauvijek izgubljeni“.⁹²

Čini se jasnim da je g-đa Vajt poricala samo upotrebu određenih izraza; nije poricala da je rekla pojedincima (ili klasi ljudi) da su izgubljeni ili da će biti izgubljeni. Bila je vrlo jasna da su saradnici Vilijama Milera, koji nisu zadržali svoju vjeru u zatvorena vrata i usvojili sedmi dan subotu, svi izgubljeni.⁹³

Zapravo, dan nakon vizije date krajem 1850. u Parizu, Mejn, napisala je o „Laodikejcima“ koji su „rekli da su zatvorena vrata od đavola,... oni će umrijeti smrću.“ Zašto? Jer, objasnila je, „grijech protiv Svetog Duha bio je pripisati Sotoni... ono što je Sveti Duh učinio.“⁹⁴

⁸⁸ White to Loughborough, 24 August 1874.

⁸⁹ Ellen White, *The Present Truth* 1 (August 1849), pp. 21-22.

⁹⁰ Megquier, *Crisis*, 1 July 1874.

⁹¹ White, *The Present Truth*, (August 1849), p. 22.

⁹² White to Eli Curtis, *A Word to the Little Flock* (30 May 1847), p. 12.

⁹³ White, *Early Writings*, pp. 257-258.

⁹⁴ Ellen White vision given 24 December 1850, written 25 December 1850, published in *Adventist Currents* 1 June 1985, p. 9.

Sveti poljubac

Stanovništvo Nove Engleske bilo je zabavljeno i skandalizirano novinskim izvještajima o promiskuitetnom javnom ljubljenju koje je pratilo kućne sastanke fanatičnih milerovaca nakon razočaranja. Jedan list izvještava o sastanku milerovaca u Portlandu na kojem:

„Brat M je izjavio da je imao poseban utisak da mora da poljubi sestru N. Budući da je njen muž prisutan, mislio je da takav utisak mora doći od đavola – jer nijedan dobar utisak ne bi izložio njegovu ženu da je poljubi tako „ružna njuška“ kao što je bio taj brat. Pa ju je odveo nepoljubljenu, i vjerovatno će je držati podalje.“⁹⁵

Tema poljupca se više puta pominjala na suđenju Izraelu Damonu, pri čemu su se varijacije te riječi (npr. poljubac, poljubljen/a, ljubljenje) pojavile najmanje dvadeset i šest puta. Svjedoci optuženih odlučno su branili ovu praksu.

Jedan poseban primjer ove „prakse“ koji je dobio toliko pažnje na suđenju imao je više ukus namještenog poljupca nego svetog poljupca. Dorinda Bejker, druga prisutna vizionarka, prišla je Džoelu Duru govoreći: „Već ste me odbijali.“ Dur se prisjetio kako je gospođica Bejker rekla da je „dobro mislio o njoj“. Dur je postao „zadovoljan mojom greškom, i... poljubili smo se svetim poljupcem.“ Loton Lambert je gledao i svjedočio da je gospođica Baker rekla, „to je dobar osjećaj“. Džoel Dur se prisjetio: „Kada me je poljubila, rekla je da je pred nama svjetlo.“

Džob Mudi je posvjedočio da je „ljubljenje pozdrav ljubavi... mi imamo pozitivno pismo za to...“ A Ajzli Ozborn je dodala: „To je dio naše vjere.“

Elen Vajt je kasnije napisala slaganje. Uključujući sebe među 144.000, ona je izjavila:

„Onda je Sotonina sinagoga [„pali adventisti“, koji su odustali od 1844. kao greške, i „nominalne crkve“]⁹⁶ znala da Bog voli nas

⁹⁵ Piscataquis Farmer, 4 April 1845.

⁹⁶ James White, Day-Star, 6 September 1845; Ellen White, Spiritual Gifts vol. 1, pp. 171,172.

koji smo mogli... **pozdraviti braću svetim poljupcem**, i klanjali su se kraj naših nogu.“⁹⁷ (Zanimljivo je da su podebljane riječi izostavljene iz šestog izdanja *Duhovnih darova* 2.)

Postoji nekoliko bilješki u dodacima u petom izdanju *Early Writings* (koje su tamo stavljene 1963. godine od strane povjerenika Ellen G. White Estate) koje su „pružene da objasne izraze i situacije koji sada nisu tako dobro shvaćeni...“ Povjerenici pišu:

„Bio je običaj među ranim adventistima koji su se pridržavali subote da razmjenjuju sveti poljubac pri obredu poniznosti. Ne spominje se očigledna neprikladnost razmjene svetog poljupca između muškaraca i žena, ali postoji poziv da se svi uzdrže od svake pojave zla.“⁹⁸

Džejsms Ajer Mlađi, čovjek u čijoj je kući u Atkinsonu Damon uhapšen, svjedočio je na sudu da je „dio naše vjere da se ljubimo – braća ljube sestre, a sestre ljube braću, mislim da imamo biblijski a-utoritet za to.“ G-đa Vajt se složila, citirajući 1. Sol. 5:26.⁹⁹ Zapravo, svi specifični slučajevi ljubljenja koji se spominju u skraćenici na suđenju Damonu bili su poljupci između pripadnika suprotnog pola: Džoela Dura i Dorinde Bejker, Izraela Damona i gospođe Ajzli Ozborn, te Damona i gospođe Džordži Vudberi.

Sveti smijeh

Ni tako biblijski ni možda toliko kontroverzan kao sveti poljubac, „sveti smijeh“ se spominje u izvještaju „Bangor Whig and Courier“ o suđenju devetorici milerovaca i na listi mileritskih fanatičnih manifestacija nakon razočaranja koji je dostavio jedan čitalac u „Morning Staru“.¹⁰⁰

U pismu iz avgusta 1850. g-đa Vajt kao da je priznala i potvrdila

⁹⁷ White, *Early Writings*, p. 15.

⁹⁸ *Ibid.*, appendix, 302.

⁹⁹ *Ibid.*, 117.

¹⁰⁰ *Bangor Whig and Courier*, 3 April 1845; John Cook to Bro. Burr, 5 April 1845, letter published in *Morning Star*, 16 April 1845.

sveti smijeh. Džejms Vajt se iznenada i ozbiljno razbolio. Elen, sestra Haris, Klarisa Banfoj i Elenina sestra Sara, koje su bile same sa bolesnim čovjekom, ujedinite su svoje molitve u njegovo ime:

„Sestra Haris i Klarisa su bile potpuno oslobođene i molile su se Bogu iz sveg glasa. Duh je natjerao Klarisu da se glasno smije. Džejms je bio izliječen do kraja...“¹⁰¹

Čini se čudnim da kada je gospođa Vajt napisala ovu priču za objavljivanje, nije spomenula harizmatičnu molitvenu sesiju niti je naznačila da je „duh izazvao Klarisu da se glasno smije“.¹⁰²

Promiskuitetno pranje nogu

Svjedok optužbe, Džeremaja B. Grin, svjedočio je da je bio svjedok pranja nogu tokom ranijeg mileritskog sastanka na kojem je „stariješina Damon bio predsjedavajući stariješina“; ali je samo „vidio muškarce kako peru noge muškarcima i žene kako peru noge ženama.“ Džon Galiston je svjedočio da „mi peremo jedni drugima noge“; Džejkob Mejson je govorio o „pranju nogu uveče“; a Ajzli Ozborn je rekla da bi radije „prošla kroz uredbu pranja nogu u tajnosti“.

Praksa Elen Vajt 1851. godine bila je progresivnija nego što zapisnik sa suđenja pokazuje da je bio Damonov protokol iz 1845. u Atkinsonu. Navodeći „dužnosti... čije će izvršavanje održati narod Božji poniznim i odvojenim od svijeta, i od nazadovanja, poput nominalnih crkava“, gospođa Vajt je napisala: „Vidjela sam da je Gospod pokrenuo sestre da operu stopala braće i da je to bilo po jevanđeoskom redu.“ Ali, upozorila je, „u Riječi nema primjera da braća peru noge sestrama.“¹⁰³

U svojoj prvoj viziji (decembar 1844.), Elen Harmon je pokazano da su njeni neprijatelji „znali da je Bog volio nas koji možemo

¹⁰¹ Ellen White to Bro. and Sis. Howland, 15 August 1850.

¹⁰² White, *Spiritual Gifts*, vol. 2, p. 138; *Life Sketches* (1880), p. 274; *Life Sketches* (1915), p. 137.

¹⁰³ White, *Early Writings*, pp. 116-117.

oprati noge jedni drugima“.¹⁰⁴ (Ova fraza je takođe izbrisana iz vizije objavljene 1860. u *Spiritual Gifts 2.*)

Dobrovoljna poniznost (puzanje)

Puzanje je bila još jedna praksa, namijenjena promovisanju i demonstraciji poniznosti, koja je bila u modi na Damonovom sastanku u Atkinsonu. Džon Dur je svjedočio na klupi za svjedoke da je „vidio i muškarce i žene kako puze po podu na rukama i koljenima“. A Džordž S. Vudberi je rekao: „Moja žena i Damon su prošli po podu na rukama i koljenima.“

Opis puzanja koje se dogodilo u kući kapetana Džona Megvira u Polandu, Mejn, dao je dopisnik *Norway Advertiser*: „One rijetko sjede u bilo kojem drugom položaju osim na golom podu.... Jedna žena, na sastanku kojem je on prisustvovao, stala je na ruke i koljena i puzala preko poda kao dijete. Muškarac u istoj pozi ju je pratio u-darajući je povremeno glavom. Drugi muškarac se bacio cijelom dužinom na leđa na krevetu, a tada su ga tri žene prešle svojim tijelima.“¹⁰⁵

Ovo puzanje je bilo poniženje za koje je – koliko god se činilo da ima doslovno biblijsko uporište, a nema („ako ne postanete kao mala djeca“ Matej 18:1-6) – Elen Vajt, trideset godina kasnije, insistirala na tome da ga nije bila spremna podnijeti:

„Dužnosti su izvršili ljudi, napravljeni su testovi koje Bog nikada nije zahtijevao, i koji nisu našli nikakvo odobrenje u Njegovoj Riječi. Definitivno tvrdim da se nikada nisam šuljala kada sam mogla hodati, i uvijek sam se tome suprotstavljala. Bilo mi je prikazana u viziji, nakon što sam odbila prihvatiti to kao dužnost, da to nije Božji zahtjev, već plod fanatizma.“¹⁰⁶

G-đa Vajt je reagovala – iako ne javno – na primjedbe gospođe

¹⁰⁴ Ibid., 15.

¹⁰⁵ Norway Advertiser, 28 March 1845.

¹⁰⁶ White to Loughborough, 24 August 1874.

Lusinde Bodž Burdik objavljene u izdanju *The World's Crisis* iz 1874. godine. Gospođa Burdik se dobro upoznala sa Elen Harmon i Džejsom Vajtom kada su njih troje nekoliko puta boravili zajedno 1845. godine u kući Džosaje Litla (strica Burdikove) u Sout Vinthamu, Mejn, nekoliko milja od kuće Harmonovih roditelja u Portlandu.¹⁰⁷ Bila je to ova izjava Burdikove iz 1874. godine, objavljena u *The World's Crisis*, kojoj se gospođa Vajt tako oštro usprotivila:

„U vrijeme mog prvog poznanstva s njima [Džejsom Vajtom i Elen Harmon] početkom 1845. bili su u divljem fanatizmu – sjedili su na podu umjesto na stolicama i puzali po podu kao mala djeca. Takve nakaznosti su se smatrale znakom poniznosti.“¹⁰⁸

Iako odsustvo nezavisnih, savremenih dokaza o ovoj tački ostavlja izjave gospođe Vajt i gospođe Burdik iz 1874. u očigledno nerješivoj tenziji, neutralni čitalac bi morao da da prednost Burdikovoj zbog nespremnosti gospođe Vajt da to javno opovrgne.¹⁰⁹

Vikanje

Nesuvisla buka koja je obilježila postupak u domaćinstvu Ajer u noći prije hapšenja Izraela Damona nije bila neuobičajena za mileritski kućni sastanak. Svjedok odbrane Džozel Dur minimizirao je glasnoću: „Nije bilo ni jedne desetine buke u subotu uveče, kakve uglavnom ima na sastancima kojima prisustvujem.“ Ali bilo je dovoljno glasno da zaprepasti svjedoke optužbe.

¹⁰⁷ Burdick, izjava zavedena kod notara, 26 September 1908.

¹⁰⁸ Burdick, *Crisis*, 1 July 1874.

¹⁰⁹ G-đa Vajt je trebalo da svoje prigovore i sve dokaze za njih uputi na izvor svog nezadovoljstva, *The World's Crisis*, a ne na Dž.N Lafboroa, čovjeka koji ju je obožavao. Nekoliko odlomaka iz njenog pisma upućenog njemu od 24. avgusta 1874. prvi put je objavljeno u časopisu *Review and Herald* od 14. januara 1932., pedeset sedam godina nakon što ga je napisala. Ali većina pisma ostala je neregistrovana sve do 13. decembra 1977. godine, kada je njegovih dvanaest stranica sa dvostrukim preredom dato diplomiranom studentu Univerziteta Andrews, Rolfu Poehleru, kao dio izdanja rukopisa #592.

Vilijam C. Krozbi ga je opisao kao „izuzetno bučan“. „Povremeno bi svi pričali odjednom, klicali iz sveg glasa.“ U stvari, dodao je, „po izricanjima, to je bio najbučniji skup na kojem sam ikad prisustvovao... Ne kažem da je Damon najglasnije vikao; mislim da su neki jači u plućima od njega.“

Damonovo vikanje nije bilo ograničeno samo na sastanak u subotu uveče: „U utorak ujutro zatvorenik je zauzeo svoje mjesto, ustao je baš kad je Sud ušao, i uzviknuo *Slava* iz sve snage svojih pluća.“

Elen Harmon, i Elen Vajt do najmanje dvadeset pete ili tridesete godine, cijenila bi Damonov ispad da je bila tamo: „Pjevanje, vidjela sam, često je otjeralo neprijatelja i vikanje bi ga suzbilo nazad. Vidjela sam da se ponos uvukao među vas, a među vama nije bilo djetinjje jednostavnosti.“¹¹⁰

Pisma Elen Vajt, iz 1853. i ranije, ukazuju na njenu ranu podršku bezrezervnom obožavanju. Ona je opominjala jednu adventističku skupštinu 1850. godine: „Vidjela sam da treba da ustanete zajedno, i da ujedinjeno pobijedite sile tame i pjevate i klićete u slavu Božju.“¹¹¹ „Vidjela sam da je premalo slavljenja Boga, premalo dječje jednostavnosti među ostatkom.“¹¹²

Dana 7. novembra 1850., Elen Vajt je opisala konferenciju dvadeset i osam adventista u Topšemu, Mejn, kojoj je nedavno prisustvovala:

„U nedjelju je sila Božja došla na nas kao snažan vjetar. Svi su ustali na noge i hvalili Boga iz sveg glasa... Glas plača nije se mogao razaznati od glasa vikanja. Bilo je to pobjedonosno vrijeme... Nikad ranije nisam bila svjedok tako moćnog vremena.“¹¹³

Krajem 1851. Džejms Vajt je pisao o „snažnoj viziji“ koja je „imala moćan efekat. Elen je izašla iz vizije“, rekao je on, „a onda je

¹¹⁰ Ellen White, Manuscript 5a, 1850; July 1850 from East Hamilton, N.Y.

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Ellen White, Manuscript 5, 1850; vision July 29, 1850.

¹¹³ Ellen White to “The Church in Brother Hasting’s house,” Letter 28, November 7, 1850.

vikala dok nije ponovo nestala u viziji.“¹¹⁴

Prema Ronu Grejbilu, „1870-ih, osjećaj je još uvijek bio napet u nekim prilikama“; i on citira pismo Elen Vajt njenim dječacima iz 1872:

„Blagoslov i sila Božija počivala je na tvom ocu i majci. Oboje smo pali na pod. Tvoj otac, dok se dizao na noge da hvali Boga, nije mogao da izdrži. Blagoslov Božiji je počivao na njemu sa izuzetnom snagom... Starješina Lafboro je osjetio Božju silu u cijelom svom tijelu. Soba je djelovala sveto... Uzvikivali smo uzvišene hvale Bogu.“¹¹⁵

Ali do 1874. g-đa Vajt je izgubila mnogo od svoje „djetinje jednostavnosti“. Pomalo cenzurno se prisjetila sastanka s početka 1845. u Oringtonu, u državi Mejn, nekoliko sedmica nakon Damonovog suđenja, na kojem je ukorila fanatike zbog njihovog „vikanja i pozdravljanja“. Neposredno prije nego što je napustila Orington, nekolicina se okupila s njom, i rekla je: „Bog je obožavan bez bučne buke i zbrke, već sa smirenim dostojanstvom.“¹¹⁶

Do 1900. sjećanje gospođe Vajt pridružilo se njenoj dječjoj jednostavnosti:

„Svjedočila sam, izjavljujući da su ovi fanatični pokreti, ova galama i buka, bili inspirisani duhom Sotone, koji je činio čuda da prevari, ako je moguće, same izabrane.“¹¹⁷

„Pogubljeni Duhom“

Devet milerovaca optuženo je pred policijskim sudom u Bangoru u državi Mejn 2. aprila 1845. godine. Optužba je glasila da su:

¹¹⁴ James White to “Dear Brethren,” 11 November 1851, quoted by Ron Graybill in “Glory! Glory! Glory!” *Adventist Review* (1 October 1987), p. 13.

¹¹⁵ Ellen White to sons Edson and Willie, 7 December 1872, as quoted in Ronald D. Graybill, *The Power of Prophecy: Ellen G. White and the Women Religious Founders of the Nineteenth Century*, doctoral dissertation (John Hopkins University, Baltimore, MD.: 1983), p. 96.

¹¹⁶ White to Loughborough, 24 August 1874.

¹¹⁷ Ellen White to Bro. & Sis. Haskell, 10 October 1900.

„Besposličari i skitnice i remetitelji javnog reda i mira i osuđeni na Kazneno-popravni dom na period od pet do trideset dana. Ova suđenja su izazvala veliko uzbuđenje i gradska Vijećnica je bila puna do maksimalnih kapaciteta... Očigledno bilo je nerazumijevanja među gledaocima oko mnogih tehničkih termina koji su se koristili među adventistima... kao što su ‘pozdrav’, ‘zagrljaj’, ‘pogubljeni na podu’, ‘vikanje’, ‘smijeh’ itd. Kad god su se ovi termini pojavili u svjedočenju, stvarali su mnogo veselja... Ovo je bio posebno slučaj kada su opisana djela koja su ti izrazi izražavali.“¹¹⁸

Izraz „pogubljen na podu“ ili „ubijen od strane Duha“ korišten je za označavanje iznenadnog i potpunog gubitka fizičke snage koji je ponekad nadvladao milerovce tokom njihovih ekstatičnih bogoslužjenja.

Ajzek Velkam, propovjednik Adventske hrišćanske crkve i autor *Istorije druge poruke o dolasku*, „često se sastajao s Elen G. Harmon i Džejsmom Vajtom 1843. i 45.“¹¹⁹ Velkam se prisjetio postupaka gospođice Harmon:

„Bila je neobično uvježbana tijelom i umom, obično je pričala na skupovima dok se priroda nije iscrpila, a zatim je padala na pod, osim ako neko ne bi sjedio u blizini (sjećamo se da smo je dvaput uhvatili da je spasimo od pada na pod), ostajući značajno vrijeme u hipnotičkom stanju, a nakon toga, možda tek do nekog drugog sastanka, ispričala bi čuda za koja je tvrdila da su joj pokazana duhom...“¹²⁰

Reagujući privatno 1874. na Velkamovo svjedočenje, gospođa Vajt je napisala:

„Možda je i bio, ali ja ga ne poznajem i nikad ga nisam poznavala iz viđenja. Prije ‘44. ponekad sam gubila snagu pod Božjim blagoslovom. I.C. Velkam je možda pobrkao ova ispoljavanja sile Duha

¹¹⁸ Bangor Whig and Courier, 3 April 1845.

¹¹⁹ Wellcome, Crisis, 1 July 1874.

¹²⁰ Wellcome, History of the Second Advent Message, p. 397.

Božjeg na meni sa vizijama.“¹²¹

Činilo se da gospođa Vajt pokušava da kaže da, iako je imala vizije posle 1844. godine, nakon toga nije bila „toliko savladana Božjim Duhom da je izgubila svu snagu...“¹²² Artur Vajt se ne slaže. I, kao dokaz, on citira iz priče svoje bake o iskustvu koje je imala „nekoliko dana“ nakon svoje druge vizije. Dok se otac Pirson molio za nju, gospođa Vajt se prisjetila: „Oduzela mi se snaga i pala sam na pod. Činilo se da sam bila u prisustvu anđela.“¹²³

Godine 1847. g-đa Vajt je opisala kako je „pala sa moje stolice na pod“, na početku svoje treće vizije (februara 1845); „i kratko vrijeme nakon što sam pala,“ sestra Durben „bila je oborena“ od „sile Gospodnje.“¹²⁴

„Takva iskustva su se ponavljala iznova i iznova“, kaže Artur Vajt, koji je decenijama imao priliku da prelistava desetine hiljada stranica neobjavljenih pisama i rukopisa gospođe Vajt.¹²⁵

Politika ograničenog pristupa *White Estate* zaostavštini (sve do upada hakera 2012. godine u elektronsku bazu, nakon čega su se 2015. odlučili da učine dostupnim na Internetu sve neobjavljene rukopise) tjera nas da ostavimo neslaganje po ovom pitanju između gospođe Vajt i njenog unuka nerazjašnjenim. Ali vjerovanje gospođe Vajt da su drugi oko nje bili pogubljeni od strane Duha tokom kasnih 1840-ih, jasno su pokazali njen potomak i bivši pomoćnik sekretara *White Estate* Ron Grejbil.¹²⁶

Takođe, jasno je da je Elen Harmon, bez obzira da li je bila „pogubljena na podu“ (u ili van vizije) tokom svojih ranih putovanja, provela dosta vremena služeći ležeći s poda. U Atkinsonu, uveče 15.

¹²¹ White to Loughborough, 24 August 1874.

¹²² Ellen White, Testimonies, vol. 1, p. 31.

¹²³ White, Life Sketches (1915), pp. 69,71.

¹²⁴ White to Bates, 13 July 1847.

¹²⁵ Arthur White, “Tongues in Early SDA History,” Review and Herald, 15 March 1973, p. 5.

¹²⁶ A. White, *ibid.*; Graybill, The Power of Prophecy, pp. 95,96.

februara 1845. godine, prema iskazu svjedoka Loton Lamberta, ležala je na podu i pričala vizije više od pet sati. Džejkob Mejson je svjedočio da joj je Džejms Vajt „neko vrijeme... držao glavu.“

Kasnije, Lusinda Burdik se prisjetila da je u jesen 1845. u nedjelju popodne u Saut Vindhamu, u šumarku blizu kuće Endrua Bodža, „odjednom, Elen Harmon postala kruta ležeći na zemlji... Njen položaj na zemlji izgledalo je toliko neprijatno da sam joj stavila glavu u svoje krilo i tako je pridržavala tokom cijelog događaja.“¹²⁷

Mjesecima kasnije, u Rendolfu, Masačusets, Elen Harmon je provela većinu od četiri sata „u viziji... nagnuta unazad uza zid u uglu sobe.“ Gospođa Vajt je citirala Otisa Nikolsa za svoj opis te seanse, osim u onom gdje ju je on opisao kako „u viziji govori piskavim glasom“. Promijenila je riječ „shrill“ u „clear“ („jasni“).¹²⁸

Mrtvi su uskrsnuti

Godine 1874. g-đa Vajt se prisjetila kako je u ljeto 1845. u O-ringtonu dočekivala i ukoravala fanatike, koji „vjeruju da su mrtvi uskrsnuti“, govoreći im „Znam da je sve ovo obmana.“ Takođe se prisjetila da su u Garlandu 1845. „starješina Damon i mnogi drugi... bili u zabludi i obmani vjerujući da su mrtvi uskrsnuli.“

„Dok sam ponavljala ovo Sveto pismo, starješina Damon je ustao i počeo da skače gore-dolje, vičući: ‘Mrtvi su uskrsnuli i ustali; slava Bogu! Slava, Haleluja!’ Drugi su slijedili njegov primjer. Starješina Damon je rekao: ‘Ne mogu mirno sjediti. Duh i snaga uskrse-nja uzburkavaju moju dušu.’“

„Naše svjedočenje“, prisjetila se gospođa Vajt, „je odbijeno, a oni su se čvrsto držali svojih zabluda.“ „Starješina Damon... postao je moj neprijatelj samo zato što sam dala svjedočanstvo u kome se osuđuju njegove zablude i njegov fanatični kurs...“¹²⁹

¹²⁷ Burdick, izjava zavedena kod notara, 26 September 1908.

¹²⁸ White, *Spiritual Gifts*, vol. 2, pp. 77-78; Otis Nichols, eight-page (pre-1860) statement (White Document File 733).

¹²⁹ White to Loughborough, 24 August 1874.

Elen Harmon možda nikada nije učila, kao što je Damon učio, da su mrtvi uskrsnuti. Ali teško je povjerovati da je snažno ukorila one (posebno Damona) koji su u to vjerovali. Iako je gospođa Vajt 1860. napisala da su „uticaji koji ometaju“ „odvojili starješinu D. od njegovih prijatelja koji vjeruju u treću poruku“, ona se prisjetila da joj se Damon pridružio u Topšemu u liječenju Frensis Haulanda, neko vrijeme nakon njegovog hapšenja u Atkinsonu:

„Brat D. je povikao u Duhu i sili Božjoj: ‘Ima li ovdje neka sestra koja ima dovoljno vjere da ode i uzme je za ruku i zapovijedi joj da ustane u ime Gospodnje?’“¹³⁰

Ako je Damon postao „neprijatelj“ gospođe Vajt zbog njenog ukora (u proljeće ili ljeto 1845.) njegovog fanatičnog uvjerenja da su mrtvi uskrsnuli, čini se čudnim da su i Džozef Bejts i R.S. Veber stavili Izraela Damona u kola sa starješinom i gospođom Vajt i Bejtsom, iza „nepomirljivog obračuna“, ubrzo nakon sastanka u Topšemu u novembru 1846. na kome je gospođa Vajt imala viziju planeta, što je Bejtsa uvjerilo da su njene vizije istinite.¹³¹ Nadalje, Urija Smit, Dž.N. Endruz i G.H. Bel potkrjepljuju reference „na starješinu Damona kao... da je putovao sa bratom i sestrom Vajt, i [koji je] bio dobro upoznat s njihovim ranim trudovima.“¹³² Damonova putovanja sa Vajtovima u braku uslijedila su nakon njihovog vjenčanja 30. avgusta 1846, više od godinu dana nakon što je postao „neprijatelj“ gospođe Vajt.

Ono što je Ron Grejbil napisao o sjećanju gospođe Vajt na njeno djetinjstvo – „ona dosledno datira događaje... prerano“ – čini se da je tačno i za njeno rano odraslo doba.¹³³

Podešavanje vremena

Lekcije koje su se mogle naučiti iz nesmetanog prolaska čvrstih

¹³⁰ White, *Spiritual Gifts*, vol. 2, pp. 42,43.

¹³¹ J.N. Loughborough, *The Great Second Advent Movement*, pp. 261-263.

¹³² White, *Spiritual Gifts*, vol. 2, pp. 42,43.

¹³³ Graybill, *The Power of Prophecy*, p. 190.

datuma koje su sledbenici Vilijama Milera postavili 1843. i 1844. za drugi Hristov dolazak izgubljene su – na različite dužine vremena – za one adventiste na koje se kasnije gledalo kao na pionire pokreta Adventista sedmog dana. O.R.L. Krosier, Džejms Vajt i Džozef Bejts su svi odredili datume nakon 1844. za Gospodnji povratak – svaki kasnije od drugog.¹³⁴

Elen Harmon je možda bila među postavljajcima vremena 1845. Džon Kuk je 5. aprila 1845. napisao da su neki milerovci „utvrđeni u uvjerenju da je određeno vrijeme bio 4. dan aprila, na račun vizija (?) jedne djevojke.

„U ovim aktivnostima pisala je prstom na ruci 4. aprila 1845. godine, a zatim je brojala preko prstiju svaki dan od vremena viđenja (takozvanog) do 4. aprila.“¹³⁵

Gospođa Burdik je bila vrlo konkretna u svom ličnom sjećanju na vrijeme koje je provela sa Elen Harmon:

„Jednom je vidjela da će Gospod doći drugi put u junu 1845. O proročanstvu se raspravljalo u svim crkvama, i u malom ‘listu za zatvorena vrata’ objavljenom u Portlandu, Mejn. Tokom ljeta, pošto je jun prošao, čula sam kako je prijateljica pita kako je računala viziju. Odgovorila je da su joj ‘rekli na hananskom jeziku, a ona nije razumjela taj jezik; da je sledeći septembar bio kad Gospod dolazi, i drugi rast trave umjesto prvog u junu.“¹³⁶

Izjava gospođe Burdik objavljena je u izdanju *The World's Crisis* od 1. jula 1874. godine. Dva mjeseca kasnije, Elen Vajt je privatno demantovala sve tvrdnje gospođe Burdik (a bilo ih je nekoliko) – osim njene izjave o određivanju vremena.¹³⁷

¹³⁴ O.R.L. Crosier, “Prophetic Day and Hour,” *The Voice of Truth and Glad Tidings* (9 April 1845), p. 15; James White, Letter to the editor, *The Day-Star*, p. 6 (20 September 1845); *A Word to the Little Flock* (30 May 1847); Joseph Bates, *An Explanation of the Typical and Anti-typical Sanctuary* (1850), pp. 10,11.

¹³⁵ Cook to Burr, *Morning Star*, 16 April 1845.

¹³⁶ Burdick, *Crisis*, 1 July 1874.

¹³⁷ White to Loughborough, 24 August 1874.

Godine 1847. Džejs Vajt je tvrdio da je gospođica Harmon doživjela viziju nekoliko dana prije 22. oktobra 1845. godine, koja je ukazivala da ćemo ponovo biti razočarani.¹³⁸ Istina ili ne,¹³⁹ Elen je, poput Džejsa, nastavila vjerovati da je Isusov drugi dolazak zaista neminovan. Ovo vjerovanje je odložilo i njihov napor „da pokušaju da preobrate ljude u adventsku vjeru“ i njihovu sposobnost da vide „da je put... bio jasan“ za njih da se vjenčaju.¹⁴⁰

Čak i nakon što je odustala od ideje o postavljanju vremena, gospođa Vajt je imala problema da prizna da su oni koji su to učinili tokom mileritskog perioda zaista, biblijski, pogriješili (vidjeti *Rani spisi*, str. 232-237 originala).

Ali bez obzira da li je određivala određene datume za Gospodnji povratak 1845. godine, tokom 1850-ih g-đa Vajt je postavljala jasne granice Božjem rasporedu. U viziji od 27. juna 1850. godine, rečeno joj je da je „sada vrijeme skoro gotovo“. Njen „anđeo pratilac“ je ukazao da će „oni koji su nedavno prihvatili poruku trećeg anđela“ „morati da nauče za nekoliko mjeseci“ „ono što smo mi godinama učili“.¹⁴¹

Na ranojutarnjem sastanku u Batl Kriku krajem maja 1856. g-đa Vajt je izjavila:

„Pokazano mi je društvo prisutno na Konferenciji. Anđeo je rekao: ‘Nešto hrane za crve, neki predmet sedam poslednjih zala, neki će biti živi i ostati na zemlji da budu preobraženi prilikom Isusovog dolaska.’ Ovo su bile svečane riječi koje je izgovorio anđeo...“¹⁴²

G-đa Vajt nije (i logično nije mogla) doživjeti da vidi kako njeno proročanstvo nije uspjelo.

¹³⁸ James White, *Word to the Little Flock* (30 May 1847), p. 22.

¹³⁹ Wesley Ringer, *The Shut Door and the Sanctuary: Historical and Theological Problems*, (April 1982) pp. 53,54. Ova monografija od 128 stranica napisana je na zahtjev Konferencije južne Kalifornije. U njemu Ringer uvjerljivo tvrdi da savremeni dokazi ne podržavaju tvrdnju Džejsa Vajta da je njegova žena predvidjela razočarenje 22. oktobra 1845.

¹⁴⁰ James White to Bro. Collins, 26 August 1846.

¹⁴¹ White, *Early Writings*, pp. 64-67.

¹⁴² White, *Testimonies*, vol. 1, pp. 131,132.

Prestanak sa radom

Dok su neki od milerovaca gnjavili svoje sugrađane puzeći po javnim mjestima,¹⁴³ a drugi uznemiravali svoje komšije (kao što je to činio Noa Lant) kasnonoćnim upozorenjima ispod prozora,¹⁴⁴ prvenstveno je učenje i praksa da se ne radi izazvala građanske vlasti da stavi fanatične milerovce pod nadzor ili, na kratko, u zatvor.¹⁴⁵

Ove radnje su preduzete u najboljem interesu i zajednice i uhapšenih pojedinaca. Atkinson, gdje je Damon uhapšen, bio je nešto više od sela. Godine 1850. njegovo stanovništvo je brojalo 895 lica – 474 muškarca i 421 ženu.¹⁴⁶ Kada je nekoliko pojedinaca ostavilo svoje usjeve da trunu, krave nepomužene, kokoši neuhranjene ili se nisu pojavili negdje na poslu, uticaj na malu zajednicu bio je ozbiljan. *Bangor Whig and Courier* izvještava:

„Vrijedni farmer, koji živi u Oringtonu [35 milja jugoistočno od Atkinsona] koji već nekoliko godina opskrbljuje kupce u ovom gradu [Bangor – pet milja od Oringtona] mlijekom, nedavno je... napustio prodaju mlijeka... da se... ozbiljno pripremi za neposredan smak svijeta. Od tada nije čekao svoje mušterije...“¹⁴⁷

Izbornici iz Oringtona stavili su pod nadzor nekoliko milerovaca u februaru 1845. i upozorili javnost „da ne kupuje bilo kakvu imovinu, stvarnu ili ličnu, jer će svi ugovori ili akti biti ništavni zbog njihove nesposobnosti da upravljaju svojim poslovima.“¹⁴⁸ Ove pravne radnje su počele prekasno da bi neke adventiste spasile od „izlaganja sebe i svojih porodica udarima nemilosrdne oluje siromaštva“.¹⁴⁹

Pogrešna teološka procjena adventista ostavila je mnoge od njih

¹⁴³ *Bangor Whig and Courier*, 21 February 1845.

¹⁴⁴ *Oxford Democrat*, 8 April 1845.

¹⁴⁵ *Day-Star*, 6 September 1845, “Letter from Bro. White.”

¹⁴⁶ United States Federal Census, 1850.

¹⁴⁷ *Bangor Whig and Courier*, 5 March 1845.

¹⁴⁸ *Bangor Whig and Courier*, 19 February 1845.

¹⁴⁹ *Ibid.*

i njihovu djecu na milost i nemilost velikodušnim i dalekovidijim susjedima. Gospođa M.C. Stovel Kraford se prisjetila:

„Nakon što je prošlo vrijeme [1844.] bilo je nekoliko velikih porodica koje je otac morao snabdjeti svime. Kupovao bi osam barela brašna [oko 500 kg] odjednom.“¹⁵⁰

Čini se da je Elen Harmon proživjela (ali možda nije podučavala) fanatizam mileritskih vođa „nema rada“ kao što su činili Džes Stivens, Džozef Tarner i Damon. Doktrina o zabrani rada – poput učenja zatvorenih vrata – bila je logičan rezultat iskrenog vjerovanja u skori Hristov povratak. Iako je gospođica Harmon bila sigurna da nijedan grešnik ne može biti doveden Hristu, ona je vjerovala da bi spašeni mogli izgubiti svoju vjeru i time svoje spasenje dok je Mladoženja oklijevao (Matej 25).

Izvještaj *Piscataquis Farmera* o suđenju Damonu i neke od izjava o sjećanju gospođe Vajt ukazuju na njenu preokupaciju smrtnim grijehom sumnje.¹⁵¹ Svjedok optužbe Vilijam Krozbi svjedočio je: „Nakon što ih je vizionarka pozvala, rekla im je da sumnjaju. Činilo se da joj je cilj bio da ih uvjeri da ne smiju sumnjati.“

Ni Elen Harmon ni Elen Vajt nisu vjerovale da se može spasiti iko ko je nekada vjerovao u pokret iz 1844. i onda odustao od njega – osim Vilijama Milera.¹⁵² I tako su oni koji su vjerovali da će se njihov Spasitelj trenutno pojaviti imali samo dvije odgovornosti: jednu, da čuvaju vjeru; i drugo, da ojačaju vjeru svoje braće.

Prema sopstvenoj procjeni, Elen Harmon je „putovala tri mjeseca“ tokom zime/proljeća 1845. ohrabrujući raštrkano stado obeshrabrenih milerovaca onim što joj je Gospod pokazao u viziji.¹⁵³ I-pak, „finansijska sredstva za njeno putovanje nisu je se ticala“, kaže Artur Vajt, jer „sada je preuzela pouzdano povjerenje u Boga.“¹⁵⁴ Ali

¹⁵⁰ M.C. Stowell Crawford to Ellen White, 9 October 1908.

¹⁵¹ White, *Life Sketches*, pp. 89,90.

¹⁵² White, *Early Writings*, pp. 257,258.

¹⁵³ White, *Spiritual Gifts*, vol. 2, p. 38.

¹⁵⁴ A. White, *The Early Years*, p. 69.

tako su, naravno, i oni poput Damona, Stivensa i Tarnera, koji su zastupali doktrinu o zabrani rada, „pretpostavili pouzdano povjerenje u Boga.“

Tokom svojih putovanja, gospođicu Harmon su prevozili, hranili i zbrinjavali novopronađeni prijatelji. Porodica Nikols ju je smjestila osam mjeseci (između avgusta 1845. i juna 1846.) u njihovoj kući blizu Roksberija, Masačusets.¹⁵⁵ Gospođa Vajt se sjeća da su „bili pažljivi prema mojim željama i velikodušno su me opskrbljivali sredstvima za putovanje.“¹⁵⁶

Iako sama Elen Harmon nije radila, sjeća se napornog rada sa onima u Parizu, Mejn, „koji su vjerovali da je grijeh raditi“.

„Gospod mi je dao ukor za vođu [Džesa Stivensa] u ovoj zabludi, izjavljujući da je išao protivno Riječi Božjoj u uzdržavanju od rada, [i] u podsticanju svojih zabluda na druge...“¹⁵⁷

Stivens je odbio savjet Harmonove; i prisjetila se da je prije toga vidjela „da će se njegova karijera uskoro zatvoriti“. „Najzad“, napisala je, „napravio je konopac od dijela svoje posteljine kojim se objesio.“¹⁵⁸

Možda je Elen Harmon 1845. godine govorila protiv doktrine o zabrani rada, ali naknadno izdanje *Adventist Currents* će pokazati koliko je malo vjerovatno da je samoubistvo Džesa Stivensa bilo povezano s njegovim odbacivanjem njenog savjeta.

Da li je Elen Harmon hapšena?

Da li je Elen Harmon hapšena zbog svog fanatičnog ponašanja? Otis Nikols je to rekao u pismu Vilijamu Mileru u aprilu 1846. godine:

„Postojali su brojni nalozi za njeno hapšenje, ali Bog ju je

¹⁵⁵ Otis Nichols 8-page, pre-1860 statement; Otis Nichols to William Miller, 20 April 1846.

¹⁵⁶ White, *Spiritual Gifts*, vol. 2, p. 68.

¹⁵⁷ White, *Life Sketches*, pp. 86.

¹⁵⁸ White, *Spiritual Gifts*, vol. 2, p. 65.

znakovito zaštitio. Jedno vrijeme šerif i nekoliko muškaraca sa njim nisu imali vlast nad njom sat i po, iako su naprezali sve svoje tjelesne snage da je pokrenu, dok je ona i niko drugi pružala svaki otpor.“¹⁵⁹

Artur Vajt vjeruje da je Nikols brkao Elen Harmon sa Izraelom Damonom,¹⁶⁰ iako je Nikols – koji je pisao u roku od nekoliko mjeseci od navodnog pokušaja hapšenja – imao razloga da kaže Mileru: „Ono što sam napisao imam saznanja i mislim da mogu ispravno prosuditi.“ Zašto? „Sestra Elen je bila stanovnica moje porodice veći dio vremena već oko osam mjeseci.“¹⁶¹

Bez obzira na to da li je Nikols bio u zabuni ili ne, Artur Vajt nastavlja na svojoj sledećoj stranici *Rane godine* kako bi zbrkao „sat i po“ za koje Nikols kaže da su šerif i njegovi ljudi proveli pokušavajući da uhapsu gospođicu Harmon s njegovim vlastitim izvještajem o hapšenju Damona – iako Arturov jedini izvor za incident u Atkinsonu je njegova baka koja je bila tamo i koja kaže da je Damonovo hapšenje trajalo četrdeset minuta.¹⁶²

Najzanimljiviji dio ove slagalice nalazi se u izdanju *Daily Eastern Argusa* iz aprila 1845., novina iz Portlanda, rodnog grada gospođice Harmon:

„Milerizam. Postupci profesora ovog vjerovanja bili su takvi da su oficiri Norveja i nekih drugih gradova u blizini smatrali svojom dužnošću da preduzmu sredstva da ih zaustave... U srijedu [23. aprila], jednog od vođa, dobro poznatog kao Džo Turner, drugog po imenu Harmon, sa još jednim ili dvojicom, uhapsili su izabranici tog grada u kući gospodina Megvira, u Polandu, kako je saopšteno...“¹⁶³

Gospođa Vajt se sjetila da je prvobitno ispričala svoju prvu viziju daleko od kuće u Polandu,¹⁶⁴ (Otis Nikols kaže) januara 1845.¹⁶⁵ I

¹⁵⁹ Nichols to Miller, 20 April 1846.

¹⁶⁰ A. White, *The Early Years*, p. 76.

¹⁶¹ Nichols to Miller, 20 April 1846.

¹⁶² A. White, *The Early Years*, p. 77.

¹⁶³ *Daily Eastern Argus*, 28 April 1845.

¹⁶⁴ White, *Spiritual Gifts*, vol. 2, p. 38.

¹⁶⁵ Nichols to Miller, 20 April 1846.

Džon Megvir, u čijoj su kući uhapšeni Tarner i Harmon, sjeća se da su „prve vizije koje je ona imala bile u mojoj kući u Polandu.“¹⁶⁶ Prema sopstvenom iskazu, bila je u Polandu u dva navrata tokom zime/proljeća 1845. A njena druga posjeta tom gradu uslijedila je nakon njenog početnog, tromjesečnog putovanja na istok, koje je počelo negdje u januaru.¹⁶⁷ Zapisi, datumi, geografija i odnosi ukazuju na to da bi bilo zgodno da gospođica Harmon bude u kući Džona Megvira 23. aprila 1845. u Polandu, Mejn.

Uz sve to, gospođica Harmon je bila prijateljica i obožavateljka uhapšenog Džozefa Tarnera. Godine 1847. opisala je Džozefu Bejtsu svoje veliko olakšanje kada je saznala da je položaj zatvorenih vrata koji je dobila od svoje prve vizije kompatibilan s onim što je Tarner poučavao iz Svetog pisma.¹⁶⁸ I zato ne bi bilo iznenađujuće pronaći ih zajedno krajem aprila 1845. godine, na popularnom okupljalištu milerovaca – domu Džona Megvira.

Trideset godina kasnije, gospođa Vajt se sjetila da joj je unaprijed pokazano „da ćemo biti u opasnosti od zatvora i zlostavljanja... Sotonini izaslanici bili su na našem putu, i nećemo proći ništa bolje od onih koji su bili fanatični i zabludjeli, i trpjeli su posledice svog nedoslednog, nerazumnog kursa zlostavljanjem i zatvorom.“¹⁶⁹

Tri pasusa nakon što se činilo da predviđaju njen sopstveni zatvor, ona piše:

„...braća koja vjeruju u istinu...[koja] su bila zatvorena i pretučena. Ali mi smo se vozili po ovim mjestima usred bijela dana, obilazili od kuće do kuće, održavali sastanke i svjedočili...“¹⁷⁰

Trenutno nema dovoljno dokaza koji bi na konačan način ukazivali da li je Elen bila Harmon koji je uhapšen zajedno sa Džozefom Tarnenom u Polandu, Mejn, 23. aprila 1845.

¹⁶⁶ Megquier, Crisis, 1 July 1874.

¹⁶⁷ White, Spiritual Gifts, vol. 2, pp. 38,50.

¹⁶⁸ White to Bates, 13 July 1847.

¹⁶⁹ White to Loughborough, 24 August 1874.

¹⁷⁰ Ibid.

Zaključak

Većina adventista koji za ovo saznaju vjerovatno će moći prihvatiti revidiranu sliku Elen Harmon kao mileritskog fanatika s „piskavim“ glasom, koji se izležava, više, ljubi, osuđuje, pada u nespovijest i pere noge, nakon razočaranja. Nekim adventistima će možda trebati malo duže da asimiliraju implikacije nesposobnosti gđe Vajt da se sjeti svoje rane službe onako kako se ona zapravo odigrala. Moraće ili pretpostaviti da je posjedovala posebno plodan sistem zabluda, kao što to ima Džek Provonša,¹⁷¹ ili da je svjesno iskrivila prošlost za svoje (koliko god komplikovane, pa čak i, možda, dobronamjerne) svrhe, kako bi se održalo djelo koje je imalo tako snažan zamah.

Fanatizam nakon razočarenja	Reference na Elen Harmon
Obavezno ponovno krštenje	Naučavala / učestvovala
Zatvorena vrata	Podučena iz vizije
„Idi u pakao“ (neumjereni izrazi)	Više puta korištena fraza; svjedoci suđenja se slažu
Sveti poljubac	Podučena iz vizije
Sveti smijeh	Potvrдно opisala jedan takav primjer
Mješovito pranje nogu (žene peru muška stopala)	Podučena iz vizije
Vikanje	Aktivno učestvovala
„Pogubljen“ od Duha	Padala u mnogim prilikama
Podešavanje vremena	Ne poriče to; rani prijatelji kažu da je to radila
Doktrina „nema rada“	Nije radila; ali kaže da se borila protiv ove doktrine
Mrtvi su uskrsnuti	Negirala je ovo uvjerenje, a nijedan dokaz je ne opovrgava

Oni koji imaju hrabrosti i pameti prepoznaće kakve su implikacije

¹⁷¹ Jack W. Provonsha, “Was Ellen G. White a Fraud?” unpublished 25-page monograph (Loma Linda, CA.: 1980).

za tolike druge priče o Providenju koje prožimaju pejzaž adventističke historije. I biće lakše poistovjetiti se s pitanjem A.G. Danielsa na Biblijskoj konferenciji 1919. o tome „koliko je od toga istinito, a koliko se uvuklo u priču?“¹⁷²

Elen Vajt je bila ta koja je savjetovala da samo kada vidimo kako nas je Gospod vodio u prošlosti možemo hrabro i pouzdano okrenuti svoje lice ka budućnosti.¹⁷³ Da li se onda adventisti mogu okriviti što su bojažljivo napredovali? Jer postaje sve jasnije da nam gospođa Vajt nije ostavila vjerodostojnu sliku svog ključnog mjesta u našim vjerskim korijenima.

Shodno tome, ne treba nas iznenaditi ni činjenica da se u njenim spisima nalazi značajan broj kontradikcija i teološki netačnih izjava. Drugim riječima, ako je Sotona na svaki mogući način sabotirao i kompromitovao poruku o početku Istražnog suda na Nebu i druge važne istine koje se zaista biblijski i istorijski ne mogu opovrgnuti, postavlja se pitanje da li je to činio i preko Elen Vajt kojoj je pripisan dar Duha proroštva? Ili je Elen Vajt jednostavno i sama postala zarobljena pozivom koji je, kao što smo vidjeli, imao vrlo sumnjive početke?

Džejms Vajt je držao stav da je „Biblija savršeno i potpuno otkrivenje“, ali je smatrao da nije bilo razloga zašto bi ljudi trebalo da isključe harizmatska i vizionarska iskustva kao sredstvo kroz koje Bog može da vodi svoj narod.“¹⁷⁴ U početku to nije bio test članstva, no Rezolucija Generalne konferencije iz 1855. i izjava Džejmsa Vajta iz 1856. potvrdili su promjenu u njihovom razumijevanju odnosa između dara Elen Vajt i „probnog“ pitanja ali su i dalje pokazivali duh tolerancije prema ljudima koji su iskreno tragali za istinom o daru proroštva onako kako se on pokazao kroz nju.

Keri B. Vajn u svom istraživanju „Elen G. Vajt i fijasno sa

¹⁷² “The Bible Conference of 1919,” Spectrum 10 (May 1979), p. 28.

¹⁷³ White, Life Sketches, p. 196

¹⁷⁴ A Word to The “Little Flock” ([Gorham, ME: James White], 1847).

vizijom zgrada u Čikagu¹⁷⁵ zaključuje:

„Rezultati našeg istraživanja sugeriraju da postoje dva objašnjenja za natprirodne manifestacije Elen Vajt u viziji – kanalisanje duha nasuprot manifestacijama koje su tipične za žene koje su imale istu vrstu ozljede mozga kao dijete. Kao što smo predstavili u ranijim poglavljima, i njene pristalice i kritičari potvrđuju činjenicu da je, dok je bila u viziji, demonstrirala svaki izgled natprirodne kontrole. Imamo očevica koji je vidio kako se sto podiže od poda tokom jednog od njenih iskustava sa vizijom.¹⁷⁶ Koje objašnjenje najbolje odgovara činjenicama? ...objašnjenje o kanalisanju duha najbolje odgovara činjenicama...

Stavljajući sve informacije koje imamo na raspolaganju o Elen Vajt i njenim vizijama, uključujući njenu čestu upotrebu laži, obmane i trikova kako bi održala privid da ima direktnu vezu s Bogom, najlogičniji odgovor na misteriju Elen Vajt je da je ona bila spiritualistički medij sa jakim vezama s hrišćanstvom koja je bila dovoljno obmanuta da misli da može postići veliko dobro za Boga ako ljudi vjeruju da je ona Njegov govornik. Ukratko, zaključila je da cilj (dobro koje je mogla učiniti za Boga kao proročica u koju ljudi vjeruju) opravdava sredstva (prevaru, obmanu i prikrivanje).¹⁷⁷

Dodali bismo i to da su pedigre i rane godine Elen Harmon imale presudno loš uticaj za formiranje njenog profila ličnosti i odnosa prema religiji, što je posebno doprinijelo da se lako nađe u društvu ekstremnih harizmatika i postane jedan od njih.

¹⁷⁵ Za detalje vidi podnaslov „Vizija Kelogovih zgrada u Čikagu gospođe Vajt“, str. 79 i dalje.

¹⁷⁶ Ransom Hicks, u pismu datiranom 3. septembra 1854, objavljenom u *Messenger of Truth*, vol. 1 no. 3 p. 3, Oct. 19, 1854, piše: „Što se tiče vizija Elen G. Vajt, do sada sam znao samo malo o njima. Jednom sam vidio da je imala jednu, i jednom sam vidio kako se sto podiže, a zatim se ponovo sam od sebe prevrnuo koliko sam mogao razaznati. Niti fenomen vizije, niti pomjeranje stola nisam razumio... njene vizije nisu od Boga zbog njihove konfuzije, a Bog sigurno nije autor.“

¹⁷⁷ Ellen G. White and the Chicago buildings vision fiasco, by Kerry B. Wynne, 2014.

2. Posuđivanje iz apokrifa i kašnjenje „svjetlosti“

POSUĐENI „DRAGULJI“ IZ APOKRIFA

Adventisti i protestanti odbacuju apokrive iz sledećih razloga: (1) Hebrejski kanon ih ne sadrži. (2) Gospod i Njegovi apostoli ih nikada nisu citirali. Josif Flavije ih je odbacio, a Jeronim je, prevodeći Vulgatu, odbio da ih prizna. (3) Sami pisci nisu tvrdili da su nadahnuti, već su priznali nedostatak proročkog dara (1. Makabejcima 4:46; 9:27; 14:41). (4) Apokrifi podučavaju doktrine koje nisu u skladu sa Svetim pismom (vidi Isaija 8:20; Galatima 1:8), kao što su čistilište i reinkarnacija (Mudrost 8:19, 20) i molitve mrtvih i za njih (2. Makabejcima 12:43-46). (5) Apokrifi su knjige sa lažnim autorstvom (pseudoepigrafi) i (uglavnom) izmišljenim ili plagiranim sadržajem.

Međutim, Elen Vajt i adventni pioniri imali su liberalno gledište o apokrifima koji se ogledaju u spisima Elen Vajt. (Apokrifi su bili sastavni dio Biblije KJV koju je čitala Elen Vajt.)

Čini se da Elen Vajt preporučuje apokrive: „Vidjela sam da su apokrifi bila skrivena knjiga i da bi mudri ovih poslednjih dana trebalo da je razumiju. Vidjela sam da je Biblija standardna knjiga, koja će nam suditi u poslednji dan.“¹⁷⁸

Napomena: Nije iznenađujuće što je iz apokrifa izvukla mnoga važna učenja koja nemaju utemeljenje u Bibliji. Neki adventisti i dalje koriste apokrifna djela da podrže svoja učenja.

1. Sam Hrist će krunisati svece

„...kada je Isus donio krune i svojom desnom rukom stavio ih na naše glave“.¹⁷⁹

„Tada sam vidjela kako veliki broj anđela donose iz grada slavne

¹⁷⁸ 15 Manuscript Releases, p. 66; Manuscript 4, 1850; Ms. 5, Sep. 23, 1849.

¹⁷⁹ A Word to the Little Flock, p. 15, 1847.

krune – krunu za svakog sveca, sa ispisanim njegovim imenom. Dok je Isus pozivao na krune, anđeli su mu ih izložili, a ljupki Isus je svojom rukom stavio krune na glave svetaca.“¹⁸⁰

Elen Vajt je u suprotnosti sa sobom: „Nikada nisam vidjela nijednu osobu krunisanu u kraljevstvu Božjem, osim pod uslovom da, ako su vjerni, dobiju krunu besmrtnog života u carstvu slave.“¹⁸¹

Ezdra (apokrif pisan u 2-3. vijeku n.e.): „A usred njih bio je mlađić visokog rasta, viši od svih ostalih, i na svaku njihovu glavu postavlja krune, i uzvišeniji što me je oduševilo veoma... Tada rekoh anđelu: Kakva je to mlada osoba koja ih kruniše i daje im palme u ruke? On odgovori i reče mi: To je Sin Božji koga su priznali u svijetu.“ (2. Ezdrina 2:43, 46, 47).

2. Oblaci se sudaraju jedni s drugima

„Tamni teški oblaci su se podigli i sukobili jedni protiv drugih.“¹⁸²

„Pogledajte oblake od istoka i od sjevera do juga, i vrlo su strašni za gledati, puni gnjeva i oluje. Oni će udarati jedan o drugog... Veliki i moćni oblaci će se nadimati puni gnjeva...“ (2 Ezdrina 15:34, 35, 40).

3. Prva vizija Elen Vajt pod uticajem Ezdre

„Planina Cion je bila tik ispred nas, a na gori je sjedio slavni hram, a oko njega je bilo sedam drugih planina, na kojima su rasle ruže i ljiljani, i vidjela sam kako se mališani penju,... i rekao je, moraš se ponovo vratiti na zemlju i prenijeti drugima ono što sam ti otkrio.“¹⁸³

Napomena: Ovo pismo koje opisuje detalje nebeske vizije

¹⁸⁰ Early Writings, p. 288.

¹⁸¹ 8 Manuscript Releases, p. 239, 1990.

¹⁸² A Word to the Little Flock, p. 19, 1847.

¹⁸³ Letter From Sister Harmon, Dec. 20, 1845, published in *The Day Star*, Jan 24, 1846.

završava se napomenom: „Ova [vizija] nije bila za objavljivanje; već za ohrabrenje svih koji to mogu vidjeti i biti ohrabreni time.“

„Ja, Ezdra, vidio sam na gori Cion veliki narod, koji nisam mogao izbrojati.“ „I isto toliko izvora koje teku mlijekom i medom, i sedam moćnih gora, na kojima rastu ruže i ljiljani, kojima ću ispuniti djecu tvoju radošću... tada mi anđeo reče: Idi svojim putem i reci mom narodu na koji način, i kako si vidio velika čudesa Gospoda, Boga svojega.“ (2. Ezdrina 2:19, 42).

4. Isus je stajao glavom i ramenima iznad svetaca

„...sveci su bili raspoređeni u savršenom kvadratu, sa Isusom u sredini. Stajao je glavom i ramenima iznad svetaca i anđela.“¹⁸⁴

„Ja Ezdra vidio sam na brdu Cion veliki narod... A usred njih bio je mladić visokog rasta, viši od ostalih... Tada rekoh anđelu, koja je to mlada osoba što ih kruniše... On odgovori i reče mi: to je Sin Božji.“ (2. Ezdrina 2:42, 43, 46, 47).

5. Šta se desilo sa Kovčegom saveza

„Među pravednicima koji su još uvijek bili u Jerusalimu, kojima je božanska namjera bila razjašnjena, bili su neki koji su odlučili da stave van domašaja nemilosrdnih ruku sveti kovčeg sa kamenim pločama na kojima su bili ispisani propisi Dekaloga. Ovo su uradili. Sa jadikovanjem i tugom sakrili su kovčeg u pećinu, gdje je trebao biti skriven od naroda Izraela i Jude zbog njihovih grijeha i više im se nije trebao vraćati. Taj sveti kovčeg je još skriven. Nikada nije uznemiren otkako je skriven.“¹⁸⁵

„U zapisima se takođe nalazi da je prorok Jeremija naredio onima koji su bili odvedeni da uzmu vatru, kao što je to spomenuto: ...Takođe je sadržano u istom spisu, da je prorok, upozoren od Boga, naredio da šator i kovčeg idu s njim, dok je izlazio na goru, na koju se popeo Mojsije i vidio nasleđe Božije. I Jeremija je došao tamo,

¹⁸⁴ Early Writings, p. 288.

¹⁸⁵ Prophets and Kings, p. 453, 1917.

našao je šuplju pećinu, u koju je postavio šator, i kovčeg, i kadioni žrtvenik, a ulaz zagradio. I neki od onih koji su ga pratili došli su da obilježe put, ali ga nisu mogli pronaći. Kad je to Jeremija opazio, okrivio ih je, govoreći: Što se tiče tog mjesta, biće nepoznato do vremena kada Bog ponovo sakupi svoj narod i primi ga na milost.“ (2. Makabejcima 2:1, 4-7).

6. Deset zapovijesti će biti predstavljene prilikom Drugog dolaska

„Tada se na nebu pojavljuje ruka koja drži dvije kamene ploče presavijene. Prorok kaže: ‘Nebesa će objaviti njegovu pravdu, jer je sam Bog sudija.’ Psalam 50:6. Taj sveti zakon, Božja pravednost, koja je usred grmljavine i plamena bila proglašena sa Sinaja kao vodič života, sada se ljudima otkriva kao pravilo suda. Ruka otvara ploče i tu se vide propisi Dekaloga, ucrtani kao vatrenim perom.“¹⁸⁶

„Kada se otvori Božji hram na nebu, kakvo će to trijumfalno vrijeme biti za sve koji su bili vjerni i istiniti! U hramu će se vidjeti kovčeg zavjeta u koji su bile postavljene dvije kamene ploče, na kojima je napisan Božji zakon. Ove kamene ploče biće iznesene iz svog skrovišta, a na njima će se vidjeti Deset zapovijesti urezanih prstom Božjim. Ove kamene ploče koje sada leže u kovčegu zavjeta biće uvjerljivo svjedočanstvo o istini i obavezujućim tvrdnjama Božjeg zakona.“¹⁸⁷

„I kada je Jeremija došao onamo, našao je šuplju pećinu, u koju je postavio šator, i kovčeg, i kadioni žrtvenik, i tako zagradio ulaz... Kada je to Jeremija opazio, okrivio ih je, govoreći: Što se tiče tog mjesta, biće nepoznato sve do vremena kada Bog ponovo okupi svoj narod i primi ih na milost. Tada će im Gospod pokazati ove stvari, i pokazaće se slava Gospodnja, i oblak, kao što je prikazano pod Mojsijem, i kao kada je Solomon želio da se mjesto časno posveti.“ (2.

¹⁸⁶ The Great Controversy, p. 639.

¹⁸⁷ Letter 47, 1902; 7BC, p. 972.

Makabejcima 2:5, 7, 8).

7. Adam moli za milost

„Molili su da im se dozvoli da ostanu, iako su priznali da su izgubili svako pravo na blaženi Eden.“¹⁸⁸

„Molili su da im se dozvoli da ostanu, iako su priznali da su izgubili svako pravo na blaženi Eden. Obećali su da će u budućnosti dati implicitnu poslušnost Bogu. Obaviješteni su da u padu iz nevinosti u krivicu nisu dobili snagu, već veliku slabost.“¹⁸⁹

„Sveti anđeli su poslani da istjeraju neposlušni par iz vrta, dok su drugi anđeli čuvali put do drveta života. Svaki od ovih moćnih anđela imao je u svojoj desnoj ruci blistavi mač.“¹⁹⁰

Geri A. Anderson (profesor katoličke teologije u Hesburgu): „Nakon što je rekao ove stvari, naredio je anđelima da nas izbace iz raja: i dok smo bili protjerani usred naših glasnih jadikovki, vaš otac Adam preklinjao je anđele i rekao: ‘Ostavite mi malo (prostora) da se mogu moliti Gospodu da se umilostivi na mene i da me sažali, jer sam samo sagriješio.’ I oni su prestali da ga vuku, a Adam je glasno ridao i plakao govoreći: ‘Oprosti mi, Gospode, moje djelo.’“¹⁹¹

Aleksandar Voker (1825-1903): „On zapovijeda svojim anđelima da budemo izbačeni iz raja. I dok smo odvlačeni i jadikovali, vaš otac Adam je molio anđele govoreći: Dozvolite mi malo, da se molim Bogu, i da se umilostivi na mene i sažali me, jer sam samo zgriješio.“ (Apokrifna jevanđelja, str. 461, 1870.)

8. Set je ličio na Adama

„Set je bio plemenitijeg rasta od Kaina ili Abela i ličio je na Adama više od bilo koga od svojih drugih sinova.“¹⁹²

¹⁸⁸ Story of Redemption, p. 41, 1947; PP, p. 61, 1890.

¹⁸⁹ The Signs of the Times, January 23, 1887.

¹⁹⁰ 3 Spiritual Gifts, p. 45.

¹⁹¹ Apocalypse of Moses, Chapter 27: 1-3, Translated from the Greek text, 1987.

¹⁹² 3 Spiritual Gifts, p. 60, 1864.

Solomon Cezar Malan (1812-1894): „I Eva je rodila sina savršeno lijepog lika i lica. Njegova ljepota je bila kao njegova oca Adama, ali još ljepša.“¹⁹³

9. Vatra je spalila Abelovu žrtvu

„Vatra je bljesnula s neba i progutala žrtvu.“¹⁹⁴

Jašerova knjiga 1:15: „Bog se okrenuo i priklonio Abelu i njegovoj žrtvi, i oganj siđe od Gospoda s neba i proždre je.“

10. Grešnost sinova ljudskih (Post. 6:2)

„Nisu poštovani ni bračni odnosi ni imovinska prava. Ko je poželio ženu ili imanje svog bližnjeg, silom ih je uzeo.“¹⁹⁵

Jašerova knjiga (Prvi put objavljena 1625. godine. Engleski prevod 1840.): „I njihove sudije i vladari otidoše kćerima ljudskim i uzeše njihove žene silom od svojih muževa prema njihovom izboru.“ (Jašerova knjiga 4:18)

11. Enoh je proricao o potopu

„Bog je razgovarao sa Enohom preko svojih anđela i dao mu božansku pouku. Dao mu je do znanja da neće uvijek podnijeti čovjeka u njegovoj pobuni – da je njegova namjera da uništi grešnu rasu tako što će dovesti potop na zemlju.“¹⁹⁶

Solomon Cezar Malan (1812-1894): „On [Enoh] je tada rekao svom sinu: ‘O sine moj, znam da Bog namjerava dovesti vode Potopa na zemlju i uništiti našu tvorevinu.’“¹⁹⁷

12. Metuselah i Enoh su propovijedali zajedno s Nojem

„Bog im je dao sto dvadeset godina kušnje, i za to vrijeme im je

¹⁹³ The Book of Adam and Eve, p. 105, 1882.

¹⁹⁴ Patriarchs and Prophets, p. 71.

¹⁹⁵ Patriarchs and Prophets, p. 92.

¹⁹⁶ 3 Spiritual Gifts, p. 54, 1864.

¹⁹⁷ The Book of Adam and Eve, p. 141, translated into English in 1882.

propovijedao preko Metuselaha, Noja i mnogih drugih svojih slugu.¹⁹⁸

„...dok se arka gradila, glasovi Noja, Enoha i mnogih drugih čuli su se u upozorenju i preklinjanju.“¹⁹⁹

„**Enoh je prvo primio pouku od Noja**, poštovao je Božji zakon i služio mu jednostavnog srca.“²⁰⁰

Napomena: Zanimljivo je napomenuti da je, prema biblijskoj hronologiji, Enoh preveden na Nebo 69 godina prije Nojevog rođenja!

Knjiga o Enohu (2. vijek prije nove ere): Prema Knjizi o Enohu, Noje je od Enoha, njegovog djeda, saznao da Bog namjerava da uništi svijet poplavom i da će On spasiti njega i njegovu porodicu (Poglavlje LXV: 1-12).

„Bog je rekao Noju i Metuselahu, sjedeći, govorite i objavite sinovima ljudskim, govoreći: Ovako veli Gospod, vratite se sa svojih zlih puteva... i Noje i Metuselah su govorili sve riječi Gospodnje sinovima ljudskim, dan za danom.“ (Jašer 5:6-7, 9; 1840.)

Napomena: Jašerova knjiga štampana je na hebrejskom 1625. godine nove ere, a prevedena je na engleski 1840. godine.

13. Neki koji su vjerovali u Nojevo propovijedanje umrli su prije potopa

„Bilo je i drugih koji su povjerovali u Nojevo propovijedanje i pomogli mu u izgradnji arke, koji su umrli prije nego što je voda potopa došla na njih.“²⁰¹

„Svi ljudi koji su išli putevima Gospodnjim, umrli su u te dane prije nego što je Gospod nanio zlo na čovjeka koje je objavio.“ (Jašer 4:20; 5:5, 6; 1840.)

¹⁹⁸ Review And Herald, April 23, 1901.

¹⁹⁹ Australian Conference Record, Vol. V, September 15, 1902.

²⁰⁰ Review and Herald, Apr 29, 1875.

²⁰¹ Story of Redemption, p. 63.

14. Enoh bi se ponekad izolovao od društva

„Uznemiren zbog sve veće zloće bezbožnika... Enoh je izbjegavao stalno druženje s njima, i provodio je mnogo vremena u samoći, predajući se meditaciji i molitvi... Nastavio je da se isključuje, u određenim periodima, iz čitavog društva. Nakon što je neko vrijeme ostao među ljudima, trudeći se da im pomogne poukama i primjerom, on bi se povukao, da provede jedno vrijeme u samoći.“²⁰²

„I duša Enohova bila je obavijena uputama Gospodnjim, znanjem i razumom; i mudro se povukao od sinova ljudskih, i odvojio se od njih mnogo dana.“ (Jašer 3:2; 1840.)

„I Enoh je poučavao mudrosti, znanju i putevima Gospodnjim... I tokom tri dana, koliko je bio u svojoj odaji, molio se i hvalio Gospoda Boga svog.“ (Jašer 3:11,19; 1840.)

15. Enohovo lice je blistalo svetom svjetlošću

„Njegovo lice sijalo je svetom svjetlošću, ravnoj svjetlošću koja sija u Isusovom licu. Dok je izlazio iz ovih božanskih zajednica, čak su i bezbožnici sa strahopoštovanjem gledali otisak neba na njegovom licu.“²⁰³

„...svi kraljevi, prinčevi i neki ljudi tražili su ga, i ponovo su željeli da vide Enohovo lice, i bojali su se da mu priđu zbog božanskog strahopoštovanja koje je bilo na njegovom licu; stoga ga nijedan čovjek nije mogao pogledati bojeći se da bi mogao biti kažnjen i umrijeti.“ (Knjiga o Enohu 3:20; 1840.)

16. Traženje Enoha

„U prisustvu pravednih i zlih, Enoh je odstranjen od njih. Oni koji su ga voljeli mislili su da ga je Bog možda ostavio u nekom od njegovih povučениh mjesta; ali nakon što su ga marljivo tražili i nisu mogli da ga nađu, javili su da nije, jer ga je Bog uzео.“²⁰⁴

²⁰² Patriarchs and Prophets, pp. 85, 87, 1890.

²⁰³ Patriarchs and Prophets, p. 87, 1890.

²⁰⁴ ST, February 20, 1879.

„I toliko su nagovarali da pođu s njim, da je prestao da im govori; a oni su krenuli za njim i nisu se htjeli vratiti; a osmog dana poslaše svi kraljevi koji su bili s Enohom da dovedu broj ljudi koji su bili s Enohom na onom mjestu odakle je uzašao na nebo. I svi ti kraljevi otidoše na to mjesto i tamo nađoše zemlju punu snijega, a na snijegu je bilo veliko kamenje snijega, i jedan drugome reče: Hajde da se probijemo kroz snijeg da vidimo, možda su ljudi koji su ostali sa Enohom mrtvi, i sada su pod snježnim kamenjem, i tražili su ga, ali ga nisu mogli naći, jer je uzašao na nebo.“ (Jašer 3:35, 37, 38; objavljeno na engleskom 1840. i 1887.)

„Nije pronađen’, kaže nadahnuti pisac: iz čega se čini očito, da je za njim bila tjeskobna potraga. Njegovi prijatelji ga nisu našli; a neki od njih, videći slabe u vjeri, i ne razumjevši ovu čudesnu dispencijaciju, izgleda da su ga tražili po susjednoj zemlji, kao što su ‘pro-ročki sinovi’ tražili Iliju tokom tri dana, nakon njegovog prenošenja.“²⁰⁵

17. Reakcija životinja u Nojevoj arci

„Zvijeri unutra izražavale su, svojim raznovrsnim zvukovima, najluđi strah, ali usred svih sukoba elemenata... kovčeg je putovao bezbjedno.“²⁰⁶

„Sva stvorenja koja su bila u kovčegu bila su prestrašena, i lavovi su rikali, i volovi su mukali, i vukovi urlali, i svako živo biće u kovčegu govorilo je i jadikovalo na svom jeziku.“ (Jašer 6:30; 1840.)

18. Oluja se prolama

„Ali osmog dana nebesa su skupila crninu. Tutanj grmljavine i živopisni bljeskovi munja počeli su užasavati čovjeka i zvijeri. Kiša se spustila iz oblaka iznad njih. To je bilo nešto čemu nikada nisu bili svjedoci i njihova srca su počela klonuti od straha. Zvijeri su tumarale

²⁰⁵ The Christian’s Penny Magazine, Issue 1, 1832.

²⁰⁶ Story of Redemption, p. 68.

u najluđem užasu, a njihovi nesložni glasovi kao da su ječali nad vlastitom sudbinom i sudbinom čovjeka.“²⁰⁷

„I sve životinje, zvijeri i ptice, još su bile tamo, i opkolile su kovčeg na svakom mjestu, a kiša je pala tek sedam dana nakon toga. I tog dana, Gospod je učinio da se sva zemlja zatrese, i sunce se pomrači, i temelji svijeta pobjesneše, i sva se zemlja potrese silovito, i munje bljesnu, i grom zagrmi, i svi izvori u zemlji su bili razbijeni, što stanovnicima prije nije bilo poznato.“ (Jašer 6:10, 11)

19. Ljudi pokušavaju provaliti u Arku

„Oni su Ga ozbiljno prizivali, ali Njegovo uho nije bilo otvoreno za njihov vapaj. Neki su u svom očaju pokušali da provale u arku, ali ta čvrsta struktura odoljela je svim njihovim naporima.“²⁰⁸

„I pozvaše Noja govoreći: Otvori nam da možemo doći k tebi u arku – i zašto ćemo umrijeti?... I sinovi ljudski pristupiše da provale u arku, da uđu unutra zbog kiše, jer nisu mogli podnijeti kišu na sebi.“ (Jašer 6:18, 24).

20. Vavilonska kula uništena munjom s neba

„Munja sa neba, kao znak Božjeg gnjeva, oborila je vrh njihove kule, bacivši ga na zemlju.“²⁰⁹

Jašerova knjiga 9:38: „A što se tiče kule koju su sagradili sinovi ljudski... vatra je takođe sišla sa neba i spalila drugu trećinu...“

Pitanja koja se pokreću

Ne čini li vam se da je „Duh proroštva“ zapravo bio „duh prepisivanja“ iz kompromitovanih izvora? Da li je Bog nadahnuo apokrifne? Nije. Kako bi onda Bog mogao imati bilo kakve veze sa lažiranim spisima i afirmisati njihov sadržaj preko Elen Vajt?

²⁰⁷ Story of Redemption, p. 68, 1947.

²⁰⁸ Story of Redemption, p. 68, 1947.

²⁰⁹ Spirit of Prophecy, Vol. 1, pp. 92-93.

ZBRKA OKO SUBOTE

Nastanak svetkovanja subote među adventistima

Najveći zagovornik držanja subote među „adventistima zatvorenih vrata“ bio je penzionisani pomorski kapetan Džozef Bejts. U proljeće 1845. Bejts je počeo da svetkuje subotu nakon što je naučio tu doktrinu iz traktata koji je napisao mileritski propovjednik po imenu Tomas M. Prebl.²¹⁰ Kada je Džozef Bejts pokušao uvjeriti Elen Harmon i Džejmsa Vajta u doktrinu o suboti, Elen ju je odbacila:

„Starješina Bejts je svetkovao subotu i podsticao njen značaj. Nisam osjećala njenu važnost i mislila sam da je starješina B. pogriješio što se više zadržao na četvrtoj zapovijesti nego na ostalih devet.“²¹¹

Međutim, nakon što je pročitala Bejtsov pamflet na tu temu, promijenila je mišljenje. Profesor ASD Dalton Baldwin objašnjava:

„Kada su Džejms Vajt i Elen Harmon prvi put saznali za subotu od Džozefa Bejtsa, odbili su je; ali nakon što su pročitali njegov pamflet na tu temu, počeli su da je poštuju. Bejts je u svom pamfletu zauzeo stav da subota počinje u 18:00.“²¹²

Zabuna kada počinje subota

Kako je Džozef Bejts odredio da subota počinje u šest sati

²¹⁰ Prebl, baptistički propovjednik slobodne volje usvojio je držanje subote u avgustu 1844. Prebl je napisao članak o suboti koji se pojavio u mileritskom časopisu pod nazivom *Hope of Israel* 28. februara 1845. Smatra se da je Frederik Viler iz Nju Hampšira prvi mileritski sveštenik koji je počeo da svetkuje subotu, u martu 1844. Za to je saznao od baptistkinje sedmog dana po imenu Rejčel Ouks (SDA Encyclopedia, unos o Rachel Oakes). Iako je Prebl skrenuo pažnju Bejtsa i drugih ranih adventista na subotu, Prebl je odbacio Elen Vajt kao proroka.

²¹¹ Ellen G. White, *Life Sketches of James White and Ellen G. White*, (1880 edition), page 236.

²¹² Dalton D. Baldwin, Ph.D., “Openness for Renewal without Destructive Pluralism: The Dilemma of Doctrinal Dissent”, Department of Theological and Historical Studies, School of Religion, Loma Linda University, Loma Linda, California. Citation from Joseph Bates, *The Seventh Day Sabbath, A Perpetual Sign* (New Bedford: Pres of Benjamin Lindsey, 1846), 31-32.

popodne? Artur Vajt objašnjava njegovo rezonovanje:

„Džozef Bejts, apostol istine o suboti, na početku je zauzeo stav da subota počinje uveče. Uzimajući u obzir vremenske probleme u različitim djelovima svijeta, Bejts je vjerovao da je pravo vrijeme za početak subote ekvatorijalno vrijeme, ili 6:00 popodne, svake godine. Ovaj koncept je bio uopšteno prihvaćen jer su muškarci i žene iz adventističkih redova počeli držati subotu sedmog dana.“²¹³

Dok su se Bejts i njegova grupa smjestili u 18 sati, nisu se svi složili. Godine 1847. došlo je do kontroverze kada su neki svetkovatelji subote u Mejnu ustvrdili da subotu treba započeti sa izlaskom sunca. G-đa Vajt je imala „viziju“ koja je potvrdila Bejtsovo učenje da subota počinje uveče. Džejms Vajt piše:

„U toj viziji joj je pokazano da je pogrešno započinjati subotu o izlasku sunca. Tada je čula anđela kako ponavlja ove riječi: ‘Od večeri do večeri slavite svoje subote.’ Brat Bejts je bio prisutan i uspio je uvjeriti sve prisutne da je ‘veče’ bilo šest sati.“²¹⁴

Dok su Vajtovi i Bejts nastavili da drže subotu od 18 časova, došlo je do podjele među adventistima zatvorenih vrata u Konektikatu. Neki su tvrdili da subota treba da počne o zalasku sunca. Na sreću po Vajtove, jedan čovjek u crkvi je dobio riječ na jezicima kojom se utvrđuje njihov stav da subota počinje u 18 sati. Artur Vajt opisuje događaj:

„Pišući iz Berlina, Konektikat, 2. jula 1848, Džejms Vajt je izvijestio:

‘Postojala je neka podjela [u Konektikatu] u pogledu vremena početka subote. Neki su počinjali o zalasku sunca. Većina, međutim, u 18:00. Prije nedjelju dana u subotu smo ovo učinili predmetom molitve. Sveti Duh je sišao; brat Čemberlen bio je ispunjen silom. U tom stanju je zavapio na nepoznatom jeziku. Uslijedilo je tumačenje, koje

²¹³ Arthur White, Ellen G. White: The Early Years Volume 1 – 1827-1862, p. 199.

²¹⁴ James White, “Time to Commence the Sabbath,” Review and Herald, 31 (25 February 1868): 168.

je glasilo: ‘Daj mi kredu. Daj mi kredu.’

Pa, mislio sam, ako je nema u kući, onda ću sumnjati u to, ali za trenutak je brat skinuo dobar komad krede. Brat Čemberlen ju je uzeo i u sili je nacrtao ovu figuru na podu [krug podijeljen ukrštanjem horizontalnih i vertikalnih linija i brojki, 12, 3, 6 i 9 ispisanih kao na licu sata].

Ovo predstavlja Isusove riječi. Zar nema dvanaest sati u danu? Ova brojka predstavlja dan ili poslednju polovinu dana. Dnevna svjetlost je napola nestala kada je sunce južno ili na pola puta od svakog horizonta, u dvanaest sati. Sada idite šest sati u oba smjera, i dobićete dvanaestočasovni dan. U bilo koje doba godine, dan se završava u 18:00. Evo gdje subota počinje u 18:00 – Dž.V. ‘Mom dragom bratu’, 2. jula 1848.

Džejms Vajt je dodao: ‘Sotona bi da nas izvuče iz ovog vremena. Ali hajde da stojimo čvrsto u subotu kako ju je Bog dao nama i bratu Bejtsu. Bog je podigao brata Bejtsa da dâ ovu istinu. Trebao bih više vjerovati u njegovo mišljenje od bilo kojeg drugog čovjeka.’ – I-bid.²¹⁵

Zapazite da Džejms kaže da treba da se drže vremena koje je Bog dao „nama i bratu Bejtsu“. Dakle, očigledno je da su Vajtovi vjerovali da im je Bog dao vrijeme u šest sati. U stvari, vjerovanje je bilo toliko snažno da je Džejms smatrao da je svako preispitivanje tog vremena djelo Sotone!

Čini se da je otkrivenje na nepoznatom jeziku nekima riješilo pitanje, ali daljnje proučavanje 1854-55. uvjerilo je druge da je 18 sati pogrešno vrijeme za početak subote. Tomas Hamilton piše...

„...Iz biblijskih učenja je otkriveno od strane određenih adventskih subotara da subota nije počinjala u 6 sati kao što su ih poučili da vjeruju braća koju su vodile vizije, već u zalasku sunca... Subotari protiv vizije praktikovali su započinjanje subote o zalasku sunca, dok su vizionari nastavili da je započinju u 6 sati. Jer na određenom

²¹⁵ Arthur White, pp. 199-200.

prethodnom sastanku, gdje je saznanje o pravom vremenu početka subote, navodno bilo teret molitve, u viziji je viđen sat sa kazaljka koje su stajale uspravno ili okomito ispred lica! Ovo je bilo dovoljno da se to riješi sa vizionarima sve dok ih antivizionari zapravo nisu riješili za njih.“²¹⁶

Čini se da je „vizija“ Elen Vajt o satu koji pokazuje na 18 sati bila dovoljna da uvjeri one koji su skloni vjerovati njenim vizijama da subota počinje u 18 sati. Međutim, na kraju su biblijski dokazi koje je predstavila grupa koja vjeruje u Bibliju postala previše teška da bi se raspravljali protiv. Vjernici u vizije Elen Vajt bili su primorani da preispitaju tu temu.

Godine 1855, adventistički pionir Dž.N. Endruz dobio je zadatak da prouči ovu temu i predstavi svoje nalaze na konferenciji 1855. Profesor Baldwin izvještava da se prije konferencije Bejts još uvijek čvrsto držao početka 18 sati na osnovu vizija Elen Vajt:

„Džozef Bejts, koji je očigledno bio vjenčan za poziciju u 18:00 s uvjerenjem da je to potvrđeno vizijom Elen Vajt, postavljen je za predsjedavajućeg konferencije.“²¹⁷

Na konferenciji, Endruz je predstavio uvjerljive biblijske dokaze da subota počinje o zalasku sunca.²¹⁸ Artur Vajt piše:

„Njegovi zaključci, s potkrepljujućim biblijskim dokazima, pročitani su na generalnoj konferenciji u Batl Kriku u novembru 1855. na jutarnjoj službi u subotu. Starješina Endruz je iz devet starozavjetnih i dva novozavjetna teksta pokazao da su ‘veče’ i ‘veče’ identični sa zalaskom sunca. (Review and Herald, Dec. 4, 1855, p. 78, col. 2.)

Gotovo svi prisutni na konferenciji 1855. prihvatili su vrijeme zalaska sunca. Džozef Bejts i Elen Vajt su bili izuzeci, koji su se držali pozicije šest sati.²¹⁹

²¹⁶ Thomas Hamilton, *Hope of Israel* vol. 1, no. 11, Oct. 23, 1866, p. 81.

²¹⁷ Baldwin, *Ibid.*.

²¹⁸ J. N. Andrew, “Time for Commencing the Sabbath,” *Review and Herald*, 7 (4 December 1855): 78.

²¹⁹ Arthur White, Ellen G. White, *Messenger to the Remnant*, pp. 35-36.

Uprkos predstavljenim biblijskim dokazima, i uprkos činjenici da se većina prisutnih složila sa Endruzom, gospođa Vajt se i dalje držala vremena u 18 časova. Nejasno je zašto je gospođa Vajt nastavila da se drži vremena u 18 časova.

- Da li je smatrala da će validnost njenih prethodnih vizija biti dovedena u pitanje ako usvoji novo vrijeme?
- Da li se plašila da će se ljudi zapitati zašto joj anđeli nisu objasnili tačno vrijeme početka subote tokom bilo kojeg od mnogih „viđenja“ koje je dobila na tu temu?
- Da li ju je bilo sramota što nije uspjela da otkrije pogrešan stav koji je iznio brat Čemberlen koji „govori jezike“?

Bolje ikad nego nikad!

Konačno, na kraju konferencije, nakon što je većina braće već prihvatila novo vrijeme početka, Elen Vajt je imala „viziju“ koja podržava novi stav.²²⁰ Gospođa Vajt mora da je bila veoma razočarana što su joj anđeli pričali o suboti skoro 10 godina, a ipak nikada nisu spomenuli tačno vrijeme početka. Umjesto toga, nakon što se crkva molila za vođstvo, prikazan joj je sat koji pokazuje na 18 sati. Mora da je prepoznala da bi neki doveli u pitanje njene proročke sposobnosti. Zbunjena, ispitivala je svog duhovnog vodiča, tražeći neku vrstu objašnjenja:

„Pitala sam zašto je to tako, da u ovaj kasni dan moramo promijeniti vrijeme početka subote. Anđeo je rekao: ‘Shvatićeš, ali ne još, ne još.’“²²¹

Duhovni vodič (govori na staroengleskom u stilu KJV) rekao je „shvatićeš“, ali nema dokaza da je Elen Vajt ikada razumjela. Zabuna je ostala do danas. Subota je bila centralno učenje adventista zatvorenih vrata tokom tih devet godina, sa mnogim člancima i traktatima napisanim o njenoj svetosti i neophodnosti nerada u subotu. Pa ipak, devet godina anđeli nisu ni nagovijestili sestri Vajt da ona i Bejts krše

²²⁰ Ellen G. White, Testimonies, vol. 1, p. 116.

²²¹ Ibid.

subotu kada rade u petak uveče posle zalaska sunca ili subotom uveče prije zalaska sunca. Zatim, nakon što su Endruz, Džejsms i braća već zaključili da subota počinje o zalasku sunca, anđeo gospođe Vajt je konačno stigao da joj kaže da subota počinje sa zalaskom sunca. Razgovor sa „anđelom“ bio bi daleko uvjerljiviji da se dogodio prije konferencije, ali kako kažu, bolje ikad nego nikad!

„DUH PROROŠTVA“ TOKOM GRAĐANSKOG RATA

Neki adventisti tvrde da izjave g-đe Vajt u vezi sa građanskim ratom u Americi (1861-1865) pružaju dokaz da je ona bila Božji prorok.

H.E. Karver je bio propovjednik adventista sedmog dana u Ajovi tokom 1860-ih i bio je povezan sa Vajtovima. Kada je izbio građanski rat, on je, kao i mnogi drugi adventisti, potražio savjet od Elen Vajt. Evo njegovog svjedočenja o tom razočaravajućem iskustvu:

„Cijela crkva je sa tjeskobom i uz molitvu željela da zna šta je dužnost u toj krizi, i činilo se da je došlo vrijeme, ako je ikada trebalo doći, da se pokaže božansko nadahnuće gospođe Vajt. Istina, bio je pokušaj da joj se pripisu zasluge objavljivanjem vizije bitke kod Bul Rana nakon što se ona odigrala i poznatog rezultata, ali pokušaj je bio toliko apsurdan da se, vjerujem, nikada nije ponovio. Mogla je opisati bitku kod Bul Rana nakon što se to dogodilo, ali nam nije mogla unaprijed reći o Šermanovom trijumfalnom maršu kroz pobunjeničku teritoriju, o Lijevoj predaji Grantu u Apomatoksu, ili o ubistvu našeg voljenog i oplakivanog predsjednika. Nije nam mogla čak ni dati upute kako postupiti u slučaju da budete regrutovani sve dok nije bilo prekasno da bude od koristi.

Ona je, međutim, tvrdila da je imala vizije tokom rata, od kojih se jedna od glavnih stvari odnosila na pravilnu dužinu haljina sestara; i na ovu temu, koliko god to izgledalo jednostavno i jasno, njena uputstva sestrama bili su kontradiktorna; jedno vrijeme ih je upućivala da nose haljine koje bi očistile prljavštinu sa ulica za nekoliko

centimetara, a potom ih je upućivala da ne dosegnu tlo za 15-20 centimetara.“²²²

Evo kako je Elen Vajt opisala viziju bitke kod Bul Rana, poznatu i kao Bitka kod Prvog Menasesa, koja se vodila 21. jula 1861.

„Pokazani su mi Sjever i Jug. Sjever je prevaren u odnosu na Jug. Oni su bolje pripremljeni za rat nego što su bili predstavljeni. Većina njihovih ljudi su vrlo vješti u upotrebi oružja, neki od njih iz iskustva u borbi, drugi iz uobičajenog sporta. Oni imaju prednost nad Sjeverom u tom pogledu, ali nemaju, generalno, hrabrost i snagu izdržljivosti koju imaju ljudi Sjevera.

Imala sam pogled na katastrofalnu bitku kod Menasesa u Virdžiniji. Bila je to najuzbudljivija, uznemirujuća scena. Južnjačka vojska je imala sve u svoju korist i bila je spremna za strašnu borbu. Sjevernjačka vojska je sa trijumfom išla dalje, ne sumnjajući već da će pobijediti. Mnogi su bili nesmotreni i hvalisavo su marširali naprijed, kao da je pobjeda već njihova. Dok su se približavali bojnopolju, mnogi su se skoro onesvijestili od umora i želje za osvježenjem. Nisu očekivali tako žestok susret. Oni su jurnuli u bitku i borili se hrabro, očajnički. Mrtvih i umirućih bilo je na svakoj strani. I Sjever i Jug su teško stradali. Južnjaci su osjetili bitku i uskoro bi bili odbačeni još dalje. Sjevernjaci su jurili dalje, iako je njihovo uništenje bilo veoma veliko. Upravo tada je anđeo sišao i mahnuo rukom unatrag. Odmah je nastala pometnja u redovima. Sjevernjacima se činilo da se njihove trupe povlače, a to u stvarnosti nije bilo tako, i počelo je naglo povlačenje. Ovo mi je izgledalo čudesno.

Zatim je objašnjeno da Bog ima ovu naciju u svojim rukama i da neće dopustiti da se pobjede ostvaruju brže nego što je odredio, i da neće dozvoliti ništa više gubitaka Sjevernjacima nego što u svojoj mudrosti smatra prikladnim, da ih kazni za njihove grijehе. A da je Sjevernjačka vojska u to vrijeme pogurala bitku još dalje u svom klonulom, iscrpljenom stanju, daleko veća borba i razaranja koja su ih

²²² H.E. Carver, Mrs. E. G. White's Claims to Divine Inspiration Examined, 1877.

čekala izazvali bi veliki trijumf na Jugu. Bog to nije dopustio i poslao je anđela da se umiješa. Iznenadno povlačenje Sjevernjačkih trupa je misterija za sve. Oni ne znaju da je Božja ruka bila u tome...

Tada mi je skrenuta pažnja sa tog prizora. Činilo se da je došlo malo vremena mira. Još jednom su stanovnici zemlje bili predstavljeni preda mnom; i opet je sve bilo u najvećoj zbrci. Razdori, ratovi i krvoproliće, sa glađu i pošasti, bjesnili su posvuda. **Druge nacije su bile uključene u ovaj rat i konfuziju.** Rat je izazvao glad. Oskudica i krvoproliće izazvali su pošast. A onda su ih ljudska srca iznevjerila od straha, 'i očekivanja onoga što će zadesiti svijet.'²²³

Zapazite u donjoj referenci da je Elen Vajt imala ovu viziju gotovo pola godine posle bitke kod Bul Rana. „Posle bitke svi su generali“, kaže stara izreka.

Da li građanski rat pruža jasan dokaz njenog božanskog dara?

Svjedočanstva gospođe Vajt otkrivaju da ona nije znala ništa više od prosječne osobe koja je znala da čita novine. Elen Vajt je jednostavno bila jedan od mnogih glasova koji su već predviđali mrak i propast naciji. U vrijeme kada je uskočila u klupu, mnogima se već činilo da je građanski rat neizbježan.²²⁴ Dok su se jedni nadali kratkom ratu, drugi su predviđali dug, destruktivan rat. Tokom rata, ona je lažno očekivala da će se Engleska uključiti,²²⁵ a sudeći po završnom opisu vizije bitke kod Menasesa i druge nacije (posle kraćeg perioda mira), te je lažno rekla da rat „nije da ukine ropstvo, već da ga sačuva kakvo jeste“.²²⁶

²²³ Testimonies for the Church, vol. 1, pp. 266-268. (January 4, 1862)

²²⁴ Pacific Union Recorder, March 7, 1912 (Arthur L. White, Ellen G. White: The Early Years, vol. 1, p. 463). “No less than five families in the room that day lost sons in the Civil War.” Gerhard Pfandl, 2009 SDA Sabbath Adult School Quarterly, “Prophetic Gift”, Quarter 1, lesson #7.

²²⁵ Ellen G. White, Testimonies, vol. 1, p. 259, 1862.

²²⁶ Ellen White, Testimonies, vol. 7, p. 4. From a vision, Jan. 4, 1862. Vidi takođe: Spalding, Magan Collection, p. 21; Manuscript Releases, vol. 2, #153, p. 300.

3. Izjave aktera o svjedočanstvima i vizijama Elen Vajt

KAKO JE ELEN VAJT DOBIJALA INFORMACIJE KOJE JE KORISTILA U SVJEDOČANSTVIMA?

H.E. Karver je bio adventista 1860-ih i bio je povezan s Vajtovima. On opisuje četiri slučaja kada je Elen Vajt napisala *Svjedočanstva* na osnovu informacija koje su joj on i drugi dali:

„...Starješina Kornel se pojavio među nama [vjernicima ASD u Ajova Sitiju], i pokušao riješiti agitaciju koju su proizvela nastojanja brata Evereta protiv vizija [Elen Vajt]. U procesuiranju predmeta protiv brata E., starješina Kornel je ispoljavao krajnje neljubazan, ishitreni i nehrišćanski duh, koji je bio izvor tuge za cijelu crkvu i koji sam preuzeo na sebe da prenesem gospođi Vajt. Nakon što je od mene dobila ovu informaciju, ona je u sledećem ‘Svjedočanstvu’ objavila da joj je pokazano da je starješina Kornel djelovao ishitreno u slučaju brata Evereta...

U vrijeme organizacije crkve u Pajlot Grovu, Ajova... [ja] sam želio postati član. Ali kako nisam mogao da izrazim puno vjerovanje u nadahnuće vizija gospođe Vajt, smatralo se da je najbolje da ne postanem član u to vrijeme... Duboko zainteresovan za prosperitet stvari koju sam zastupao, ja sam saopštio sve činjenice u slučaju starješine Vajta i njegove supruge, i očekivao od njih upute ili savjete za moj slučaj; ali ništa nije primljeno sve dok sledeća vizija nije objavljena, u kojoj ona kaže da je vidjela da se njene vizije pogrešno koriste u Ajovi. Evo, dakle, dva slučaja u kojima je tvrdila da u viziji vidi stvari koje sam joj ja saopštio...

Prilikom posjete našoj crkvi starješina Vajt i njegova žena su dio svog vremena proveli u porodici brata sa kojim sam bio blisko povezan, i tamo su se uvjerali u neke njegove osobenosti ponašanja, a koje

mu je ona kasnije napisala da ih je vidjela u viziji, a koje su zapravo bile očigledne svakome ko je slučajno proveo nekoliko sati u domaćinstvu, a čega smo svi bili svjesni iz vlastitog posmatranja.

Četvrti i posljednji slučaj koji se tiče pojedinaca koji je došao pod moje lično zapažanje ili saznanje, a koji uključuje nadahnuće vizije, je slučaj dvojice članova crkve Pajlot Grov, čiju prirodu nije potrebno spominjati. Ovaj slučaj je izazvao veliku pometnju i suđenje u crkvi, koje se nije stišalo sve dok gospođa Vajt nije primila viđenje u kojem je vidjela da brat uključen u slučaj, a koji je bio otpušten iz crkve, treba da ponovo zauzme svoje mjesto u njoj. Ovaj brat, u ljubaznom pokušaju kasnije da me pridobije za moju odanost starješini i g-đi Vajt, pozvao se na njegov slučaj kao na izuzetan i neosporan dokaz božanskog nadahnuća vizija; jer, kazao je on, 'vidjela je moj slučaj u viziji.' Rekao sam mu da mislim da je g-đa Vajt znala za slučaj prije nego što je imala viziju. On je to negirao. Tada sam mu rekao da je druga strana koja je upletena u njega pozitivno tvrdila u prisustvu moje porodice da gospođa Vajt zna sve o tome, jer je cio slučaj bio napisan i poslat njoj.²²⁷

„Vizija“ Kelogovih zgrada u Čikagu gospođe Vajt

Vizija nepostojećih zgrada u Čikagu Elen Vajt (Letter 33, 1900, to J. H. Kellogg, February 27, 1900.) bila je njena najspektakularnija proročka greška, a njeno povezivanje s dr Džonom Harvijem Kelogom u službenom „svjedočanstvu“ dovela do toga da je postala predmet šale među grupom adventističkih ljekara koji su radili s dr Kelogom u sanatorijumu Batl Krik. Čak ni njeni pokušaji izvrđavanja nisu bili paravan, suočeni sa ogromnom inteligencijom koju je predstavljala ova grupa doktora. Njihovi prihodi nisu zavisili od Crkve adventista sedmog dana, tako da su mogli da reaguju na stvari kako zdrav razum nalaže. Naredne tri godine provela je pokušavajući

²²⁷ H.E. Carver, Mrs. E.G. White's Claims to Divine Inspiration Examined, 2nd edition, 1877.

pobjeći od problema koje je sama sebi stvorila, ali njeni izgovori bili su neuvjerljivi, pa čak i komični na trenutke. Fijasko je rezultirao razotkrivanjem Elen Vajt kao lažnog proroka i pokrenuo niz događaja koji su doveli do tajnog sastanka Biblijske konferencije 1919. godine koji je primorao najviše vođe adventizma da raspravljaju o tome hoće li biti čisti i proglasiti je prevarantom ili da se nastavi sa zataškavanjem istine o njoj. Dodatne proročke greške između prelaza stoljeća i njene smrti 1915. praktično su primorale delegate Biblijske konferencije 1919. da se pozabave pitanjem njenih lažnih proročkih tvrdnji.

Opsežna istraživanja omogućila su sastavljanje vremenske linije događaja oko fijaska sa zgradama u Čikagu – vremensku liniju koja pribija Elen Vajt uza zid i dokazuje van svake razumne sumnje da je pokušala da prikrije svoju grešku nizom neistina. Pokušavajući da stvori iluziju da joj je Bog dao natprirodnu sposobnost da razaznaje šta ljudi rade na drugom kraju svijeta, osramotila je sebe i Crkvu. U stvari, tvrdnja da govori u ime Boga, a ona očigledno nije govorila u njegovo ime, predstavlja jednu vrstu bogohuljenja. Zataškavanje ovog krajnje neugodnog poglavlja adventističke istorije predstavlja jedno od nekoliko krunskih dostignuća stručnosti adventističkog vodstva u kontroli štete.

Očigledna zavisnost gospođe Vajt od ljudi za informacije za njena svjedočanstva dovela ju je u nevolje više puta. 1900. godine, gospođa Vajt je živjela u Australiji. Pročitala je novinski izvještaj iz *New York Observera* u kojem se navodi da je dr Džon Harvi Kelog podigao zgradu u Čikagu koristeći novac od sanatorijuma Batl Krik. Bez znanja gospođe Vajt, novinski članak je bio netačan. Kelog nije izgradio nijednu zgradu u Čikagu, niti je to planirao.

Kada je Kelogov polubrat Merit posjetio gospođu Vajt u njenom domu, ona je izvukla članak i ispitala ga o zgradi u Čikagu. Nakon što je negirao da je takva zgrada podignuta, Merit objašnjava šta se dalje dogodilo:

„Ponovo sam pokušao da pokažem sestri Vajt da ona pogrešno

gleda na stvar, ali mi je zatvorila usta izjavivši sa puno topline da nije pogriješila, da zna o čemu govori. Zatim je uzviknula: ‘Vaš brat je trošio ogromne svote novca na podizanje zgrada i obavljanje posla u Čikagu na koji ga Bog nikada nije pozvao. Njegova je dužnost i dužnost sanatorijuma Batl Krik da pomogne nas u osnivanju Sanatorijuma ovdje u Australiji. On je uvijek izgovarao siromaštvo i dugove kao izgovor što nam nije pomogao, a ipak je potrošio hiljade na svoj posao u Čikagu, posao koji Bog nikada nije tražio od njega. Postao je uzvišen kao Nebuhadnezar, i kao Nebuhadnezar mora biti ponižen. Napisaću mu kratko svjedočanstvo o ovoj temi, ali ne želim da mu napišete ni riječ o onome što sam vam rekla o tome.’

Tada je od mene tražila obećanje da mu neću pisati na tu temu. Ovo obećanje sam vjerno održao. Gospođa Vajt je očigledno održala obećanje, jer mi je nekoliko mjeseci kasnije sa Svete Helene stigla vijest da je dr Dž.H. Kelog odbio da prizna kao istinito svjedočanstvo sestre Vajt koja ga tereti da je potrošio hiljade dolara na podizanje zgrada u Čikagu koje je trebalo poslati u Australiju kao odgovor na zahtjev gospođe Vajt.

U želji da utvrdim činjenice o tom svjedočanstvu, 1906. godine sam posebno putovao na Svetu Helenu i zamolio V.K. Vajta da mi pokaže šta je njegova majka napisala dr Dž.H.K. o podizanju zgrada u Čikagu...

U ovim pismima gospođa Vajt je rekla da joj je u viziji prikazana velika zgrada koju je dr Kelog podigao u Čikagu i da je pred njom držao list papira na kojem je pisalo: ‘Potrošači, a ne proizvođači’. Na listu papira bilo je nekoliko redova brojki koje su predstavljale količinu novca koju je dr Kelog potrošio na zgrade i radove koje je pokrenuo i obavljao u Čikagu. Ova pisma su napisana u Australiji 1900. godine. Za Elen Vajt, tužno je što je sve ove nevolje morala da nanese na sebe. Da je izostavila natprirodne tvrdnje, stvari možda ne bi bile tako loše za nju.

U pismu V.K. Vajta dr Stjuartu, on kaže da je njegova majka prvi put vidjela novinski članak, koji je ovdje ranije spomenut, 24.

februara 1900. godine, a da je prvo pismo napisala 27. februara ili tri dana kasnije. Rekao je i da je njegova majka kazala da misli da su zgrade podignute, ali to nije bio slučaj i da nije znala kako da ispravi grešku koju je napravila...²²⁸

Dr Kelog objašnjava problem u intervjuu iz 1907. godine:

Kelog: Rekao sam [sinu Elen Vajt, V.K. Vajtu], „Postoji stvar sa tim zgradama u Čikagu. Tvoja majka mi je napisala: ‘Podigao si zgrade u Čikagu da utočiš nedostojne siromahe; uzimao si novac iz Sanatorijuma da podigneš zgrade za utočište nedostojnih siromaha.’ I pisao sam sestri Vajt: ‘Nismo podigli nikakve zgrade, nismo uzeli novac; bili ste dezinformisani.’ I dobio sam nazad pismo u kojem me opet tereti za to drugi put, osuđujući me teže nego ikad da sam podigao te zgrade, prisvajao Gospodnji novac i što sam opljačkao Gospodnju riznicu, prevario Gospodnji narod; a trebao sam poslati novac u Australiju koji sam koristio za postavljanje tih zgrada. Rekao sam Vilu: „Nikada mi nisi trebao poslati takvo pismo. I kada sam to porekao – rekao sam tvojoj majci da je pogrešno informisana – trebala je da mi vjeruje umjesto da ponovi optužbu. I ne samo to, već slanje po cijelom svijetu. Šta sada. Kad mi ljudi dođu i pitaju me gdje su te zgrade, obavezan sam da im kažem da tamo nema zgrada. Neću lagati o ovoj stvari. Stojim uz tvoju majku i svjedočanstva, ali ne stojim uz ništa što nije istina.“

Rekao je: „Ali majka je to objasnila.“

Nakon nekoliko godina rekao sam joj da to nije istina, kada je došla u ovu zemlju, razgovarao sam s njom o tome. I rekla je da to nikada nije uradila, da nikada nije vidjela da sam uzeo novac iz Sanatorijuma za bilo koju takvu svrhu i da se ne sjeća da mi je ikada tako nešto napisala. Sve dok me je u Vašingtonu optužila za knjigu, nisam ništa dobio od nje. Nešto nakon toga dobio sam pismo od nje u kojem je pisalo: „Vidjela sam zgradu u Čikagu. Mislila sam da je podignuta. Kasnije sam saznala da nije podignuta. Dr Kelog je bio

²²⁸ Merritt G. Kellogg Statement, 1908.

veoma iznenađen jer sam mu napisala kao da je podignuta kada nije bila podignuta“, i da me nije osudila što sam podigao zgradu. Sudili su mi zbog nje. Optužila me je za pronevjeru novca, za pljačku i prevaru ljudi; i to je ono što me je mučilo – ne zato što me je osudila što sam podigao zgradu.

Zatim je napisala: „Moje upozorenje im je stiglo na vrijeme da ih spriječi da podignu zgradu koju su planirali.“ Nikad nisam planirao nikakvu zgradu tamo. Nikada nisam namjeravao da podignem tu zgradu.

Amadon: To je sve objašnjeno.

Kelog: To uopšte nije objašnjeno. Ovo ti govorim zato što vjerujem u duši da znaš činjenice. Onda nisam odgovoran ni na koji način za ono što radite. Vil Vajt je rekao: „Majka je to objasnila.“ Rekao sam: „Ali objašnjenje je gore nego što je bilo ranije. Jer njeno objašnjenje priznaje da me je optužila za prevaru i pljačku samo na osnovu pretpostavke. Mislila je da je zgrada podignuta, osudila me što sam je podigao i uzimao novac da uradim. Optužila me za pljačku i prevaru, proširila to po cijelom svijetu do Južne Afrike i Engleske, kao što mogu dokazati.“ Na osnovu puke pretpostavke, brate Amadon, kakvo je ona imala pravo kada je tamo ugledala zgradu da pretpostavi da sam to uradio i da me otvoreno optuži da sam to učinio i da mi pošalje takvo svjedočanstvo? Gospod joj nikada nije dao takvu slobodu. Bila je greška što je to uradila, a njeno objašnjenje da je „mislila“ čini stvar gorom, jer pokazuje da ona optužuje ljude i šalje ljudima svjedočanstva pod sumnjom i bez „tako kaže Gospod“ da to potkrijepi.

Ona uopšte nije imala „tako kaže Gospod“ da me optuži da sam uzeo novac ili prevario ili opljačkao, koristeći novac u pogrešne svrhe. Rekao sam Vilu: „Objašnjenje je bilo gore od prvobitnog jer ona priznaje da nikada nije vidjela da sam ga opljačkao, prevario ili podigao, čak, ili uzeo novac iz Sanatorijuma; ipak je rekla da jeste i takođe kaže da je zgrada bila planirana i svjedočanstvo je stiglo taman na vrijeme da se to spriječi, što uopšte nije istina. Nikad nismo

planirali nikakvu zgradu za utočište nedostojnih siromaha .Jedini plan koji smo imali je zgrada za studente medicine, medicinski fakultet i ja sam to iznio 1901. godine na Konferenciji ovdje i ona ga je podržala i pomogla mi da uputim apel ljudima da skupe 100.000 dolara upravo za tu svrhu. I to je u zapisniku, i Bilten će to pokazati. Dakle, dovoljno je jasno da Gospod uopšte nije imao ništa s tim.

Vil je rekao: „Sada, doktore, reći ću vam sve o toj zgradi u Čikagu. Znaete da je majka pisala stvari koje su joj dolazile u noći. Ujutro bi to napisala. A ja sam rekao: ‘Sada, majko, mislim da Doktor ne radi tako velike stvari u Čikagu kao što ti misliš da jeste.’“

Rekao sam: „Kako si onda, zaboga, mislio da mogu vjerovati ako ti sam ne vjeruješ?“

On je rekao: „Pa, reći ću vam. To se nastavilo, i malo po malo su stenografi to iskopirali, sve pripremili. I ja sam to pogledao i mislio sam da neće škoditi ako to pustim jer sam pretpostavio da ćete, naravno, shvatiti da je to bila figurativna ambicija, sasvim figurativna. E, sad,“ rekao je, „ja ću vam reći. Nakon nekog vremena, nakon što je majka pisala, jednog dana mi je donijela novine koje govore koje ste velike stvari radili tamo u Čikagu i podizali velike zgrade, koristili velike svote novca, itd.; pa sam pomislio da možda ima nešto istine u cijelom tom poslu.“

Znam da je to istina jer mi je brat Merit rekao da je gospođa Vajt došla kod njega sa novinama. Rekao je: „Doktore, mislim da bih trebao da ti kažem nešto, ali se jedva usuđujem da to uradim; ali“, rekao je, „prije mnogo godina, dolje u Australiji, gospođa Vajt mi je jednog dana došla sa novinama koje su davale izvještaj o velikim zgradama koje si gradio u Čikagu, i o novcu koji si tamo trošio, i tako dalje. A gospođa Vajt mi je rekla: ‘Sada, Merit, ne želim da pišeš dr Džonu bilo šta o ovome jer ću mu sama pisati, a ja želim da mu prvo napišem.’“ Merit mi je rekao da je vidio članak prije nego što mi je poslala svoje svjedočanstvo. Vil Vajt mi je rekao da mu je pročitala članak prije nego što je bio spreman povjerovati u svjedočanstvo ili dozvoliti da dođe do mene; i pustio je da se objavi na osnovu toga.

Nakon što mi je sestra Vajt napisala ono što je izjavila – da uzimam novac iz Sanatorijuma za podizanje zgrada za utočište nedostojnih siromašnih u Čikagu, da treba da pošaljem taj novac u Australiju – uzvratilo sam joj: „Pogriješili ste, sestro Vajt, dezinformisani ste.“

Ona mi je odgovorila čim je pismo stiglo, otprilike tri mjeseca nakon prvog pisma, rekavši: „Nisam krivo informisana“ – to je značilo to – i nastavila i prepisala iz novina i rekla: „Prije dva ili tri dana vidjela sam članak, pažnju mi je privukla novina koji daje članak, koji govori o poslu koji radite u Čikagu.“ I ona je prepisala iz tog članka i dala mi referencu. Bio je to njujorški *Christian Advocate*, i bio je to članak napisan prije otprilike četiri godine.

Tada sam, dakle, odmah vidio odakle joj informacije. Znao sam da joj Gospod nije pokazao tu stvar jer ja to nisam radio. Kako su stvari u to vrijeme stajale, ja to ne bih mogao učiniti i da sam htio. Naše pravo bi bilo oduzeto, i cijela stvar bi bila izgubljena, a naš advokat me je s najvećom pažnjom neprestano upozoravao: „Pazite da novac ove institucije ne potrošite izvan države.“, jer su nas Harmon Lindzi i drugi gledali, a advokati su nas motrili kako bi to mogli iskoristiti kao sredstvo za rušenje našeg prava. Osim toga, postojala je stranka u Čikagu koja je podnijela lažnu tužbu za ucjenu protiv institucije na osnovu zloupotrebe; bilo je apsolutno neosnovano, ali oni su pokušavali da ospore naš zakup iz istog razloga. Tako da sam sa velikom pažnjom posmatrao tu stvar i odsjekao bih sebi ruku prije nego što bih uzeo novac od Sanatorijuma da tamo [u Čikagu] podignem zgradu.

Dakle, kada je došlo to svjedočanstvo koje kaže: „Uzeli ste novac od Sanatorijuma da biste podigli zgrade za utočište nedostojnih siromaha u Čikagu“, znao sam da Gospod nikada nije pokazao sestri Vajt tako nešto.

Napisao sam joj i rekao da je dezinformisana. Zatim mi je poslala pismo u kojem je pisalo: „Prije dva ili tri dana u moje ruke je stavljen članak u kojem piše to i to“ – koji je dalje govorio o zgradama koje smo podizali, a ja sam svaki put trošio hiljade dolara mjesečno za taj

posao u Čikagu. Nikad nisam vidio članak, niti sam znao išta o tome, nisam znao da se piše, i nisam imao nikakve veze s tim. I to je takođe potpisao gospodin Šerin kao predsjedavajući; ali u ovom istom članku – ili u istom pismu, ona mi je zamjerila što ove spoljne neodgovorne strane imaju istaknuto učešće u našem radu, aktivno učestvuju u tome, a ja nisam mogao da razumijem šta to znači. Ali ti ljudi su smislili plan, a ovaj čovjek Šerin je mislio da će me natjerati da to učinim; ali kada je on to ispričao, ja sam rekao: „Ne, ne, nećemo to učiniti“, a on je napisao kao da je to učinjeno prije nego što me je vidio; tako da mi, naravno, nikada nije pokazao članak, a u njemu nije bilo ni riječi istine.

Ali u tome je bila stvar, brate Amadon. Taj članak je imala u rukama prije nego što je napisala prvo svjedočanstvo, jer mi je to rekao V.K. Vajt, a to mi je rekao i M.G. Kelog. Pročitala im ga je. Ipak, u tom drugom pismu meni, nakon što sam joj rekao da je bila dezinformisana, ona donosi taj [članak] kao dokaz da nije bila dezinformisana i citira članak i nastavlja da kaže da ga je vidjela prije dva ili tri dana, da me navede na pomisao da ga nije imala kada mi je pisala prvo svjedočanstvo.

Čim sam dobio to drugo pismo, odmah sam rekao dr Polsonu: „Sada znamo odakle joj informacije. Nije ih dobila od Gospoda, to je sigurno.“ Tako smo otišli u Njujork i dobili primjerak novina sa člankom u njemu, i dobili smo cijelu stvar. Tada sam odmah vidio kakva je situacija. Postoji cijela istina o cijelom poslu, tačna stvar.

Ipak, oni sada idu okolo – Vil Vajt to danas zna; u ovom razgovoru sa njim rekao mi je sve što vam govorim – ali oni govore da je to [svjedočanstvo] došlo „proviđenjem“ baš na vrijeme da nas spriječi da podignemo zgradu. Nikada nisam imao nikakve veze ni sa jednom zgradom, i nikada se nije razmišljalo ni za jedan minut da uzmem novac iz Sanatorijuma i podignem zgrade tamo. Imam dokumente kao dokaz za to, i priznanje sestre Vajt da je pogriješila kada me je optužila da sam izgradio tu zgradu. Ipak, svjedočanstvo me tereti za cijelu stvar.

Iz toga znam da se sve što mi sestra Vajt piše ne može shvatiti baš kao verbalno nadahnuće, da moramo jednostavno da shvatimo istinu o tome. Mnoge stvari koje ona piše moraju biti prihvaćene i uzete, a ono na šta ne možete djelovati u strahu Gospodnjem, zamolite Gospoda da vam pokaže šta je vaša dužnost i učinite sve što možete da budete poštteni i pravi sa sobom i sa svakim principom svjetla i istine koji vidite.²²⁹

Tokom godina prije fijaska sa zgradama u Čikagu, Elen Vajt je počinila niz gotovo jednakih grešaka koje su već dovele njen kreditet kod ljekara i drugih ljudi iz Batl Krika do krajnjih granica. Toliko puta je sama sebi protivrječila u svojim „svjedočanstvima“ da su doktori bili zbunjeni i tražili odgovore. Pitanja o njenom proročkom daru pojavljivala su se posvuda kao rezultat njenih raznih grešaka.

Vili Vajt je pokušao braniti svoju majku pseudo argumentom da je i Ezekijel u viziji vidio hram koji se nikada nije izgradio.²³⁰

Osim toga, mnogi igrači u drami Batl Krik bili su svjesni činjenice da su njena svjedočanstva često bila rezultat ljudskih uticaja. Slučaj A.R. Henrija je jedan od takvih primjera.

Prema *White Estateu*, A.R. Henri je bio bankar u Batl Kriku koji je postao adventista sedmog dana. Godine 1882. pozvan je da se pridruži administrativnom osoblju izdavačke kuće *Review and Herald*. Godine 1895-1896. Elen Vajt, koja je tada bila u Australiji, počela je da brine o onome što je smatrala sekularizujućim uticajem Henrija i još jednog biznismena ASD, Harmona Lindzija, koji je bio blagajnik Generalne konferencije, čije je sjedište tada bilo u Batl Kriku. Prema *White Estateu*, počela je slati svjedočanstva ključnim čelnicima Generalne konferencije – a posebno O.A. Olsonu, predsjedniku Generalne konferencije. Kao rezultat ovih svjedočanstava, i A.R. Henri i Harmon Lindzi izgubili su svoje denominacijske položaje.

²²⁹ Interview between Elder G. W. Amadon, Elder A. C. Bourdeau, and Dr. John Harvey Kellogg at Dr. J. H. Kellogg's House in Battle Creek, Michigan, October 7th, 1907, as printed in *Spectrum*, vol. 20, no. 3, pp. 61-62.

²³⁰ <https://whiteestate.org/legacy/issues-visionsofegw-html/>

Kada je Henrijev advokat počeo da se obraća Crkvi u vezi sa tim, interna istraga je počela da otkriva kako je Elen Vajt uopšte došla do informacija o A.R. Henriju. Henri je nemilosrdno osuđen za ono što nije istina.

Ron Grejbil, bivši pomoćnik sekretara *White Estatea*, izjavio je u svojoj doktorskoj disertaciji koja je procurila u javnost da su crkvene vođe često manipulisale njome u svoju korist, dok je u drugim slučajevima ona njima manipulisala kako bi dobila ono što je htjela. Slučaj A.R. Henrija je dobar primjer kako su lideri ASD manipulirali njome kako bi ostvarili svoje lične planove.

Doktori su je zamolili da odgovori na pitanja vezana za njihovu zabrinutost, ali njena reakcija na njihove upite bila je luda kao i stvari koje su od nje tražili da objasni. U početku je imala viziju „od Boga“ koja joj je nalagala da odgovori na sva njihova pitanja. Nakon što je dobila njihova pitanja, imala je još jednu viziju koja joj je nalagala da ne odgovara na njih. Doktori, za razliku od adventističkog klera, nisu zavisili od Crkve da bi prehranili svoje porodice, tako da su bili mnogo slobodniji od bilo koje druge klase ljudi da misle svojom glavom i da se ponašaju u skladu sa tim.

Njeni savremenici su zabilježili njen orkestrirani napor da smanji uticaj dr Keloga i njen uspješan pokušaj da uguši objavljivanje Kelogove knjige o zdravom životu, *Živi hram*, jer bi se nadmetala za prodaju s knjigom koju je planirala objaviti na istu temu.

Bilo je nekoliko razloga zašto je crkva ASD izbacila dr Keloga:

1) Dr Kelog je vjerovao da vjerski službenici ne bi trebali biti na pozicijama autoriteta nad doktorima medicine.

2) Insistirao je da sanatorijum i medicinsko-misionarska i dobrotvorna društva nisu konfesionalni.

Imao je kontakt sa ljudima svih vjera, ekonomskih slojeva, rasa i kultura i imao je poziv da služi cijelom čovječanstvu bez pokušaja da ih preobrati u adventističku vjeru.

3) Treći razlog je njegova izrazita nezavisnost od crkvenog vrha. Kada je gradio institucije ili misionarske napore, finansirao ih je

privatnim prihodima od svojih predavanja, prodaje knjiga i proizvodnje hrane.

Uz to, samo deset posto napora za prikupljanje sredstava došlo je od adventističkih donatora. Većina je dolazila iz drugih denominacija. Njegova sposobnost da drži kesu bila je prijetnja crkvenim vođama.

Zaključak

Ovi primjeri otkrivaju neke od izvora za svjedočanstva gospođe Vajt. Ona je zavisila o članovima crkve i njihovim susjedima u otkrivanju informacija o drugim članovima crkve. Ona je zavisila od novinskih agencija da sazna šta se dešava na drugom kraju svijeta. Nažalost, ovi ljudski izvori nisu uvijek bili pouzdani i ponekad je činila greške koje su povrijedile članove njene crkve. Možda je najveći uznemirujući aspekt ovoga što je ona tvrdila da je informacije dobila direktno s neba i čak je poricala da ih je dobila iz drugih izvora.

IZRAŽENE SUMNJE U VIZIJE ELEN VAJT

Izjava neimenovanog svjedoka upućena Vajtovima

„Ne mogu podržati vizije sestre Elen kao da su božansko nada-hnuće, kao što vi i ona mislite da jesu; ipak ne sumnjam ni na najmanju nijansu nepoštenja ni u jedno od vas po ovom pitanju. Možda bih vam mogao izraziti svoje uvjerenje u stvar, bez štete – to će, nesumnjivo, rezultirati ili vašim ili mojim dobrom. Istovremeno, priznajem mogućnost da sam pogriješio. Mislim da ono što ona i vi smatrate vizijama od Gospoda su samo religiozna sanjarenja, u kojima njena mašta nekontrolisano pokreće teme za koje je najdublje zainteresovana. Dok je toliko zaokupljena tim sanjarenjima, ona je izgubljena za sve oko sebe. Sanjarenja su od dvije vrste, grešna i religiozna. Njena su ova druga. Rožo, ‘proslavljeni francuski nevjernik’, imao je prva. Nevjerstvo je bilo njegova tema, a njegova sanjarenja su bila nevjernička. Religija je njena tema, a njene sanjarije su religiozne. U

oba slučaja, osjećaji, uglavnom, potiču iz prethodnih podučavanja ili učenja. Ni u kom slučaju ne mislim da su njene vizije kao nešto od đavola.“²³¹

Džejms Vajt se nije složio: „Koliko god ovaj odlomak mogao biti istinit u odnosu na sanjarenja, nije istinit u pogledu vizija: jer a-torka ne ‘dobija osjećaje’ svojih vizija ‘iz prethodnog učenja ili pro-učavanja’.“ U prilog tome, dodao je kako je Elenina vizija u Portlandu navela oko 60 osoba koje su očekivale Hristov povratak u 7. mjesecu 1845. da uvide kako je to greška. Da bi dokazao kako ona nema prethodno znanje o vizijama, pomenuo je njeno viđenje planeta Jupitera, Saturna i još nekih.²³² (vidi: *Visoki ljudi sa Jupitera*, str. 191)

Ipak činilo se da Džejms nije bio revan da slijedi njene nadahnute smjernice:

„Koristiću staru glavu koju mi je Bog dao dok ne otkrije da gri-ješim. Tvoja glava neće stati na moja ramena. Čuvaj je tamo gdje joj je mjesto, a ja ću se truditi da poštujem Boga koristeći svoju. Biće mi drago da te saslušam, ali ne gubi svoje dragocjeno vrijeme i snagu da mi držiš predavanja o stvarima pukog mišljenja.“²³³

Izjava svjedoka Džozefa Bejtsa

Iako je Džozef Bejts na kraju povjerovao u proročki poziv gospođe Vajt, on je u početku izrazio rezerve u vezi sa vizijama:

„Sada je prošlo oko dvije godine otkako sam prvi put vidio a-torku i čuo je kako opisuje suštinu svojih vizija kako ih je od tada objavila u Portlandu (6. aprila 1846.). Iako u njima nisam mogao vidjeti ništa što bi bilo protiv te riječi, a ipak sam se osjećao uznemi-reno i silno pokušavao, i dugo nisam bio spreman vjerovati da je to bilo nešto više od onoga što je proizvelo dugotrajno oslabljeno stanje njenog tijela.“²³⁴

²³¹ James White, editor, *A Word to the Little Flock* (1847), p. 22.

²³² Ibid.

²³³ Letter quoted in Ellen G. White letter to Lucinda Hall, May 16, 1876.

²³⁴ Ibid., p. 21.

Izjava svjedoka adventističkog propovjednika Ajzeka Velkama

Ajzek Velkam, propovijednik kojeg je krstio Džejms Vajt 1844. godine, a bio je aktivan u drugom adventskom pokretu, napisao je:

„Elen G. Harmon... bila je čudno uvježbana tijelom i umom... padajući na pod... (sjećamo se da smo je dvaput uhvatili kako bismo je spasili od pada na pod)... na sastancima je razgovarala sa velikom žestinom i brzinom do pada, kada su joj se, kako je tvrdila, ukazali divni pogledi na nebo i ono što se tamo dešavalo. Tvrdila je da je vidjela da je Hrist napustio službu posredovanja i preuzeo službu Sudije, zatvorio vrata milosti, i brisao imena, iz knjige života.... Vidjeli smo je u Polandu, Portlandu, Topšemu i Brunsviku na početku ove karijere, i često smo je čuli kako govori, i nekoliko puta vidjeli kako pada, i čuo sam je kako priča o čudima za koja je rekla da joj je njen nebeski Otac dozvolio da ih vidi. Njeni natprirodni ili abnormalni pogledi nisu bili lako shvaćeni kao vizije, već kao duhovni pogledi na nevidljive stvari, koji su bili prilično uobičajeni među metodistima.... Ove vizije bile su samo odjeci starješine [Džozefa] Tarnera i propovijedi drugih, a mi ih smatramo proizvodom pretjerano uzbuđene mašte njenog uma, a ne činjenicama.“²³⁵

Očevidac Lusinda Burdik

Lusinda Burdik, žena pastora, i Meri Bodž pridružile su se Elen Harmon na molitvi jednog poslijepodneva 1845. Evo izvještaja gospođe Burdik o tome šta se sledeće dogodilo:

„Dok sam se molila, odjednom je Elen Harmon postala ukočena ležeći na zemlji. Gospođica Bodž je odmah poslala po Džejmsa Vajta za kojeg je rekla da je jedini mogao razgovarati s njom dok je bila u jednoj od ovih čarolija. On i mnogi drugi su požurili na to mjesto i on je odmah počeo da joj postavlja mnoga pitanja.

²³⁵ Isaac Wellcome, *History of the Second Advent Message* (Yarmouth, Maine: Advent Christian Publication Society, 1874); Jacob Brinkerhoff, “The Seventh-day Adventists and Mrs. White’s Visions,” *Advent and Sabbath Advocate* (Marion, Iowa, 1884), 4-6.

Njene oči su ostale otvorene i poprimile su staklasti izgled. Ponekad bi, dok je odgovarala na njegova pitanja, ukočeno ustajala do polusjedećeg stava da bi se ukočeno spustila na tlo. Njen položaj na tlu se činio toliko neudobnim da sam joj stavila glavu u svoje krilo i tako je pridržavala tokom čitavog događaja.

Mnoga pitanja koja joj je postavio Vajt odnosila su se na duhovni položaj ljudi koji su živjeli u okolini. Za neke je objavila da su ispravni pred Bogom, dok su drugi imali mrlje na haljinama. Primjetno je da su sa mrljama bili oni koji su odbacili njene vizije ili oklijevali da ih u potpunosti prihvate...

Ovo stanje transa je trajalo više od sat vremena i neko je sugerisao da bi rosa koja se skupljala mogla dovesti do prehlade. Vajt je rekao: 'Pretpostavljam da će biti volja Gospodnja da je izvede,' i odmah je ustala i zauzela svoje normalno ponašanje.

Ubrzo nakon toga nestalo je i povjerenje i zanimanje za ovaj fanatični par jer su vizije bile ne samo djetinjaste i besmislene, već i apsolutno kontradiktorne. Prisnost ovog muškarca i žene stvorila je značajan skandal, ali je 'govorkanje' postepeno splasnulo nakon njihovog braka 1846., otprilike godinu dana nakon događaja koji je upravo opisan.²³⁶

Evo još jedno svjedočanstvo koje je napisala Lusinda Burdik:

„Upoznala sam Džejmsa Vajta i Elen Harmon (sada gospođu Vajt) početkom 1845. U vrijeme mog prvog poznanstva sa njima bili su u divljem fanatizmu – sjedili su na podu umjesto na stolicama i puzali po podu kao mala djeca. Takve nakaznosti su smatrane znakom poniznosti. Nisu bili u braku, nego su putovali zajedno. Elen je imala ono što se zvalo vizije: rekla je da joj je Bog pokazao u viziji da je Isus Hrist ustao desetog dana sedmog mjeseca 1844. i zatvorio vrata milosti; zauvijek je napustio posrednički tron; cio svijet je bio osuđen na propast i izgubljen, i nikada više nije mogao biti spasen grešnik. Vrlo brzo se pretvarala da vidi da se subota mora svetkovati

²³⁶ Lucinda Burdick letter, Bridgeport, Connecticut, Sept. 26, 1908.

kao šabat. Njene vizije su bile nešto novo i činilo se da prvo nije bilo odlučnog suprotstavljanja u različitim crkvama u koje su putovali. Izazvali su veliku diskusiju i uzbuđenje, i svi su izgledali spremni da istraže. Ali, nakon nekog vremena, njene vizije su počele da se sukobljavaju jedna sa drugom. Ja i drugi koji su je vidjeli u viziji utvrdili smo da je mogla da se baci u viziju kada bi odlučila (ovo je priznala), ali da ih Džejms Vajt može kontrolisati i izvesti je kada želi.“²³⁷

Svjedočenje Izraela Damona

„Prošlo je dvadesetak ili više godina otkako smo bili povezani sa gospođom V.; ali se vrlo savršeno sjećamo da je njena prva viđenja ili vizije ispričala i ona i drugi (posebno gospođa V.) u vezi sa propovijedanjem ‘zatvorenih vrata’ i otišla da potkrijepi isto. Dok je bila pod tim uticajem, i propovijedajući vizije, ona je, u viziji, vidjela N.G. Rida i I. Damona, u kraljevstvu u besmrtnom stanju, i krunisane. Nakon toga vidjela ih je konačno izgubljene. Kako su obje mogle biti istinite? Mislim da je jedno jednako istinito kao i drugo, i da joj Bog nikada nije rekao ništa takvo.“²³⁸

Svjedočenje H.S. Dila

Svi koji su upoznati sa fenomenima vizija, kako ih doživljavaju gospodin [A.J.] Dejvis i gospođa Vajt, lako će uočiti... njihove vizije nisu ništa više ili manje od spontane ekstaze, što je najviše stanje vidovitosti... Napominjemo u zaključku ove tačke, da iz svega što znamo iz ličnog zapažanja i iskustva; iz poznavanja takozvanih ‘okultnih misterija’ i Božje Riječi, savršeno je očigledno da su ove vizije pod uticajem koji se obično naziva mesmerizam.... naš savjet je da pažljivo, iskreno i na hrišćanski način istražite njihove doktrine;

²³⁷ Lucinda Burdick quoted in Miles Grant, An Examination of Mrs. Ellen White's Visions (Boston: Advent Christian Publication Society, 1877).

²³⁸ Israel Dammon quoted in Miles Grant, An Examination of Mrs. Ellen White's Visions (Boston: Advent Christian Publication Society, 1877).

ali budite veoma oprezni da ne budete hipnotisani.“²³⁹

Svjedočenje dr Merita G. Keloga

„Vidio sam gospođu Vajt u viziji dosta puta između 1852. i 1859. godine, u svakom je slučaju jednostavno bila u stanju katalepsije. U svakom slučaju je iznenada bila uhvaćena, pala je u nesvijest i ostala bez svijesti tokom cijelog vremena dok je napad trajao; svaka vitalna funkcija je svedena na najnižu tačku kompatibilnu sa životom; puls je skoro zaustavljen i vrlo rijetko disanje tako lagano da je bilo neprijetno osim kada je izgovarala kratke rečenice; zjenice su bile proširene do velike širine, čulo sluha je bilo otupljeno; zapravo sva osjetila su joj bila toliko otupljena da nije mogla ni vidjeti, ni osjetiti ni čuti; u stvari, bila je potpuno nesvjesna, a ipak joj je um bio akutno aktivan, radnja je bila automatska i potpuno nevoljna, a cijela vizija je bila konglomerisana mentalna proba prethodnih koncepcija, scena, meditacije i sugestije tako živo reprodukovane u njenom umu da su za nju živa stvarnost. Katalepsija poprima mnoge oblike kod svojih raznih žrtava, ali u njenom slučaju je nastala neka faza svih oblika. Vidio sam mnogo slučajeva.“²⁴⁰

Da li je to povezano sa teškom povredom glave koju je Elen Harmon zadobila kad je u dobi od 9 godina jedna djevojčica pogodila kamenom u glavu, zbog čega je bila tri sedmice u komi?

Dr Vilijam Sadler, koji je dobro poznao Elen Vajt, napisao je 1912.:

„Nije neuobičajeno da osobe u kataleptičkom transu zamišljaju sebe kako putuju u druge svjetove. U stvari, divni izvještaji o njihovim iskustvima, koje zapišu nakon završetka ovih kataleptičkih napada, toliko su jedinstveni i čudesni da služe kao osnova za osnivanje novih sekta, kultova i religija... Zanimljiva je studija psihologije da

²³⁹ H.S. Dille, ed., “Mesmerized”, Hope of Israel vol. 1, no. 10, March 24, 1864, p. 4.

²⁴⁰ M.G. Kellogg letter to J.H. Kellogg, June 3, 1906.

ovi mediji u transu uvijek vide vizije u skladu sa svojim teološkim uvjerenjima... Gotovo sve te žrtve transa i nervne katepsije, prije ili kasnije počnu vjerovati da su Božji glasnici i nebeski proroci; i bez sumnje je većina njih iskrena u tom uvjerenju. Ne razumijevajući fiziologiju i psihologiju svojih nevolja, oni iskreno počnu sagledavati svoja osobena mentalna iskustva kao nešto natprirodno, dok njihovi sledbenici slijepo vjeruju svemu što uče zbog navodnog božanskog karaktera ovih takozvanih otkrivenja.²⁴¹

Istraga dr Čarlsa Stjuarta

Dr Čarls Stjuart je bio prijatelj dr Džona Harvija Keloga i savremenik Elen Vajt pa je možda bio pristrasan u njegovu korist, ali je takođe bio odan, ali ispitujući Elenin sledbenik. Dr Stjuart je bio suočen tokom poslednje decenije ili više s mnogim dokazima da je Elen Vajt bila prevarant. Počeo je da traži od Elen odgovore, ali ona mu nikada nije dala ljubaznost odgovora. Na kraju je pozvala sve one koji su imali pitanja o njenom daru da svoja pitanja postave u pisanoj formi i pošalju joj ih. Stjuart joj je postavio niz pitanja u obliku dužeg pisma, ali ona se nije potrudila da odgovori. To ga je uznemirilo, pa je pismo stavio u knjižicu pod naslovom *Odgovor na hitno svjedočanstvo gospođe E.G. Vajt* i objavio ga. Elen i dalje nikada nije odgovorila ni na jedno njegovo pitanje. U stvari, ona je tvrdila da je imala viziju od Boga koji ju je upućivao da ne odgovara na pitanja koja su joj postavljena, iako je prije nego što joj je poslao ova pitanja imala viziju od Boga koji ju je uputio da odgovara na pitanja ljudi o svojim problematičnim izjavama.

Stjuart je iznio njena mnoga kontradiktorna „svjedočanstva“ o mnogim različitim temama, uključujući viziju zgrada u Čikagu, i činjenicu da je pronašao alarmantne dokaze da je ona kopirala

²⁴¹ William S. Sadler, *The Physiology of Faith and Fear* (Chicago: A. C. McClurgand Company, 1912), 461-462. See also idem, *The Mind at Mischief* (New York and London: Funk and Wagnalls, 1929). 382.

zdravstvene spise izvjesnog dr Kola, koji je pisao o zdravom životu oko 20 godina prije nego što je napisala svoje vizije o zdravlju. Dodatno ju je zamolio da objasni činjenicu da je prepisala cijelu knjigu o životu svetog Pavla od britanskih autora, Conybearea i Howsona, tvrdeći da joj je Bog dao ove informacije u viziji. U svojoj knjizi, koja je počela da se naziva „Plava knjiga“, organizovao je obilje materijala o fijasku sa zgradama u Čikagu.

Elen Vajt priznaje da očevici sumnjaju u njene vizije

Sama Elen Vajt je primijetila da su „mnogi“ koji su bili svjedoci njenih vizija osjećali da nisu svjedoci ničega više od fanatizma ili hipnotizma:

„...ako je Gospodu bilo drago da mi dâ viziju na sastanku, neki bi rekli da je to bio efekat uzbuđenja i hipnotizma.“²⁴²

„Ako bih imala viziju na sastanku, mnogi bi rekli da je to bilo uzbuđenje i da me je neko hipnotisao.“²⁴³

„Svjesna sam da je veoma mnogo onih što ne vjeruju u viđenja, i da mnogi čak i od onih koji tvrde da očekuju Hrista i uče da živimo u ‘posljednjim danima’ smatraju da su ona sva od Sotone. Od takvih očekujem veliko protivljenje, i kad ne bih osjećala da ovo Gospod od mene traži, nipošto ne bih na ovaj način objavljivala svoja viđenja, jer će to vjerovatno izazvati njihovu mržnju i ismijevanje. Ali ja se više bojim Boga nego ljudi.“²⁴⁴

I ona sama je imala nedoumice sa svojim pozivom. Začudo, čak je i Elen Vajt ponekad sumnjala u svoju misiju. Nakon neuspjeha njenih vizija zatvorenih vrata početkom 1850-ih, gospođa Vajt je neko vrijeme postala manje istaknuta. Džejms je odlučio da ne objavljuje njene vizije u *Review and Herald*. Uz ograničeno javno izlaganje, njene vizije su postajale sve manje učestale, i konačno, 1855.

²⁴² Ellen White, Testimonies, Vol. 1, p. 71.

²⁴³ Ellen White, Early Writings, p. 21.

²⁴⁴ Ellen White, Early Writings, p. 76.

godine, zaključila je da je njen „rad u Božjem djelu završen“ i da „nije imala više dužnosti da radi“.²⁴⁵

„Rekla je [Elen Vajt]: ‘Dr Kelog, ponekad sumnjam u svoje iskustvo.’ ... ‘Oni me zovu prorokom; ja nisam prorok. Proroci predviđaju; ja ne predviđam.’“²⁴⁶

Zaključak

Neki su tvrdili da, dok je bila u viziji, Elen Vajt je izvodila natprirodne podvige, kao to da nije disala sat vremena. Plitko, gotovo neprimjetno, disanje je simptom medicinskog stanja poznatog kao katelepsija, a dr Merit G. Kelog joj je dijagnostifikovao ovo stanje. Godine 2014., jedan muškarac u Španiji koji boluje od epilepsije, Gonzalo Montoja Himenez, smatran je mrtvim jer se njegovi životni znaci nisu mogli otkriti. Poslat je u mrtvačnicu gdje je otkriveno da još uvijek živi. Katelepsija ima ove simptome:

„Stanje koje karakteriše neaktivnost, smanjena reakcija na podražaje i sklonost održavanju nepokretnog položaja... Često vitalni znaci osobe kao što su disanje i otkucaji srca padaju na veoma niske nivoe, tako da ih gotovo ne mogu detektovati čak ni ljekari.“²⁴⁷

Nema razloga da se pretpostavlja natprirodno objašnjenje za manifestacije Elen Vajt u viziji kada postoje druga razumna objašnjenja. Kao što je gore prikazano, mnogi očevici nisu vjerovali da postoji nešto natprirodno ili božansko u njenim vizijama. Ipak, neke stvari je, čini se, nemoguće objasniti bez učešća natprirodnog faktora. Što se tiče kakvoće samih vizija, nameće se utisak da su zaista doprinijele da se adventisti izvuku iz zabluda i pravilno usmjere, iako je sam sadržaj vizija bio mješavina određene teološke istine i stvari koje su potpuno lažne (kao npr. opis planeta i navodno naseljeni Jupiter).

²⁴⁵ Ellen White, Review and Herald, 1856, p. 118.

²⁴⁶ Interview at Dr. J. H. Kellogg's House, October 7, 1907.

²⁴⁷ Lindsay Dodgson, „Postoji stanje zbog kojeg ljudi misle da si mrtav kada nisi – i to bi moglo objasniti zašto su tri doktora poslala živog čovjeka u mrtvačnicu“, [Business Insider](#), 10. januara 2018.

NEOSTVARENA PROROČANSTVA I SUMNJIVI VODIČ

Uprkos svojim neuspjesima 1844. i 1845. godine, gospođa Vajt je nastavila da predviđa Hristov skori povratak. Godine 1849. njen saradnik Džozef Bejts objavio je da je „počelo vrijeme nevolje“. U ljeto 1849. lokalna kuga je pogodila regiju. Gospođa Vajt, vidjeći ovo kao ispunjenje proročanstva koje ukazuje na kraj svijeta, predviđa da će ova pošast uskoro postati široko rasprostranjena:

„Ono što smo vidjeli i čuli o pošasti, samo je početak onoga što ćemo vidjeti i čuti. Uskoro će mrtvi i umirući biti svuda oko nas.“
(Present Truth, Sept. 1849.)

Napomena: Nedugo nakon što je ovo proročanstvo napisano, pošast je završila i Sjedinjene Države su ušle u period relativnog mira i prosperiteta koji je trajao mnogo godina. Gornji citat je uklonjen iz članka kada je ponovo objavljen u *Ranim spisima* 1882. i vrlo mali broj adventista su svjesni njegovog postojanja.

Denominacija je pratila pogrešan kurs u ignorisanju, izbjegavanju ili poricanju činjenice pogrešnog učenja iz ranih godina. Da su sve činjenice bile poznate ljudima, ne bi mogli nastaviti da smatraju svjedočanstva nepogrešivim. Ali činjenice nisu poznate. One su zataškane. Nemoguće je dokazati prirodu dara kada se kriju vitalne informacije. Kada se poveže i zabilježi samo ono što je povoljno za tvrdnju, a sve što je nepovoljno zataji ili eliminiše, ni službenici ni crkva nisu u poziciji da sude ili da bilo šta „dokažu“.

Elen Vajt je u prvim godinama rada poučavala pogled „zatvorenih vrata“ na službu u svetištu, i poučavala je to na osnovu svojih vizija i u ime nadahnuća. Svi pioniri su tih godina učili teoriju „zatvorenih vrata“. Kada je proteklo dovoljno vremena da se pokaže da su stavovi pogrešni, oni su modifikovani i revidirani. Važni odlomci koji govore o „zatvorenim vratima“ su ili eliminisani iz „Ranih spisa“ ili su objašnjeni bilješkama u kojima se tvrdi da oni nisu podučavali to gledište.

Čemu sva ova utaja? Čemu ovo poricanje nespornih činjenica o

čemu svjedoče štampani zapisi tih dana? Da li bi bilo stvarno fatalno priznati da su adventni pioniri neko vrijeme imala pogrešna gledišta? Sigurno ne! Bilo bi dovoljno da budemo u stanju da pokažemo da su pioniri, uprkos ranim zabludama, na kraju dovedeni u široko polje istine. Zašto bi postojali uporni napori da se negira iskustvo „zatvorenih vrata“? Odgovor je da je to zato što je Elen Vajt bila uključena u to iskustvo i stavila pečat odobravanja svojih svjedočanstava na to učenje. Kada su ove vizije ponovo objavljene u formi „Iskustava i pogleda“, 1851. i ponovo 1854. godine, neke izjave koje govore o zatvorenim vratima bile su potpuno izostavljene. Da su zadržane, zaključak bi bio neizbježan da su naučavali zatvorena vrata. Priznati ovo značilo bi lišiti se reputacije nepogrešivosti kasnijih učenja istog autora.

Nema istinske pobožnosti u vjerovanju u stvari koje nisu istinite. Što se tiče štetnog uticaja koji je nastao forsiranjem „proročkog dara“ Elen Vajt, postojala je tendencija da se biblijsko učenje podvrgne učenju Svjedočanstava. Smatralo se da je biblijska istina „zaštićena“, kada bi se mogla potkrijepiti izjavom iz Svjedočanstava. A izjava iz Svjedočanstava o bilo kojoj tački bila je dovoljna da odvrti od istraživanja svetih spisa koji očigledno uče suprotno. Glasovi koji bi poučavali drugačije od sestre Vajt u bilo kojoj tački, čak i u najsitnijim detaljima, odmah bivaju utišani pozivom na nešto što je napisala. Ovo ne bi moglo biti štetno da je sve što je g-đa Vajt napisala bilo u istini po direktnom Božjem otkrivenju; ali ako je g-đa Vajt pogriješila u bilo kom učenju, to najefikasnije vezuje tu grešku za cijelu crkvu zauvijek. Niti jedan dokaz iz Biblije, koji se razlikuje od Elen Vajt, nije dovoljan da uvjeri vjernike u kakvoću „nadahnuća“ Svjedočanstava.

Govoreći o viziji Topšemu, Elen Vajt je rekla da joj je „pokazano da se Božje zapovijesti i svjedočanstvo Isusa Hrista u vezi sa zatvorenim vratima ne mogu odvojiti.“ Poslednji dio te vizije treba da glasi kako slijedi:

„Vidjela sam da će se misteriozni znakovi, čuda i lažne reforme

povećavati i širiti. Reformacije koje su mi pokazane nisu bile reforme od zablude do istine, **već od lošeg do goreg; jer su oni koji su tvrdili da su se promijenili, samo oko sebe obavili vjersku odjeću, koja je prikrivala bezakonje zlog srca. Činilo se da su neki zaista preobraćeni, tako da prevare Božji narod; ali kad bi se mogla vidjeti njihova srca, ona su izgledala crna kao uvijek.** Moj anđeo pratilac pozvao me je da tražim mučenje duše za grešnike kao nekada. Gledala sam, ali nisam mogla vidjeti, *jer vrijeme za njihovo spasenje je prošlost.*²⁴⁸

Naglašeni dio sadržan je u viziji kako je prvobitno objavljena; ali je izostavljen iz *Ranih spisa*. Ko je izgubio „duševni trud za grešnike“ koji su imali? G-đa Vajt i njen muž, i njihovi saradnici prema sopstvenom svjedočenju. Tvrđnja izdavača da je „u vrijeme kada su ove stvari bile napisane ona [sestra Vajt] sama radila za spasenje grešnika“, često ponavljaju oni koji nastoje održati nepogrešivost Svjedočanstava. Neka čitalac uzme u obzir činjenicu da nijedan tračak dokaza iz dokumenata tog ranog perioda nikada nije predstavljen da opravda ovu tvrdnju. Razlog za to je što ih nema. Rane publikacije obiluju dokazima o suprotnom, da su od 1844. do 1851. svi pioniri svoj „rad za svijet“ smatrali „zauvijek završenim“.

Kasnije zataškavanje stvari i predstavljanje Elen Vajt u najpovoljnijem svjetlu, uveliko uz pomoć Džona N. Lafboroa, koji je imao neka njena polovična priznanja grešaka iz ranih iskustva (vidi: Ellen White letter to J.N. Loughborough, Aug. 24, 1874.) su dodatna kompromitacija. Vajtova je morala znati da se lažno predstavlja u vezi s tim stvarima adventnom narodu, ne samo u knjizi brata Lafboroa, već i u drugim publikacijama uključujući bilješke i predgovore u njenim vlastitim *Ranim spisima*, a ipak nije učinila ništa da to spriječi. Ove stvari se nikako nisu mogle nastaviti pred njenim direktnim i izraženim neodobravanjem. Njeno ćutanje ili nečinjenje uključuje je duboko u odgovornost za kurs koji je denominacija tako dugo pratila u

²⁴⁸ Ellen White, *Present Truth*, August, 1849.

vezi s tim. Jednaku odgovornost snosi i Džejms Vajt.

Dakle, g-đa Elen Vajt je izbrisala dio svojih ranih vizija i promijenila riječi, što je izmijenilo značenje u njenim knjigama. Da li je ikada neki biblijski prorok izbrisao djelove svoje vizije ili se vratio i promijenio riječi svojih spisa kako bi im dao drugačije značenje?

Zapazite šta piše u *Predgovoru* „Ranih spisa“:

„Fusnote sa datumima i objašnjenjima, te dodatak sa dva vrlo zanimljiva sna, koji su spomenuti, ali nisu povezani u originalnom djelu, dodaje vrijednost ovom izdanju. Osim ovih, **u originalnom radu nisu napravljene nikakve promjene** u sadašnjem izdanju, osim povremenog korišćenja nove riječi ili promjene u konstrukciji rečenice, kako bi se bolje izrazila ideja, niti je ijedan **dio rada izostavljen**. Ni u jednoj ideji nije napravljena sjenka promjene ili sentimenta originalnog djela, a verbalne promjene su učinjene **pod vlastitim očima autora i uz njeno puno odobrenje**.“²⁴⁹

Kurziv u predgovoru je laž koju su odobrile Elen G. Vajt i adventistička denominacija. Kao što ćete vidjeti, ona je promijenila svoj originalni rad, tako što je izbrisala djelove svoje vizije. Ova laž se nastavila od 1851. do 1945. godine, devedeset četiri godine. Elen Vajt i denominacija nisu se potrudili da isprave ovu laž u predgovoru ili da dodaju izbrisane djelove vizije. Prvo štampanje *Ranih spisa* bilo je 1851. s drugačijim naslovom, „Hrišćanska iskustva i pogledi gospođe E.G. Vajt“. Četvrto izdanje *Ranih spisa* objavljeno je 1945.

Pogledajmo neke pasuse iz *Riječi Malom stadu* (1847).²⁵⁰

„Ovom stazom adventisti su putovali do Grada, koji se nalazio na drugom kraju staze. Imali su jako svjetlo postavljeno iza sebe **na prvom kraju staze, za koje mi je anđeo rekao da je Ponoćni poklič**. [Matej 25:6] ... Isus ih je ohrabrivao podigavši Njegovu slavnu desnu ruku, a iz Njegove ruke je izašla svjetlost koja je zamaahnula nad adventskom stazom, a oni su povikali: ‘Haleluja!’ Drugi

²⁴⁹ Ellen G. White, *Early Writings*, iii.5, 1882.

²⁵⁰ Ellen G. White, *A Word to the Little Flock*, April, 1847.

su naglo poricali svjetlo iza sebe i govorili da ih nije Bog tako daleko izveo. Svjetlo iza njih se ugasilo, ostavljajući njihove noge u savršenoj tami, a oni su se spotaknuli i izgubili iz vida znak i Isusa, i pali sa staze dolje u mračni i opaki svijet dolje.“ (WLF 14.2)

Slijede redovi koji su kasnije izbrisani iz vizije gospođe E.G. Vajt u *Riječi malom stadu* iz 1847. godine.

„Bilo im je isto tako nemoguće da ponovo izađu na stazu i odu u Grad, kao i svom zlom svijetu koji je Bog odbacio. Padali su cijelim putem jedan za drugim...“ (WLF 14.2)

Napomena: Obratite pažnju na „sav zli svijet koji je Bog odbacio.“ Ovi redovi su izostavljeni iz *Ranih spisa* jer su Vajtovi htjeli da odbace svoja učenja da su vrata milosti zatvorena za grešnike koji nisu prihvatili Milerova učenja. Dokumentovano se može dokazati da su Vajtovi vjerovali u zatvorena vrata do 1851. Značenje zatvorenih vrata se promijenilo kasnije kako se doktrina Svetinje razvijala, što znači da su vrata Svetinje bila zatvorena kada je Isus prešao u Svetinju nad svetinjama 22. oktobra 1844. godine. Obratite pažnju i na pasus iznad obrisane vizije. Značenje onih koji su pali s puta je da su to oni koji nisu prihvatili Milerovo učenje.

„I dok smo gledali u veličanstvenost mjesta, naše oči su bile privučene prema gore prema nečemu što je izgledalo kao srebro. Zamolila sam Isusa da mi dopusti da vidim šta je unutra. Za trenutak smo odletjeli prema gore, i vidjela sam dobrog starog oca Abrama, Isaka, Jakova, Noja, Danila i mnoge slične njima. I vidjela sam zavjesu sa teškim resama od srebra i zlata, kao obrub na dnu, bila je veoma lijepa. Pitala sam Isusa što je bilo unutar zavjese. Podigao ju je svojom desnom rukom, i zamolio me da pazim. Vidjela sam tamo veličanstveni kovčeg obložen čistim zlatom, a imao je veličanstveni rub, nalik Isusovim krunama; i na njemu su bila dva blistava anđela – njihova krila su bila raširena nad kovčegom, dok su sjedili na oba kraja, okrenuti licem jedan prema drugom i gledajući nadolje. U kovčegu, ispod mjesta gdje su bila raširena krila anđela, nalazio se zlatni lonac mane sa

zlatnim izlivkom, i vidjela sam štap, za koji je Isus rekao da je Aronov, vidjela sam ga kako pupi, cvjeta i donosi plod. I vidjela sam dva dugačka zlatna štapa, na kojima su visile srebrne žice, a na žicama slavno grožđe; jedan grozd je bio viši nego što je čovjek ovdje mogao da ponese. I vidjela sam kako Isus prilazi i uzima manu, bademe, grožđe i nar, i nosi ih u grad i stavlja ih na sto za večeru. Prišla sam gore da vidim da je sada mnogo toga oduzeto, a isto toliko je ostalo; i vikali smo Haleluja-Amin. Svi smo sišli sa ovog mjesta dolje u grad...“ (WLF 16.1)

Napomena: Iz obrisane vizije iznad, prvo primijetite da su u kasnijim *Ranim spisima* „nestali“ Abram, Isak, Jakov, Noje, Danilo i „mnogi slični njima“. Pošto su oni bili uključeni u viziju o 144.000, očigledno su Vajtovi uočili da se to ne uklapa u njihovo učenje o 144.000, koje, po njima, čine samo adventisti od 1844.

Takođe zapazite da u Kovčegu postoji više vrsta voća koje se obnavlja, dok se ne pominje Dekalog koji nedostaje u Kovčegu. Ovo je jedna od njenih ranih vizija iz 1847. U to vrijeme možda nije bila svjesna da je Dekalog u kovčegu, a ne plodovi. Ovo je odličan način da se ispravi lažna vizija, da se izbrišu pogrešni djelovi, s nadom da možda niko neće primijetiti. Ispravila je svoju grešku u kasnijoj viziji pokazujući da je Deset zapovijesti bilo u Kovčegu i da je subota imala oreol svjetlosti oko sebe bez spomenutog voća koji se obnavlja. Kako prorok može ispraviti svoje greške ako ih ne izbriše?

Dalje, koje je to mjesto Vajtova vidjela kada je pogledala „NA-VIŠE“? Šta god da je to mjesto na nebu, bilo je na nebu iznad njih gdje se nalazio Kovčeg. Može li neko podržati njeno učenje iz Biblije?

„I ako bi neko povjerovao i držao subotu, i primio blagoslov koji je to pratio, a zatim odustao od nje i prekršio svetu zapovijest, oni bi zatvorili vrata Svetoga grada pred sobom, jednako sigurno kao što postoji Bog koji vlada na nebu iznad.“ (WLF 18.4)

Napomena: Prema Elen Vajt, ovaj izbrisani dio vizije je stvar vječnog života i smrti, pa je odlučila da ga izbriše. Da li bi pravi Božji prorok uskratio Božju Riječ od svog naroda?

„Vidjela sam da svi što ‘neće primiti žig Zvijeri i njen Lik na svoja čela ili u ruke’, ne mogu ni kupovati ni prodavati. Vidjela sam da je napravljen broj (666) Lika Zvijeri i da je to bila zvijer koja je promijenila subotu, a da je Lik Zvijerin uslijedio nakon toga i držao Papin šabat. I sve što smo trebali da uradimo je da se odrekemo Božje subote i držimo Papinu, i onda smo mi trebali imati žig Zvijeri i njenog lika.“ (WLF 19.1)

Napomena: U gornjem brisanju Elen je napravila dvije greške koje su vjerovatno zahtijevale njegovo brisanje. Jedna, da je Lik Zvijeri imao broj 666 što nije biblijski jer samo „Zvijer“ ima broj 666 (Otkrivenje 13). Druga greška je da je broj Lika Zvijeri napravljen i to mora biti do 1847. godine kada je Elen imala ovu viziju. To bi značilo da svi rođeni nakon 1847. nikada neće dobiti broj 666. Nije ni čudo što je ova glupost obrisana.

Do aprila 1850. g-đa Vajt je tvrdila da je konačno rešetanje počelo:

„Počelo je snažno rešetanje.“ (Present Truth, April, 1850.)

U međuvremenu, njen muž Džejms je tvrdio da je izlazak Božjeg naroda iz Vavilona (Otkrivenje 18:4) već završen:

„Vavilon, nominalna crkva je pala. Božji narod je izašao iz nje. Ona je sada ‘sinagoga Sotone’ (Otk. 3:9). ‘Prebivalište đavola, i stanište svakog nečistog duha, i skrovište svake nečiste i mrske ptice’ (Otk. 18:2).“ (Present Truth, April, 1850)

27. juna 1850. g-đa Vajt je napisala da je ostalo samo nekoliko mjeseci da se ljudi spreme:

„Moj anđeo u pratnji je rekao: ‘Vrijeme je skoro gotovo. Spremite se, spremite se, spremite se.’ ... sada je vrijeme skoro gotovo ... a ono što smo mi godinama učili, oni će morati da nauče za nekoliko mjeseci.“ (Early Writings, pp. 64-67).

Ovo je veoma značajna izjava. Gospođa Vajt je govorila da će istine koje su ona i njeni saradnici proveli učeći pet godina morati da nauče novoobraćenici za samo nekoliko mjeseci. Do septembra 1850. g-đa Vajt je upozoravala da je Isus skoro gotov u Svetinji nad

svetinjama:

„Vidjela sam da je vrijeme za Isusa da bude u Svetinji nad svetinjama bilo skoro završeno, i da to vrijeme može trajati samo malo duže... Vrijeme zapečaćenja je vrlo kratko i uskoro će biti gotovo.“ (Experience & Views pp. 46-47.)

Kada se Hrist nije vratio kako se očekivalo početkom 1850-ih, gospođa Vajt je postepeno prestala da daje konkretna predviđanja o Njegovom povratku. Njena izjava na konferenciji 1856. bila je posljednji put da je ikada dala konkretno predviđanje o vremenu Hristovog povratka i, kao i sve njene prethodne izjave na tu temu, vrijeme je pokazalo da su njena proročanstva pogrešna.

Da li je Bog rekao Elen Vajt da će pojedinci prisutni na kongresu u Batl Kriku 27. maja 1856. živi dočekati Hristov drugi dolazak?

„Pokazani su mi prisutni na Konferenciji. Anđeo reče: ‘Neki su hrana crvima, na neke će pasti sedam poslednjih zala, a neki će biti živi i ostati na zemlji da budu uzneseni prilikom Isusovog dolaska.’ Bile su ovo svečane riječi koje je izgovorio anđeo.“²⁵¹

Ako potražite ovaj citat vidjećete napomenu na dnu 132. strane u Svjedočanstvima, tom 1, koja kaže:

„Sestra Klarisa M. Bonfoj, koja je zaspala u Gospodu samo tri dana nakon ove vizije, dobrog zdravlja, bila je ubijedena da je ona među onima koji će u grob i to svoje ubjeđenje rekla je ostalima.“

Nema sumnje da su oni koji su čuli ovo neuslovljeno proročanstvo Elen Vajt čvrsto vjerovali da će neki od onih prisutnih sa ovog kongresa iz 1856. umrijeti prije samog Isusovog povratka, neki će doživjeti sedam poslednjih zala, a da će neki ostati živi sve do Njegovog drugog dolaska. To je vjerovanje bilo toliko jako da je napravljen spisak svih osoba sa tog sastanka. Iznenađujuće je da je ta lista uveliko iritirala Elen Vajt!

U *Review and Herald* od 22.01.1931., Vol. 108, No. 4, str. 23,

²⁵¹ Ellen G. White, Testimonies for the Church, Vol. 1, pp. 131, 132, 1856.

24, našao se sledeći izvještaj Dž.N. Lafboroa: „Negdje 1904. [48 godina nakon kongresa], kako mi reče brat Nelson na Generalnoj konferenciji 1905. godine, on i Džordž Amadon su sastavljali spisak onih koji su bili prisutni na tom sastanku u Batl Kriku 1856. godine.

Otišli su do sestre Vajt da je pitaju ako se ona može sjetiti nekog imena koje su njih dvojica možda izostavili. Brat Nelson mi je rekao kako je ona upitala: ‘Šta to radite?’

On je odgovorio: ‘Pravim spisak onih koji su bili na tom sastanku.’ Ona je upitala: ‘Šta ćeš uraditi sa njim?’ Odgovorio je: ‘Odštampaću ga u više primjeraka i poslati našim vjernicima.’ Odgovorila je: ‘Odmah prestani sa tim. Ako napraviš taj spisak, umjesto da propovijedaju Vijest čitaće *Glasnik* svake sedmice da vide ko je umro!’“ Pitamo se, zašto bi Elen Vajt prigovarala zbog tog spiska, ako je znala da je njeno proročanstvo istinito?

U istom broju *Glasnika* urednik F.M. Vilkoaks je citirao izjavu Elen Vajt i na stranici 23 napisao: „Čvrsto vjerujemo u Duh proroštva i prihvatamo sa sigurnošću ovu izjavu koju smo gore citirali.“ Izgleda da su njeni sledbenici vjerovali u njena proročanstva više i od nje same! Suprotno onome što je „anđeo“ rekao Elen Vajt, niko od prisutnih sa kongresa iz 1856. nije doživio sedam poslednjih zala ili živ dočeka Isusov povratak.

Neuspjeh g-đe Vajt predstavljao je dilemu za Crkvu. Kako bi se neuspjeh mogao objasniti? Ubrzo je formulisana teorija. Za neuspjeh nije kriva Elen Vajt. Za to je kriv adventistički narod. Nisu uspjeli u svojoj misiji, pa je Bog morao odgoditi Hristov povratak.

Pretvarajmo se na trenutak da je to istina. Isus je namjeravao doći ubrzo nakon 1856. On je to rekao svom anđelu. Anđeo je rekao svom proroku. Ona je rekla to crkvi. Ali tada su se adventisti ulijenili, nisu davali dovoljno desetaka i darova da prošire vijest i nisu uspjeli u svojoj misiji. Pitanje: Zar Bog nije već 1856. znao da adventistički narod neće uspjeti? Nije li On već znao da neće dati dovoljno desetaka i darova? Naravno da je znao! To znači da je Bog zasigurno znao da neće doći u životu onih koji su prisustvovali konferenciji 1856.

godine, ali je otišao naprijed i rekao adventistima laž kako bi ih pokušao motivisati da rade više! Ta teorija je apsurdna!

Kako bi podržali ovu apsurdnu teoriju, adventisti su ukazali na priču o Joni i Ninivi. Pregled izjave g-đe Vajt iz 1856. pokazuje da u proročanstvu nema uslova koji su eksplicitni ili implicirani. G-đa Vajt jednostavno kaže da će neki od onih na konferenciji biti živi kada se Hrist vrati. Proročanstvo nikada nije shvaćeno kao uslovno tokom života gospođe Vajt. Tek nakon što je poslednja osoba koja je prisustvovala konferenciji umrla, crkveni apologeti su počeli govoriti da je proročanstvo bilo uslovno.

Sumnjivi anđeo – duhovni mentor Elen Vajt

„Sanjala sam kako je mladi čovjek plemenitog izgleda ušao u sobu gdje sam ja bila... Ova ista osoba mi se ukazivala i s vremena na vrijeme davala upute u važnim snovima tokom zadnjih 26 godina.“²⁵²

Da li ste primijetili da je Elen Vajt identifikovala ovog mladog čovjeka kao nekog koga je već vidjela prije u „važnim snovima“? To je bila osoba koja ju je, do 1875. vodila i upućivala već 26 godina! Bila je jako dobro upoznata sa ovim mladim čovjekom. Stalno ga je zvala svojim „anđelom pratiocem“, njenim anđeoskim vođom u vizijama i snovima:

„Upitala sam svog anđela pratioca o onome što sam čula.“ *Rani spisi*, str. 38, 1851;

„Moj anđeo pratioc mi je naredio da pogledam...“ Ibid, str. 45;

„Moj anđeo pratioc.“ Ibid, str. 77;

„Moj anđeo pratioc reče...“ Ibid, str. 243;

„Anđeo Božiji je pokazao...“ *Svjedočanstva*, tom 4, str. 306, 1879;

„Anđeo Božiji je bio pored mene...“ *Svjedočanstva*, tom 5, str. 68, 1882;

²⁵² Ellen G. White, *The Signes of the Times*, November 11, 1875.

„Anđeo koji je stajao pored mene...“ *Svjedočanstva*, tom 9, str. 92, 1909;

„Kako sam primila od svog (anđeoskog) instruktora.“ *Ibid*, str. 94.

Ona je bila vrlo bliska sa ovim „mladim čovjekom“ njen „anđeoski vođa“ iz vizija i snova ju je takođe vodio, čuvao i upućivao kroz njen stvarni svakodnevni život:

„Već sam imala jednog anđela čuvara koji je stalno bio uz mene, ali kad je bilo potrebno, Gospod bi poslao i drugog...“ *Svjedočanstva*, tom 1, str. 67, 1867.

Zapazimo da je Elen Vajt tvrdila kako su njeni susreti sa anđelima bili kako u vizijama i snovima tako i u stvarnom životu. I ti anđeli ne samo da su joj davali razne informacije, nego su je čak i izliječili od nerazumijevanja Božije riječi (*Svjedočanstva*, tom 1, str. 207, 1904)! Bez ikakve dileme, ova su anđeoska bića odigrala presudnu ulogu u službi Elen Vajt tokom njenog života. Elen Vajt tvrdi da je imala razgovore sa anđelima uzastopno tokom 71 godinu, kako u vizijama, tako i u realnom životu.

Da li je iko u Bibliji imao slično iskustvo? Da li je i jedan biblijski prorok imao posebnog anđela vodiča tokom više od tri decenije?

Činjenice govore da od približno 3250 ljudi pomenutih po imenu u Bibliji, samo je njih 29 jednom ili nekoliko puta razgovaralo s anđelima ili čulo kako im se anđeo obraća ili uopšte vidjelo anđela.

Elen Vajt tvrdi da je vidjela mnoge pod uticajem zlih anđela. Ali ona nam kaže kako je jednom njena soba bila ispunjena legionima demona:

„Legioni zlih anđela su bili u toj sobi, i da se nisam vjerom uhvatila za Gospoda, ne znam šta bi bilo sa mnom. Rekla sam kako neću zvati nikoga, jer ‘ovo će biti između mene i ovih zlih duhova.’“²⁵³

Nema sumnje da je Elen Vajt često spominjala prisustvo zlih duhova i zlih anđela u svom životu. Tvrdila je kako su ova demonska

²⁵³ Manuscript 25, 1910., citirano u Ellen White, by Arthur L. White, vol. 6, p. 284.

bića pokušavala da joj oduzmu život kako bi je spriječili u njenoj službi.

„Rekao je [Džejms Vajt]: ‘Brate Kelog, to je čudesno; moja žena ponekad ima najnevjerovatnija iskustva; Gospod joj se približava i ona ima najneobičnija iskustva; a onda opet sam đavo ulazi i preuzima je.’“²⁵⁴

Vantjelesna iskustva Elen Vajt

„Dok sam radila u Salamanki, 3. novembra 1890. godine, tokom mog noćnog razgovora sa Bogom, bila sam uzeta i odnesena van sebe na skupove u različitim državama, gdje sam ranije odnijela stroge prijekore i upozorenja. U Batl Kriku su bili okupljeni propovjednici i odgovorni ljudi iz izdavačke kuće i čula sam ih u nimalo blagom duhu i žustrih emocija kako se ubjeđuju oko mjera koje su trebale biti usvojene, što me je sve ispunilo zabrinutošću i tugom.“²⁵⁵

Kad god se adventisti susretnu sa pričama koje sadrže fenomen van-tjelesnog iskustva, oni to odmah označe kao đavolji posao. Ali šta ćemo sad sa tim što je Elen Vajt tvrdila za sebe da je imala vantjelesna iskustva? Da li činjenica da se ovo desilo Elen Vajt sad mijenja porijeklo ovog fenomena?

Uporedimo iskustvo Elen Vajt sa Biblijom. Da li je i jedan biblijski prorok imao van-tjelesno iskustvo? Ne – ni jedan, niti jednom!

Da li je sama Elen Vajt predvidjela krah svog proroštva?

„Rečeno mi je da će mnogi koji se priklanjaju nauci neprijatelja osuditi moj rad kao uputstva od lažnog proroka.“²⁵⁶

Zapazite kako Elen Vajt obilježava, kao božanski nadahnutu, svoju ideju da su svi koji odbacuju njen rad pod uticajem Sotone.

Adventisti idu logikom da ako zaključite da je Elen Vajt lažni prorok, onda ona jednostavno mora biti istinski prorok, pošto je

²⁵⁴ Interview at Dr. J. H. Kellogg's House, October 7, 1907.

²⁵⁵ Life sketches, p. 319.

²⁵⁶ Selected Messages, vol. 1, p. 52, 1906.

predvidjela da će je neki prozvati lažnim prorokom. Ovo je kružno razmišljanje koje ne vodi nikamo.

Međutim, da li je Elen Vajt bila iskrena po pitanju porijekla svojih spisa? Nije. Ona je od samog početka surovo odbacivala svaki izazov svom proročkom tronu. Vjerovala je kako je Bog pozvao nju, i samo nju, da bude Gospodnji „istinski kanal svjetlosti“ Adventističkoj crkvi. Rad drugih proroka je osuđivala: „Sve je to bila lakrdija i obmana. Iako su se mnoge stvari, koje su predvidjeli, ispunile. Pitali su me kako je to moguće ako su vizije bile lažne. Rekla sam im da je Sotonina namjera bila da pomiješa istinu sa laži, kako bi sa ovim prevarama podrivao djelo Božije. Poslije toga sve njihove vizije su prestale.“²⁵⁷ No i sa njom je bio isti slučaj. Otvorila je mogućnost da i sama bude optužena kao lažni prorok, po istim kriterijima koje je primjenjivala na druge. To što je ona predvidjela da će je jednog dana nazivati lažnim prorokom jednostavno govori da je, kao i svi drugi prevaranti, bila svjesna da će jednom njeni mitovi biti razotkriveni u svjetlu istine. Adventistička crkva je od svog samog početka vodila rat protiv činjenica. Pobornici Elen Vajt su se tokom godina koristili svim raspoloživim sredstvima da održe njen lik pred sve većom gomilom dokaza da je ona bila lažni prorok.

OBJAŠNJENJE VIZIJA ELEN VAT

Prirodno je da ljudi budu oduševljeni dramatičnim pričama o natprirodnom. U najranijim danima adventizma, bilo je uobičajeno da mlada Elen Vajt padne na pod i bude odvedena „u viziji“. Takav događaj je gotovo nezapamćen u današnjim adventističkim crkvama. Međutim, takvi događaji bili su redovna pojava u adventističkim i nekim neadventističkim crkvama sredinom 1800-ih (i danas među mnogim harizmaticima). Da bismo u potpunosti razumjeli vizije gospođe Vajt, moramo razumjeti okruženje u kojem su se dogodile.

²⁵⁷ Selected Messages, vol. 2, pp. 77, 78, 1890.

Era religioznog zanosa

Religijski zanos je bio jak tokom ove ere. Mnogi proroci i vizionari imali su trans i vizije tokom vjerskih sastanaka – i adventistički i neadventistički. Adventistički propovjednik Ajzek Velkom napisao je da su vizije slične onima Elen Vajt bile „uobičajene među metodistima“,²⁵⁸ crkvom u kojoj je g-đa Vajt odrasla. Rani adventisti su bili navikli da jedan ili više „vizionara“ budu prisutni tokom njihovih sastanaka. Ovo je bilo doba kada su proroci svake vrste obilovali.

Tokom tih ranih godina, adventistički sastanci bili su scene intenzivnog religioznog uzbuđenja. Entuzijazam pokazan na sastanku u domu Izraela Damona 1846. predstavlja dobro dokumentovan primjer nabijene atmosfere na prvim sastancima. Ronald Namborski u svojoj knjizi *Proročica zdravlja*, zajedno s drugim historičarima, dokumentirao je da se rani sastanci najbolje mogu opisati kao harizmatične prirode, a karakterisali su ih:

- Glasno pjevanje
- Vikanje hvale ili vikanje na đavola
- Iscjeljenja vjerom
- „Sveti“ smijeh
- Povremeno govorenje nepoznatim jezicima (glosolalija)
- Vjernici koji padaju na pod, „pogubljeni u duhu“. Oni „pogubljeni duhom“ ponekad bi ustajali da ispričaju viziju ili daju poruku ili riječ „od Boga“.

„Neko počine da uzdiše ovdje, neko tamo – ‘Ah!’ – ‘Oh, oh!’ mnogima se otelo. Sve brojniji i glasniji postajali su ovi ‘Ah!’ i ‘Oh!’ sve dok se konačno nije učinilo da su svuda tišina i red zavladao. Morao bih imati najmanje 30 očiju i ušiju da bih vidio sve ove gestove i čuo sva ova pobožna stenjanja... Jedna žena je potrgala šešir sa glave, bacila je i izgužvala kosu... Druga tamo je zurila u nebo, hvatala se za njedra kao da se ništa manje od duhovne emocije ne nalazi u tome i izgovarala riječi: ‘Dođi, Isuse moj, dođi moj dragi

²⁵⁸ Isaac Wellcome, History of the Second Advent Message.

Isuse, dragi moj ljubavniče,' itd. Tu i tamo je neko izgovorio samo slog 'Dži! Dži!' svaki put izranjajući sa svog sjedišta kao da ga je ubola osa... Jedan je potrčao naprijed i pao na pod, a nekoliko je zai-gralo oko njega kao da su opsjednuti i povikali: 'Duh ga je nadvla-dao! On je primio Svetog Duha' itd.²⁵⁹

Adventistički skolari i sami otvoreno priznaju u kakvom okruže-nju je počela proročka karijera Elen Harmon – Vajt:

„Religijska pozadina harizmatičnih i vizionarskih manifestacija u Americi na početku devetnaestog vijeka bila je pod uticajem četiri glavna pokreta: (1) Drugo veliko probuđenje; (2) logorski sastanci; (3) metodistički pokret i pokret svetosti; i (4) pojava radikalnih vjer-skih grupa. Ovaj odjeljak ispituje glavne karakteristike svakog pokreta i pokazuje njihov doprinos u uspostavljanju religijskog okru-ženja prijemčivog za iskustvene i harizmatičke prakse kao što su vi-kanje, plakanje, padanje u nesvijest, snovi, vizije, ekstremna tjelesna izobličenja i drugo...

Drugo veliko probuđenje trajalo je otprilike od 1790-ih do ranih 1840-ih i postalo je najuticajniji preporod u istoriji Sjedinjenih Država. Više od svega, stvorilo je religioznu klimu koja je prihvatila plač, viku, stenjanje, vizije, proročka otkrovenja i druge harizmatičke forme religioznog izražavanja kao važan dio pravog i istinskog hrišćanstva. Umjerene vjerske vođe su postepeno počele da budu otvorene za različite znakove i čuda i prihvatanje natprirodnih doga-đaja u svakodnevnom životu.

...Štaviše, metodistički propovjednici nisu smatrali da je njihovo propovijedanje dovoljno dobro osim ako neka vrsta vidljivih i zvuč-nih izraza nije bila prisutna tokom bogoslužjenja. Na njih se gledalo kao na znak prisustva Svetog Duha i predstavljalo je silu njihovog propovijedanja. Postala je uobičajena praksa da se propovijed prekida uzvicima 'haleluja', 'amin' ili 'slava, slava, slava,' i na kraju su

²⁵⁹ *Wisconsin Magazine of History*, June, 1942, pp. 463-465. (quoted in Arthur White, *Charismatic Experiences In Early Seventh-day Adventist History*)

metodisti postali poznati kao ‘Metodisti vikači’.

...Neki adventni propovjednici, uključujući Vilijama Milera, koristili su neke od Finijevih metoda na svojim sastancima. Sama Elen Harmon (kasnije Vajt) je došla na ‘tjeskobno sjedište’ tražeći posebnu molitvu tokom sastanka Vilijama Milera u proljeće 1840. u hrišćanskoj crkvi u ulici Kasko, u Portlandu, Mejn...²⁶⁰

Godine 1842. Elen Vajt je krštena u metodizam. Na svom krštenju je tvrdila da je doživjela neku vrstu ekstatične manifestacije. ‘Kada sam ustala iz vode’, prisjećala se ona, ‘moja snaga je skoro nestala, jer je sila Gospodnja počivala na meni. Osjećala sam da od sada nisam od ovoga svijeta, već da sam ustala iz vodenog groba u novi život.’ (Life Sketches, 25.) To je bio početak hrišćanskog života koji će biti praćen mnogim vizionarskim iskustvima.²⁶¹

Za dodatnu potvrdu da su rani adventisti „milerovci“ bili duboko upleteni u tipična harizmatiska iskustva koja su uključivala glosolaliju, proročku harizmu i neobične prakse, a da to ne dolazi od oponekata Adventističke crkve i Elen Vajt, relevantne informacije možete pronaći na njihovom zvaničnom sajtu „Encyclopedia of Seventh-Day Adventists (<https://encyclopedia.adventist.org>), kao na primjer u opisu biografije Dž.N. Endruza (Andrews, John Nevins).

Elen Vajt je izvijestila o detaljima ranih sastanaka u svojim ličnim pismima. Jedan sastanak je ovako opisala:

„I brat i sestra Ralf su ležali ničice i ostali bespomoćni neko

²⁶⁰ *Napomena:* Čarls G. Fini (1792-1875), prezbiterijanski propovjednik, postao je jedan od glavnih vođa novih tehnika preporoda 1820-ih i 1830-ih i njegove metode su postale široko popularne među drugim vjerskim vođama i grupama. Jedna od mjera koje je Fini ustanovio bilo je uvođenje takozvanog „tjeskobnog sjedišta“ – posebno određene klupe koja je bila postavljena ispred crkve gdje bi ljudi koji su željeli spasenje i tražili oprostjenje svojih grijehova dolazili da dožive poseban susret sa Bogom. Ovo je, međutim, najčešće bilo praćeno dubokim emocionalnim izlivima i ekstatičnim prikazom koji je emocionalno uticao ne samo na one „tjeskobne“, već i na ostatak prisutnih ljudi koji su se borili i u svom hrišćanskom iskustvu.

²⁶¹ The Development of the Seventh-day Adventist Understanding of Ellen G. White’s Prophetic Gift, 1844-1889, Theodore N. Levterov, Andrews University, 2011.

vrijeme... Dok sam bila u viziji, došao je doktor, čuo je viku u viziji i nije htio ući.²⁶²

Dokazi ukazuju da se fizičke manifestacije uključene u vizije Ellen Vajt nisu bitno razlikovale od manifestacija drugih vizionara tokom ove ere. Proročica Sara Ričards padala bi u nesvijest kada bi došla u viziju, a zatim bi ležala na podu „nepokretna i naizgled beživotna“ sve dok ne bi ustala da prenese svoju poruku.²⁶³ U zajednicama Šejkera, nije bilo neuobičajeno da mlade djevojke padnu na pod kao pokošene i leže kao mrtve, sve dok ne bi ustajale i „govorile sa velikom jasnoćom i smirenošću“.²⁶⁴

Rani adventistički sastanci bili su izuzetno slični harizmatiskim sastancima koji se danas održavaju u raznim crkvama. Ellen Vajt opisuje jedan takav skup u pismu:

„Naša poslednja konferencija bila je jedna od dubokog interesa... To je bilo moćno vrijeme kakvom sam ikada svjedočila. **Božja sila pogubljenja** bila je u našoj sredini. Povici pobjede ispunili su stan. Čini se da se sveci ovdje uzdižu i rastu u milosti i poznanju istine.“²⁶⁵

Na konferenciji održanoj dva mjeseca ranije u Topšemu, gospođa Vajt je ispričala:

„Naša konferencija u Topšemu bila je od velikog interesa. Prisutno je bilo dvadeset osmoro; svi su učestvovali na sastanku. Nedjeljna je sila Božja došla na nas poput moćnog vjetra. Svi su ustali na noge i hvalili Boga glasno. To je bilo nešto kao što je bilo kada je postavljen temelj kuće Božije. **Glas plača nije se mogao razlikovati od glasa vikanja.**“²⁶⁶

Činilo se da je u prvim danima gospođa Vajt mislila da su glasni, emocionalno nabijeni sastanci davali vjernicima izvjesnu prednost u

²⁶² Ellen White, Letter 1, 1848.

²⁶³ Herbert A. Wisbey, Jr., Pioneer Prophetess, Jemima Wilkinson, The Public Universal Friend, (Ithica, New York, 1964), p. 63.

²⁶⁴ The People Called Shakers, p. 153.

²⁶⁵ Ellen White, Letter 30, 1850.

²⁶⁶ Ellen White, Letter 28, 1850. Released by the Ellen G. White Estate (Washington, D. C.) Sept. 2, 1986 in Manuscript Releases, vol. 16, pp. 206-207.

odnosu na đavola. Začudo, ona je u viziji „vidjela“ kako se prednost protiv đavola može steći vičući:

„Pjevanje, vidjela sam, često je otjeralo neprijatelja, a vika bi ga suzbila nazad.“²⁶⁷

Interesantno je primijetiti kako Elen Vajt opisuje primanje osvjeđenja nekih koji su se „protivili“ njenom radu:

„Odredili smo večernje molitvene sastanke u različitim mjestima grada kako bismo ugostili sve koji su željeli da im prisustvuju. **Porodica koja mi se najviše suprotstavljala prisustvovala je jednom od ovih.** Tom prilikom, dok su se okupljeni molili, **na skup je došao Duh Gospodnji, a jedan od članova ove porodice pao je ničice kao mrtav.** Njegovi rođaci su stajali oko njega i plakali, trljali mu ruke i primjenjivali sredstva za oporavak. Najzad je stekao dovoljnu snagu da slavi Boga i smirio je njihove strahove **trijumfalno vičući** nad izrazitim dokazom koji je primio o sili Gospodnjoj nad njim. **Mladić nije mogao da se vrati kući te noći.**“²⁶⁸

„U viziji koja joj je data, vjerovatno vrlo rano 1845. godine, a ubrzo nakon njenog prvog viđenja, koje je dato u decembru 1844. godine, ona navodi:

‘Oduzela mi se snaga i pala sam na pod. Činilo mi se da sam u prisustvu anđela.’ (Life Sketches, p. 71.)

Takva iskustva su se ponavljala iznova i iznova. I bilo je trenutaka kada su drugi pod uticajem Duha Božijeg padali ničice. Pišući o iskustvu ubrzo nakon udaje 1846. godine kada je bila veoma bolesna i komšije su je prepustile da umre, rekla je:

‘Mnoge molitve su bile prinesene Bogu u moje ime, ali je Gospodu bilo drago da iskuša našu vjeru. Nakon što su se drugi molili, brat Henri [Nikols] je počeo da se moli, i izgledao je veoma opterećen, i sa silom Božjom koja je počivala na njemu, ustao je s koljena, došao preko sobe i položio ruke na moju glavu, govoreći: ‘Sestro Elen, Isus Hristos te čini zdravom,’ i pao ničice unazad od Božje sile.

²⁶⁷ Ellen White, Manuscript Releases, vol. 21 p. 238.

²⁶⁸ Testimonies for the Church 1:44, 45.

Vjerovala sam da je to djelo Božje i bol me je napustio.’ (Spiritual Gifts 2:84)

Ubrzo nakon toga gospodin i gospođa Ralf su pali ničice:

‘Prošle nedjelje smo bili kod brata Ralfa i bavili smo se molitvom za posebna Božja učenja kako da se krećemo, bilo da idemo u Njujork ili da ostanemo u Konektikatu. Došao je duh i imali smo moćnu sezonu. **Brat i sestra Ralf su oboje bili položeni ničice i neko vrijeme su ostali bespomoćni.**’²⁶⁹

Zapazimo da su bila uključena i tipična harizmatiska iscjeljenja:

„Beba je bila bolesna i Elen je pomazala i molila se za njega. Sila je sve više padala, a mi smo svi klicali i hvalili Gospoda koliko smo mogli. U ovakvom stanju osjećanja među nama, Elen je bila uzeta u viziji.”²⁷⁰

„Dar“ govorenja nepoznatim jezicima takođe se manifestovao:

„Takođe, možemo svjedočiti o ispoljavanju dara jezika. Dok smo bili na sastanku u sjevernom Parizu, u državi Mejn, mislimo da je to bilo 1847. ili 1848. godine. Bio je to opšti sastanak. Brat i sestra Vajt su bili prisutni, takođe brat Ralf i Čemberlen iz Konektikata i drugi. Dok je sastanak bio u toku, Duh Božiji se manifestovao na poseban način. Brat Ralf je **govorio na nepoznatom jeziku**. Njegova poruka je bila upućena bratu Dž.N. Endruzu – da ga je Gospod pozvao na djelo evanđeoske službe i da se on mora pripremiti za to. Brat E.L.H. Čemberlen je odmah ustao i protumačio ono što je rekao.”²⁷¹

Vizije blijede dok religijsko uzbuđenje nestaje

Postepeno, tokom 1850-ih i 1860-ih, vjerski fanatizam je počeo da zamire među adventistima. U crkvama je vladala mirnija atmosfera. Nije iznenađujuće da je gospođa Vajt imala manje dramatičnih

²⁶⁹ Arthur White, Charismatic Experiences In Early Seventh-day Adventist History, p. 7, 1973.

²⁷⁰ James White Letter to Leonard Hastings, Jan. 10, 1850.

²⁷¹ Mrs. S. Howland, Mrs. Frances Howland Lunt, Mrs. Rebeckah Howland Winslow, N. N. Lunt, Battle Creek, Michigan. (In E.G. White Estate document file, #311.)

dnevnih vizija tokom 1860-ih, a vizije su potpuno prestale 1870-ih.

Godine 1868., Džejms Vajt je procijenio da je Elen dobila između 100 i 200 vizija, i primijetio da su one posljednjih godina „postale rjeđe“.²⁷² Pregled istorijskih zapisa o njenim vizijama pokazuje da je gospođa Vajt imala otprilike samo dvanaest tokom 1860-ih, a tri tokom 1870-ih. Nakon 1870-ih nije imala vizije u budnom stanju. Istovremeno, sastanci adventista su postali mirniji. Vikanje i druge harizmatске aktivnosti su izbljedjele, a vjersko uzbuđenje je splasnulo. Kako je nestajalo religiozno uzbuđenje, nestajale su i vizije Elen Vajt u budnom stanju.

Zanimljivo je da su nakon što su vizije gospođe Vajt izumrle 1870-ih, adventisti sedmog dana počeli da dovode u pitanje valjanost drugih vizionara. 1860-ih, lideri ASD su odlučno branili vizije drugih. Godine 1862, uz odobrenje Džejmsa Vajta, M.E. Kornel je objavio pamflet u kojem se prepričavaju vizije različitih hrišćana, kao što je Vilijam Tenet, i dajući citate različitih crkvenih vođa, kao što je Džon Vesli, u korist vizija. Kornelov traktat je posljednji put ponovo štampan 1875. Nakon 1870-ih, čelnici ASD su imali sve skeptičniji pristup vizijama. Na primjer, adventistički historičar Dž.N. Lafboro opisao je proroka Vilijama Foja kao čovjeka koji nije uspio u svojoj misiji da isporuči svoje vizije i umro je ubrzo nakon toga (ovo je bilo lažno, jer je živio 50 godina posle davanja vizija). Tako je, kako je gospođa Vajt prestala da ima javne vizije, adventizam sedmog dana postepeno počeo da gleda manje blagonaklono na vizije drugih.²⁷³

²⁷² James White, *Life Incidents*, p. 272.

²⁷³ Suzan Džaster je identifikovala oko 315 muškaraca i žena koji su bili priznati kao proroci u Engleskoj i Sjevernoj Americi u periodu između 1750. i 1820. Džaster, međutim, primjećuje da je stvarni broj vjerovatno mnogo veći pošto su mnogi bili nepismeni ili nisu imali časopis. „Vjerovatno možemo pomnožiti našu cifru od 315 sa značajnim faktorom“, zaključuje Džaster, „i dalje biti razumno uvjereni da smo potcijenili ukupan broj proroka i proročica u Anglo-Americi tokom revolucionarne ere.“ (Susan Juster, *Doomsayers: Anglo-American Prophecy in the Age of Revolution*; Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2003)

Vizije zamijenjene snovima

Kako su vizije u budnom stanju prestale, gospođa Vajt je počela da govori o svojim otkrićima kao o „snovima“ koje je imala dok je spavala noću.²⁷⁴ Snovi se nikada nisu smatrali pouzdanim kao vizije. Drevni jevrejski filozof poznat kao Sirah je upozorio:

„...budalu nose snovi. Poput čovjeka koji hvata sjenke ili juri vjetar, on vjeruje u snove. Ono što se vidi u snovima je u stvarnosti ono što je odraz lica na samom licu ...ono što već očekujete, um oslikava. Osim ako to nije vizija posebno poslata od Svevišnjeg, ne usmjeravajte svoje srce na to; jer su snovi zaveli mnoge i oni koji su vjerovali u njih su nestali.“²⁷⁵

Zanimljivo je da su rani adventisti klasifikovali snove kao manje pouzdane od vizija :

„Snovi i vizije se uveliko razlikuju kao izvor pouzdane komunikacije. U vizijama je cijela osoba, mentalna i fizička, pod cjelokupnom kontrolom više sile; stoga ono što se saopštava zapravo je od bića koje ima kontrolu nad osobom. U snovima podložniji smo da budemo podložni našim mislima tokom dana i vanjskim okolnostima i uticajima oko nas; stoga se zbog njihove prirode i različitih izvora ne možemo osloniti na njih s onom sigurnošću kao na vizije.“²⁷⁶

Stoga je, prema priznanju adventista, nakon 1870-ih, „komunikacija“ gospođe Vajt s nebom postala manje pouzdana.

Šta je izazvalo vizije?

Još uvijek traje debata među adventistima sedmog dana i neadventistima o tome šta je uzrokovalo vizije. Vodeće teorije su:

1. Vizije su bile natprirodne komunikacije od Boga

Pregled – Džejms Vajt i drugi rani adventisti zastupali su stav da su transovi Elen Vajt zapravo epizode u kojima je Elen Vajt bila u

²⁷⁴ Letter 15, 1878; letter 1, 1880; letter 10, 1885.

²⁷⁵ Sirach 34:2-7, New American Bible.

²⁷⁶ David Arnold, “Dreams and Visions”, Review and Herald, Feb. 28, 1856.

komunikaciji ili sa Bogom, Isusom, anđelima ili sa svojim duhovnim vodičem. Ovo vjerovanje i danas podučava korporativna crkva ASD. Novi obraćenici su indoktrinirani da vjeruju da je Elen Vajt primila vizije od Boga i takođe da zatvore oči pred bilo kakvim kritičkim istraživanjem koje bi bacilo sumnju na ovu priču. Mnogi stariji adventisti sedmog dana takođe drže ovo gledište zajedno sa sve manjim brojem tradicionalnih („istorijskih“) adventista sedmog dana.

Podrška za ovu poziciju:

- Elen Vajt je tokom vizije ispoljila naizgled neobjašnjive fizičke karakteristike, kao što je nesvjesno stanje za one oko sebe, gotovo prestanak disanja i neuobičajenu snagu.
- Elen Vajt je znala informacije o drugima koje su joj bile nedostupne.
- Elen Vajt je davala predviđanja o budućnosti koja su se ostvarila.

Kritike na ovu poziciju:

- Većinu fizičkih manifestacija pokazuju i žrtve histerije/katalepsije/epilepsije/mesmerizma.
- Postoje mnogi dokumentovani slučajevi u kojima je gospođa Vajt dobila svoje „tajne“ informacije od drugih adventista.
- Brojna proročanstva g-đe Vajt nisu se ostvarila. Druga su bila toliko nejasna da ne daju vjeru da su božanski nadahnuta.

2. Vizije su bile halucinacije uzrokovane zdravstvenim problemima

Pregled – Sve veći broj i adventista i neadventista je prihvatio ovaj stav. Ovu teoriju je prvi iznio dr Džekson, koji je pregledao gospođu Vajt i proglasio je žrtvom histerije. Drugi, uključujući D.M. Kenrajta, pripisali su te vizije histeriji i katalepsiji. Vijek kasnije, ova teorija će dobiti zanimljiv preokret kada je dr Delbert Hoder otkrio nevjerovatne paralele između života gospođe Vajt i života drugih žrtava parcijalnih kompleksnih napada. Hoderova teorija je dalje napredovala objavljivanjem značajnog članka dr Moleurusa Couperusa

Značaj povrede glave Elen Vajt. Nedavni dokazi, koje je prvi primijetio dr Ronald Nambors, sugeriraju da je trovanje živom možda dalo doprinos u njenim halucinacijama.

Podrška za ovu poziciju:

- Elen Vajt je pokazivala mnoge iste simptome koje su pokazivale žrtve histerije, katelepsije i epilepsije.
- Elen Vajt je u svojim vizijama pružila malo, ako ih uopšte ima, „novih“ informacija.
- Dopušta da se Elen Vajt smatra „dobrom hrišćankom“ koja je jednostavno pogrešno shvatila svoje halucinacije kao vizije od Boga.

Kritike na ovu poziciju:

- Zdravstveni problemi sami po sebi možda ne mogu objasniti sve pojave u vizijama Elen Vajt.
- Teško je bez sumnje dokazati, toliko godina nakon njene smrti, da je gospođa Vajt imala ovakva stanja.

3. Vizije su nastale zbog hipnotičkih epizoda

Pregled – Ovu teoriju držali su mnogi rani adventisti koji su vidjeli gospođu Vajt u viziji. Mesmerizam je dostigao vrhunac popularnosti sredinom 1800-ih i ta praksa je napala hrišćanske crkve, uključujući i one adventističke. Studije drugih subjekata mezermizma pokazuju da su neki imali ne samo nebeske vizije, već su dok su bili u transu manifestovali druge fizičke pojave slične manifestacijama u vizijama Elen Vajt. Ova teorija je postepeno nestajala kako je mesmerizam ispao iz prakse.

Podrška za ovu poziciju:

- Elen Vajt je priznala da su mnogi koji su vidjeli njene vizije mislili da su one proizvod mesmerizma.
- U svojoj ranoj karijeri, Elen Harmon je bila povezana s Džozefom Tarnerom, čovjekom za kojeg se znalo da praktikuje hipnotisanje mladih žena i koji je bio poznat po tome što je u njima izazivao vizije.
- Činilo se da je Džeјms Vajt imao sposobnost da je izbaci iz

vizije, što podsjeća na hipnotizam.

Kritike na ovu poziciju:

- G-đa Vajt je osuđivala mesmerizam i protivila se njegovoj praksi.
- Za mesmerizam je potreban hipnotizer da izazove mesmeričko iskustvo, a čini se da to nedostaje mnogim njenim vizijama.

4. Vizije su nastale zbog psiholoških fenomena

Pregled – Ova teorija temelji se na dokazima da određeni visoko emotivni događaji, kao što su intenzivni vjerski sastanci, mogu izazvati izmijenjena stanja svijesti, poput transa, kod određenih pojedinaца. Doktori Dženet i Ronald Nambers su iznijeli ideju da su psihološki faktori doprinijeli vizijama gospođe Vajt.

Podrška za ovu poziciju:

- Ličnost Elen Vajt je možda imala tendenciju da bude podložna uzbuđenju.
- Elen Vajt je u svojim vizijama pružila malo, ako ih uopšte ima, „novih“ informacija.
- Druge osobe s emocionalnim oštećenjima iskusile su slične slušne i vizualne halucinacije.

Kritike na ovu poziciju:

- Psihološki problemi sami po sebi možda ne objašnjavaju sve pojave u vizijama Elen Vajt.
- Teško je bez sumnje dokazati, toliko godina nakon njene smrti, da je g-đa Vajt imala ovaj problem.

5. Vizije su bile od demonskog duha

Pregled – Umjesto da pokušava objasniti fenomene povezane s njenim vizijama, ova teorija drži da su vizije zaista bile natprirodni događaji, ali izvor komunikacije je bio Sotona, a ne Bog. Zagovornici ove teorije kažu da su iskustva Elen Vajt po prirodi slična iskustvima spiritualista uključenih u komunikaciju sa zlim duhovima.

Podrška za ovu poziciju:

- Elen Vajt je priznala da ima duhovnog vodiča. Desetine puta je u svojim spisima spominjala svog „vodiča“, za kojeg je rekla da je „plemenit, dobro obučeni mladić“.²⁷⁷
- Očevici su vjerovali da su svjedočili natprirodnim događajima u njenim vizijama, uključujući manifestacije koje su tipično povezane sa seansama, kao što su „pokretanje stolova“.²⁷⁸
- Neke od doktrina koje se poučavaju u njenim vizijama su potencijalno jeretičke.

Kritike na ovu poziciju:

- Pretpostavlja se da je Elen Vajt pokazala natprirodnu snagu i natprirodno znanje, ali nedavne studije su dovele u pitanje obje ove tačke.
- Čini se da bi to bilo u suprotnosti sa mnogim pozitivnim iskazima očevidaca o Elen Vajt i njenoj službi.
- Isus je rekao „kraljevstvo podijeljeno samo u sebi... ne može opstati“ (Marko 3:24). Neke od vizija g-đe Vajt su zapravo odvele crkvu u ispravnijem teološkom pravcu. Na primjer, izgleda da ju je takozvani „vodič“ gospođe Vajt motivisao da odbaci kruti legalizam i prihvati pravednost vjerom na konferenciji 1888. godine.²⁷⁹ Budući da je kruti legalizam bio jedno od najefikasnijih Sotoninih uporišta u Crkvi adventista sedmog dana, čini se malo vjerovatnim da bi Sotona koristio demonskog „vodiča“ da ozbiljno oslabi tu poziciju, iako su mnogi otišli u drugu krajnost pretjerivanjima o pravednosti vjerom.

²⁷⁷ Arthur L. White, Ellen G. White Volume 2 The Progressive Years 1862-1876, (1986), p. 487, para. 5. Za primjere komentara g-đe Vajt o njenom vodiču vidi: Ellen White, The Ellen G. White 1888 Materials (1987), page 773; Early Writings (1882), pages 80,81; Life Sketches of James White and Ellen G. White (1880), page 156.

²⁷⁸ Ransom Hicks, in a letter dated Sept. 3, 1854, published in the Messenger of Truth, vol. 1 no. 3 p. 3, Oct. 19, 1854.

²⁷⁹ Ellen White, 1888 Materials, Vol. 1, pp. 277-278.

6. Elen Vajt je bila šarlatanka

Pregled – Ova teorija poriče bilo kakvu natprirodnu aktivnost, pa čak i odbacuje velike zdravstvene/psihološke probleme. Prema ovoj teoriji, Džejms i Elen Vajt bili su motivisani željom za slavom, moći i/ili novcem. Ona i Džejms su lažirali njene vizije, a ona je lagala o njima svojim sledbenicima kako bi unaprijedila svoju karijeru i položaj u sekti.

Podrška za ovu poziciju:

- Elen Vajt je lagala da je svoje spise dobila od drugih autora.
- Vajtovi su uveliko profitirali od proročkih sposobnosti gospođe Vajt.
- Neke vizije, poput vizije Jupitera, izgledaju izmišljene za izričitu svrhu sticanja uticaja na druge (u ovom slučaju, Džozefa Bejtsa).

Kritike na ovu poziciju:

- Neki njeni savremenici opisuju Elen Vajt kao plemenitu, hrišćansku ženu.
- Ne bi objasnila sve pojave o kojima je svjedočeno u njenim ranim vizijama.

Zaključak

Iako nijedno objašnjenje nije bez kritike, vrlo je moguće da bi kombinacija nekoliko gore navedenih faktora objasnila njene vizije. Iako rasprava o uzroku njenih vizija možda nikada neće biti nesporno riješena, jedna činjenica je nepobitna: vizije su bile najčešće na vrhuncu vjerskog zanosa nakon razočaranja 1844., a učestalost je postepeno jenjavala kako je vjersko uzbuđenje zamiralo. Na kraju, kako su crkvene službe postale mirnije i urednije, vizije su gotovo potpuno prestale.

Ono što se potpuno izvjesno u svemu ovome može konstatovati je da su te vizije bile jedna od tipičnih nuspojava iz harizmatiskih manifestacija. I sama ta činjenica je dovoljna da diskvalifikuje Elen Vajt kao Božjeg proroka. Sve kasnije „peglanje“ karijere i napori da se

izgradi autoritativni hrišćanski imidž ne mogu poništiti tu činjenicu.

Možemo se sa čuđenjem zapitati koliki umišljaj je potreban za jednu ovakvu izjavu, vjerovatno namijenjenu da preduprijedi preispitivanje: „Ako umanjite povjerenje Božjeg naroda u svjedočanstva koja im je poslao, bunite se protiv Boga jednako sigurno kao što su bili Korej, Datan i Abiram.“ (Testimonies, Vol. 5, p. 66) Osim što bismo napomenuli da bi pod Mojsijevim zakonom za ispade kao što su bili njeni radila šiba ili se išlo „pod mač“, nevjerovatno je koliko harizmatiski umni sklop može da stvori lažnu predstavu duhovnog elitizma kod čovjeka. Ovo je dobro poznat sindrom među harizmatcima gdje god da djeluju i nezavisno kojoj vjerskoj zajednici pripadaju, bilo u prošlosti ili sada.

U čemu se harizmatско proroštvo još razlikuje od biblijskog proroštva? Biblijski proroci su iznosili stvari koje ih je Gospod uputio i nisu išli dalje od toga. Kad bi Gospod prestao davati takve upute, i sam prorok je završavao „karijeru“, bez obzira na dužinu svog proćkog „staža“, broj objava i sl. (vidi: poglavlje 9. „Dvije hiljade vizija Elen Vajt?“). To nam govori da oni nisu bili umišljene lićnosti niti zaraženi duhom harizmatскоg forsiranja.

S druge strane, harizmatici se mogu prepoznati po povremenim ispadima, glupostima i pretjerivanjima u svojim spisima ili propovjedima. Tako, na primjer, Elen Vajt piše u *Ranim spisima* da će Bog osloboditi svoj narod u ponoć (EW 285.1) pred sam Drugi Hristov dolazak. Ponoć za koga na zemlji?

Drugi ćudan primjer je njeno navodno znanje šta je Saul prorokovao kad je i sam pošao da traži Davida u izbjeglištvu nakon dvije natprirodno osujećene misije njegovih ljudi (1. Samuelova 19:19-24). Ni manje ni više, „prorekao je dolazak Mesije Otkupitelja svijeta“ (PP 654.1)! Inaće poznato je da je struktura knjige *Patrijarsi i proroci* preuzeta od Alfreda Ederšejma, Jevreja obraćenika u hrišćanstvo koji je napisao *Bible History: Old Testament*, vols. 1-4, (1876-1880).

Elen Vajt je poistovjetila Heroda Antipu sa suđenja Isusu i

Heroda Agripu iz Djela 12. glava (Spiritual Gifts, vol. 1, p. 71, 1858), i dala živopisan opis Petrovog navodnog pogubljenja razapinjanjem naopako na krstu u Rimu (Sketches from the Life of Paul, Chapter 32 – Martyrdom of Paul and Peter, pp. 328-334, 1883.), iako ne postoje nikakvi biblijski ni istorijski dokazi za to, osim katoličkih mitova proizvedenih u 5. vijeku i kasnije. Ova knjiga je plagijat djela *The Life and Epistles of St. Paul* autora W.J. Conybearea i J.S. Howsona (New York: Crowell, n.d.), koji je Adventistička crkva brzo povukla da se dalje ne štampa.

Ko je ubrao zabranjeni plod? „Zmija je uzabrala plod sa zabranjenog drveta i stavila ga u ruke Evi, koja se još kolebala.“²⁸⁰

Biblija, međutim, kaže da je to uradila Eva (Postanje 3:6). Elen Vajt je ovdje kontradiktorna Bibliji, jer je pokušavajući da dočara situaciju, prešla granicu slobodne interpretacije.

Prema Elen Vajt, Bog je prije Potopa premjestio Edenski vrt na Nebo i ponovo će ga vratiti prilikom obnove:

„Čisti i ljupki Edenski vrt, iz kojeg su protjerani naši praroditelji, ostao je sve dok Bog nije naumio da uništi zemlju potopom. Bog je zasadio taj vrt, i posebno ga blagoslovio, i u svom čudesnom providenju ga je povukao sa zemlje, i ponovo će ga vratiti na zemlju, slavije ukrašenog nego prije nego što je uklonjen sa zemlje. Bog je namjeravao sačuvati primjerak svog savršenog djela stvaranja bez prokletstva kojim je prokleo zemlju.“²⁸¹

Prema ovome, Bog je cijelu parcelu zemlje premjestio na Nebo...

Ona je ubacivala brojne detalje koji ne postoje u Bibliji, ostavljajući utisak kao da je maltene sve to vidjela, i, ukoliko nije „pozajmila“ odnekuda, ne možete dokazati da li je to tačno ili nije. Da li je to bio jedan od načina na koji je lako „uzimala bodove“ u korist svog „nadahnuća“? Ne znamo, ali izvjesno je da i drugi harizmatici djeluju na takav način.

²⁸⁰ Ellen G. White, *Patriarchs and Prophets*, pp. 55-56, 1890.

²⁸¹ *Spiritual Gifts*, vol. 3, p. 55.

4. Pod uticajem:

Odakle je gospođa Vajt dobijala svoje poruke?

Odakle je gospođa Vajt dobila svoju poruku? Da li je bila natprirodno poučena vizijama od Boga? Ili je naučila od ljudi oko sebe? Ovdje ćemo ispitati kako su vodeći ljudi u životu Elen Vajt uticali na njena vjerovanja, učenja i vizije.

Vilijam Miler

Jedna od prvih osoba koja je uticala na Elen Harmon bio je Vilijam Miler. Imala je samo dvanaest godina kada je Miler došao u svoj rodni grad Portland u državi Mejn.²⁸² Ubrzo je usvojila Milerova učenja o skorom Hristovom povratku, koje je zadržala do kraja svog života. Ona je takođe usvojila filozofiju Milera i drugih vodećih milerovaca da su oni koji su odbacili istinu o Hristovom povratku 1844. bili dio Vavilona. Ona piše da su 1844. godine „mnogi napustili pale crkve“.²⁸³ Ovaj „izlazak iz Vavilona“ uključivao je nju i njenu porodicu. Do kraja svog života učila je da poruka drugog anđela iz Otkrivenja 14 znači da vjernici moraju napustiti Vavilon i pridružiti se crkvi Adventista sedmog dana.

Džozef Tarner – nadahnuće, slučajnost ili izmišljotina?

Džozef Tarner je bio vodeća figura među adventistima 1845. U januaru je starješina Tarner objavio članak u *Advent Mirroru* koji ukazuje na to da se, prema njegovim studijama, dolazak Mladoženje već dogodio na nebu i da se Hrist preselio „unutar vela“ u nebeskoj svetinji.

Sredinom februara 1845. g-đa Vajt je tvrdila da je dobila viziju

²⁸² Arthur Lacey White, Ellen G. White: The Early Years: 1827-1862, vol. 1 (Hagerstown, MD: Review and Herald Publishing Association, 1985), 34.

²⁸³ Ellen White, Testimonies, vol. 1, 53.

koja otkriva istu istinu. Džozef Bejts je očigledno bio zbuđen ovim. Napisao je Vajtovima pismo i pitao gdje je gospođa Vajt stekla svoje učenje o Mladoženji. Ne znamo tačan razlog zašto je Bejts postavio ovo pitanje, ali možda je bio zabrinut jer su njeni stavovi bili tako skoro identični članku starješine Tarnera, i on je možda bio znatiželjan da li je naučila od njega.

U vrijeme kada je g-đa Vajt pisala Bejtsu 1847. godine, odnos između Tarnera i Vajtovih se pogoršao. Tarner je postajao sve fanatičniji, tvrdeći da su vizije gospođe Vajt proizvod hipnotizma. Bilo bi strašno neugodno za gospođu Vajt da prizna da je jedna od njenih glavnih doktrina nastala od čovjeka koji je sada bio „fanatik“. G-đa Vajt piše uzvraćajući i uvjeravajući Bejtsa da je doktrina došla direktno od Boga, a ne preko fanatičnog Tarnera:

„Brate Bejts,

pišete u pismu Džejmsu nešto o dolasku Mladoženje, kao što je navedeno u prvim objavljenim vizijama. Po pismu želite da znate da li sam imala svjetlost o dolasku Mladoženje prije nego što sam to vidjela u viziji. Mogu lako da odgovorim, ne. Gospod mi je pokazao trudove Adventne grupe i Ponoćnog pokliča u decembru, ali mi je pokazao dolazak Mladoženje tek u februaru koji slijedi.

Možda biste željeli da dam izjavu u vezi sa obje vizije. U vrijeme kada sam imala viziju Ponoćnog pokliča, odustala sam od nje u prošlosti i mislila sam da je budućnost, kao i većina grupe. Ne znam kada je Dž. Tarner izdao svoj list. Znala sam da ima jedan van, a jedan u kući, ali nisam znala šta je u njemu, jer nisam pročitala ni riječ u njemu. Bila sam, i još uvijek sam jako bolesna. Nisam se zanimala za čitanje, jer bi mi to povrijedilo glavu i učinilo me nervoznom.

Nakon što sam imala viziju i Bog mi je dao svjetlost, rekao mi je da je predam grupi, ali sam se ustezala od toga. Bila sam mlada i mislila sam da to neće primiti od mene. Nisam poslušala Gospoda, i umjesto da ostanem kod kuće, gdje je sastanak trebalo da bude te noći, ujutro sam sjela na saonice i vozila tri ili četiri milje i tamo sam našla Dž.T. [Džozefa Tarnera]. On je samo pitao kako sam i da li sam

na putu svoje dužnosti. Nisam rekla ništa, jer sam znala da nisam. Prošla sam [do] sobe [spavaće sobe] i nisam ga više vidjela dva sata, a kada je došao, pitao me da li ću biti na sastanku te noći. Rekla sam mu, ne. On je rekao da želi da čuje moju viziju i smatra da je moja dužnost da idem kući. Rekla sam mu da ne bih trebala. Više nije ništa rekao, već je otišao. Pomislila sam, i rekla onima oko sebe, ako odem, morala bih se protiviti njegovim stavovima, misleći da on vjeruje sa ostalima. Nisam nikome od njih rekla šta mi je Bog pokazao, a nisam im rekla ni na šta sam naišla na njegovoj stazi.

Cio taj dan mnogo sam patila u tijelu i umu. Činilo se da me je Bog potpuno napustio. Molila sam Gospoda da mi da snagu da se te noći odvezem kući, prvu priliku da prenesem poruku koju mi je dao. On mi je dao snagu i ja sam se te noći odvezla kući. Sastanak je održan neko vrijeme, a niko od porodice nije rekao ni riječi o sastanku.

Vrlo rano sledećeg jutra pozvao je Dž.T., rekao da žuri da izađe iz grada za kratko vrijeme i želi da mu kažem sve što mi je Bog pokazao u viziji. Sa strahom i trepetom sam mu sve ispričala. Nakon što sam to iznijela, rekao je da je isto rekao sinoć. Bila sam obradovana, jer sam očekivala da će on istupiti protiv mene, jer sve vrijeme nisam čula da neko kaže šta on vjeruje.²⁸⁴

Obratite pažnju na činjenice o ovoj situaciji:

- Gospođa Vajt je bila u Tarnerovoj kući najmanje dva sata i očigledno je neko vrijeme bila sama.
- Bila je svjesna da je Tarnerov nedavni članak bio u kući. Ili ga je vidjela ili joj je neko rekao da je tu.
- Imala je i vremena i prilike da pročita članak.
- Imala je veoma veliko interesovanje za tu temu.
- Uprkos svom dubokom interesovanju za ovu temu, ona tvrdi da nije pročitala članak jer se osjećala „bolesno“.
- Te večeri stigla je na sastanak u kuću svoje porodice nakon što je Tarner održao prezentaciju.

²⁸⁴ Ellen White, Manuscript Releases, vol. 5, 95-97.

- Tvrdi da joj porodica nije rekla ni riječi o prezentaciji, uprkos velikom interesovanju nje i njene porodice za ovu temu.
- Kada je konačno ispričala viziju Tarneru, on je odgovorio da je „isto rekao prošle večeri“.

Teško je povjerovati da gospođa Vajt nije otkrila Tarnerov članak dok je bila u njegovoj kući više od dva sata. Štaviše, čini se gotovo nevjerovatnim da joj njena vlastita porodica nije rekla ni jednu riječ o Tarnerovoj prezentaciji u njihovoj kući nekoliko sati ranije. To je bila vrlo važna tema za razgovor među adventistima u to vrijeme. Teško je povjerovati da bi se u njenom domu mogla održati važna doktrinarna prezentacija njenoj porodici i prijateljima, a ipak joj niko od njih nije rekao ni jednu jedinu riječ o tome.

Šta je sa Tarnerom? Da li ga je vizija gospođe Vajt uvjerila u njeno proročanstvo? Ne baš. Ubrzo nakon toga, postali su ogorčeni neprijatelji, svaki optužujući drugoga. G-đa Vajt piše:

„Džozef Tarner je radio s određenim uspjehom da okrene moje prijatelje, pa čak i moju rodbinu protiv mene. Zašto je to učinio? Zato što sam vjerno ispričala ono što mi je pokazano u pogledu njegovog nehrišćanskog kursa.“²⁸⁵

Očigledno je da je Tarner ozbiljno sumnjao u nadahnuće sestre Vajt, čak je otišao toliko daleko da je ubijedio njene prijatelje i rođake da je prestanu pratiti.

Rani adventista Ajzek Velkam je takođe primijetio sličnosti između Eleninih vizija i Tarnerovog propovijedanja. Napisao je:

„Ove vizije su bile samo odjeci propovijedanja starješine [Džozefa] Tarnera i drugih...“²⁸⁶

Dakle, od samog početka svoje proročke karijere, gospođa Vajt

²⁸⁵ Ellen White as quoted in Arthur White, *Ellen G. White: The Early Years*, vol. 1, 87-88.

²⁸⁶ Isaac Wellcome, *History of the Second Advent Message* (Yarmouth, Maine: Advent Christian Publication Society, 1874); Jacob Brinkerhoff, *The Seventh-day Adventists and Mrs. White's Visions* (Marion, Iowa: Advent and Sabbath Advocate, 1884), 4-6.

je slijedila obrazac prisvajanja misli, ideja i doktrina druge vodeće braće i ugrađivanja tog sadržaja u svoje vizije.

Vilijam Foj – nadahnuće ili slučajnost?

Jasno je da je na početku svoje proročke karijere Elen Harmon dobijala materijal iz svojih vizija od drugih. U stvari, čini se da je barem jedna od njenih prvih vizija preuzeta od proroka Vilijama Foja (1818-1893).

Kao tinejdžerka, Elen je u nekoliko navrata odlazila da čuje Foja kako govori o svojim vizijama.²⁸⁷ Ubrzo nakon svoje prve vizije 1844. godine, Elen se sastala sa Fojem i „imala je razgovor s njim“.²⁸⁸ Kasnije te večeri prisustvovala je sastanku i bila je pozvana da podijeli svoju viziju. Nije shvatila da je Foj u publici. Kada je počela da govori, Foj je skočio na noge i izjavio da je to upravo ono što je on vidio! Čudno je da se izvinio sa sastanka i nakon tog trenutka nije bilo prijavljenih kontakata između njega i Elen Vajt. Kasnije, 1845.

²⁸⁷ Vilijam Elis Foj (1818-1893) je bio baptistički propovjednik slobodne volje i mileritski propovjednik koji je tvrdio da je dobio nekoliko vizija tokom ranih 1840-ih. Fojeva prva vizija dogodila se 18. januara 1842. i trajala je oko dva i po sata. „Sreo sam se sa Božjim narodom u Soutark ulici u Bostonu“, napisao je on, „gdje su hrišćani bili angažovani u svečanoj molitvi, i moja duša je bila srećna u ljubavi Božjoj. Odmah sam bio uhvaćen kao u samrtnim mukama, i dah me ostavi; i činilo mi se da sam duh odvojen od ovog tijela.“ U ovoj viziji vidio je spasene ljude u raju i zle kako gore u plamenu vatre. Foj je bio toliko uznemiren da je smatrao da je njegova dužnost da svojim „su-stvorenjima“ saopšti stvari koje je vidio i upozori ih da bježe od gnjeva koji dolazi. Imao je svoju drugu viziju dvije nedjelje kasnije, 4. februara 1842. Dok je bio na sastanku sa velikom grupom hrišćana koji su bili „zauzeti u hvali i molitvi“, Foj se prisjećao: „počeo sam da razmišljam o svojoj neposlušnosti; i dok sam se time bavio, odjednom sam čuo glas, takoreći u duhu, koji mi je govorio. Odmah sam pao na pod i nisam znao ništa o ovom tijelu, sve dok nije prošlo dvanaest i po sati, kako mi je naknadno saopšteno. U svojoj drugoj viziji Foju je prikazano „nebrojeno mnoštvo koje dolazi sa četiri strane zemlje“ da im se sudi pred prijestolom Božjim. (William E. Foy, *The Christian Experience of William E. Foy Together with the Two Visions He Received in the Months of Jan. and Feb. 1842* (Portland, [ME]: J. and C. H. Pearson, 1845), 9.

²⁸⁸ Ellen White, *Manuscript Releases*, vol. 17, 96.

godine, kada je objavio svoje vizije, dao im je autorska prava.

Evo nekih paralela u vizijama Elen Vajt i Vilijama Foja.

1. Isus pozdravlja otkupljene

Elen Vajt: „Anđeli su bili svuda oko nas dok smo marširali preko staklenog mora do kapije Grada. Isus je podigao svoju moćnu slavnu ruku, uhvatio se za biserna vrata i vratio ih na blistave šarke, i rekao nam: Oprali ste svoje haljine u mojoj krvi, postojano stajali za moju istinu, uđite unutra.“ (A Sketch of The Christian Experience and Views of Ellen G. White, p. 12, 1851).

Vilijam E. Foj: „Pred kapijom je stajao visok i moćan anđeo o-bučen u čistu i bijelu odjeću... i nosio je krunu na glavi. Anđeo je podigao svoju desnu ruku, uhvatio se za kapiju i otvorio je; i dok se kotrljala po svojim blistavim šarkama, povikao je iz svega glasa, nebeskoj vojsci, svi ste dobrodošli!“ (The Christian Experience of William E. Foy, p. 10, 1842, published in 1845).

2. Anđeli sa zlatnim kartama

Elen Vajt: „Svi anđeli kojima je povjereno da posjete Zemlju drže zlatnu kartu koju pokazuju anđelima na vratima Grada dok ulaze i izlaze.“ (A Sketch of The Christian Experience and Views of Ellen G. White, p. 22, 1851).

Vilijam E. Foj: „Tada sam ugledao, bezbrojne milione blistavih [anđela], kako dolaze sa kartama u rukama... Karte koje su nosili, sijale su iznad sjaja sunca; i stavili su ih u naše ruke.“ (The Christian Experience of William E. Foy, p. 11, 1842, published in 1845).

3. Drvo života od prozirnog zlata

Elen Vajt: „Ovdje smo vidjeli drvo života i Božji prijesto. Iz prijestola je izašla čista rijeka vode, a sa obje strane rijeke je bilo drvo života. S jedne strane rijeke bilo je deblo drveta, a deblo s druge strane rijeke, oba od čistog prozirnog zlata.“ (Sketch of The Christian Experience and Views of Ellen G. White, p. 12, 1851.)

Vilijam E. Foj: „Tada sam na bezgraničnom mjestu ugledao drvo čije je tijelo bilo poput prozirnog zlata, a udovi su bili poput prozirnog zlata.“ (The Christian Experience of William E. Foy, p. 14, 1842,

published in 1845).

4. Isus sa srebrnom trubom

Elen Vajt: „Njegova stopala su imala izgled vatre, u desnoj ruci bio je oštar srp, u lijevoj srebrna truba. Oči su mu bile kao plamen vatre.“ (Sketch of The Christian Experience and Views of Ellen G. White, p. 11, 1851).

Vilijam E. Foj: „Na njegovim grudima, i preko njegove lijeve ruke, bila je kao truba od čistog srebra.“ (The Christian Experience of William E. Foy, p. 18, 1842, published in 1845).

5. Sveci raspoređeni u savršenom kvadratu

Elen Vajt: „Ovdje na staklenom moru 144.000 stajalo je u savršenom kvadratu.“ (A Sketch of The Christian Experience and Views of Ellen G. White, p. 12, 1851).

Elen Vajt: „Prije ulaska u sveti grad, sveci su bili raspoređeni u savršenom kvadratu, sa Isusom u sredini.“ (1SG, p. 208, 1858).

Vilijam E. Foj: „Tada sam usred mjesta vidio nebrojeno mnoštvo, obučeno u bijele haljine, kako stoji na savršenom kvadratu, s krunama neuvele slave na svojim glavama.“ (The Christian Experience of William E. Foy, p. 19, 1842, published in 1845).

6. Elen Vajt nije dozvoljeno da jede voće sa srebrnog stola

Elen Vajt: „Zamolila sam Isusa da mi dozvoli da jedem od voća. Rekao je: ‘Ne sada.’ Oni koji jedu plodove ove zemlje, više se ne vraćaju na zemlju. Ali uskoro ćeš, ako budeš vjerna, jesti plodove s drveta života i piti vodu s izvora. A on je rekao: ‘Moraš se ponovo vratiti na zemlju i prenijeti drugima ono što sam ti otkrio.’ Tada me anđeo nježno odnio u ovaj mračni svijet.“ (Sketch of The Christian Experience and Views of Ellen G. White, p. 15, 1851).

Vilijam E. Foj: „Ljupkim glasom, vodič mi se tada obratio i rekao: ‘Oni koji jedu plodove ovog drveta više se ne vraćaju na zemlju.’ Podigao sam ruku da jedem plod, da se više ne bih mogao vratiti na zemlju; ali avaj! Odmah sam se ponovo našao u ovoj usamljenoj dolini suza. Dužnost da objavim stvari koje su mi na taj način pokazane svojim su-stvorenjima.“ (The Christian Experience of William E.

Foy, p. 15, 1842, published in 1845).

7. Krila kočije su vikala: „Svet“

Elen Vajt: „Živi sveci su se promijenili u trenutku, i sustigli ih u oblačnim kolima. Sve je izgledalo veličanstveno dok se kotrljalo prema gore. Sa obje strane kočije bila su krila, a ispod njih točkovi. I dok su se kočije kotrljale prema gore, točkovi su vikali Sveti, a krila dok su se kretala, vikala su Svet, a svita svetih anđela oko oblaka vikala je Sveti, svet, svet, Gospod Bog svemogućí.“ (Broadside3 April 7, 1847: First vision).

Vilijam E. Foj: „Vidio sam bezbrojne milione sjajnih kola, izgledala su kao čisto zlato i bila su savršeno kvadratna. Svaka kola su imala četiri krila poput plamene vatre. I dok sam ja gledao, jedna od kola su se podigla na krilima vatrenim, anđeo je krenuo za kočijom; i krila kočije i krila anđela povikaše kao iz jednoga glasa govoreći: ‘Svet! Svet!’ Posmatrao sam kočiju, slušajući divan zvuk krila. Prošla je prema zemlji.“ (The Christian Experience of William E. Foy, p. 18, 1842).

Džozef Bejts – nadahnuće ili izmišljotina?

Što se Bejtsa tiče, nikada nećemo saznati da li je on smatrao da je objašnjenje Elen Vajt o situaciji sa Džozefom Tarnerom uvjerljivo. Znamo da je Bejts ozbiljno sumnjao u to da li je ova mlada tinejdžerka zaista Božja proročica. Kada su Vajtovi prvi put sreli Džozefa Bejtsa, bili su siromašni i trebao im je uticajan prijatelj. Bejts je, s druge strane, uvijek tražio nekoga ko bi se obratio na njegove jedinstvene stavove. Bejts je imao čvrsta uvjerenja da je sedmi dan subota Božji pečat, da je žig zvijeri svetkovanje nedjelje i da su zatvorena vrata spasenja. Vajtovi su se složili sa Bejtsom oko zatvorenih vrata spasenja, ali u početku su vidjeli malo vrijednosti u suboti ili njegovim učenjima o Žigu zvijeri. Na kraju je Bejts uspio da ubijedi Vajtove da drže subotu sa njim od 18 do 18 sati, a nije prošlo mnogo prije nego što je Elen Vajt imala vizije koje podržavaju Bejtsov pogled na subotu. Takođe su usvojili Bejtsove stavove o Žigu zvijeri,

Božjem pečatu i zatvorenim vratima spasenja. Ove teme su se ubrzo pojavile u vizijama Elen Vajt, kao i u spisima od nje i Džejmsa.

Na početku njihove veze Bejts je imao ozbiljne sumnje u vezi s darom gospođe Vajt. Međutim, vizija o Bejtsovoj omiljenoj temi – astronomiji – konačno ga je uvjerila da je ona autentična. Godinu dana ranije, Bejts je objavio traktat od 39 stranica pod naslovom *The Opening Heavens*. Vajtovi su bez sumnje znali da voli astronomiju. Bejts je pažljivo slušao dok je gospođa Vajt pravila pokrete kao da leti kroz svemir dok je opisivala Jupiter sa njegova četiri mjeseca, Saturn sa svojih sedam mjeseca i Uran sa svojih šest mjeseca. Bejtsu je sigurno bilo drago kada je čuo da Jupiter naseljavaju „visoki, veličanstveni ljudi“ koji nikada nisu zgriješili. G-đa Vajt opisuje šta se dalje dogodilo:

„Nakon što sam izašla iz vizije, ispričala sam šta sam vidjela. Starješina Bejts je tada pitao da li sam studirala astronomiju. Rekla sam mu da se ne sjećam da sam ikada gledala u astronomiju.“²⁸⁹

Očigledno je da svoje znanje nije dobila od Boga. Bog joj nikada nije pokazao visoke, veličanstvene ljude koji naseljavaju Jupiter jer su prije nekoliko decenija naučnici dokazali da Jupiter nije naseljen. U stvari, površina te planete je tečna, a ne čvrsta. Zanimljivo je primijetiti da dok se gospođa Vajt dovoljno približila Jupiteru da vidi njegove stanovnike, vidjela je samo ono što su astronomi njenog vremena vidjeli kroz svoje teleskope: 4 od njegovih 80 mjeseca. Znanje gospođe Vajt o astronomiji bilo je ograničeno na poznavanje onoga što se moglo dobiti iz bilo koje novine ili biblioteke njenog vremena, da četiri mjeseca kruže oko Jupitera, sedam oko Saturna, a šest oko Urana.

Pored astronomije, Bejts je upoznao Vajtove i sa zdravstvenom reformom. Izbjegavao je duvan, nije pio alkohol, čaj ili kafu, nije jeo meso, izbjegavao je puter, sir i bogata peciva. Vajtovi su postepeno usvajali ove prakse i one su postale srž vizije zdravstvene reforme

²⁸⁹ Ellen White, *Life Sketches* (1915), 97.

Elen Vajt iz 1863.

Džejms Vajt

Možda je osoba s najvećim uticajem na Elen bio Džejms. Rana prijateljica Vajtovih, Lusinda Burdik, svjedočila je da je Džejms kontrolisao Elenine vizije. D.M. Kenrajt je takođe uočio uticaj koji je Džejms imao na Elen. U 8. poglavlju svoje knjige, *Odricanje od adventizma sedmog dana*, Kenrajt piše:

„Gospođa Vajt ne proizvodi ništa. U svojim vizijama ona uvijek vidi upravo ono u šta ona i njeni prijatelji u to vrijeme vjeruju i za šta su zainteresovani. Njen muž i drugi vodeći ljudi prvo prihvate ili proūče teoriju i pričaju o njoj dok joj glava ne bude puna toga. Onda kada je ona u transu, to je upravo ono što ona vidi. Onaj koji je prošao cijeli adventski rad i dobro zna, kaže: ‘Vizije nisu iznijele nikakve tačke vjere koje drže adventisti sedmog dana.’

G-đa Vajt i sama priznaje da je pod uticajem drugih u pisanju svojih ‘Svjedočanstava’. Tako: strane 138-139. ‘Ono što se pojavilo u svjedočanstvu broj 11, u vezi sa Zdravstvenim institutom nije trebalo davati dok nisam bila u stanju da napišem sve što sam vidjela u vezi s tim... Prepustila sam svoj sud tome drugima i napisala ono što se pojavilo u br. 11... U ovom sam pogriješila.’ Svjedočanstva, sveska I, str. 563. Ona ovdje ‘pušta mačku iz vreće.’ Napravila je toliki gaf da je bila prinuđena da za to okrivi nekog drugog i tako da kaže istinu da su na nju uticali drugi da uradi to! Dobra inspiracija. Da rezimiramo: Elen Vajt je prvo napisala svjedočanstvo u korist proširenja Instituta. Džejms se očigledno nije složio, a neki vjeruju da je on uticao na nju da napiše svjedočanstvo u kojem je ona protivrječila svom ranijem svjedočanstvu, a zatim priznala: ‘Prepustila sam svoj sud sudu drugih.’

Starješina Vajt je bio veoma svjestan kako su na nju uticali drugi da vidi i piše kao što su je impresionirali. Stoga je bio veoma ljubomoran kad su vodeći ljudi pričali o bilo čemu s njom samom suprotstavljajući se njegovim stavovima, jer se bojao da će ona tada imati

otkrivenje koje favorizuje njih i suprotstavlja se njemu, kao što je zaista učinila u datom slučaju. Tako je napisao: ‘Pritisak je bio užasno težak na moju jadnu ženu. Veoma su je impresionirali starješine Batler i Haskel.’ Opet: ‘Mislim da je moja žena bila ozbiljnija nego što je Gospod zaista zahtijevao od nje u nekim slučajevima. Sotona je iskoristio veliku prednost... Starješine Batler i Haskel su imali uticaj na nju za koji se nadam da ću ga vidjeti slomljenog. To ju je skoro upropastilo. Ovi ljudi ne smiju biti podržani od strane naših ljudi da čine kao što su činili.’ Džejms Vajt, Batl Krik, 25. maja 1881. To pokazuje povjerenje koje je njen muž imao u njena otkrića.“

Zdravstvena učenja – nadahnuće ili prisvajanje?

Osim što su se pridružili Bejtsu u odustajanju od kafe i čaja, prije 1863. Vajtovi su pokazali malo interesa za zdravstvenu reformu. Sve se to promijenilo, međutim, u januaru 1863. godine, kada su dječaci Vajtovih oboljeli od difterije. Džejms je imao sreću da je naišao na članak o liječenju difterije koji je napisao dr Džejms Džekson, zdravstveni reformator poznat po svojim tretmanima vodom.

Godine 1863. Vajtovi su naručili neke od njegovih knjiga, a 1864. otišli su na prvo od nekoliko putovanja u Dansvil, država Njujork, gdje su se upoznali sa doktorom. Saznali su da je podsticao svoje pacijente da se pravilno hrane. U njegovoj ustanovi nije bilo dozvoljeno crveno meso, šećer, kafa, čaj, alkohol ili duvan; umjesto toga, naglasak je bio na voću, povrću i neprerađenom žitu. Džekson je takođe promovisao dijetu od dva obroka dnevno.

Gospođa Vajt je takođe imala priliku da upozna dr Harijet Ostin na klinici u Dansvilu. Dr Ostin je zagovarala reformski stil odijevanja za žene. Iako je gospođa Vajt ranije napisala svjedočanstvo protiv reformskog stila oblačenja, njeno iskustvo u Dansvilu je očigledno promijenilo njeno mišljenje. Nije prošlo mnogo vremena prije nego što je izašlo svjedočanstvo koje podržava reformsko oblačenje.

Nije iznenađujuće da je tokom ovog vremenskog perioda gospođa Vajt počela da ima vizije o zdravlju, a ona i Džejms su počeli

da putuju po crkvama i dijele zdravstvenu poruku koju je Elen navodno primila od Boga. Neki od prisutnih koji su bili upoznati sa dr Džeksonom brzo su shvatili da Džejms i Elen samo ponavljaju Džeksonova zdravstvena učenja. Počeli su da ispituju da li je njena zdravstvena poruka potekla od Boga ili od dr Džeksona. O tom pitanju se i danas raspravlja.

Poruka iz 1888.

Godine 1888, na crkvenoj konferenciji ASD, Bog je poslao poruku o Pravednosti vjerom adventistima sedmog dana. To je u suštini bila ista poruka koju su stoljećima podučavali veliki protestantski reformatori, ali očito je Adventistička crkva izgubila iz vida tu poruku u svojoj legalističkoj revnosti da promovišu poruku o suboti. Umjesto da pošalje poruku naimenovanoj proročici, čini se da je Bog odlučio poslati poruku preko dvojice mladih propovjednika, A.T. Džonsa i E.Dž. Vagonera.

Dok su se mnoga braća na konferenciji opirala poruci, gospođa Vajt ju je od srca podržala:

„Poruka koju su nam dali A.T. Džons i E.Dž. Vagoner je Božja poruka Laodikejskoj crkvi, i jao svakome ko tvrdi da vjeruje u istinu, a ipak ne odražava drugima od Boga date zrake.“²⁹⁰

Gospođa Vajt je čak otišla toliko daleko da je tvrdila da je sve vrijeme znala poruku iz 1888. Kada je upitana o tome, gospođa Vajt je rekla da je to poruka koju je propovijedala 45 godina:

„Postavljeno mi je pitanje, šta mislite o ovoj svjetlosti koju ovi ljudi predstavljaju? Zašto, ja vam je predstavljam poslednjih četrdeset pet godina – neuporedivi Hristov šarm. To je ono što ja pokušavam da vam predstavim pred umom.“²⁹¹

Isprva kaže da poruku prenosi već 45 godina. Zatim je u sledećoj rečenici rekla da pokušava to predstaviti. Pregled knjiga i članaka

²⁹⁰ Ellen White, Manuscript Releases, vol. 15, 92.

²⁹¹ Ellen White, Manuscript 5, 1889.

koje je napisala Elen Vajt tokom prvih 45 godina njene službe otkriva malo, ako uopšte ima, od poruke Pravednosti po vjeri. U stvari, razlog koji su mnoga braća navela za odbacivanje poruke je zato što su smatrali da je u suprotnosti s ranijim spisima sestre Vajt. Godine 1889. g-đa Vajt je pisala o ASD propovjednicima:

„Propovjednici nisu predstavili Hrista u njegovoj punoći ljudima, ni u crkvama ni na novim poljima, a narod nema inteligentnu vjeru. Nisu poučeni kako je trebalo da bude, da je Hrist za njih oboje, spasenje i pravednost.“²⁹²

Ako propovjednici i adventistički narod nisu upućeni kako je trebalo, zašto ih prorok nije upućivao na ovu temu već 45 godina?

Nakon 1888., Džons i Vagoner su počeli obilaziti adventističke crkve predstavljajući poruku Hristove pravednosti. Godine 1890. E.Dž. Vagoner je objavio knjigu od 96 stranica pod naslovom *Hrist i njegova pravednost*. Gospođa Vajt je to slijedila 1892, sa svojom sopstvenom knjigom o Isusu, *Put Hristu* od 126 stranica. Kasnije je ispratila tu knjigu sa *Čežnjom vjekova* i *Hristovim očiglednim poukama*. Prateći korake Džonsa i Vagonera, njeni spisi posle 1888. postali su mnogo više usredsređeni na Hrista i orijentisani na pravednost po vjeri. Tako je prisvojila poruku pravednosti po vjeri kao svoju, počela je propovijedati i tvrdila da ju je znala cijelo vrijeme 45 godina, ali nekako nije uspjela u pokušaju da je prenese.

Povrh svega, uprkos činjenici da je podržala Džonsa i Vagonera više od 200 puta u svojim spisima, obojica su na kraju odbacili njene proročke tvrdnje i udaljili se od crkve.

Slučaj dr Berka

Nakon što je Džejms Vajt preminuo, V.K. Vajt se sve više uključivao u svoju ulogu savjetnika svoje majke. Na primjer, čini se da je Elen Vajt napisala svjedočanstvo na nagovor V.K. Vajta u slučaju dr V.P. Berka. Berk je bio ljekar u adventističkom Sanatorijumu Sveta

²⁹² Ellen White, Review and Herald, Sep. 3, 1889.

Helena i razmišljao je o ostavci. V.K. Vajt je napisao pismo svojoj majci o situaciji:

„Čini se kao da s njim (Berkom) treba malo razgovarati, ako želiš da mu nekad napišeš kratko pismo da ga ohrabriš u ovom pitanju lojalnosti Instituciji, mislim da bi to bilo dobro... Nemam mnogo uticaja na doktora, a ti imaš značajan, stoga predlažem da mu pišeš.“²⁹³

Nedugo zatim, gospođa Vajt je poslala svjedočanstvo Berku o ostanku na poslu, pišući:

„Neprijatelj je na djelu da vas udalji od vaše dužnosti... Samo čekajte, vjerni i istiniti, dok vas Gospod ne oslobodi.“²⁹⁴

Je li zaista bila Božja volja da Berk ostane na tom poslu? Ili je Vili uticao na svoju majku da napiše svjedočanstvo koje je Berk primio kao da dolazi od Boga, a da nije shvatio da je Vili prava inspiracija iza svjedočanstva?

Prislušna kuvarica

Godine 1901, Elen Vajt i V.K. Vajt su prenoćili u sobi u adventističkom sanatorijumu u Indijanapolisu. U sobi pored njih boravila je kuvarica sanatorijuma, gospođa V.A. Grinli i njen muž. Zidovi sanatorijuma bili su tanki, a gospođa Grinli je čula kako je čovjek ušao u sobu oko 5 ujutro i počeo razgovarati s Elen Vajt. Bio je to Vili, koji je glasno govorio jer se sluh njegove majke pogoršao. Pošto je bila radoznala, gospođa Grinli je ušla u klozet kako bi bolje prislušivala razgovor. Ono što je čula ju je zaprepastilo. Čula je Vilija kako „diktira“ gospođi Vajt, „koji joj govori šta treba da kaže ljudima, da treba da savjetuje brata Donela da odstupi i ode kao hrišćanski džentlmen.“²⁹⁵

Ubrzo nakon toga, Elen Vajt je savjetovala predsjednika konferencije u Indijani Donela da podnese ostavku, što je on i učinio, misleći da je savjet došao od Gospoda. U međuvremenu, gospođa

²⁹³ W.C. White to Ellen White, May 26, 1891.

²⁹⁴ E.G. White to W.P. Burke, May 30, 1891.

²⁹⁵ Ira J. Hankins to W. C. White, Sept. 25, 1901.

Grinli je zadržala incident za sebe, sve do adventističkog logorskog sastanka u Grinfildu, Indijana, u septembru. Tamo je slučajno naišla na bivšeg predsjednika Donela. Rekla mu je šta je čula, a on je počeo da sumnja da je Elen Vajt pod uticajem V.K. Vajta. Priča se ubrzo proširila kroz kamp, a novi predsjednik, I.J. Hankins, razgovarao je s Grinlijevom i Donelom, a zatim je pisao V.K. Vajtu za objašnjenje. Vili je odgovorio da ne vidi kako bi neko „mogao pomisliti da planiram, savjetujem i sugerišem majci šta treba da uradi“, ali je uvjeravao Hankinsa da samo osvježava majčino sjećanje na ono što je ranije rekla i napisala, i nije joj sugerisao „nikakva nova razmišljanja“.²⁹⁶

Kako god to objašnjenje zvučalo, zujanje je vjerovatno utihnulo i moglo bi biti zaboravljeno da nije bilo još dva incidenta koja su se dogodila u narednim godinama.

Incident Edsona Vajta

Elen Vajt je savjetovala svog sina Edsona da se „ne zadužuje“ sa svojim projektima za *Southern Publishing Association*.²⁹⁷ Suprotno njenom savjetu, Edson je nagomilao dug od 25.000 dolara, što je bila velika suma 1902.²⁹⁸ Predsjednik Generalne konferencije ASD A.G. Daniels želio je zaustaviti Edsonovu nekontrolisanu potrošnju i kontaktirao je Elen Vajt sa svojim zabrinutostima. Postojala je i dodatna zabrinutost zbog Edsonovih sumnjivih aktivnosti prikupljanja sredstava. Elen Vajt je dovedena na sastanak i ispitana. Stenograf je snimio sastanak, a u nastavku je transkript tog intervjua:²⁹⁹

„PITANJE: Da li mislite da je najbolje da Edson insistira na budućem postojanju Južnog misionarskog društva kao nezavisne organizacije?

²⁹⁶ W.C. White to Ira J. Hankins, Dec. 24, 1901.

²⁹⁷ C.C. Crisler, “Report of a Portion of a Council-Meeting,” Oct. 19, 1902. Manuscript 123, 1902, p. 9.

²⁹⁸ Ibid. Napomena: 25.000 \$ 1902. godine bilo bi ekvivalentno sumi od 920.617 \$ 2024. godine (<https://www.in2013dollars.com/>).

²⁹⁹ Ibid., Manuscript 123, 1902, p. 15.

G-đa E.G. Vajt: Ne mogu tolerisati da Edson radi nezavisno, jer znam da on nije dobar finansijer.

PITANJE: Da li je Božja volja da on nosi teret nezavisnog Društva i nezavisnog rada u okviru Konferencije Južne Unije, i da radi stvari i da nosi terete koje Konferencija Unije ne osjeća slobodno da čini i nosi; i takođe da apeluje na sredstva na načine koje Konferencija Unije ne može da odobri?

G-đa E.G. Vajt: Ne.“

Stoga, na ovom sastanku, Elen Vajt jasno kaže da nije bila Božja volja da Edson upravlja Južnom izdavačkom asocijacijom kao nezavisnom službom. Edson je nakon toga posjetio svoju majku i uspio je uvjeriti da je novac institucije dobro potrošen. To je g-đu Vajt stavilo u tešku poziciju, jer je ona već izjavila da nije Božja volja da Edson radi na način na koji je radio. Ovo je predstavljalo nemoguću kontradikciju. Kako ne bi bila Božja volja, a onda, nakon što je Edson razgovarao s njom, sada je bila Božja volja? Gospođa Vajt je promijenila svoj stav i zatim pokušala da kontroliše štetu tražeći od V.K. Vajta da preuzme izvještaj stenografa:

„Upućena sam da ga opozovem, jer nije bila Božja volja da stojim u takvom položaju. Starješina Daniels ima kopiju, a ja je moram imati; molim te da uradiš ovaj zadatak za mene.“³⁰⁰

Ako nije bila Božja volja da ona zauzme stav koji je zauzela, da li je onda starješina Daniels uticao na nju? Ili je Edson uticao na nju da promijeni stav? Čini se da je Edson gajio neki animozitet prema svom bratu Viliju zbog ovog incidenta. Možda je zaključio da su V.K. Vajt i Daniels koristili njegovu majku da se zavjere protiv njega. Tri godine kasnije, kada je posjetio Batl Krik 1905., otvoreno se žalio da je V.K. Vajt manipulirao njegovom majkom tokom incidenta 1902. godine. Ovo je zgrozilo njegovu majku. Napisala mu je žustro pismo pozivajući ga da prestane:

„Kakav si to potez povukao kada si odjurio u Batl Krik i rekao

³⁰⁰ Ellen White to W.C. White, Letter 267, Nov. 17, 1902.

onima tamo da je V.K. Vajt, tvoj rođeni brat, prema kojem bi trebao imati poštovanje, manipulirao mojim spisima? To je upravo ono što su trebali koristiti u svojim vijećima kako bi potvrdili svoj stav da svjedočanstva koja Gospod daje tvojoj majci više nisu pouzdana. ...radiš posao da narušiš uticaj svoje majke...“³⁰¹

Očigledno, postojao je veliki i sve veći broj ljudi u Batl Kriku koji su vjerovali da su svjedočanstva Elen Vajt pod uticajem drugih. Ako je neko bio u poziciji da zna da li je V.K. Vajt uticao na Elen Vajt, onda je to Edson Vajt. Njegovo priznanje da je Vili manipulirao svojom majkom pruža snažne dokaze da se to zaista događalo. Štaviše, činjenica da je g-đa Vajt preinačila svoje uputstvo o Južnom izdavačkom udruženju pokazuje da je vjerovala da nije govorila u ime Boga kada je dala svoju prvobitnu izjavu. Ovo podržava Edsonovu tvrdnju da je bila manipulirana.

Votsonovo pismo

Ovaj incident je počeo u ljeto 1904. U to vrijeme, V.O. Palmer je radio sa Edsonom Vajtom u Južnom misionarskom društvu. Osjetivši sjajnu priliku za prikupljanje sredstava, Palmer je otišao u Grand Džankšen, Kolorado, da prikupi novac za propovjednike. Palmer je bio uspješan u prikupljanju značajnih ponuda, uključujući 270 dolara desetka (270 dolara 1905. je 7.197 dolara u dolarima 2024.)³⁰² Činilo se da je ovaj pristup direktnog prikupljanja sredstava dobro funkcionisao za Palmera. Kasnije se požalio da kada se novac davao normalnim kanalima (Generalna konferencija ili Konferencija Južne unije), Južno misionarsko društvo „nikada neće vidjeti ni centa od toga“.³⁰³ Kada je G.F. Votson, predsjednik Konferencije u Koloradu, čuo da se novac od desetka iz jedne od njegovih crkava usmjerava direktno u Edsonovu službu, bio je ljut. Napisao je žalbu predsjedniku Generalne

³⁰¹ Ellen White to J.E. White, letter 391, 1906 (1EGWLM, 2798). Ovo pismo nije u cjelini objavljeno od *White Estate* do 2014.

³⁰² J.E. White to Ellen White, Oct. 20, 1904.

³⁰³ W.C. White, “Regarding the Use of the Tithes,” (1911), p. 1 (DF 113d).

konferencije A.G. Danielsu u kojoj je rekao Danielsu da je kazao Edsonu, „bolje bi mu bilo da se pobrine da se desetak koji je odnio V.O. Palmer vrati u trezor Konferencije u Koloradu.“³⁰⁴ Daniels je proslijedio pisma V.K. Vajtu, kritikujući postupke Edsona i Palmera, i tražeći od Villija da se pozabavi situacijom.³⁰⁵

V.K. Vajt je obavijestio svoju majku o ovom pitanju. U međuvremenu, u januaru 1905, Edson je stigao u Elmševen, a 19. se sastao sa Elen i Vilijem.³⁰⁶ Nepoznato je šta je Edson rekao svojoj majci o ovoj stvari, ali pismo koje je ona napisala Votsonu tri dana nakon toga svakako je pogodovalo Edsonovom položaju. Zamolila je Votsona da se ne „uzbuđuje“ i da ne iznosi u „javnost ovu stvar“.³⁰⁷ U pismu je priznala da je slala svoj desetak (i desetke drugih koji su joj slali svoje desetke) raznim službama za koje je smatrala da im je potrebna podrška.³⁰⁸ Votson nije bio zadovoljan Eleninim pismom. On je pismo opisao kao „lažno“ i direktno je rekao Edsonu da ga smatra „proizvodom vašeg vlastitog zlog mozga“.³⁰⁹ Vili je kasnije negirao da su on ili Edson napisali pravo pismo.³¹⁰

Dok je gospođa Vajt opominjala Votsona da stvar drži u tajnosti, ona je rasprostranjena u narednim godinama. Pismo je počelo da postaje prijetnja prihodima konferencija ASD. Ako je Elen Vajt bila za to da ljudi usmjeravaju svoj novac od desetka prema sopstvenom hiru, onda bi to moglo da ugrozi riznicu Konferencije. Kako bi se suprotstavili ovom trendu, odlučeno je da se proizvede „svjedočanstvo“ o ovoj temi. Braća su pronašla izjavu koju je Elen napisala u broju časopisa *Review and Herald* od 10. novembra 1896. i ponovo

³⁰⁴ G.F. Watson to A.G. Daniells, Nov. 20, Dec. 14, 1904.

³⁰⁵ A.G. Daniells to W.C. White, Dec. 25, 1904.

³⁰⁶ W. C. White to G. I. Butler, Jan. 19, 1905.

³⁰⁷ Ellen White to Elder Watson, letter 267, January 22, 1905 (2MR 99-100).

³⁰⁸ Ibid.

³⁰⁹ W.A. Colcord to J.E. White, Feb. 3, 1914; J.E. White to Ellen White, Dec. 23, 1904.

³¹⁰ W.C. White to G.F. Watson, Dec. 7, 1913.

su je objavili u Svjedočanstvima, sveska 9, 1909.:

„Neka se niko ne osjeća slobodnim da zadrži svoj desetak, da ga koristi prema vlastitom prosuđivanju. Ne smiju ga koristiti za sebe u hitnim slučajevima, niti ga primjenjivati kako smatraju prikladnim, čak ni u onome što mogu smatrati Gospodnjim djelom.“³¹¹

Ovo svjedočanstvo je bilo u suprotnosti s njenim vlastitim postupcima i u suprotnosti sa njenim prethodnim pismom Votsonu. Činilo se da ovo potvrđuje u Votsonovom umu da je pismo iz 1905. koje je primio bilo lažno. U septembru 1913., Votson je na službenom sastanku rekao da vjeruje da je Edson „falsifikovao to pismo“ i da „nema sumnje“ da je „poslano mnogo pisama koja su bila lažna“.³¹²

V.V. Preskot

Prema *White Estateu*, V.V. Preskot je „bio od povjerenja i blizak prijatelj Elen Vajt“.³¹³ Dao je znatan materijal za knjigu Elen Vajt *Velika borba* i pomogao njenoj pisarki Merien Dejvis sa djelovima knjige *Čežnja vjekova*. Adventistički profesor H.C. Lejsi objašnjava kako su Preskotova učenja našla put u knjizi Elen Vajt:

„Profesor Preskot je bio izuzetno zainteresovan da predstavi Hrista kao velikog ‘Ja Jesam’... Činilo se da je s. Merien Dejvis pala na to, i eto, kada je *Čežnja vjekova* izašla, pojavilo se to identično učenje na stranicama 24 i 25, za koje mislim da se može uzalud tražiti u bilo kojem od objavljenih radova Sestre Vajt prije tog vremena.“³¹⁴

Preskot je snažno vjerovao u Trojstvo. Gospođa Vajt i Merien Dejvis usvojile su njegovo uvjerenje i ubrzo su se u njihovim

³¹¹ Ellen White, Testimonies, vol. 9, p. 247.

³¹² Leslie Littell to W.C. White, Sept. 29, 1913.

³¹³ “William Warren Prescott,” <https://ellenwhite.org/people/276>.

³¹⁴ H. C. Lacey to L. E. Froom, 30 August 1945. Taken from article by Gilbert Valentine. [Valentine, Gilbert M. “Learning and Unlearning: A context for Important Developments in the Seventh-day Adventist Understanding of the Trinity, 1888–1898.” Andrews University Seminary Studies 55, no. 2 (2017): 213–236.]

knjigama počele pojavljivati snažne trinitarne izjave, kakve se mogu pronaći u *Čežnji vjekova*.

Tako je Elen Vajt preko „Čežnje vjekova“ i drugih protrinitarskih izjava postala saboter prvog fundamentalnog načela rane pionirske Adventističke crkve³¹⁵ i uveliko doprinijela da se Crkva vrati katoličkom trojstvu i nađe se u otpadu.

A.G. Daniels

Više od trideset godina, poruke sestre Vajt „sa neba“ upućivale su njene ljude da jedu vegansku ishranu. Njenim sledbenicima je rečeno da su meso, jaja i mliječni proizvodi nezdravi i da ih treba izbje-gavati. Međutim, nešto se promijenilo 1901. Ona je poslala svjedočanstvo skidajući ove stavke sa zabranjene liste:

„Kada dođe vrijeme da više nije bezbjedno koristiti mlijeko, kaj-mak, puter i jaja, Bog će to otkriti... Ne treba zagovarati nikakve kraj-nosti u zdravstvenoj reformi. Pitanje upotrebe mlijeka i putera i jaja će razriješiti sopstveni problem. Trenutno nemamo teret na ovoj li-niji.“³¹⁶

Zašto ono „svjetlo s neba“ na zabranjenim artiklima više nije bilo relevantno? Zašto više nije bilo nikakvog tereta za sprovođenje ovih ograničenja u ishrani nakon što ih je zagovarala toliko godina? Za-nimljivo je da je 1901. godine A.G. Daniels izabran za korporativnog predsjednika *SDA Corporation*. Daniels nije bio veliki obožavatelj zdravstvenih reformi Elen Vajt. Zapravo, poznato je bilo da jede meso i uglavnom je ignorisao adventističku zdravstvenu poruku.³¹⁷

³¹⁵ Fundamental Principles of Seventh-Day Adventists, <https://asitreads.com/1889-fundamental-principles/>

³¹⁶ Ellen White, *Counsels on Diets and Foods*, 353.

³¹⁷ Vidi: Ellen G. White, Letter to A.G. Daniells, March 29, 1908, in Spalding and Magan, 427-429. Osim Danielsa, čini se da su i drugi lideri ASD sumnjali u zdravstvene reforme Elen Vajt. Vajt je 1908. godine napisala pismo Danielsu u kojem mu je rekla da se „svjetlost koju je Bog dao zanemaruje“ (str. 5). Žalila se na one koji su „odbili da slijede svjetlost“, uključujući loš primjer „uticajnih muškaraca“ koji udovoljavaju svom apetitu (str. 17-18). Zamolila je Danielsa da pruži primjer

Drugi lideri ASD slijedili su njegov primjer. Čini se da je Daniels odlučio da Gospod nije toliko zainteresovan za zdravstvenu reformu kao što se ranije mislilo. Slijedeći Danielsovo vođstvo, Elen Vajt je odlučila da je vrijeme da odustane od „krajnosti“ u zdravstvenoj reformi.

Zaključak

Poznata je činjenica da je sadržaj vizija gospođe Vajt odgovarao onome u šta je tada vjerovala. Na primjer, u jednoj od svojih najranijih vizija, prije nego što je još usvojila doktrinu o spavanju duše, vidjela je braću koja su preminula na nebu. Nakon što je usvojila spavanje duše, nikada nije vidjela drugog mrtvog sveca na nebu. Dakle, ove vizije (ili halucinacije) bile su proizvod njenog vlastitog uma, bilo da ih je izazvao Džejms, ili njeni zdravstveni problemi, psihička trauma ili religiozni zanos (harizma) njenog vremena. Umjesto da odbace ove vizije, snažne ličnosti koje su je okruživale većinu njenog života su najvjerojatnije shvatile ogromnu korist od proroka koji će dati kredibilitet i potvrditi ono što su podučavali. Stoga je Elen Vajt bila ohrabrena da vjeruje da su ti događaji od Boga. Ne znajući ništa bolje, počela je vjerovati da ima božanski poziv.

Nesvjesno je postala pion u rukama snažnih rukovodilaca rane Adventističke crkve. To se može pokazati činjenicom da su se njene vizije gotovo uvijek slagale s teologijom i učenjima vodećih ličnosti s kojima je bila povezana u to vrijeme.

Njene najranije vizije su se skoro uvijek slagale sa njenim bliskim saradnikom Džozefom Bejtsom, sve dok neke nisu otpale.

Njene vizije su se gotovo uvijek slagale s Džejmsom Vajtom, sve do kasnih 1870-ih kada su drugi crkveni vođe počeli da imaju veći uticaj na Elen Vajt.

Krajem 1880-ih, Elen Vajt je stala na stranu A.T. Džonsa,

širenjem zavjeta među liderima ASD da će prestati jesti meso i piti čaj i kafu. Nema podataka da je Daniels ikada širio to obećanje.

postala obraćena na poruku „pravednosti po vjeri“ Džonsa i Vagonera, počela je primati poruke od Boga kojima ih podržava, putovala s njima na logorske sastanke i počela objavljivati knjige u kojima se naglašava Isus.

Tako su g-đom Vajt dominirale jake ličnosti oko nje. Imala je snažan osjećaj dužnosti i osjećala je žudnu potrebu da ispuni očekivanja onih oko nje. Nesposobna i neopremljena da na svojim plećima iznese teret proroka, okrenula se vodećoj braći koja su, uz nekoliko izuzetaka, oblikovala njene poruke. Iskreno želeći da svoju crkvu uputi na pravi put, nadoknadila je nedostatak nadahnuća prisvajanjem ideja, misli i pisanja drugih kao izvora inspiracije za svoje spise.

Optužbe za neprikladan uticaj ne dolaze samo od protivnika adventizma sedmog dana. Dokumentovani su dokazi da su čak i neki od zagovornika adventizma mislili da su „nadahnutim“ spisima Elen Vajt manipulirali njeni sinovi, njeni literarni pomoćnici (bilo je dvadesetak osoba uključenih u pomaganje) i korporativni lideri ASD.

BIBLIJSKA KONFERENCIJA 1919. I OTVARANJE PANDORINE KUTIJE

Četiri godine nakon smrti Elen Vajt, 1919. god., crkva je okupila svoje najbolje vođe, teologe, urednike i skolare, sa namjerom da donesu prihvatljivu zajedničku odluku o valjanosti službe Elen Vajt. Sastali su se u Crkvenom sjedištu u Takoma parku, Vašington, D.C., tokom Biblijske konferencije koja je trajala većinu jula i dio avgusta. Preko pedeset ljudi je prisustvovalo tim sastancima.

Sastanci su se 30. jula i 1. avgusta naročito usmjerili na Elen Vajt kao „Duh proroštva“. Prema zvaničnim zabilježkama, 11 puta su tokom ta dva dana najviši crkveni službenici bili upitani da donesu autoritativnu odluku o pitanju njene inspiracije i oni su 11 puta izbjegli da to urade. Ton u kome je rasprava tekla možemo osjetiti kroz sledeće navode:

„F.M. Vilokoks: Mislim da bismo se trebali pozabaviti vrlo

osjetljivim pitanjem i nimalo mi se ne bi svidjelo da vidim širenje uticaja u polju i po našim školama da su Svjedočanstva odbačena. Zabrinut sam jer postoji ogromna opasnost od reakcije. Čuo sam pitanja postavljena na ovom mjestu koja su ostavila takav utisak na mene, da mi se čini, kad bi ta ista pitanja bila postavljena u učionicama naših škola, da bismo se našli u grdnoj nevolji. Mislim da postoje mnoga pitanja od kojih se treba suzdržati i uopšte ih ne raspravljati. Ne mogu da shvatim zašto je neophodno odgovoriti na svako pitanje koje nam je postavljeno Ako uništimo vjeru u njih (Svjedočanstva) unišćemo vjeru u sam temelj našeg rada... Smatram da ćemo se naći u velikoj nevolji ne budemo li sa ovim pitanjima baratali više diplomatski.“

„Dž.N. Anderson: Možemo li ćutati o ovim stvarima i biti iskreni sami prema sebi? I da li smo sigurni postupajući tako? Da li je u redu da pustimo svoje vjernike da vjeruju u verbalnu inspiraciju Svjedočanstava? Ako tako činimo ne pripremamo li krizu koja će jednog dana postati vrlo ozbiljna?“

„C.L. Tejlor: Mislim da smo stvorili ogromnu planinu poteškoća protiv kojih treba ustati i boriti se Ako moramo staviti u stranu ono što je sestra Vajt rekla tumačeći istoriju kao nepouzđano, i staviti u stranu njena tumačenja Pisma kao nepouzđana, onda jedini prirodan zaključak za mene, a vjerovatno i za mnoge druge, jeste da je ona nepouzđana i po pitanju organizacije, panteizma, kao i svake druge teme koje se dotakla. Ona možda i jeste govorila istinu, ali bi nam ipak bilo bolje da prikupimo što više istorijskih podataka da to i provjerimo.“

„A.G. Daniels: Insistirajući na verbalnoj inspiraciji, mislim da više štete može biti načinjeno sa Svjedočanstvima nego sa Biblijom.“

„A.G. Daniels: Zauzimam stav da Svjedočanstva nisu verbalno inspirisana, jer su ih sekretarice dorađivale i dovodile u gramatički ispravan oblik... To nije način da bilo ko ustane i govori o verbalnoj inspiraciji Svjedočanstava, jer ko je god vidio kako je taj posao obavljan zna o čemu se tu radi, tako da to možemo potpuno odbaciti!“

„F.M. Vilkoks: Znao sam već mnogo godina za način na koji su radovi sestre Vajt bili sastavljeni i njene knjige pisane. Nikad nisam vjerovao u verbalnu inspiraciju Svjedočanstava.“

„M.E. Kern: Pitanje je... kako možemo osjećati, vjerovati i znati da tu postoji protivrječnost, nešto što nije u redu, i u isto vrijeme vjerovati da je Duh proroštva (Elen Vajt) inspirisan? Postavlja se pitanje kako ove stvari predočiti ljudima.“

„G.B. Tompson: Mislim da se nalazimo u ovom stanju zbog pogrešnog obrazovanja koje su naši vjernici primili. Da smo od samog početka govorili istinu o ovom pitanju ne bismo imali nikakvih nevolja ili šokova unutar crkve. Ali šok je što nismo učili istinu!“

„F.M. Vilkoks: Postavio bih pitanje, brate Daniels, da li je moguće prihvatiti kao neko pravilo da je sestra Vajt mogla biti u krivu po pitanju nekih sitnica, ali da je bila autoritet po pitanju generalnih pravila i uputstava... Čini mi se da bih morao prihvatiti ono što ona daje kao generalna pravila, jer u suprotnom bih morao da je potpuno odbacim. Gospod ili jeste ili nije govorio kroz nju. Ako se mene pita na tu temu moram reći da njene knjige smatram potpuno jednakim sa bilo kojom drugom. Mislim da je jedna stvar osakatiti svoju savjest a potpuno druga osakatiti svoje rasuđivanje. Za mene je jedno staviti sa strane moju savjest, a potpuno drugo promijeniti mišljenje o nekim stvarima.“

Dilema je bila potpuno jasna: kako priznati da Elen Vajt nije bila verbalno nadahnuti; kako priznati njenu nepouzdanost na svakom polju njenog učenja i u isto vrijeme zadržati vjeru članova u crkvu, organizaciju i doktrine? Upitan je bio i način pisanja knjiga.

„A. G. Daniels: Sad znate nešto i o toj maloj knjižici (*Događaji iz Pavlovog života*, objavljena 1883.). Znao i za nevolje u koje smo upali zbog nje. Nikako nismo mogli tvrditi da je ono što je izneseno u toj knjizi inspirisano pošto je odbačeno, zbog načina na koji je nastalo. Pravi autori knjige nisu ni spomenuti, a nešto od svega toga se uvuklo i u *Veliku borbu*... Pretpostavljam da svi znate za taj slučaj, kako su protiv nje podignute optužbe za plagijjat, čak i od strane

Konibira i Hausona, pravih autora knjige, koji su bili spremni da crkvu dovedu u nevolju, jer je toliko mnogo iz njihove knjige preuzeto u *Događajima iz Pavlovog života* bez odgovarajućih navoda o-dakle je citirano... Kad sam to otkrio, brat Palmer i ja smo uzeli knjige od Konibira i Hausona i Vajlijevu *Istoriju reformacije*, i čitali smo riječ po riječ, stranicu po stranicu i nigdje nismo našli navode da je išta citirano, a stvarno nisam mogao da vidim nikakvu razliku između tekstova kad sam ih počeo upoređivati. Smatrao sam da je to bio rad sestre Vajt! ... Tu sam vidio izraz onog ljudskog u ovim spisima.

Naravno da sam tada mogao reći, a i rekao sam, kako bih volio da su te knjige bile napisane na drugačiji način. Da se imalo vodilo računa šta se radi, mnogi bi bili sačuvani od skretanja sa pravog puta...“

„B.L. Haus: ...knjige kao „Događaji iz Pavlovog života“, „Čežnja vjekova“ i „Velika borba“ sastavljene su različito, čini mi se... U starom izdanju „Događaji iz Pavlovog života“, ona je bila vrlo jasna oko obrednog zakona. Toga nema u novoj knjizi [Djela apostola], i pitam se zašto je izostavljeno.“

„D.A. Parsons: Ja imam odgovor na to. Bio sam u Kaliforniji kad je ta knjiga kompilovana, i uzeo sam staro izdanje i razgovarao sa bratom Vilom Vajtom [sinom Elen Vajt] o upravo tom pitanju. On je rekao da je cijela knjiga, sa izuzetkom tog poglavlja, kompilovana neko vrijeme, i da su je zadržali do uređivanja tog poglavlja na takav način da spriječe nastanak polemika. Oni nisu željeli da se [nova] knjiga koristi za izazivanje kontroverzi, i stoga su eliminisali najveći broj ovih izjava o obrednom zakonu upravo da spriječe obnavljanje velikog spora oko obrednog zakona u Galatima...“

„B.L. Haus: Po mome shvatanju, starješina Dž.N. Anderson pripremio je ove istorijske citate za staro izdanje [kompilovanu „Veliku borbu“ iz 1888], a brat Robinson i brat Krajsler, profesor Preskot i drugi opskrbili su citate za novo izdanje. Da li je ona pisala te istorijske citate?“

„A.G. Daniels: NE...“

„V.V. Preskot: Upravo se dotičete iskustva kroz koje sam ja

lično prošao, jer svi znate da sam donekle doprinio u pogledu revizije „Velike borbe“. Ja sam pripremio znatan materijal u pravcu tog pitanja... Po meni, postoji razlika između djela koje je ona sama pripremila i onog što su pripremili drugi za prodaju u javnosti... Kad sam razgovarao sa V.K. Vajtom o ovome, on mi je otvoreno kazao da kad su pripremali „Veliku borbu“, ako ne bi našli ništa u njenim spisima o izvjesnom poglavlju, pravili su istorijske veze, uzimali druge knjige kao „Danilo i Otkrivenje“ i koristili djelove iz njih...“

„A.G. Daniels: U Australiji sam vidio kako se pravi ‘Čežnja vjekova’, i vidio prerađivanje poglavlja, od kojih su neka iznova pisana.“

Koji je bio njihov zaključak? Crkvenom rukovodstvu je bilo sasvim jasno da je, čak i poslije njene smrti, uticaj Elen Vajt na vjerništvo bio prevelik i da bi bilo kakav negativan zvanični stav prema njenoj službi imao katastrofalne posljedice. Tako su na kraju pustili da mitovi lagano nastave živjeti nadajući se da budući razvoj događaja neće uništiti crkvu. Zapisnik nije dospio u javnost, a Daniels je kasnije poricao da je uopšte vođen. Ali 1974. godine, dr F. Donald Jost pronašao je dva paketa umotana u papir na Generalnoj konferenciji adventista sedmog dana u Takoma Parku. Unutar paketa bilo je 2.400 stranica pisanog materijala, prepisanog sa stenografskih bilješki uhvaćenih na konferenciji ([link](#)). Tako je „Pandorina kutija“ ipak otvorena 55 godina kasnije.

Međutim, iz različitih izjava diskutanata može se zaključiti da su se nezvanično složili u 10 tačaka:

1. Elen Vajt nije bila verbalno inspirisana.
2. Elen Vajt kao osoba nije bila nepogrešiva.
3. Elen Vajt nije bila nepogrešiva u egzegezi biblijskog teksta.
4. Elen Vajt nije precizna ni po pitanju svjetske istorije ni po pitanju ispunjenja biblijskih proročanstava.
5. Elen Vajt ne može biti korištena da izmiri nesuglasice proizašle iz različitih tumačenja Pisma.
6. Zdravstvene poruke Elen Vajt ne mogu biti sveobuhvatno pravilo za svakoga.

7. Elen Vajt je uporno uzimala tekstove od drugih pisaca, bez navođenja, a u isto vrijeme je navodno bila inspirisana od Boga.
8. Božansko nadahnuće Elen Vajt je upitno.
9. Ako su ljudi morali prepravljati spise Elen Vajt, kako onda iko može tvrditi da je njen rad nadahnut?
10. Da je crkva rekla istinu o Elen Vajt ne bi se našla u nevolji u kojoj se nalazi sada.

Starješina Dž.H. Vagoner takođe je odigrao značajnu ulogu u pripremi serije knjiga „Velika borba“. On je stigao iz Evrope februara 1887. godine i pomagao Merien Dejvis u pripremi nekih poglavlja za knjige „Velika borba“ i „Patrijarsi i proroci“, i uz to napisao neke dodatke. U izradi tog proširenog izdanja takođe su sudjelovali Urija Smit i M.C. Vilkokks. Sama Merien Dejvis je 1891. godine priznala Eleni Vajt svoj nedostatak vrednovanja svetosti posla u koji je bila uključena. Iako se iz nekih spisa stiče utisak da je Elen Vajt dugo radila na knjizi „Čežnja vjekova“, iz pisma napisanog 1896, kada je naznačila da je taj rukopis spreman za štampu, priznala je da je angažovala druge za taj posao.

„Rukopis ‘Život Hristov’ upravo treba da se šalje za Ameriku. To će biti posao za Pacific Press. Unajmila sam radnike za pripremu ove knjige, posebno sestru Dejvis, i to me **koštalo tri hiljade dolara** [100.000\$ današnje kupovne moći]... Malo vremena sam posvetila ovoj knjizi, jer govori, pisanje članaka za novine, i pisanje privatnih svjedočanstava da bi se predusrela i suzbila zla koja dolaze, držala su me zauzetom.“ (Letter 114, 1896; 3 Selected Messages, p. 119)

Merien Dejvis pisala je jednom menadžeru Pacific Pressa 23. novembra 1896. konstatujući da su za poredak poglavlja pratili redosled iz tada cijenjene knjige Samuela J. Andrews (1817-1906) „Život našeg Gospoda na zemlji“ (The Life of Our Lord Upon the Earth), prvi put objavljene 1863. S.J. Andrews je bio „irvingista“, član Katoličke i apostolske crkve. Izdanje ove knjige iz 1891. nalazilo se u biblioteci Elen Vajt.

V.V. Preskot priznaje u pismu upućenom V.K. Vajtu 1915.:

„Čini mi se da velika odgovornost počiva na svima nama koji znamo da postoje ozbiljne zablude u našim autorizovanim knjigama i ne činimo nikakav posebni napor da ih ispravimo. Narod i naši prosječni službenici imaju povjerenja u nas da smo ih opskrbili sa pouzdanim iskazima, i oni koriste naše knjige kao valjan autoritet u svojim propovijedima, ali mi smo ih pustili da godinama afirmišu stvari za koje znamo da su netačne. Ne mislim da je ovo pravo. Čini mi se da izdajemo naše povjerenje i varamo propovjednike i narod. Izgleda mi da postoji mnogo više zabrinutosti za sprječavanje mogućeg šoka za neke vjerne ljude nego za ispravljanje zablude.

Tvoje pismo ukazuje na želju s tvoje strane da mi pomogneš u ovom dijelu, ali plašim se da je malo kasno. Iskustvo iz proteklih šest ili osam godina, i posebno stvari o kojima sam razgovarao s tobom, imale su uticaja na mene na nekoliko načina. Morao sam prevazići neke teške šokove, i nakon što sam dao najbolje od svog života za ovaj pokret, imam malo mira i zadovoljstva u tome, što me vodi do zaključka da ono što moram činiti učinim tiho i po savjesti, i pustim druge da nastave bez mene. Naravno to je daleko od srećnog završetka mog životnog djela, ali se čini da je najbolja naknada koju mogu pružiti. Način na koji se postupalo sa spisima tvoje majke i lažni utisak u pogledu njih koji se i dalje podstiče među narodom donio mi je veliku zbrku i iskušenje. Čini mi se da se ono što se svodi na obmanu, iako vjerovatno nenamjernu, praktikovalo u pravljenju nekih njenih knjiga, i da nije učinjen ozbiljan napor da se razuvjere umovi ljudi za koje se znalo da imaju pogrešne poglede na njene spise. Ali nema koristi ulaziti u ove stvari. Godinama sam govorio s tobom o njima, ali to nije donijelo nikakvu promjenu. Mislim, međutim, da skrećemo u krizu koja će doći prije ili kasnije, vjerovatno prije. Već nastupa vrlo jak osjećaj reakcije.“³¹⁸

³¹⁸ Prescott Letter to W.C. White, Takoma Park, D.C., April 6, 1915.

5. Da li je g-đa Vajt praktikovala ono što je propovijedala o ishrani?

Gospođa Vajt je rekla o svojim svjedočanstvima: „Bog je taj koji je govorio, a ne grešni smrtnik.“³¹⁹ U svjedočanstvu starješini G.A. Irvinu ona kaže da „oni koji ne prihvataju svjetlo koje je Bog dao o zdravstvenoj reformi... ne mogu drugima predstavljati istinu.“³²⁰ Iz ove izjave je jasno po njenoj definiciji da gospođa Vajt ne bi mogla da predstavlja istinu drugima ako nije slijedila svoja zdravstvena učenja. Mogli bismo ići korak dalje i postaviti pitanje: Ako je ignorisala nebesko svjetlo o jedenju mesa, pa prema vlastitom svjedočenju nije mogla „predstavljati istinu drugima“, kako bi onda mogla biti na poziciji crkvenog proroka – ulozi čija je jedina odgovornost predstavljanje istine drugima?

G-đa Vajt je naglasila da bi jedenje mesa uništilo ne samo fizičko zdravlje, već i duhovni život:

„Nije li vrijeme da svi treba da se odreknu mesne hrane? Kako oni koji žele da postanu čisti, profinjeni i sveti, da bi imali društvo nebeskih anđela, mogu nastaviti da koriste kao hranu bilo šta što ima tako štetan uticaj na dušu i tijelo?“³²¹

Gospođa Vajt je rekla da jedenje mesa ima „štetni“ efekat na dušu. Pokušaćemo otkriti da li, dok je gospođa Vajt bila proročica Crkve adventista sedmog dana, potajno „povređuje svoju dušu“ jedući meso.

1869 – Prestala sam da jedem meso!

Godine 1869. g-đa Vajt je napisala:

³¹⁹ Ellen G. White, Testimonies vol. 5, p. 682.

³²⁰ E.G. White, Testimony to Elders Irwin, Prescott, Waggoner, and Jones, February 21, 1899.

³²¹ E.G. White, Ministry of Healing, p. 317.

„Od kada sam usvojila zdravstvenu reformu, nisam ni djelić promijenila kurs. Nisam napravila ni korak unazad otkako je svjetlost s neba na ovu temu prvi put obasjala moj put. Odvojila sam se od svega odjednom, od mesa i putera, i od tri obroka... Ostavila sam te stvari iz principa. Svoj stav o zdravstvenoj reformi zauzela sam iz principa.“³²²

G-đa Vajt je rekla da „nije napravila ni koraka unazad“. Je li to iskrena istina? Hajde da ispitamo dokaze da vidimo koliko je koraka unatrag zaista napravila...

1873 – Šta kažete na malo srnetine i pačetine?

Gospođa Vajt je tvrdila da je zauzela svoj vegetarijanski stav prije 1869. godine, ali četiri godine kasnije nalazimo je kako jede jelene i patke na putovanju u planinama Kolorada:

„Naše zalihe su bile veoma niske već nekoliko dana. Mnoge naše zalihe su nestale... Zalihe smo očekivali prije tri dana svakako, ali nisu stigle. Vili je otišao do jezera po vodu. Čuli smo njegovu pušku i otkrili da je upucao dvije patke. Ovo je zaista blagoslov, jer nam treba nešto od čega da živimo.“³²³

Čitajući ovaj izvještaj, otkrivamo da je Vili na putu do jezera po vodu. Čini se malo čudnim da bi sa sobom nosio pušku na svom putu da donese vodu. Možda je planirao donijeti više od vode. Vili se vratio sa dvije mrtve patke. Iz ovoga možemo zaključiti da je u redu napustiti principe zdravstvene reforme da malo skliznu kada su zalihe kratke. Evo još jednog citata sa istog putovanja:

„Jedan mladić iz Nove Škotske je došao iz lova. Imao je čerek od jelena. Prešao je 20 milja sa ovim jelenom na leđima... Dao nam je komad mesa od kojeg smo napravili čorbu. Vili je ustrijelio patku koja je došla u trenutku potrebe, jer su se naše zalihe brzo

³²² E.G. White, Testimonies, Vol. 2, pp. 371-372.

³²³ E.G. White, Manuscript 12, 1873, p. 3. Published in Manuscript Releases, vol. 7, p. 346.

smanjivale.“³²⁴

Šta se dogodilo sa njenim principijelnim stavom? Očigledno postoje izuzeci od njenih zdravstvenih pravila, barem za nju. Iako se gospođa Vajt žalila na „labavost“ drugih kada je u pitanju pridržavanje njenih zdravstvenih reformi, sama je prekršila pravila:

„S vremena na vrijeme sam bila smještena gdje sam bila primorana da jedem malo mesa... Kada nisam mogla da dobijem hranu koja mi je bila potrebna, ponekad sam jela malo mesa...“³²⁵

Vajtovi i vjeverice

Omiljeni specijalitet Vajtovih bile su i vjeverice...

„Tvoj otac izgleda bolje. Ubijali smo po jednu divlju crnu vjevericu po danu. On u tome mnogo uživa...“³²⁶

Veliko jezero, Kolorado, petak, 26. septembar 1873. – „Danas imamo divan dan. Brat Glover je otišao u lov. Vjetar je bio prejak za pecanje. Brat Glover je prešao deset milja, ali nije našao divljač. Vili je upucao dvije sive vjeverice da napravim čorbu za brata Gloveru.“³²⁷

1878 – Govedina: to je ono što je za večeru

Razboljeti se uvijek je predstavljalo zgodan izgovor za konzumiranje neke zabranjene hrane. Budući da je sestra Vajt bila često bolesna, to je pružalo mnogo prilika. Jednom dok je imala morsku bolest na izletu brodom, gospođa Vajt je jela goveđi gulaš:

„Ostala sam na palubi do mraka, a onda ušla u kabinu, gdje mi je od naleta čamca jako pozlilo. To je bilo u ponedjeljak, i nisam mogla sjediti od tada do četvrtka ujutro, uzimajući samo jednom za to vrijeme malo goveđeg čaja i krekerja.“³²⁸

³²⁴ E.G. White, Manuscript 11, 1873. Released by the Ellen G. White Estate Washington, D.C. April 11, 1985. Published in Manuscript Releases, vol. 14, p. 353.

³²⁵ E.G. White, Manuscript Release 852, p. 2.

³²⁶ Lt 3, par. 2, 1866. to White, J. E. (20MR 204.)

³²⁷ Manuscript Releases, vol. 20 [Nos. 1420-1500], p. 211.3.

³²⁸ E.G. White, The Signs of the Times, July 18, 1878.

„Oni koji povremeno odstupe da bi zadovoljili ukus jedući tov-
ljenu ćuretinu ili drugo meso, izopačujući svoj apetit nisu ti koji sude
o prednostima sistema zdravstvene reforme. Njih kontroliše ukus, a
ne princip... Nedostatak stabilnosti u pogledu principa zdravstvene
reforme pravi je pokazatelj njihovog karaktera i njihove duhovne
snage. Nedostaje im temeljitost u njihovom hrišćanskom iskus-
tvu.“³²⁹

1878 – Srnetina za Božić

Možda su i obroci na Božić isključeni iz zdravstvenih ograničenja.
Godine 1878. nalazimo sestru Vajt kako uživa u divljači za Božić:

„Pretpostavljam da će vas zanimati kako smo proveli Božić... Na
Božićno jutro smo svi zajedno doručkovali – Džejms Kornel; Florens
i Klara, njihove dvije djevojčice; brat i sestra Mur i njihovo troje
djece; sestra Baler i Eta, djevojka koja živi sa njima i sestra Daniels,
naša kuvarica, otac i ja. Imali smo skuvane čerek divljači i nadjeva.
Bila je mekana kao piletina. Svi smo uživali u tome. Ima dosta div-
ljači na pijaci.“³³⁰

1880 – Piletina da ide, molim te...

Gospođa Vajt još uvijek nije odustala od jedenja mesa do 1880.
Slijedi odlomak iz pisma koje je napisala svojoj sestri Elizabeti dok
je putovala:

„U četvrtak ujutru ustali smo iz svojih ležaljki osvježeni snom.
U osam smo uzeli porciju presovane pileće hrane kojom nas je obilato
snabdjela matrona sanatorijuma, stavili smo je u kantu od dvije litre
i metnuli na šporet, i tako smo posrkali dobru toplu pileću čorbu i
uživali u doručku. Jutro je bilo jako hladno i ovo toplo jelo je bilo
veoma ukusno... Imamo dosta mjesta, dobre hrane i dosta toga. Sestra

³²⁹ E.G. White, Testimonies, Vol. 2, p. 487 (1871).

³³⁰ E.G. White, Manuscript Releases Vol. 14, p. 318-319, written December 26,
1878, from Denison, Texas, to “Dear Family at Battle Creek – Willie, Mary, Aunt
Mary, Edith, Addie and May, and Brother and Sister Sawyer.”

Mek Komber je očistila piletinu. Opariću meso sutra ujutro.“³³¹

Čini se da je u Sanatorijumu bilo dovoljno hrane, ali sestra Vajt je jela piletinu koju je dala matrona Sanatorijuma. Zatim je sa sobom na put ponijela presovanu piletinu i poejala je u vozu za doručak: „Opet smo skuvali fini vrući bujon od naše presovane piletine.“³³²

Svakako je gospođa Vajt mogla planirati vegetarijansku ishranu za ovo putovanje. Ovo je bilo njeno petnaesto putovanje na ovoj ruti tako da je tačno znala šta može očekivati. Ipak, dok se prepuštala jelima od piletine, savjetovala je svojim sledbenicima koji su razmišljali o ovom putovanju da „ponesu sa sobom svoje korpe za ručak, dobro napunjene voćem i jednostavno pečenim hljebom.“³³³ Ne, nije im bilo dozvoljeno da krše principe zdravstvene reforme i uživaju u malo „ukusne“ piletine. Moraju pratiti zdravstvenu reformu i prehranjivati se hljebom i voćem!

1882 – Ostrige i haringe?

Nekima je teško povjerovati da je sestra Vajt zapravo jela ostrige jer njena svjedočanstva govore adventistima da bi trebali odbiti da ih jedu (zapazite njenu revnost da ukori drugoga):

„Čini se da njegovo uporište popušta; njegovo dotad hrabro srce slabi. Pozvan je da ih prati u šetnju, a oni ga vode u salon. Naručuju se ostrige ili druga osvježnja, a on se stidi povući se i odbiti poslasticu.“³³⁴

Gospođa Vajt je i dalje privatno jela nečisto meso punih trinaest godina nakon svog javnog angažmana. U ovom odlomku iz pisma iz 1882. svojoj snahi, Meri Kelsi Vajt, ona izražava svoju naklonost prema haringama i ostrigama:

„Meri, ako mi možeš nabaviti dobru kutiju haringa – svježih –

³³¹ E.G. White, Letter 6a, 1880. Published in Manuscript Releases, Vol. 11, pp. 142, 147.

³³² E.G. White, Manuscript Releases, vol. 20, p. 302.

³³³ E.G. White, Review & Herald, June 17, 1880 par. 19.

³³⁴ E.G. White, Testimonies Vol. 4, p. 435.

molim te. Ove poslednje koje je Vili dobio su gorke i stare. Ako možete kupiti konzerve, recimo pola tuceta limenki dobrog paradajza, učinite to. Trebaće nam. Ako možete nabaviti nekoliko konzervi dobrih ostriga, nabavite ih.“³³⁵

Ovo pismo daje vjerodostojnost tvrdnji Fani Bolton u nastavku da je Elen Vajt jela ostrige.

1884-1891 – Ostrige, govedi odrezak, piletina, riba, živina i škampi

Fani Bolton je bila sekretarica Elen Vajt i autorka knjiga. Sedam godina je blisko sarađivala sa sestrom Vajt u Sjedinjenim Državama i Australiji, pa čak i putovala s njom. Gospođa Bolton otkriva lice-mjerje gospođe Vajt u ishrani:

„Bila je zadovoljna načinom na koji sam joj pisala propovijedi za štampu i poželjela je da budem zaposlena. Imala sam nekoliko dobrih otvaranja za originalno pisanje u to vrijeme što bi više bilo po mom ukusu; ali odustala sam od svega što ne ide uz ‘proroka’. Tada sam bila samo djevojka jednostavnog srca sa uvojcima niz leđa i odgajana u istinski duhovnom kućnom životu i nisam imala pojma o dvoličnosti u tome, a još manje u onima za koje sam zaista vjerovala da su Božji glasnici. Otišla sam sa s. Vajt na isti dan kada je moj brat trebalo da se oženi. U depou s. Vajt nije bila sa svojom družinom, pa je starješina Star lovio okolo dok ju nije našao iza paravana u restoranu veoma zadovoljnu kako jede velike bijele sirove ostrige sa sirćetom, biberom i solju. Bila sam savladana ovom nedosljednošću i zanijemila od užasa. Starješina Star me je požurio napolje i iznašao razne izgovore i opravdanja za postupak s. Vajt; ipak sam stalno razmišljala u svom srcu: ‘Šta to znači? Šta je Bog rekao? Kako se usuđuje da jede ove gadosti?’

U vagonima za Kaliforniju, V.K. Vajt je ušao u voz sa velikim debelim komadom krvavog bifteka raširenog na smeđem papiru i

³³⁵ E.G. White, Letter 16, 1882, dated May 31, 1882, from Healdsburg, California. Also found in MR852 - Manuscript Release No. 852: The Development of Adventist Thinking on Clean and Unclean Meats (1981), compiled by Ronald Graybill.

provukao ga kroz turistička kola na svoje dvije ruke. Sara Mek Entaffer, koja je sada sa g-đom Vajt kao njenim pratiocem, skuvala ga je na maloj peći na ulje i svi su jeli osim mene i Merien Dejvis za koju sam kasnije saznala da je autor više knjiga za koje se tvrdilo da su s. Vajt umjesto njene.

Bila sam sa gospođom Vajt sedam i po godina kao duša na kaminu, zbog svakojakih nedoslednosti, nepravdi i šikaniranja. Vidjela sam s. Vajt kako jede meso, piletinu, ribu, živinu, škampe, bogate kolače, pite, itd, itd. Ne mogu ulaziti u detalje, ali s. Daniels mi je rekla da je ona sama kuvala meso za s. Vajt u kampu. Starješina Horn mi je rekao da je njegova žena uradila istu stvar. S. Ruso mi je rekla da je i ona to uradila. Draga sestro, s. Vajt je napisala da kada ne živimo u skladu sa svjedočanstvima, mi ih opozivamo. Ona je poništila (učinila beživotnom) svoje tvrdnje.³³⁶

Dok je sin gospođe Vajt, Vilijam Klarens, negirao priču o ostrigama gospođice Bolton, on je priznao da je kupio krvavi biftek koji su pojeli sestra Vajt i oni s njom u vozu. Tvrdio je da su jeli jer su „namirnice bile male“ i „voće je bilo veoma skupo“. On je priznao da kada je u pitanju meso, porodica Vajt nije bila „trezvena“ i da su jeli „meso na dugim putovanjima i na ekspedicijama logorskih sastanaka.“³³⁷

1886 – Još mesa tokom putovanja

Godine 1886, dok je putovala morem, gospođa Vajt se požalila na kvalitet „mesa“ koje im je servirao brodski restoran, rekavši da je „suvo, tvrdo i bezukusno“.³³⁸ U istom pismu je napisala kako je odličan paradajz u restoranu. Stoga su na brodu bile dostupne vegetarijanske alternative.

³³⁶ Fannie Bolton to Mrs. E. C. Slawson, Dec. 30, 1914, as published in Fannie Bolton Story (Ellen G. White Estate, 2018), 108-109.

³³⁷ W. C. White to G. B. Starr, August 24, 1933, as published in Fannie Bolton Story (Ellen G. White Estate, 2018), 120.

³³⁸ E.G. White to “her children,” Letter 84a, Sept 16, 1866. Released by the White Estate in 2014.

1887 – Šta je kamp-sastanak bez piletine?

Prema dr Džonu Kelogu, gospođa Vajt je svoj povratak iz Evrope 1887. godine proslavila sa „velikom pečenom ribom“. Kada je tokom narednih nekoliko godina posjećivala Sanatorijum Batl Krik, „uvijek je tražila meso i obično prženu piletinu“, na veliko zaprepašćenje Keloga i kuvara koji su oboje bili vegetarijanci.³³⁹

Na raznim logorskim sastancima kojima je prisustvovala, njene opuštene prehrambene navike postale su opštepoznate, dobrim dijelom zahvaljujući njenoj vlastitoj djeci. Kelog se prisjetio da je jednom čuo Edsona Vajta kako stoji ispred šatora svoje majke i doziva vagon mesa koji je redovno posjećivao teren:

„Alo ti tamo! Imate li svježe ribe?“

„Ne“, bio je njegov odgovor.

„Imate li svježu piletinu?“

Ponovo je odgovor bio „ne“, a Edson je urlao vrlo jakim glasom: „Mama želi piletinu. Bolje da na brzinu nabaviš malo.“³⁴⁰

Godinama nakon majčine smrti Vili Vajt je pričao o majčnim poteškoćama u odricanju od mesa. Sve dok je drugim adventističkim roditeljima govorila da drže meso podalje od svoje djece kako se ne bi pokvarila, Vili je opisao poteškoće svoje majke u pronalaženju vegetarijanskih kuvara, te o korpama za ručak napunjenih ćuretinom, piletinom i konzerviranim jezikom.³⁴¹

1890 – Još ostriga!³⁴²

Prema Levitskom zakoniku 11:10, sve iz vode bez peraja ili

³³⁹ Ronald Numbers, *Prophetess of Health*, p. 171.

³⁴⁰ J.H. Kellogg letter to Ballenger, Jan. 9, 1936.

³⁴¹ Numbers, p. 172.

³⁴² Ostrige kao afrodizijak ([link](#)). Još za vrijeme Rimskog carstva ostrige su uživale raširenu reputaciju, koja se vremenom samo povećavala. Tokom „zlatnog vijeka“ u Holandiji (17. vijek) ostrige su bile simbol, sama inkarnacija afrodizijaka. Afro-dita, grčka boginja ljubavi, izronila je iz mora na školjki od ostriga i odmah rodila Erosa, otuda i porijeklo riječi „afrodizijak“. Veliki Kazanova je takođe svoje obroke započinjao sa 12 tuceta ostriga.

krljušti je „nečisto“. Osim toga, ostrige su dugo smatrane afrodisijakom. Sigurno je Džejms Vajt to prepoznao jer je 1870. godine napao one koji su jeli ostrige:

„Koje vrste jela imaju najvišu cijenu na tržištu? One koji podstiču ovu strast, i zato što stvaraju nečiste želje. Šta znače ti gulaši od ostriga, i zabave s rakovima, i čorbe od terape, i večere od skuta, divlje ptice, klinčići i mnoštvo drugih sličnih stvari? Jedu se, u mnogim slučajevima u visokom (?niskom) životu, izričito da bi se rodile neposvećene želje! Oh! sramota, gdje ti je rumenilo! Želiš li još dokaza? Pogledajte plodni jug. Ali pojedinosti su previše odvratne, kako u pogledu zvjerskog ugađanja bijelaca sa crncima, tako i u pogledu broja grabulja [nemoralnih ljudi] i bludnica među ovim posljednjima! Naš svijet je bukvalno PUN senzualnosti!“³⁴³

Džejms je osudio one koji su jeli ostrige zbog njihove navodne moći da stimulišu „senzualne želje“. Ipak, iznenađujuće, njegova vlastita žena gajila je ljubav prema ovim zabranjenim, nečistim stvorenjima. Godine 1907., adventistički ljekar dr Čarls Stjuart napisao je pismo gospođi Vajt pitajući zašto je jela ostrige:

„Tri stranke, svi adventisti, od kojih su dvije službeno povezane s denominacijom, nekoliko godina nakon što ste dobili svjetlo o zdravstvenoj reformi, navode da ste jeli meso i ostrige. Dvije od ovih osoba su mi u proteklih devedeset dana lično rekle da ste jeli ostrige u njihovoj kući, jednom prilikom još 1890. godine. Druga je izjavila da vas je vidjela kako jedete ostrige u restoranu.

Ako negirate da ste jeli ostrige i izjavite da su izjave ova dva čovjeka lažne, ja ću dati izjavu pod zakletvom i dati vam imena dvije osobe o kojima se govori kako bi se od njih moglo tražiti objašnjenje.“³⁴⁴

G-đa Vajt nikada nije odgovorila na pismo dr Stjuarta, niti je demantovala izjave dvojice muškaraca koji su je vidjeli kako jede ostrige.

³⁴³ James White, A Solemn Appeal, “Evils and Remedy”.

³⁴⁴ Dr. Charles Stewart letter to Ellen G. White, May 8, 1907.

1894 – 25 godina nakon njenog obećanja iz 1869.

Tek 1894. g-đa Vajt je konačno odustala od jedenja mesa na insistiranje jedne katoličke žene!

„Imam veliku porodicu, koja često broji šesnaestoro. U njoj su ljudi koji rade na plugu i koji su obarali drveće. Oni imaju naj snažnije aktivnosti, ali ni djelić životinjskog mesa na našem stolu. Meso nismo koristili još od kampa u Brajtonu (Australija, januar 1894.). Nije mi bila namjera da ga imam bilo kada na svom stolu, ali su hitno upućivane molbe da takav ne može jesti ovo ili ono, i da njegov stomak može bolje da brine o mesu nego o bilo čemu drugom. Tako sam bila namamljena da ga stavim na svoj sto. Upotreba sira je takođe počela da se širi, jer neki vole sir; ali ubrzo sam to kontrolisala. Ali kada mi je jedna katolkinja, klečeći pred mojim nogama, predstavila sebičnost oduzimanja života životinjama da bi se zadovoljio izopaćeni ukus, osjećala sam se posramljeno i uznemireno. Vidjela sam to u novom svjetlu i rekla sam, neću više patronizovati koljače. Neću imati meso leševa na svom stolu.“³⁴⁵

Očigledno, njena nebeska komunikacija sa „anđelima“ nije bila dovoljna da ubijedi gospođu Vajt da odustane od mesa. Trebalo je da je katolkinja preklinje da se odrekne mesa na osnovu toga da je pogrešno oduzimati živote životinjama! Čovjek se zapita koliko je ona imala povjerenja u vlastite vizije!

1894 – Prešla na ribu

Godine 1896. Elen Vajt je napisala pismo u kojem je navela da je 25 godina nakon što su joj njeni duhovni vodiči rekli da nije u redu jesti meso, konačno došla do istog zaključka. Pa šta je uradila? Prebacila se na jedenje ribe!

„Prije dvije godine [1894.] došla sam do zaključka da postoji opasnost u upotrebi mesa mrtvih životinja i od tada uopšte ne koristim meso. Nikada se ne stavlja na moj sto. Koristim ribu kada je mogu

³⁴⁵ E.G. White, Spalding and Magan, p. 38.

nabaviti. Možemo dobiti prekrasnu ribu iz slanog jezera u blizini. Ne koristim ni čaj ni kafu. Dok se borim protiv ovih stvari, ne mogu a da ne praktikujem ono za šta znam da je najbolje za zdravlje, a moja porodica je u savršenom skladu sa mnom. Vidiš, draga moja nećakinja, da ti govorim da su stvari takve kakve jesu.“³⁴⁶

Godine 1895. pisala je Viliju tražeći od njega: „Molim da nam donese sušeni bakalar i sušenu ribu bilo kakvog opisa“ za nju i njene radnike.³⁴⁷

G-đa Vajt i puter

Gospođa Vajt je rekla da je odustala od jedenja putera 1869. U pismu svom sinu napisanom 25. maja 1869. godine, gospođa Vajt ohrabruje Edsona da slijedi njen „strogi“ primjer u odustajanju od mesa i putera:

„U ishrani smo bili strogi da slijedimo svjetlost koju nam je Gospod dao. Ti si upoznat s tom svjetlošću i vjerujemo da ćeš imati strah od Gospoda neprestano pred sobom i da ćeš poštovati svjetlost koju je dao i biti ništa manje strog od nas. Savjetovali smo vam da ne jedete puter ili meso. Nismo ga imali na stolu... Svi znaju da puter ne stavljamo na sto. Ako te vide, sine naš, da jedeš stvari koje smo osudili, ti slabiš naš uticaj i snizuješ se u njihovoj procjeni.“³⁴⁸

Ona je dalje izjavila 1870:

„Nikakav puter ili meso bilo koje vrste ne dolaze na moj sto.“³⁴⁹

Godine 1872. dala je pozitivno svjedočanstvo protiv toga:

„Nosimo pozitivno svjedočanstvo protiv... putera...“³⁵⁰

1874. godine, čini se da su gospođa Vajt i Džejms konačno potpuno prestali da koriste puter. Ona je svom sinu Viliju napisala sledeće:

³⁴⁶ E.G. White, Manuscript Releases, vol. 14, p. 330; Letter 128, 1896.

³⁴⁷ E.G. White, Letter 149, 1895.

³⁴⁸ E.G. White, Letter 5, 1869, Manuscript Releases Vol. 14, p. 312.

³⁴⁹ E.G. White, Testimonies, Vol. 2, p. 487.

³⁵⁰ E.G. White, Testimonies, Vol. 3, p. 21.

„Tvoj otac i ja smo potpuno napustili mlijeko, vrhnje, puter, šećer i meso otkako smo došli u Kaliforniju.“³⁵¹

Ali da li ga je zaista potpuno odbacila? Godine 1895. ona spominje korištenje putera „za kuvanje“:

„Maslac za kuvanje nabavljamo od mljekara u kojima su krave u zdravom stanju i imaju dobru ispašu.“³⁵²

Do 1901. godine, izgleda da se Bog predomislio o puteru, jer je sestra Vajt poslala svjedočanstvo skidajući puter sa zabranjene liste:

„Kada dođe vrijeme da više nije bezbjedno koristiti mlijeko, kajmak, puter i jaja, Bog će to otkriti... Ne treba zagovarati nikakve krajnosti u zdravstvenoj reformi. Pitanje upotrebe mlijeka, putera i jaja riješiće samo svoj problem. Trenutno nemamo teret na ovoj liniji.“³⁵³

Možda je to vrijeme došlo 1903. – 34 godine nakon što je navodno dobila instrukcije da prestane jesti puter – jer je gospođa Vajt tvrdila da je konačno prestala jesti puter:

„Što se mene tiče, riješila sam pitanje putera. Ne koristim ga.“³⁵⁴

Uprkos toj tvrdnji, čini se da je ponovo jela puter sledeće godine 1904. E.S. Balindžer, bivši adventistički propovjednik, napisao je o gospođi Vajt koja je u suprotnosti sa njenim svjedočanstvom protiv putera iz 1872:

„G-đa Vajt nije slijedila svoja svjedočanstva. Jela je puter za mojim stolom 32 godine nakon što je dala ovu definitivnu instrukciju...“³⁵⁵

Predsjednik adventista sedmog dana A.G. Daniels, koji je poznao gospođu Vajt više od 40 godina, izjavio je 1919.:

„I sam sam pojeo kilograme putera za njenim stolom i desetine jaja. Ne bih to mogao objasniti u njenoj vlastitoj porodici ako vjerujem da je vjerovala da su to bile vlastite riječi Gospodnje upućene

³⁵¹ E.G. White, Manuscript Releases, vol. 14, p. 322.

³⁵² E.G. White, Counsels on Diet and Foods p. 488.

³⁵³ E.G. White, Counsels on Diets and Foods, p. 353.

³⁵⁴ E.G. White, Letter 45, 1903, Counsels on Diets and Foods, p. 350.

³⁵⁵ E.S. Ballenger, Gathering Call, June 1944, p. 28.

svijetu.“³⁵⁶

Gospođa Vajt i biber

G-đa Vajt je napisala mnoge izjave protiv upotrebe stimulansa kao što je biber. Mnogi adventisti su poslušali ono što su smatrali nadahnutim savjetima i skinuli su crni biber sa svojih stolova. Godine 1868. žalila se da se neki adventisti ne pridržavaju „istina“ koje su čuli o biberu:

„Ljudi se brinu i rade i zadovoljavaju ukus i jedu biber, začini i meso i onda su bolesni. O draga! Šta će ih podstaknuti da djeluju po istini koju su čuli?“³⁵⁷

Godine 1883. dala je instrukcije adventistima:

„Hrana treba biti pripremljena na što jednostavniji način, bez začina...“³⁵⁸

U propovijedi 1886. rekla je da se „biber i senf...“ ne smiju stavljati u ljudski stomak.³⁵⁹ Konačno, 1905. napisala je:

„Senf, biber, začini, kisjeli krastavci i druge stvari sličnog karaktera, nadražuju želudac i čine krv grozničavom i nečistom.“³⁶⁰

Dakle, učenje gospođe Vajt o biberu može se sažeti na sledeći način:

- Biber je supstanca koja doprinosi bolesti
- Hrana treba biti pripremljena bez bibera
- Biber se ne smije stavljati u ljudski stomak
- Biber iritira želudac, čineći krv grozničavom i nečistom

Da li je g-đa Vajt praktikovala ono što je propovijedala o biberu? Godine 1863, nakon njene vizije zdravstvene reforme, Vajtovi su

³⁵⁶ A.G. Daniels, Minutes of the 1919 Bible and History Teachers Conference, August 1, 1919.

³⁵⁷ Ellen White, Letter 3, 1868.

³⁵⁸ Ellen White, Review and Herald, Nov. 6, 1883.

³⁵⁹ Ellen White, Signs of the Times, Feb. 17, 1888.

³⁶⁰ Ellen White, Ministry of Healing (Mountain View, CA: Pacific Press Publishing Association, 1905), 325.

očigledno odbacili upotrebu bibera. Godine 1873. gospođa Vajt je napisala da nije imala „trunku bibera u kući već deset godina“.³⁶¹ Međutim, u istom pismu je priznala da je zamolila svog slugu da ode u kupovinu i donese joj „mali prstohvat bibera“ za njen pasulj. Naravno, tvrdila je da je ovo kršenje njenih pravila prihvatljivo iz zdravstvenih razloga, kako bi „možda spriječila da mi izazove grčeve“. Godine 1877, uprkos tome što je ranije rekla da papar čini ljude bolesnima i da im krv postaje nečista, ona je „pripremila šolju slabog čaja od crvenog papra“ za svog bolesnog muža.³⁶² Kao što je prethodno navedeno, 1880-ih, Fani Bolton je primijetila gospođu Vajt u restoranu kako ima biber na ostrigama. Konačno, 1905. godine, iste godine kada je objavila izjavu da papar čini krv grozničavom i nečistom, imala je „jake bolove“ i „naručila je kajenski biber“.³⁶³ Osim toga, decenijama je često koristila i prepisivala drugima tonik za zdravlje koji je sadržavao cubeb, papar sličan crnom biberu. Ovaj dokaz pokazuje da je g-đa Vajt rutinski unosila papar u svoj stomak, dok je drugima govorila da papar nikada ne smije da uđe u ljudski stomak.

Da li je g-đa Vajt povjerovala sopstvenim svjedočanstvima?

Nakon pregleda ovih dokaza, sada je bolno očigledno da gospođa Vajt nije postupila u skladu sa samim zdravstvenim principima za koje je tvrdila da ih je primila od Boga i insistirala da ih drugi slijede. Njena zdravstvena praksa očito nije bila u skladu s njenim zdravstvenim učenjima. Ili je odlučila ne poslušati Božje upute, ili možda nije slijedila svoja svjedočanstva jer ona uopšte nisu došla od Boga, već iz pisanja drugih zdravstvenih reformatora.

Nema sumnje da je gospođa Vajt tvrdila da njen uvid u meso dolazi direktno iz njenih vizija:

„Bilo je to u kući brata A. Hiliarda, u Otsegu, Mičigen, 6. juna

³⁶¹ Ellen White, Letter 1, 1873.

³⁶² Ellen White, Letter 9, 1877.

³⁶³ Ellen White, Letter 353, 1905.

1863. godine, kada je preda mnom u viziji otvorena velika tema zdravstvene reforme.³⁶⁴

Sledeće izjave ne ostavljaju nikakvu sumnju u njen stav o jedenoj nju mesa:

„Ne propovijedam jedno, a praktikujem drugo. Svojim slušaocima ne predstavljam pravila života koja treba da se pridržavaju dok ja pravim izuzetak u svom slučaju...“³⁶⁵

³⁶⁴ E.G. White, Review & Herald, Oct. 8, 1867; Counsels on Diets and Foods, p. 481.

³⁶⁵ E.G. White, Selected Messages, Book 2, p. 305.

Koliko se gospođa Vajt držala nadahnutih savjeta koje je predstavljala drugima kao imperativne sa Neba govori i storija o fotografisanju. Ona je nedvosmisleno osudila fotografiju kao bacanje novca i kršenje druge zapovijesti:

„Tokom noći bila sam jako uznemirena. Na meni je pao veliki teret. Molila sam Boga da radim u korist njegovog naroda. Pažnja mi je skrenuta na novac koji su uložili u fotografije. Vođena sam od kuće do kuće, kroz domove naših ljudi, i dok sam išla od sobe do sobe, moj Instruktor je rekao: ‘Gle idola koji su se nakupili!’“ (Ellen White, Advent Review and Sabbath Herald, Sep. 10, 1901.)

„Ovo pravljenje i razmjena fotografija je vrsta idolopoklonstva. Sotona čini sve što može da pomrači nebo iz našeg vidokruga. Nemojmo mu pomoći praveći slike-idole. Moramo dostići viši standard nego što sugerišu ova ljudska lica. Gospod kaže: ‘Nemoj imati drugih bogova osim mene’.“ (Ellen White, Messages to Young People, p. 316.)

Fotografija je bila veoma skupa umjetnost 1800-ih. Vajtovi su imali Džejmsovu sliku, na šta ukazuje pismo gospođe Vajt njenom sinu Viliju nakon Džejmsove smrti: „Ako imaš slike svog oca, molim te, donesi ih. Želim da ih pokažem. Moj džepni album sam ostavila u Hildsburgu.“ (Ellen White, Letter 15, 1882, p. 1. To W. C. White, May 23, 1882.)

Odakle ove Džejmsove fotografije? Jedna mogućnost sugerise se iz ovog pisma napisanog Džejmsu 1876: „Latrop je zadovoljan sa tvojim slikama koliko se može biti sa čovjekom, posebno s tobom. Kaže da će ti prodati negativ za petsto dolara... On [Latrop] ima tvoju sliku u izlogu za pokazivanje.“ (Ellen White, Letter 1a, 1876, p.1. To James White, March 24, 1876.) 500 dolara za jedan negativ! To je jednako 1000 dnevnica za prosječnog radnog čovjeka tih dana!

„U viziji koja mi je data u Ročesteru, 25. decembra 1865., pokazano mi je da su adventisti koji su se pridržavali subote predali slikanju predugo; i da je mnogo sredstava potrošeno na umnožavanje kopija što je gore nego izgubljeno. Ova sredstva je trebalo uložiti u Božje djelo. Pokazano mi je da smo pogriješili trošeći sredstva na slikanje.“ (Ellen White, Review, Mar. 26, 1867.)

„Iznad svega, ne bismo trebali svojim perom zastupati stavove koje ne stavljamo na praktičnu provjeru u vlastitim porodicama, na vlastitim stolovima. Ovo je prikrivanje, vrsta licemjerja.“³⁶⁶

Gospođa Vajt je čak otišla toliko daleko da je osudila one koji su jeli meso kao nepodobne za Božju službu:

„Nijedan čovjek ne bi trebao biti izdvojen kao učitelj naroda dok je njegovo vlastito učenje ili primjer u suprotnosti sa svjedočanstvom koje je Bog dao svojim slugama u pogledu ishrane... Njegovo zanemarivanje zdravstvene reforme ne dopušta mu da bude Gospodnji glasnik...“³⁶⁷

„Možemo li ikako imati povjerenja u propovjednike koji se, za stolovima za kojima se služi meso, pridružuju drugima u jelu?“³⁶⁸

„Postoje propovjednici koji su u svojim navikama da jedu u potpunosti zanemarili svjetlo koje je Bog dao svom narodu o zdravstvenoj reformi. Njihovo samougađanje oslabilo je njihovu pobožnost i oboljelo njihovu duhovnost. Dali su članovima crkve primjer neumjerenosti u jelu i piću...“³⁶⁹

„Neka nijedan od naših propovjednika ne daje zao primjer u jedenju mesa. Neka oni i njihove porodice žive u skladu sa svjetlom zdravstvene reforme. Neka naši službenici ne animalizuju vlastitu prirodu i prirodu svoje djece.“³⁷⁰

Isus je imao nešto za reći o licemjerima koji su postavljali teške

Iako je 1867. javno priznala da je pogriješila što su oni sami trošili novac na slikanje, izvjesno je imala značajnu kolekciju slika kada je umrla jer je morala da ih spomene u oporuci: „DEVETO: Svoj kućni namještaj, posuđe, tepihe, slike, fotografije i odjeću, dajem i zavještajem u jednakim djelovima svojim sinovima, Džejmsu Edsonu Vajtu i Vilijamu K. Vajtu.“

I dok sama očito nije pobacala „idole“, njene nadahnute objave donijele su plodove fanatizma u crkvi u Kristijani [okrug Nju Kasl, Delaver, SAD] 1886. godine. (Ellen White, Historical Sketches, pp. 211-212.)

³⁶⁶ E.G. White, Counsels on Diet and Foods, p. 468.

³⁶⁷ E.G. White, Testimonies, vol. 6, p. 378.

³⁶⁸ E.G. White, Manuscript 24, 1902.

³⁶⁹ E.G. White, Letter 152, 1901.

³⁷⁰ E.G. White, Manuscript 133, 1902. Spalding and Magan, p. 211.

zahtjeve drugima, a sami nisu ispunjavali te zahtjeve:

„...jer oni govore, ali ne čine. Oni vezuju bremena, teška i nepodnošljiva, i stavljaju ih ljudima na pleća, a sami ni prst neće da podignu da ih pomjere.“ (Matej 23:3-4).

Zavisnost o sirćetu

U 1800-im godinama, domaće sirće je bilo popularno. Za razliku od sirćeta koji se danas kupuje na policama trgovina, domaće sirće često je sadržavalo male, ali potencijalno zarazne količine alkohola. Godine 1911. g-đa Vajt je napisala o intenzivnoj borbi koju je vodila da se oslobodi navike uzimanja alkohola:

„Udovoljavala sam želji za sirćetom. Ali odlučila sam uz Božiju pomoć pobijediti ovaj apetit. Borila sam se sa iskušenjem, odlučna da savladam ovu naviku. Nedjeljama sam bila veoma bolesna; ali sam stalno ponavljala, Gospod zna sve o tome. Ako umrem, umirem; ali neću popustiti ovoj želji. Borba se nastavila, a ja sam bila teško pogođena mnogo sedmica. Svi su mislili da je nemoguće da živim. Možete biti sigurni da smo veoma ozbiljno tražili Gospoda. Najvatrenije molitve su upućivane za moj oporavak. Nastavila sam da se odupirem želji za sirćetom i konačno sam pobijedila. Sada nemam sklonost da probam bilo šta od toga. Ovo iskustvo mi je bilo od velike vrijednosti na mnogo načina. Zadobila sam potpunu pobjedu.“³⁷¹

Još citata Elen Vajt o jedenju mesa

„Ako je ikada postojalo vrijeme kada bi ishrana trebala biti najjednostavnija, to je sada. Meso ne treba stavljati pred našu djecu. Njegov uticaj je da uzbuđuje i jača niže strasti, a ima tendenciju da umrtvi moralne moći. Žitarice i voće pripremljeni bez masnoće i u što prirodnijem stanju, trebalo bi da budu hrana za trpeze svih koji tvrde da se pripremaju za prelazak na nebo.“³⁷²

³⁷¹ Ellen White, Letter 70, 1911, reproduced in Counsels on Diet and Foods, 485.

³⁷² E.G. White, Testimonies, Vol. 2, p. 352.

„Trebalo bi da podučavate svoju djecu. Trebali biste ih uputiti kako da se klone poroka i pokvarenosti ovog doba. Umjesto toga, mnogi proučavaju kako da nabave nešto dobro za jelo. Stavljate na svoje stolove puter, jaja i meso, a onda ih vaša djeca jedu. Nahranjeni su baš onim stvarima koje će uzbuditi njihove životinjske strasti, a onda dolazite na sastanak i molite Boga da blagoslovi i spasi vašu djecu. Koliko visoko idu vaše molitve?“³⁷³

„Oni koji su primili uputstva o zlima upotrebe mesne hrane... neće nastaviti da udovoljavaju svom apetitu za hranom za koju znaju da je nezdrava. Bog traži da se pročiste apetiti i da se praktikuje samoodricanje u pogledu onih stvari koje nisu dobre. Ovo je posao koji će se morati obaviti prije nego što Njegov narod može stati pred Njim kao savršen narod.“³⁷⁴

„Nijedan čovjek ne može postati uspješan radnik u duhovnim stvarima dok ne poštuje strogu umjerenost u svojim dijetetskim navikama. Bog ne može dopustiti da Njegov Sveti Duh počiva na onima koji, iako znaju kako treba da jedu za zdravlje, ustraju na putu koji će oslabiti um i tijelo.“³⁷⁵

PITANJE: Ako Bog ne može da dopusti da Njegov Sveti Duh počiva na onima koji ne poštuju strogu umjerenost u svojim dijetetskim navikama, da li je Elen Vajt zaista bila „Duh proroštva“ 25 godina dok je jela meso, ostrige, puter, biber? Može se pripisati ljudskoj slabosti što su Vajtovi jeli meso, ali to što nisu imali problem da koriste i nečisto meso posle „reformne“ zaista je sablazan. Ako „nije znala“ da je ostriga nečista (vidi: Levitska 11:12), kako to da je nije nikad upozorio njen duhovni pratilac?

³⁷³ E.G. White, Testimonies, Vol. 2, p. 362, 1870.

³⁷⁴ E.G. White, Testimonies, Vol. 9, p. 153.

³⁷⁵ E.G. White, Manuscript 8, 1882, published in *Counsels on Diet and Foods* (1938), 55.

6. Zdravstveni reformator ispred svog vremena?

Mnogi adventisti sedmog dana iznenađeni su kada saznaju da je gospođa Vajt donijela malo, ako je uopšte bilo, novih zdravstvenih reformi u svijetu. Drugi popularni hrišćanski zdravstveni reformatori u Sjedinjenim Državama promovisali su većinu, ako ne i sva njena učenja o zdravlju, prije nego što ih je počela podučavati.

Uticaj osnivača metodista Džona Veslija

Zdravstvena reforma je bila važan dio metodističke religije u ranijim godinama. Osnivač crkve, Džon Vesli, povezo je fizičko blagostanje s duhovnim zdravljem. Gospođa Vajt, koja je odrasla u metodističkoj crkvi, vjerovatno je bila upoznata sa Veslijevim spisima i praksama. Vesli je vjerovao da su zdravlje i iscjeljenje sastavni dio evanđeoske poruke. Godine 1746, kao mladi evanđelista Vesli je studirao medicinu i počeo posjećivati bolesne. Propisivao je razne prirodne lijekove za njihove zdravstvene probleme. Do 1753. testirao je ljekovite moći elektriciteta, koji je opisao kao „najefikasniji lijek za nervne poremećaje svake vrste, koji je ikada otkriven.“³⁷⁶

Napisao je niz knjiga o zdravstvenoj reformi. Evo nekih zdravstvenih reformi koje je provodio i zagovarao 1700-ih:³⁷⁷

- Umjerenost u hrani i piću
- Upozorio na neumjerenost, indolentnost, prejedanje, pretjerane strasti
- Skeptičan prema lijekovima kao što su opijum i kinin
- Zagovarao dva sata hodanja dnevno
- Preporučio da bolesnici vježbaju na svježem zraku

³⁷⁶ E. Brooks Holifield, *Health and Medicine in the Methodist Tradition*, 1986.

³⁷⁷ John Wesley, *Primitive Physic, or An Easy and Natural Method of Curing Most Diseases* (London: J. Paramore at the Foundry, 1785). John Wesley, *The Complete Works of John Wesley, Volume 10* (Albany, Oregon: Books for the Ages, 1997), 225.

- Obična hrana je najbolja, izbjegavati jako začinjenu i bogatu hranu
- Voda je najbolje piće i ima „prirodnu snagu za liječenje“
- Obeshrabriovao upotrebu šećera
- Uzdržavao se od čaja godinama, smatrajući da su čaj, kafa i drugi stimulansi „izuzetno štetni“
- Naglašavao da čistoća promoviše zdravlje
- Savjetovao izbjegavanje burmuta i duvana

Uz svoje brojne knjige i traktate o zdravlju, Vesli je osnovao sistem metodističkih bolnica koji je danas jedan od najvećih privatnih zdravstvenih sistema u svijetu.

Uticaj starješine Džozefa Bejtsa

Zdravstvena reforma bila je važna tema među nekim adventističkim pionirima, posebno kapetanom Džozefom Bejtsom. Nema sumnje da je Bejts imao snažan uticaj na Vajtove i razvoj rane crkve ASD. Bejts je bio reformator zdravlja koji je prestao da koristi duvan 1821. godine, a kasnije je krenuo u krstaški rat protiv „davana, burmutija i lula“. On je dalje osudio upotrebu ili trgovinu „alkoholnim pićima, od rakije do jabukovače, i piva“.³⁷⁸ Prema *White Estate*: „Kasnije je prestao koristiti čaj i kafu i 1843. postao vegetarijanac.“³⁷⁹ Dr. Ronald Nambors objašnjava da je Bejts takođe prestao da koristi „puter, sir, masnu hranu i bogata peciva“.³⁸⁰ Dakle, do 1843. Bejts je već postavio temelje za adventističku „zdravstvenu poruku“, čak i prije nego što je upoznao Elen i Džejsa Vajta. Bejtsova zdravstvena formula:

- Izbjegavajte duvan
- Nemojte piti alkohol
- Nemojte piti čaj ili kafu

³⁷⁸ Joseph Bates, *The Sealing Message*, pp. 67-68.

³⁷⁹ “Pathways of the Pioneers, Joseph Bates”.

³⁸⁰ Ronald Numbers, Ph.D., *Prophetess of Health*, 1992, p. 38.

- Nemojte jesti meso
- Izbjegavajte puter, sir, bogata peciva

Zdravstvene reforme Silvestera Grejema

Silvester Grejem je bio propovjednik i istaknuti reformator zdravstva. Godine 1849. Grejem je promovisao sledeće reforme u svojoj knjizi:³⁸¹

- Izbjegavajte svu stimulirajuću i neprirodnu hranu, živeći „u potpunosti na proizvodima biljnog carstva i čistoj vodi“
- Maslac treba koristiti „veoma štedljivo“
- Svježe mlijeko i jaja nisu poželjni, ali nisu bili zabranjeni
- Sir je bio dozvoljen samo ako je blag i mlad
- Začini, kao što su biber, senf i cimet, zabranjeni su jer su „svi veoma nadražujući i iscrpljujući“
- Čaj i kafa, kao i alkohol i duvan, truju sistem
- Peciva, sa izuzetkom voćnih pita, bila su „među najopasnijim artiklima ljudske bolesti“
- Bolje je spavati prije ponoći
- Spavati treba u dobro provjetреноj prostoriji
- Kupanje sunderom svakog jutra je bilo poželjno
- Odjeća ne smije biti restriktivna
- „Svi lijekovi kao takvi su sami po sebi zlo“

Nadalje, Grejem se protivio i bračnom ekscesu i usamljениčkom poroku (masturbaciji). Grejem je vjerovao da stimulirajuća hrana izaziva seksualne strasti. Stoga je zaključio da je jedan od najboljih načina za kontrolu seksualnih nagona usvajanje vegetarijanske prehrane i napuštanje začina, alkohola, čaja i kafe.³⁸²

Dva obroka dnevno od Dia Luisa

1850-ih, Dio Luis je postao nacionalno priznati predavač o

³⁸¹ Sylvester Graham, Lectures on the Science of Human Life, (1849), pp. 224-286

³⁸² Sylvester Graham, Lecture to Young Men on Chastity, pp. 83, 144-148

zdravstvenoj reformi u Sjedinjenim Državama. Podučavao je mnoge iste stvari kao i Grejem, ali je dodao i reformu jedenja samo dva obroka dnevno. Vajtovi su bili dobro upoznati sa dr Luisom. U biografiji gospođe Vajt, unuk Artur bilježi da je početkom 1860-ih:

„*Review and Herald*, koji su uređivali Džejms Vajt i Urija Smit, povremeno je prenosio članke o odmoru, svježem zraku, aktivnosti i tako dalje, odabrane iz drugih časopisa ili iz pisanja dr Dia Luisa. Vrlo često bili su uključeni članci koji savjetuju i obeshrabruju upotrebu duvana, čaja i kafe.“³⁸³

Ne samo da su Vajtovi bili upoznati sa zdravstvenim spisima dr Luisa, već su 1871. zapravo posjetili njegov dom u Bostonu i vodili privatnu diskusiju s njim.³⁸⁴

Dr Vilijam A. Alkot

Zdravstveni reformator i pisac Vilijam Alkot predložio je mnoge reforme koje je Elen Vajt kasnije usvojila:³⁸⁵

1. Suprotstavljao se čaju i kafi, piše „čaj je otrovan“ (gospođa Vajt: „čaj je otrovan“, 2T 64)
2. Protiv uskog vezivanja (stezanja) na ženskim haljinama
3. Hrišćani ne bi trebalo da idu u pozorište
4. Upozoravao na bračni eksces
5. Protiv jela između obroka
6. Negodovao na začine
7. Veličao prednosti „pravilne ventilacije“
8. Upozoravao na izbjegavanje kozmetike koja je „otrovna“

³⁸³ Arthur White, *Ellen White*, vol. 2, p. 73.

³⁸⁴ Ellen White, letter 15, 1871 to Edson and Emma White, November 15, 1871, *Manuscript Releases*, vol. 5, p. 397, para. 1.

³⁸⁵ William A. Alcott *Tea and Coffee*, (Boston: George W. Light, 1839), p. 52; Alcott, *The Young Man's Guide* (Boston: Lilly Wait & Co., 1833), pp. 156-163; Alcott, *The Physiology of Marriage*, (Boston: John P. Jewett & Co., 1856), pp. 115-120; Alcott *Lectures on Life and Health*, (Boston: Phillips, Sampson, & Co., 1853), entire book; Alcott *Vegetable Diet*, (Boston: Marsh, Capen, & Lyon: 1838), entire book.

9. Ohrabruje se često kupanje
10. Upozoravao na korišćenje putera, mlijeka, sira i mesa
11. Bolje je spavati prije ponoći
12. Zagovarao vegetarijansku ishranu

Mileritski reformator Larkin Kols

Larkin B. Kols je bio manje poznat od Grejema ili Luisa. Međutim, on je od posebnog interesa za adventiste jer je bio mileritski propovjednik-ljekar. Prije svoje smrti 1856. godine, napisao je dvije knjige o zdravlju. U svojim knjigama zagovarao je svjež zrak, vježbanje, vegetarijansku ishranu, nekorišćenje stimulansa, reformu odijevanja, seksualnu čistoću i medicinu bez lijekova. Gospođa Vajt je nabavila kopiju Kolsove knjige o zdravlju, a veliki broj njenih zdravstvenih spisa izgleda zapanjujuće slično Kolsovim spisima. Ona se rijetko ne slaže s Kolsom o bilo kojoj zdravstvenoj temi, a gotovo svaka zdravstvena reforma koju je Kols predložio u svojoj knjizi kasnije se pojavila u njenim knjigama.

Kols ne samo da je upozorio na jedenje mesa jer to povećava životinjsku sklonost, već je raspravljao i o povezanosti između jedenja mesa i bolesti. Bio je vrijedan pažnje po upozorenju (koje su drugi zdravstveni reformatori već izrazili) da postoji veza između upotrebe duvana i karcinoma.³⁸⁶

Florens Najtingejl (1820-1910)

Florens Najtingejl³⁸⁷ bila je engleska reformatorica zdravstva koja je napisala preko dvije stotine knjiga, članaka i izvještaja. Poput sestre Vajt, imala je snažna duhovna uvjerenja i primila je poziv od Boga sa 17 godina. Kao i gospođa Vajt, vjerovala je da je bolest uzrokovana kršenjem Božjih prirodnih zakona zdravlja. Najtingejl je

³⁸⁶ Larkin B. Coles, *The Beauties and Deformities of Tobacco-Using*, 1853, p. 142.

³⁸⁷ Ruth Duncan Abbott, "A Comparison of the Health Beliefs of Florence Nightingale and Ellen G. White and the Incorporation of them into their Respective Schools of Nursing," doctoral dissertation, Jan. 2001, Andrews University.

zagovarala mnoge reforme koje je kasnije zagovarala Elen Vajt:

- Dobra ventilacija je bila veoma važna, posebno noću. Vjerovala je da zrak unutar kuće ili zgrade mora biti jednako čist kao i vanjski. Vjerovala je da kanalizacija, propadanje i nečistoća ispunjavaju prostoriju „izlivima“.
- Sunčeva svjetlost je neophodna za zdravlje i oporavak.
- Često kupanje je važno kako bi se pore kože očuvale od znoja i svih ometajućih izlučevina.
- Preporučila je često provjetranje dušeka.
- Zagovarala je ne samo ličnu čistoću već i čistoću u domu.

Elen Vajt i zdravstvena reforma

Elen Vajt je zakašnjeli dolaznik u zdravstvenu reformu. Svoju prvu viziju o zdravstvenoj reformi dobila je tek 1863. godine. Dok je gospođa Vajt još uvijek jela svinjetinu ranih 1850-ih, pokret zdravstvene reforme bio je u punom jeku u Americi.³⁸⁸ Predavači o zdravlju i temperamentu putovali su širom zemlje, govoreći u crkvama i salama, promovišući vegetarijansku ishranu i upozoravajući na alkohol, duvan i korzete. Punu deceniju prije nego što je gospođa Vajt dobila svoju viziju zdravstvene reforme, sva glavna načela njenog učenja o zdravlju predavali su nacionalno poznati neadventistički hrišćanski, krstaši za zdravlje.

³⁸⁸ Prije nego što je zdravstvena poruka data Elen Vajt 1863. godine, ona i Džejms Vajt oboje su obeshrabrili vjernike koji su pokušali da sprovede zabranu jedenja svinjetine. „Mi nikako ne vjerujemo da Biblija uči da je njena [svinjetine] prava upotreba, u dispencaciji jevanđelja, grešna,“ napisao je Džejms Vajt 1850. Godine 1858. jedan brat u Novoj Engleskoj, najvjerojatnije S.N. Haskel, opet je pokušavao da obeshrabri upotrebu svinjetine, i njeno izbacivanje učini testom odanosti Božjoj Riječi. G-đa Vajt mu je napisala: „Ako je dužnost crkve da se suzdrži od svinjskog mesa, Bog će to otkriti za više od dvojice ili trojice.“ [Zdravstvena poruka, „desna ruka“ poruke trećeg anđela nije data sve do 1863. godine.] (Manuscript Release 852, p. 1.)

7. Šokantne tvrdnje Elen Vajt

AMALGAMACIJA LJUDI I ŽIVOTINJA

Mnogi adventisti se slažu da su sledeće izjave najsrमतnije koje je ikada napisala Elen Vajt:

„Ali ako je postojao jedan grijeh iznad drugog koji je tražio uništenje rase potopom, to je bio niski zločin amalgamacije čovjeka i zvijeri koji je narušio Božju sliku i posvuda izazvao zbrku.“³⁸⁹

„Sve vrste životinja koje je Bog stvorio bile su sačuvane u kovčegu. Zbrkane vrste koje Bog nije stvorio, a koje su bile rezultat amalgamacije, uništene su potopom. Od potopa je došlo do amalgamacije čovjeka i zvijeri, kao što se može vidjeti u gotovo beskrajnim varijetetima vrsta životinja i u određenim rasama ljudi.“³⁹⁰

Sažetak glavnih stavova gospođe Vajt o amalgamaciji:

- Najgori grijeh koji se može zamisliti – Ovo nije bilo kakav grijeh. To je bio primarni grijeh, „jedan grijeh iznad drugih“, koji je zahtijevao „uništenje“ cijele ljudske rase.
- Najodvratniji od moralnih grijeha – Bio je to podli, „niski zločin“.
- Uništio sliku Božju – Prilikom stvaranja, Bog je stvorio čovjeka na svoju sliku (Post. 1:26). Amalgamacija je u čovjeku „uništila sliku Božju“.
- Pojavila se i prije i poslije Potopa.
- Dokazi amalgamacije se mogu vidjeti i danas – njeni efekti se mogu vidjeti „kod određenih rasa ljudi“.

Analiza

U Sjedinjenim Državama, početkom 19. vijeka, naučnici Džosaja

³⁸⁹ Ellen White, *Spiritual Gifts*, Vol. 3, p. 64.

³⁹⁰ *Ibid.*, p. 75.

Not i Čarls Kadvel su tvrdili da su rase odvojene vrste. Naučnik Samuel Norton smatrao je da je rasa crnaca inferiorna. Među mnogim južnjacima, pa čak i nekim sjevernjacima, postojalo je mišljenje da su crnci podljudi, ili čak zvijeri. Nažalost, ovo osjećanje se našlo u nekim hrišćanskim crkvama, gdje su propovjednici počeli da nazivaju mješovite brakove crnaca i bijelaca grijehom „amalgamacije“. Oslobođanjem robova 1863. godine, neki su se plašili povećanja broja mješovitih brakova između crnaca i bijelaca, što su smatrali moralnim zgražanjem. Neki hrišćanski vođe upozorili su da će spajanje crnaca i bijelaca dovesti do moralne propasti Sjedinjenih Država.

Mejson Stoks piše: „Još od 1860. spajanje, miješanje, mješoviti brakovi, integracija – to su bili savremeni grijesi koji će sigurno zapečatiti propast nacije.“³⁹¹ Hrišćani su ukazivali na uništenje zemlje tokom potopa i za to krivili grijeh amalgamacije. Na primjer, 1860. Samuel Kartrajt je pisao o „amalgamaciji“ Adamove rase sa „inferiornim rasama“ što je dovelo do kvarenja onih koji su živjeli prije potopa.³⁹² Neki su crnce smatrali zvijerima. Ovu ideju je popularizirao Bakner Pejn koji je objavio pamflet u kojem je pitao: „Crnac: ... Ima li on dušu? Ili je zvijer?“³⁹³ Cijela njegova teza je bila da su crnci zvijeri bez duše koje nisu potekli od Adama. Kao i mnogi iz tog doba, bio je zabrinut zbog spajanja do kojeg bi došlo ako bi se crncima dozvolilo da se vjenčaju s bijelcima. On piše: „Čovjek ne može počinuti toliku uvredu protiv svoje rase, svoje zemlje, svog Boga, na bilo koji drugi način, sem da svoju ćerku uda za crnca – zvijer – ili

³⁹¹ Mason Stokes, “Someone’s in the Garden with Eve: Race, Religion, and the American Fall”, *American Quarterly* Vol. 50, No. 4, Dec. 1998 (Johns Hopkins University Press).

³⁹² Samuel A. Cartwright, "Unity of the Human Race Disproved by the Hebrew Bible," Vol. 29, Issue 2, Aug. 1860, pp. 129-136.

³⁹³ Buckner Payne, “The Negro: What is His Ethnological Status? Is He the Progeny of Ham? Is He a Descendant of Adam and Eve? Has He a Soul? Or Is He a Beast in God’s Nomenclature? What Is His Status as Fixed by God in Creation? What Is His Relation to the White Race?”, (1867). Pisao je pod pseudonimom “Ar-iel.”

da uzme njihove ženke za svoju ženu.³⁹⁴ Jezikom koji podsjeća na Elen Vajt, Pejn je govorio o „zločinu amalgamacije“ koji je „doveo potop na zemlju“ i upozorio da, ako zemlja nastavi da dozvoljava brakove među rasama, može očekivati istu sudbinu kao i pretpotopni svijet: „Ljude koji podržavaju ovu jednakost i spajanje bijele i crne rase, Bog će istrijebiti.“³⁹⁵ Propovjednik Čarls Karol, u svojoj knjizi *The Negro a Beast*, slaže se s Baknerom, više puta nazivajući crnce zvijerima. U svojoj kasnijoj knjizi, *The Temptor of Eve*, Karol piše da je amalgamacija „najzloglasniji i najrazorniji zločin poznat Božjem zakonu.“³⁹⁶

Da rezimiramo ovo gledište:

- Amalgamacija – podrazumijeva mješoviti brak čovjeka sa „zvijeri“
- Zvijer = crnac – Crnce su smatrali zvijerima, podljudima i bez duše
- Najgori zločin – Amalgamacija je bilo najgori zločin i Bog će ga kazniti onako kako je uništio pretpotopne ljude.

Godine 1864, pred kraj građanskog rata, Elen Vajt je poslala svoju izjavu o amalgamaciji crkvi koja se skoro u potpunosti sastojala od bijelaca. Nakon što je objavljena njena izjava o amalgamaciji, pojedini dušebrižnici su željeli da potvrde o čemu govori. Dva pastora izvještavaju da je Džejms Vajt rekao starješini Ingrejemu „da je sestra Vajt vidjela da Bog nikada nije stvorio Darkija“ [ovo je zasigurno sleng koji se odnosi na crnca].³⁹⁷ Ovo bi bilo u skladu s primjedbama Elen Vajt o rasi. Kasnije u životu, više puta je ponavljala da „ne bi trebalo da bude miješanih brakova između bijele i obojene rase.“³⁹⁸

³⁹⁴ Ibid., p. 48.

³⁹⁵ Ibid., p. 31, 48.

³⁹⁶ Charles Carroll, *The Tempter of Eve; or, The Criminality of Man's Social, Political, and Religious Equality with the Negro, and the Amalgamation to Which These Crimes Inevitably Lead* (St. Louis, MO: Adamic, 1902), 406.

³⁹⁷ Snook and Brinkerhoff, *The Visions of E.G. White Not of God*, chapter 2.

³⁹⁸ Ellen White, *Manuscript 7, 1896. Selected Messages Book 2*, p. 343, par. 2.

Treba napomenuti da se u knjizi *Negro-Mania* iz 1851. godine, knjizi koju je g-đa Vajt imala u svojoj biblioteci, riječ „amalgamacija“ koristi mnogo puta za mješovite brakove između različitih rasa ljudi; na primjer, za mješovite brakove između portugalskih kolonista Konga „sa crnačkim stanovnicima“.³⁹⁹

Nema sumnje da je Elen Vajt ponavljala osjećanja među nekim bijelim hrišćanima u eri građanskog rata, da je mješoviti brak između crnaca i bijelaca bio amalgamacija čovjeka (bijelih) i zvijeri (crnaca), i da bi to obrušilo Božji gnjev na naciju na isti način na koji je pao na pretpotopnu zemlju.

Ovo razumijevanje je vjerovatno nastalo iz sledećih razloga:

1. Drugi hrišćanski pisci njenog vremena rutinski su koristili riječ „amalgamacija“ da opisuju miješane brakove bijelaca i crnaca.
2. Ti isti hrišćani su crnce rutinski nazivali „zvijerima“.
3. Isti ti hrišćani su rekli da je međurasni brak gnusni grijeh koji je doveo do uništenja zemlje u potopu.
4. Ako su crnci zvijeri, onda bi seks s njima bio zvjerstvo, što je bio „niski zločin“ (Levitski zakonik 18:23).
5. Rasističke opaske gospođe Vajt daju vjerodostojnost ovom stavu.
6. To je „unizilo sliku Božju“ jer su bijeli ljudi bili na sliku Božju, a njihovo miješanje sa zvijerima (crncima) uništilo je sliku Boga u čovjeku.
7. To je rezultiralo „zbrkom posvuda“ zbog ljudi koji su bili mješovite rase.

Zbog ovih razloga, nema sumnje da je Elen Vajt govorila da je amalgamacija izjednačena sa mješovitim brakovima između crnih i

³⁹⁹ John Campbell, *Negro-Mania: An Examination of the Falsely Assumed Equality of the Various Races of Men* (Philadelphia: Campbell & Power, 1851), p. 365. That this book was in Mrs. White's library is affirmed by Ronald Numbers, "Science and Medicine," *Ellen Harmon White: American Prophet* (NY: Oxford University Press, 2014), p. 216.

bijelih ljudi.

Beskrajne varijante vrsta životinja?

G-đa Vajt takođe insinuira da se neka vrsta spajanja dešavala sa životinjama. Nema zapisa o tome u Bibliji. U Bibliji je Bog stvorio sve različite vrste. Budući da je Elen Vajt bila plodan prepisivač misli, ideja i riječi drugih, mora se ispitati literatura koju je pročitala da bi se utvrdio pravi izvor. Mnoge izjave gospođe Vajt o eri prije potopa izgledaju zapanjujuće slične izjavama u *Jašerovoj knjizi*, izmišljenom prikazu rane istorije Zemlje objavljenoj 1840. U toj knjizi nalazimo ljude prije potopa kako eksperimentišu sa amalgamacijom...

„...sinovi čovječji u ono vrijeme uzeli su od stoke zemaljske, zvi-
jeri poljskih i ptica nebeskih, i proučavali mješavinu životinja jedne
vrste s drugom.“⁴⁰⁰

Ova izmišljena knjiga ukazuje na to da su pretpotopni ljudi ukrš-
tali životinje da bi stvorili nove životinje. Možda je to razlog za
„beskonačne varijetete vrsta životinja“ o kojima je pisala gospođa
Vajt.

„Niski zločin“

G-đa Vajt opisuje amalgamaciju kao niski zločin. Websterov
rječnik iz 1828. opisuje „base“ kao „Označava; podlu; bezvrijednu;
to jest, nisku vrijednost ili procjenu; korišćene stvari.“⁴⁰¹ Websterov
rječnik iz 1913. opisuje to kao: „Moralno nisko“.⁴⁰² Sinonimi

⁴⁰⁰ Jasher 4:18.

⁴⁰¹ Webster's 1828 Dictionary.

⁴⁰² Websterov rječnik iz 1913. daje dobru definiciju o tome kako se „base“ odnosi na nemoral: nisko, zlo, podlo. Ove riječi, kao izraz moralnih kvaliteta, ovdje su poredane po svojoj snazi, pri čemu se najjače stavljaju na prvo mjesto. *Base* označava visok stepen moralnog bezobrazluka; nisko i podlo označavaju, u različitim stepenima, nedostatak onoga što je vrijedno ili vrijedno poštovanja. Ono što je nisko pobuđuje naše gađenje; ono što je podlo izaziva naše gađenje ili ogorčenje; ono što je zlo budi prezir.

uključuju: „NIZAK, ZAO znači da zaslužuje prezir zbog odsustva viših vrijednosti.“⁴⁰³ Seksualni odnosi između ljudi i „zvijeri“ sigurno bi odgovarali kategoriji „niskog zločina“. U Bibliji je to osuđeno kao grozota dostojna smrtne kazne. Pažljivo primijetite da su zločini preljube i zvjerstva u neposrednoj blizini u Levitskom zakonu:

Lev. 18:20 – „Ne lezi sa ženom svog bližnjeg da time ne postaneš nečist.“

Lev. 18:23 – „Ne lezi sa životinjom da time ne postaneš nečist. Žena ne smije da stane pred životinju da ima odnose s njom. To bi bilo protivprirodno.“

Gospođa Vajt koristi termin „niski zločin“ samo dva puta u čitavim svojim spisima. Prvo, seksualni napad od strane Potifarove žene na Josifa, koji se odnosi na kršenje Lev. 18:20.⁴⁰⁴ Drugo, izjava o amalgamaciji, koja se odnosi na kršenje Lev. 18:23. Štaviše, gospođa Vajt kaže da je amalgamacija „svuda izazvala zbrku“, povezujući to sa Lev. 18:23 gdje stoji da je bestijalnost „protivprirodna“. Odabir riječi „niski zločin“ od strane gospođe Vajt i njena aluzija na rezultirajuću „konfuziju“ ukazuju na to da je opisivala bestijalnost.

Koja rasa je proizvod amalgamacije?

Izjava Elen Vajt izazvala je kontroverzu i oštre kritike kada je objavljena 1864. Neki su je prepoznali kao rasističku, dok su se drugi podsmijevali ideji da su određene rase spoj čovjeka i zvijeri. To je natjeralo crkvene vođe da izvrše kontrolu štete kako bi povratili sliku svog proroka. G-đa Vajt je rekla da se rezultati amalgamacije mogu vidjeti „kod određenih rasa ljudi“. Ljudi su se pitali: „Koja je rasa proizvod spajanja čovjeka i zvijeri?“

Ako je mješoviti brak između crnih i bijelih ljudi zaista stvorio nove ljudske rase, ko su oni bili? Ovo je bilo trnovito pitanje za crkvu

⁴⁰³ “Amalgam.” Merriam-Webster.com Dictionary, Merriam-Webster.

⁴⁰⁴ See article written by Ellen White, Signs of the Times, Jan. 8, 1880.

koja je nakon građanskog rata postajala sve tolerantnija. Tako je adventistički urednik Urija Smit dobio zadatak da izradi objašnjenje koje bi ugušilo nemir.⁴⁰⁵ Godine 1866, dvije godine nakon što su se izjave o amalgamaciji prvi put pojavile u štampi, Smit je objavio odbranu Elen Vajt, u kojoj se borio da shvati neke od čudnijih izjava Elen Vajt. U nizu članaka koji se pojavljuju u *Adventist Review* nalazi se prvo službeno adventističko objašnjenje izjave o amalgamaciji. Smit je tvrdio da je granica između čovjeka i životinje bila zamagljena i da postoje nepobitni dokazi o sjedinjenju čovjeka i zvijeri koji se mogu primijetiti u „slučajevima poput divljih Bušmana u Africi, nekih plemena Hotentota i možda Indijanaca Kopača u našoj vlastitoj zemlji, itd.“⁴⁰⁶

Kako bi uvjerala stado da su Smitova objašnjenja naišla na odobravanje uprave Adventističke crkve, Generalna konferencija je pregledala njegov rukopis prije nego što ga je objavila u R&H i dala „srdačno odobrenje“ za njegova objašnjenja.⁴⁰⁷ Dvije godine kasnije, Smit je ponovo štampao članke u knjizi. Džejms Vajt je „pažljivo“ pregledao Smitovu knjigu prije njenog objavljivanja, a zatim je u kitnjastim izrazima preporučio čitaocima službenog crkvenog časopisa

⁴⁰⁵ Godine 1868. Urija Smit je još uvijek ispovijedao vjerovanje u Elen Vajt kao proroka. Do 1883. nije imao isti stepen uvjerenja: „Čini mi se da su svjedočanstva, praktično, došla do tog oblika, da nema nikakve koristi pokušavati braniti pogrešne tvrdnje koje se sada iznose za njih.“ (Smith to Canright, 22. marta 1883.).

⁴⁰⁶ Uriah Smith, *Advent Review and Sabbath Herald*, July 31, 1866. Slična izjava se nalazi u knjizi koju je Smit kasnije objavio, *The Visions of Mrs. E. G. White, A Manifestation of Spiritual gifts According to the Scripture*, p. 103, (Steam Press, Battle Creek Michigan, 1868).

⁴⁰⁷ „Objections to the Visions,” *Advent Review and Sabbath Herald*, 12 June 1866, p. 16. Smitov rukopis je pregledan prije objavljivanja od strane i Mičigenske i Generalne konferencije koje su objavile sledeću izjavu u izdanju *Advent Review and Sabbath Herald* od 12. juna 1866.: „Odlučili smo da mi, članovi Generalne i Mičigenske Državne konferencije, nakon što smo čuli pročitani dio rukopisa, koji je pripremio brat U. Smit, kao odgovor na određene prigovore nedavno iznesene protiv vizija sestre Vajt, ovim putem izražavamo naše iskreno odobravanje istih. Time se i zahvaljujemo bratu Smitu za njegovu sposobnu odbranu vizija od napada njihovih protivnika.“

Review and Herald:

„Udruženje je upravo objavilo pamflet pod naslovom, ‘Vizije gospođe E.G. Vajt, manifestacija duhovnih darova prema Svetom pismu.’ Napisao ga je urednik Revije. Dok sam pažljivo čitao rukopis, osjećao sam zahvalnost Bogu što je naš narod mogao imati ovu sposobnu odbranu onih stavova koje toliko vole i cijene, a koje drugi preziru i protive im se.“⁴⁰⁸

Kao što je navedeno, muž proročice je pažljivo pročitao Smitovu knjigu. Nezamislivo je da su izjave o Bušmanima iz Afrike prošle pored Džejmsa Vajta bez prethodne najave. Njegovo odobravanje knjige ukazuje na njegovo implicitno odobravanje novog objašnjenja. U stvari, pošto je to navodno potvrdilo tvrdnje gospođe Vajt, Džejms i Elen su sa sobom ponijeli 2.000 primjeraka Smitove knjige da bi je prodavali na logorskim sastancima te godine!⁴⁰⁹ Promovisanjem i prodajom Smitove knjige, Vajtovi su stavili svoj službeni pečat odobravanja na njegovo objašnjenje izjave o amalgamaciji.

A ko su samo te rase koje su toliko nesretne da ih vođe adventista sedmog dana etiketiraju kao amalgamaciju (spojeve) čovjeka i zvižeri? Kao što ćete vidjeti, oni su neka od najautentičnijih ljudskih bića na planeti!

Bušmani su crni Afrikanci koji žive u južnoj Africi. „Genetski dokazi sugerišu da su oni jedan od najstarijih, ako ne i najstariji, narod na svijetu – ‘genetski Adam’... od kojeg svi ljudi u konačnici mogu pratiti svoje genetsko nasleđe.“⁴¹⁰

Khoikhoi su crni Afrikanci iz jugozapadne Afrike, blisko povezani s Bušmanima. Bijelim kolonistima tradicionalno su bili poznati kao Hotentoti, ime koje se trenutno uopšteno smatra uvredljivim.⁴¹¹

Izraz „**Indijanci Kopači**“ odnosi se na indijanska plemena Pajute koja žive u jugozapadnim Sjedinjenim Američkim Državama.

⁴⁰⁸ Review, June 12, 1866.

⁴⁰⁹ James White, Review, Aug. 15, 1868.

⁴¹⁰ “Bushmen”, Wikipedia, extracted June 19, 2009.

⁴¹¹ “Khoikhoi”, Wikipedia, extracted June 19, 2009.

Zvali su ih „kopači“ vjerovatno zbog njihove prakse kopanja korijena, iako se taj izraz danas smatra pogrdnim.⁴¹²

Kako je nadahnuti prorok mogao tako strašno pogriješiti?

Adventistički naučnici natjerani su na mentalnu gimnastiku da objasne nečuvene izjave Vajtove.

U vrijeme kada je gospođa Vajt napisala svoju izjavu, neki su povjerovali u to...

„...to miješanje između ljudi i životinja stvorilo je ničiju zemlju između čovjeka i zvijeri, naseljenu gorilama, šimpanzama, divljim Bušmanima Afrike, Patagoncima i Hotentotima.“⁴¹³

Stoga se objašnjenje Urije Smita činilo vjerodostojnim. Umjesto da spajanje bude mješoviti brak bijelaca i crnaca, kako je to vjerovatno namjeravala Elen Vajt, Smit je izveo izjavu Vajtove o amalgamaciji kao seksualnu zajednicu između ljudi i životinja, koja je proizvela određene etničke grupe ljudi. Ali dok je objašnjenje „Bušmana Afrike“ bilo dovoljno dobro za Vajtove, Smita i Generalnu konferenciju 1866., na kraju je palo u nemilost kasnijim generacijama adventističkih lidera. Postajalo je sve teže objasniti ove izjave sve obrazovanijoj i rasno raznolikijoj denominaciji.

Uprkos ovoj kontroverzi, Crkva ASD je nastavila više od 80 godina držati stav da je g-đa Vajt govorila o seksu između ljudi i životinja. Međutim, 1947. godine, adventistički biolog po imenu dr Frenk Marš uvjerio je panel ASD da protumači izjavu gospođe Vajt tako da znači ukrštanje među vrstama, a ne ukrštanje između čovjeka i zvijeri. Dr Marš je uvjerljivo tvrdio da je zajednica čovjeka i zvijeri nemoguća. Uprkos činjenici da su Džejms Vajt, Urija Smit, V.K. Vajt (njen sin) i D.D. Robinson (njena sekretarica) tvrdili da se izjava gospođe Vajt odnosila na ukrštanje ljudi sa životinjama, sve veći naučni dokazi onemogućili su adventistima da nastave braniti svoju

⁴¹² “Paiute”, Wikipedia, extracted June 19, 2009.

⁴¹³ Gordon Shigley, “Amalgamation of Man and Beast: What Did Ellen White Mean?”, Spectrum, vol. 12, no. 4, p. 13.

izjavu na osnovu tog značenja. To je značilo da moraju ili da progutaju gorku pilulu i priznati da je gospođa Vajt govorila o mješovitim brakovima između crnaca i bijelaca, ili da smisle novo objašnjenje. Tako su adventistički naučnici počeli smišljati nova objašnjenja.

Adventistički naučnik, Frensis D. Nikol, u svojoj knjizi *Elen G. Vajt i njeni kritičari*, ispravno je zaključio da se riječ „amalgamacija“ uobičajeno koristila u 19. vijeku za označavanje miješanih brakova između crne i bijele rase. Međutim, ovo je predstavljalo izvorni rasni problem. Stoga, on takođe napominje da je Elen Vajt koristila riječ „amalgamacija“ da se odnosi na mješovite brakove između pripadnika različitih vjera. Nikol je takođe improvizovao novi zaokret, tvrdeći da se izjava gospođe Vajt odnosila na spajanje između „čovjeka i čovjeka“, naime, na ukrštanje između različitih rasa ili različitih religija. Da li ovo pruža uvjerljivo rješenje trnovitog problema amalgamacije?

Međurasni brakovi?

Nikolov argument imao je jednu prednost, a to je što je uklonio pogrdnu riječ „zvijeri“ iz jednačine. Reinterpretirao je njenu izjavu kao spajanje muškarca sa muškarcem, iako to nije ono što ona kaže. Bez obzira na to, to je vratilo prvobitnu optužbu da je pravila rasnu klevetu. Rješenje postavlja velika pitanja:

- Kako bi mješoviti brakovi između rasa mogli narušiti sliku Božju u čovjeku? Kako bi jedan čovjek (stvoren na sliku Božju) oženjen drugim čovjekom (načinjen na sliku Božju) mogao narušiti Božju sliku? Rješenje „međubraka“ nikako ne može funkcionisati osim ako jedna od rasa nije na neki način podljudska. Kako bi drugačije mogla biti narušena Božja slika?
- Ako je mješoviti brak između rasa „grijev“ i „niski zločin“, zašto onda nikada nije opisan kao takav u Bibliji?
- Mnogi biblijski učenjaci vjeruju da je Mojsijeva žena Sefora bila druge rase. Prema tome, prema Nikolovoj teoriji,

Mojsijeva djeca su bila spojena vrsta. Ako je tako, zašto je Bog ponudio da od Mojsijeve djece napravi veliku naciju? Uostalom, nije li spajanje glavni razlog zašto je Bog uništio zemlju potopom? Pa zašto Bog nije uništio Mojsija i njegovu porodicu jer su počinili nizak zločin?

- U kojim rasama se danas mogu vidjeti rezultati amalgamacije?

Očigledno je da teorija o „međusobnom braku“ neće proći u modernom adventizmu. S obzirom da su međurasni brakovi sve češći među adventistima u 20. i 21. vijeku, Nikolovo „objašnjenje“ je odbačeno na smetlištu istorije.

Međusobni brak između bogobožnog i bezbožnog?

Nikolova druga teorija je bila da amalgamacija znači miješanje između vjernika i nevjernika. Jedna tačka koja ide u prilog ovom gledištu je da je gospođa Vajt jednom koristila „amalgamaciju“ u odnosu na Božji narod koji se ujedinjuje sa svijetom.⁴¹⁴ Međutim, ovo tumačenje se ne uklapa u kontekst izjave gospođe Vajt u *Spiritual Gifts*. Gordon Šingli objašnjava:

„Bilo je teško pročitati izjave u njihovom kontekstu, a da se ne vidi niz grijeha, od kojih je poslednji grijeh – ‘jedan grijeh iznad drugih’ – očito bio vrhunac. Nije vjerovatno da je Elen Vajt govorila o mješovitim brakovima budući da je već opisala taj grijeh u prethodnom paragrafu... Nemoguće je spajanje zvijeri sa zvijeri ili čovjeka s čovjekom učiniti jednim grijehom većim od idolopoklonstva, preljube, poligamije, krađe ili ubistva.“⁴¹⁵

Očigledno, sklapanje braka s drugom vjerom nije bio najistaknutiji, gnusni i podli grijeh koji je zahtijevao uništenje pretpotopnog svijeta. Ovo tumačenje postavlja mnogo više pitanja nego što daje odgovora:

⁴¹⁴ Ellen White, Review and Herald, August 23, 1892.

⁴¹⁵ Vidi: Shigley, pp. 11-18.

- Da li je mješoviti brak između pobožnih i bezbožnih „griješ“ ili „niski zločin?“ Zanimljivo je da gospođa Vajt opisuje mješoviti brak između Kajinovih i Setovih sinova samo četiri stranice ranije na 60. stranici *Duhovnih darova*. Ona kaže da mješoviti brakovi „nisu ugodni Bogu“, ali to ne naziva niskim zločinom. Niti ona pominje amalgamaciju. Samson se oženio Filistejkom zbog prigovora svojih roditelja, a Biblija jednostavno kaže, „njegov otac i njegova majka nisu znali da je to od Gospoda...“ (Sudije 14:4). Ako je brak sa bezbožnom ženom bio „niski zločin“ dostojan uništenja ljudske rase, zašto bi Biblija rekla da je Samsonov brak sa Filištejkom „od Gospoda“?
- Kako bi se rezultati mješovitih brakova između ljudi različitih vjera sada mogli „vidjeti“ kod „određenih rasa ljudi?“ Koje rase pokazuju vidljive dokaze mješovitih brakova između vjernika i nevjernika?
- Ako se rezultati ne mogu vidjeti fizički, mogu li se vidjeti duhovno? Pavle je rekao da su djeca jednog supružnika koji je vjernik i jednog supružnika koji nije vjernik „sveta“ (1. Kor. 7:14). Kako mješoviti brakovi mogu dovesti do narušavanja duhovne slike Božje ako, kako Pavle kaže, djecu posvećuje supružnik koji vjeruje? Zašto Pavle nije rekao roditeljima različitih vjeroispovijesti da prestanu sa seksom jer je to „niski zločin“ i da bi narušilo sliku Božju u čovjeku?
- Šta je sa životinjama koje su se spojile? Da li su i one bile različite vjere? Kako bi zajednica između različitih vrsta životinja mogla biti niski zločin? Životinje nemaju takvu moralnu sposobnost da počine nizak zločin!

Očigledno, ovo objašnjenje ima još više rupa.

Da li je amalgamacija najveći razlog za potop?

Ako je Elen Vajt u pravu, da je „jedan grijeh iznad drugih koji je zahtijevao uništenje rase“ bila amalgamacija, zašto taj grijeh nikada

nije spomenut u Postanju? Mojsije spominje grijehe pokvarenosti i nasilja u Postanju 6:11-13, ali nikada amalgamaciju. Neko bi pomislio da ako je amalgamacija „jedan grijeh iznad drugih“ koji je izazvao potop, Mojsije bi to barem spomenuo! Kako je tako teški grijeh mogao proći pored Mojsija bez spomena?

Zašto su ove „nadahnute“ izjave uklonjene?

Ako su izjave o amalgamaciji bile istinite, zašto su ih onda braća uklonila kada su ponovo objavili isti materijal u kasnijoj knjizi g-đe Vajt *Patrijarsi i proroci*? Ovo brisanje otvara mnoga pitanja:

- Ako je ovaj grijeh bio ono što je pokrenulo Boga da pošalje potop, zar ne bi ljudi trebali biti upozoreni na to kako ga ne bi ponovili?
- Ako su „Bušmani Afrike“ rezultat zajednice između čovjeka i životinja, zar svijet nema pravo znati za to?
- *The White Estate* je tvrdio da je Elen Vajt bila „godinama ispred nauke“. Pa, zašto onda ne obavijestiti svijet o ovom nevjerovatnom otkriću Elen Vajt?
- Ne bi li naučna zajednica trebala biti svjesna ovoga kako bi genetičari mogli da počnu proučavati pravo porijeklo Bušmana?
- Zar ne bi bio divan dokaz božanskog nadahnuća Elen Vajt kada bi naučnici ispitali DNK Bušmana i dokazali da su oni zaista poluzvijeri? Time bi usput dokazali i teoriju evolucije.

Konačno, i najvažnije, zašto bi proročke izjave trebale biti izbrisane iz kasnijih izdanja proročkih spisa? Mnogi postavljaju isto pitanje više od 100 godina. Uklanjanje izjava o amalgamaciji stvorilo je takvu kontroverzu da je *White Estate* odlučio da im je važno da daju objašnjenje za propuste. Njen sin V.K. Vajt piše:

„Što se tiče dva pasusa koja se nalaze u *Duhovnim darovima* i u *Duhu proroštva* u vezi sa amalgamacijom i razlogom zašto su izostavljeni iz kasnijih knjiga, i pitanjem ko je preuzeo odgovornost da ih izostavi, ja mogu govoriti sa savršenom jasnoćom i sigurnošću.

Njih je izostavila Elen G. Vajt. Niko povezan sa njenim radom nije imao nikakva ovlašćenja nad takvim pitanjem, i nikada nisam čuo da joj je neko nudio savjet u vezi sa ovim pitanjem.

U svim pitanjima ove vrste, možete postaviti kao sigurnost da je sestra Vajt bila odgovorna za izostavljanje ili dodavanje stvari ove vrste u kasnijim izdanjima naših knjiga.

Sestra Vajt ne samo da je imala dobro rasuđivanje zasnovano na jasnom i sveobuhvatnom razumijevanju uslova i prirodnih posledica objavljivanja onoga što je napisala, već je mnogo puta imala direktne instrukcije od anđela Gospodnjeg o tome šta treba izostaviti, a šta treba da bude dodano u novim izdanjima.⁴¹⁶

To objašnjava to. Sada znamo razlog.

- Da li ih je g-đa Vajt uklonila zato što su bili tako očigledno nenadahnuti?
- Da li je uklonila izjave jer su izazvale kontroverzu?
- Da li ih je uklonila zato što su bile rasističke?
- Da li ih je uklonila zato što su bile nenaučne?
- Je li ih ona uklonila zato što su se braća suočila s teškoćom pokušavajući ih objasniti novoobraćenicima?
- Da li ih je uklonila jer su je činili glupom i neobrazovanom?

Ne, ne, ne! Sin proročice nas uvjerava da ih je uklonila jer ju je jedan od duhovnih vodiča koji joj je pomagao u pisanju njenih knjiga uputio da to učini. To nas dovodi do našeg konačnog pitanja:

Zašto joj anđeo nije rekao da izostavi te redove prije nego što su objavljeni kao nadahnuti?

VISOKI LJUDI SA JUPITERA I ENOH NA SATURNU

Godine 1846. g-đa Vajt je imala „viziju“ Sunčevog sistema. Gospođa Trusdejl, posvećena i iskrena adventistkinja, bila je prisutna tokom vizije. Ona opisuje kako je gospođa Vajt vidjela „visoke,

⁴¹⁶ W.C. White, Selected Messages, Vol. 3, p. 452.

veličanstvene ljude“ koji žive na Jupiteru ili Saturnu:

„Sestra Vajt je bila veoma slabog zdravlja, i dok smo se molile u njeno ime, Duh Božiji je počivao na nama. Ubrzo smo primijetili da je neosjetljiva za zemaljske stvari. Ovo je bio njen prvi pogled na planetarni svijet. Nakon što je naglas prebrojala Jupiterove, a ubrzo potom Saturnove mjesece, dala je predivan opis prstenova potonjeg. Zatim je rekla: ‘Stanovnici su visoki, veličanstveni ljudi, toliko različiti od stanovnika Zemlje. Grijeh ovdje nikada nije ušao.’“⁴¹⁷

Godine 1942. adventistički historičar A.V. Spalding razradio je „viziju“:

„U viziji, dakle, gospođa Vajt je odvedena da vidi ove planete, i dok je pričala o njima, opisujući ih, kapetan Bejts, sa licem obavijenim osmijesima, bi rekao: ‘Sada ona posmatra Jupiter’ i, ‘Ona opisuje Saturn’ i tako dalje. Ispričala je mnogo više nego što su astronomi znali o njima, jer nisu sigurni da su planete naseljene, ali ona je vidjela da jesu. Na Saturnu je vidjela dobrog starog Enoha, koji je preveden prije pet hiljada godina, a da nije umro. Rekla je da to nije njegov dom, da je on tamo samo u posjeti, da živi na nebu, gdje Bog prebiva, i tamo čeka dok se Zemlja ne obnovi kao što je bila u Edenu. Svi ljudi ovih svjetova bili su mnogo ljepši i jači od ljudi na Zemlji, jer grijeh tamo nikada nije ušao.’“⁴¹⁸

Vizija o Enohovoj posjeti Saturnu pojavila se u novinama *Present Truth* 1849. godine:

„Onda sam odvedena u svijet koji je imao sedam mjeseca. Tamo sam vidjela dobrog starog Enoha, koji je bio preveden. U desnoj ruci je nosio veličanstvenu palmu, a na svakom listu je pisalo ‘Pobjeda’. Oko glave mu je bio blistav bijeli vijenac, a lišće na vijencu, a u sredini svakog lista pisalo je ‘Čistota’, a oko vijenca je bilo kamenje raznih boja, koje je blistalo jače od zvijezda i bacalo odsjaj na

⁴¹⁷ Taken from Mrs. Truesdail’s letter, Jan 27, 1891. The letter was published in J.N. Loughborough’s “The Great Second Advent Movement”, pp. 260-261.

⁴¹⁸ A.W. Spalding, *Pioneer Stories of the Second Advent Message*, chapter 17, “The Opening Heavens and the Unchanged Law”, (1942).

slovima i uveličavalo ih. Na stražnjem dijelu njegove glave bio je luk koji je ograničavao vijenac, a na luku je pisalo 'Svetost'. Iznad vijenca je bila divna kruna koja je sijala jače od sunca. Pitala sam ga da li je ovo mjesto na koje je odveden sa zemlje. On je rekao: 'Nije, grad je moj dom i došao sam da posjetim ovo mjesto.' Kretao se savršeno po tom mjestu kao kod kuće.⁴¹⁹

Jesu li visoki ljudi živjeli na Jupiteru? Je li Enoh bio na Saturnu? Da li je Elen Vajt bila daleko ispred nauke u svom znanju o stanovnicima drugih planeta? „Vizija“ solarnog sistema gospođe Vajt je možda izgledala ubjedljivo sve do poslednjih decenija. Danas su, međutim, naučna saznanja o ovim planetama značajno porasla. Na primjer, sada je poznato da su i Jupiter i Saturn izuzetno negostoljubivi za život kakav poznajemo:

1. Ove planete nemaju čvrstu površinu kao Zemlja. Površine se u potpunosti sastoje od mora tečnog vodonika, stotinama kilometara duboko.
2. Atmosferski pritisak je milione puta veći od zemaljskog. Pritisak je dovoljan da razbije najjače metale.
3. Srednje površinske temperature su ekstremno hladne: Jupiter: -110°C ; Saturn: -140°C ([NASA podaci](#)).
4. Brojne svemirske sonde su pregledale ove planete koristeći naprednu tehnologiju i nisu otkrile nikakve znake života. Nema biljaka. Nema životinja. Nema visokih ljudi. Ništa osim vodonika, helijuma i drugih gasova.

Jupiter ima ČETIRI mjeseca

Godine 1847., Džejsms i Elen Vajt objavili su traktat u kojem najavljuju da je Elen vidjela viziju planeta u Sunčevom sistemu:

„Na našoj konferenciji u Topšemu, u državi Mejn, prošlog novembra, Elen je imala viziju svojeručnih Božjih djela. Vođena je na planete Jupiter, Saturn i mislim još jednu. Nakon što je izašla iz

⁴¹⁹ The Present Truth, August 1, 1849; Ellen G. White, Early Writings, p. 39.

vizije, mogla je dati jasan opis njihovih Mjeseca, itd. Poznato je da nije znala ništa o astronomiji, i da nije mogla odgovoriti ni na jedno pitanje u vezi sa planetama, prije nego što je imala ovu viziju.⁴²⁰

Obratite pažnju u gornjem citatu da Džejms kaže da je Elen dala „jasan opis“ njihovih mjeseca. Opis je bio toliko jasan da je uključivao tačan broj Jupiterovih mjeseca. Adventistički historičar Dž.N. Lafboro je očigledno intervjuisao Bejtsa na tu temu, a evo kako je opisao viziju:

„Jedne večeri, na gore pomenutoj konferenciji, u kući gospodina Kertisa i u prisustvu starješine Bejtsa, koji je još bio neodlučan u pogledu ovih manifestacija, gospođa Vajt je, dok je bila u viziji, počela da priča o zvijezdama, dajući blistavi opis ružičastih pojaseva koje je vidjela na površini neke planete i dodala: ‘Vidim četiri mjeseca.’ ‘Oh,’ rekao je starješina Bejts, ‘ona gleda Jupiter!’ Zatim je napravila pokrete kao da putuje kroz svemir, počela je da opisuje pojaseve i prstenje u njihovoj stalno promjenljivoj ljepoti i rekla: ‘Vidim sedam mjeseca.’⁷ Starješina Bejts je uzviknuo: ‘Ona opisuje Saturn.’ Zatim je rekla: ‘Vidim šest mjeseca’ i odmah je započela opis ‘otvaranja nebesa’ sa svojom slavom, nazvavši to otvaranjem u prosvjetljeniju regiju.⁴²¹

Da sumiramo činjenice iz vizije sestre Vajt:

Jupiter – 4 mjeseca

Saturn – 7 mjeseca

Uran – 6 mjeseca

Slučajno, ovi brojevi su potpuno isti kao i broj mjeseca koje su

⁴²⁰ James White, *A Word to the Little Flock*, p. 22.

⁴²¹ J.N. Loughborough, *Great Second Advent Movement*, p. 258. Prema Frensisu Nikolu u *Elen G. Vajt i njeni kritičari*, Lafboro je „nesumnjivo zasnovao ovaj izvještaj na razgovorima vođenim s Džozefom Bejtsom godinama prije.“ (str. 93, 94) Zanimljivo je primijetiti da je zabilježeno kako Elen Vajt kaže da je Uran imao šest mjeseca kada su samo dva otkrivena do 1846. Još dva su otkrivena 1851, a peti 1948. *Voyager* je otkrio još deset mjeseca 1986. Nikada nije bilo vremena kada se znalo da Uran ima samo šest mjeseca.

astronomi već otkrili oko Jupitera i Saturna od 1846. godine. Obratite pažnju da je izdavač dodao fusnotu 7 u gornji citat. Evo šta kaže fusnota:

„U *Rise and Progress*, piše da je vidjela osam mjeseca za Saturn. Ova promjena je napravljena nakon što su dokazi otišli iz mojih ruku. Od tada je otkriveno još mjeseca za Jupiter i Saturn.“⁴²²

Ova fusnota pokazuje kako su vizije gospođe Vajt kasnije promijenili drugi. Očevici su izvijestili da je gospođa Vajt vidjela „sedam“ mjeseca oko Saturna. Međutim, osmi mjesec je otkriven do trenutka kada je knjiga Lafboroa *Uspon i napredak* bila spremna za objavljivanje. Urednici knjige izmijenili su viziju da kaže „osam“ mjeseca kako bi odgovarala poznatim naučnim činjenicama. Za njegovu zaslugu, Lafboro iskreno priznaje da je stvarni broj koje je gospođa Vajt vidjela bio „sedam“. Ovo takođe dokazuje da su tokom najmanje 50 godina adventisti vjerovali da je druga planeta u viziji gospođe Vajt Saturn.

„Jasan opis“ mjeseca?

G-đa Vajt je jednom napisala:

„Nauka uvijek otkriva nova čuda; ali ona iz svog istraživanja ne donosi ništa što bi, ispravno shvaćeno, bilo u sukobu s božanskim otkrivenjem.“⁴²³

Otkriće gospođe Vajt svakako se „sukobi“ sa modernom naukom. Ako je istina da nauka nikada nije u sukobu s božanskim otkrivenjem, onda je jedini zaključak koji se može donijeti je da vizija Sunčevog sistema Elen Vajt nije bila božansko otkrivenje! Gospođa Vajt se dovoljno približila Jupiteru i/ili Saturnu da vidi „visoke, veličanstvene ljude“ koji tamo žive, ali šta je propustila da vidi?

- Nije uspjela vidjeti najmanje 76 Jupiterovih mjeseca
- Nije uspjela vidjeti najmanje 76 Saturnovih mjeseca

⁴²² Ibid.

⁴²³ Ellen G. White, *Education*, p. 128.

- Nije uspjela vidjeti najmanje 21 Uranov mjesec
- Nije uspjela da vidi prstenove oko Jupitera
- Nije uspjela da vidi prstenove oko Urana

Zašto je vidjela samo ono što su astronomi već vidjeli?

Kada je gospođa Vajt imala svoju „viziju“ 1846. godine, bilo je opšte poznato da Jupiter ima četiri mjeseca. Peti je otkriven tek 1892. Godine 1846., smatralo se da Saturn ima sedam mjeseca. Osmi mjesec je otkriven ubrzo nakon toga, 1848. Nakon otkrića, izvještaj o „viziji“ je tiho modifikovan tako da kaže „osam“ umjesto „sedam“. Vizija gospođe Vajt nije otkrila ništa što se ne bi moglo dobiti iz neke knjige o astronomiji ili čak iz novinskog članka! Jedina razlika između onoga što je gospođa Vajt vidjela i onoga što su astronomi vidjeli kroz svoje teleskope bili su ti „visoki, veličanstveni ljudi!“

Šta je sa onim visokim, veličanstvenim ljudima?

Dok su adventistički historičari, poput A.V. Spaldinga, trubili o činjenici da je gospođa Vajt u svojim vizijama vidjela visoke ljude na Jupiteru i/ili Saturnu, nakon sredine 20. vijeka, kada je nauka počela da pokazuje nevjerovatnost toga, komentari Elen Vajt o visokim, veličanstvenim ljudima koji žive na ovim planetama prestali su se pojavljivati u adventističkim knjigama.

Pitanje je, ako gospođa Vajt to nije vidjela u viziji, odakle joj onda ideja da na planetama žive „visoki ljudi“? Možda je ideju dobila od francuskog pisca Voltera, koji je u svojoj popularnoj priči *Micromegas* iz 1752. pisao o „građanima“ Saturna koji su bili visoki „hiljadu hvati“.⁴²⁴

Vizije solarnog sistema nisu neobične

Godine 1758, vizionar Emanuel Svedenborg opširno je pisao o svojoj komunikaciji sa duhovima sa drugih planeta Sunčevog sistema.

⁴²⁴ Voltaire, *Micromegas*, translation by Blake Linton Wilfong.

Pišući o ljudima koji žive na Jupiteru, on ih opisuje kao ljude sa licima koja su „poštena i lijepa“. Ne govori ništa o njihovoj visini, ali otkriva da su njihova lica „bila veća“ od ljudi na Zemlji. Takođe je pisao o ljudima koji žive na Saturnu. On je opisao stanovnike ovih planeta kao obožavaoce Boga koji su duhovno uzvišeniji od ljudi na Zemlji.⁴²⁵ Danas sledbenici Svedenborga imaju velikih poteškoća da pomire ove izjave sa poznatim naučnim činjenicama.

1840-ih godina, sa nedavnim napretkom u astronomiji, postojalo je veliko interesovanje za Sunčev sistem. Bilo je mnogo spekulacija o tome kakva bića naseljavaju druge planete u Sunčevom sistemu. Tokom te ere, ljudi koji su bili podvrgnuti mesmerizmu (oblik hipnotizma koji je često uključivao halucinacije) ponekad su prijavili da posjećuju planete i mjesec.⁴²⁶

Danas se to popularno naziva putovanjem u astral ili astralna projekcija.

Nevjerovatne propuštene prilike

Zamislite da je gospođa Vajt rekla Bejtsu da Jupiter ima četiri velika mjeseca i 76 manjih! Njen proročki dar bio bi dokazan bez sumnje svim budućim generacijama. Nažalost, propustila je ovu sjajnu priliku. Zamislite da je gospođa Vajt objavila da Jupiter ima prstenove! Ova nevjerojatna činjenica nije otkrivena sve dok svemirske sonde *Voyagera* nisu posjetile Jupiter 1979. godine. Takva objava bi svakako potvrdila njene tvrdnje. Nažalost, iako se dovoljno približila da vidi te visoke ljude na planeti, nije uspjela vidjeti prstenove.

Nakon razmatranja šta je vidjela, a šta nije vidjela, postavlja se pitanje: da li je zaista imala božansku viziju?

⁴²⁵ Emanuel Swedenborg, *Earths in Our Solar System Which Are Called Planets and Earths in the Starry Heaven Their Inhabitants, and the Spirits and Angels There: From Things Heard and Seen* (translated into English from Latin), (London: Swedenborg Society, 1962), 52, 65, 98. Originally published in Latin in 1758.

⁴²⁶ La Roy Sunderland, *Pathetism*, (Boston: White & Potter, 1848), 133.

Koja je bila PRAVA svrha vizije?

Početak 1846. Vajtovi su bili u nevolji. Bili su siromašni. Mnogi su sa skepticizmom gledali na vizije Elen Vajt. Više od svega im je bio potreban uticajan prijatelj koji bi vjerovao kao i oni. Na sreću po Vajtove, uspjeli su da lociraju upravo takvog čovjeka – Džozefa Bejtsa. U proljeće 1846. Vajtovi su upoznali ovog penzionisanog pomorskog kapetana. Međutim, postojao je jedan veliki problem. Iako je Bejts bio poodmaklih godina, njegov um je još uvijek bio dovoljno oštar da posumnja u vizije gospođe Vajt. Vajtovi su pokušali da ga pridobiju, ali su imali malo uspjeha. Ali u novembru se sve to promijenilo. Na malom sastanku sa Bejtsom i nekolicinom drugih nepokolebljivih vjernika, gospođa Vajt je imala posebnu „viziju“ o astronomiji, koja je slučajno bila omiljena tema Džozefa Bejtsa. Kakva srećna koincidencija!

Dok je Elen ulazila u viziju, starješina Bejts je bez sumnje bio oduševljen gledajući ovu 19-godišnju mladu damu kako pravi pokrete kao da leti kroz svemir. Dok je Bejts slušao, Elen je opisala različite detalje o Sunčevom sistemu i takozvani jaz u Orionu. Bejts je uočio jaz mnogo godina ranije dok je bio na brodu na južnoj hemisferi. Orion je tada bio tema velikog interesovanja zbog nedavnih teleskopskih zapažanja Vilijama Parsonsa, trećeg grofa od Rosea. Samo nekoliko mjeseci ranije Bejts je objavio traktat „The Opening Heavens“ u kojem se govori o Roseovim otkrićima, ali Elen je uvjerala Bejtsa da nije imala prethodno znanje o astronomiji.⁴²⁷

G-đa Trusdejl, takođe prisutna na „viziji“, izvještava da je imala željeni učinak na Bejtsa:

„Iz nasmijanog lica brata Bejtsa bilo je očigledno da su ga njegove prošle sumnje u vezi sa izvorom njenih vizija brzo napuštale. Svi smo znali da je kapetan Bejts bio veliki zaljubljenik u astronomiju, jer je često locirao mnoga nebeska tijela za naše upute. Kada je sestra Vajt odgovorila na njegova pitanja, nakon vizije, rekavši da

⁴²⁷ Ovaj pasus je uzet iz Ronald L. Numbers, Ph.D., Prophetess of Health, p. 15.

nikada nije proučavala ili na neki drugi način dobila znanje u ovom pravcu, bio je ispunjen radošću i srećom. On je hvalio Boga i izrazio svoje uvjerenje da je ova vizija o planetama data da više nikada ne bi sumnjao.“⁴²⁸

Da, svi, uključujući i Vajtove, znali su da Bejts voli astronomiju. Kakva srećna koincidencija da se prva zabilježena vizija Sunčevog sistema gospođe Vajt dogodila dok je skeptični Bejts bio prisutan. Od tog vremena nadalje, Bejts je bio vjernik. Bez sumnje se radovao tom danu u slavi, kada će moći otputovati na Jupiter da upozna te „visoke, veličanstvene ljude!“

ZVJEZDANA KAPIJA ORIONA

Adventistički pionir Džozef Bejts bio je fasciniran svojim zapažanjem onoga što mu se činilo kao „praznina“ u sazviježđu Orionu. Prvi put je uočio te pojave dok je plovio na brodu na južnoj hemisferi 1820-ih. Kasnije je o tome pisao u svom traktu „Otvaranje nebesa“ koji je objavljen krajem 1845. U svojoj autobiografiji opisuje Orionov jaz:

„Ali najnevjerovatnija od svih oblačnih zvijezda, kaže on, ‘je ta u sredini Orionovog mača, gdje sedam zvijezda (od kojih su tri veoma blizu) izgleda kao da sijaju kroz oblak. Izgleda kao jaz u nebo, kroz koji kao da se vidi dio mnogo svjetlije regije. Iako je većina ovih prostora široka samo nekoliko minuta od jednog stepena, s obzirom da su među nepokretnim zvijezdama, oni moraju biti prostori veći od onoga što je okupirano našim solarnim sistemom i u kojem se čini da postoji vječan, neprekidan dan među bezbrojnim svjetovima koje nijedna ljudska umjetnost nikada ne može otkriti.’ Ova praznina ili mjesto na nebu je nesumnjivo isto o čemu se govori u Svetom pismu.

⁴²⁸ Truesdail letter, 1891. Vidi i izjavu Elen Vajt: „Brat Dž. Bejts tada nije u potpunosti vjerovao da su moje vizije bile od Boga... Bila sam obavijena vizijom Božje slave, i to po prvi put imala pogled na druge planete. Nakon što sam izašla iz vizije ispričala sam šta sam vidjela. Brat Bejts je pitao da li sam studirala astronomiju. Rekla sam mu da se ne sjećam da sam ikada gledala u bilo kakvu astronomiju. Rekao je: ‘Ovo je od Gospoda.’“ (White, Spiritual Gifts, vol. 2 p. 83)

Vidi Jovan 1,51; Otkr.xix,11.⁴²⁹

Iako je Bejts povezao „jaz“ u Orionu sa Svetim pismom, on nije bio prvi hrišćanin koji je teoretizirao da su magline kapije u nebo. Velečasni Vilijam Derham (1657-1735), astronom i autor knjige *Astro-teologija*, opisao je magline kao „otvore na nebeskom svodu kroz koje se vidi vatreni Empirean“.⁴³⁰ Empirean je definisan kao „Najviši dometi neba, za koje su drevni vjerovali da je carstvo čiste vatre ili svjetlosti. Prebivalište Boga i anđela; raj.“⁴³¹

Vizija zvjezdane kapije Oriona Elen Vajt

Nakon što su se Vajtovi povezali sa Džozefom Bejtsom sredinom 1840-ih, gospođa Vajt se iznenada zainteresovala za astronomiju. Za to vrijeme imala je svoju neslavnu viziju solarnog sistema. Adventistički historičar Dž.N. Lafboro opisuje kako je tokom te vizije gospođa Vajt...

„započela opis ‘nebesa koji se otvaraju’, sa njihovom slavom, nazivajući to otvaranjem u region koji je prosvjetljeniji. Starješina Bejts je rekao da je njen opis daleko nadmašio svaki prikaz otvaranja nebesa koji je ikada pročitao od bilo kog autora.“⁴³²

Adventistički historičar A.V. Spalding dijeli više detalja o viziji:

„Ali nakon što je vidjela planete, činilo se da je prešla veliku udaljenost u nebesima, sve dok nije došla do mjesta koje se zove ‘jaz na nebu’. Kada je to počela da opisuje, starješina Bejts je ustao na noge od velikog uzbuđenja: ‘Ona daje divniji opis,’ rekao je, ‘nego što je bilo koji astronom ikada sanjao.’ I dalje je govorila o njegovoj velikoj ljepoti, sa četiri velike zvijezde udaljene jedna od druge kao kapije, i slavi, divnoj slavi, koja je blistala. Nebesa iza, rekla je, učinila su region prosvetljenijim. Ovo su zaista kapije od našeg dijela

⁴²⁹ James White, editor, *The Early Life And Later Experience And Labors Of Elder Joseph Bates*, chapter 12, (Steam Press of The Seventh-Day Adventist Publishing Association, Battle Creek, Mich. 1877).

⁴³⁰ Editor’s Notes by Blake Linton Wilfong in the Preface to the English translation of Voltaire’s *Micromegas*.

⁴³¹ *American Heritage Dictionary*, ©2000.

⁴³² J.N. Loughborough, *Great Second Advent Movement*, p. 258.

svemira u centralno nebo gdje Bog prebiva.“⁴³³

Očigledno je gospođa Vajt bila pretplaćena na Bejtsovu teoriju da je otvoreni prostor u Orionu posebna, nebeska kapija. Tako je stavila proročki pečat odobravanja na njegova nagađanja o Orionu.

Nekoliko godina kasnije, 16. decembra 1848. godine, gospođa Vajt je Orionsku teoriju pomjerila korak dalje. Imala je još jednu viziju u kojoj je vidjela funkcionisanje Orionskih zvjezdanih vrata:

„Tamni, teški oblaci su se podigli i sukobili jedni protiv drugih. Atmosfera se razdvojila i savila; tada smo mogli da pogledamo kroz otvoreni prostor u Orionu, odakle je došao Božji glas. Sveti Grad će sići kroz taj otvoreni prostor.“⁴³⁴

Iz ovih vizija možemo naučiti četiri stvari:

1. Postoji „otvor“ ili zvjezdana vrata u „prosvjetljeniji region“
2. Orion je kapija između našeg univerzuma i Božjeg prebivališta
3. Božji glas dolazi kroz „otvoreni prostor u Orionu“
4. „Sveti grad“ će sići na zemlju kroz otvor u Orionu

Orion je zauzimao istaknuto mjesto u drevnim paganskim religijama, poput one Egipćana. New Age pisac Beri Martin opisuje važnost Oriona:

„Kroz kapiju u Orionu primamo višu svjetlost... shvatićemo zašto se drevni egipatski tekstovi pominju na Ihm-'sk i zašto je Velika piramida bila poravnata sa Mintakom (delta), Alnilamom (epsilon) i Alnitak (zeta) u Tak-Orionu (Orionis). Ovo su centralne kontrole praga za područje 'pozitivnog programiranja' koje koriste Elohimi Gospodari svjetlosti da povežu mnoge galaksije sa našim Očevim Univerzumom. Unutar našeg galaktičkog kvadranta, ovi pragovi kontrole

⁴³³ A.W. Spalding, Pioneer Stories of the Second Advent Message, chapter 17, "The Opening Heavens and the Unchanged Law", (1942).

⁴³⁴ Arthur White quoting Ellen White in Ellen G. White: The Early Years, Vol. 1 - 1827-1862, p. 154. Same quote is also found in Early Writings, p. 41; The Present Truth, August 1, 1849, "Dear Brethren and Sisters"; The Present Truth, January 31, 1849, "To Those who are receiving the seal of the living God".

su neophodni u koordinaciji nebeske navigacije između univerzuma. Preko energija Orionu, Centralne kontrole praga, viša bića Svjetlosti su se kretala preko voda dubine.⁴³⁵

Ideja da Bog ima zvjezdana vrata u Orionu ne nalazi se nigdje u Bibliji. Čini se da je nastala u drevnim paganskim religijama,⁴³⁶ a kasnije su je usvojili New Ageri. Šta da radimo sa vizijom „Orion zvjezdana kapija“ gospođe Vajt? Ono što ovo čini još neobičnijim je to što se gospođa Vajt dosledno suprotstavljala paganizmu i okultizmu u svojim spisima. Odakle onda ova vizija? Da li joj je Bog pokazao istu istinu koju je otkrio starim paganima Egipćanima? Ima li On zaista zvjezdana vrata u Orionu? Ili je izmislila viziju Orionovih zvjezdanih vrata kako bi zadobila odobravanje kapetana Bejtsa, istaknutog vođe u ranoj crkvi? Ili je jednostavno halucinirala?

OSUDA MASTURBACIJE – VIZIJA ILI PLAGIRANJE

„Djeca koja praktikuju samozadovoljavanje (masturbaciju) prije puberteta, ili perioda stapanja u muškost ili ženstvenost, moraju platiti kaznu zbog prekršenih zakona prirode u tom kritičnom periodu. Mnoga tonu u rani grob, dok druga imaju dovoljnu snagu. Ako se nastavi sa praksom od petnaeste godine pa naviše, priroda će protestovati protiv zlostavljanja koje je pretrpjela, i nastavlja da trpi, i natjeraće ih da plate kaznu za kršenje njenih zakona, posebno od tridesete do četrdeset pete godine, brojnim bolovima u sistemu i raznim bolestima, kao što su zaraza jetre i pluća, neuralgija, reuma, oboljenje kičme, bolesni bubrezi i kancerogeni humori [tumori]. Fina mašinerija prirode popušta, ostavljajući teži zadatak preostalima da izvrše, što remeti fini raspored prirode i često dolazi do iznenadnog sloma

⁴³⁵ Barry Martin, *The Time Spiral*.

⁴³⁶ Vidi: Adrian Gilber, *Orion's Mystical Origins From Pre-History*, <http://www.btinternet.com/~orionmoon/ORION.htm>. Photo from web site. Extracts from: *Signs in the Sky* (Three Rivers Press: 1972. ISBN 0-609-80793-5).

ustrojstva; i smrt je rezultat.“⁴³⁷

„On je praktikovao samozlostavljanje dok nije postao obična olupina od čovjeka. Ovaj porok mi je pokazan kao odvratnost pred Bogom... Rezultati samozlostavljanja kod njih se vide u raznim bolestima, kao što je katar, vodena bolest, glavobolja, gubitak pamćenja i vida, velika slabost u leđima i slabinama, zahvatanje kičme, glava često propada iznutra. Upaljen je kancerogeni humor [tumor], koji bi tokom života ležao uspavano u sistemu, i počinje svoje jedenje, destruktivni rad. Um je često potpuno uništen i dolazi do ludila.“⁴³⁸

Porijeklo mitova o usamljeničkim porocima 1800-ih

Prije 1700. masturbacija se nije smatrala zdravstvenim problemom. Godine 1710., anonimna knjiga objavljena u Londonu, *Ononia: Or the Heinous Sin of Self-Pollution, and All its Fightful Consequences Residence*, upozorava na duhovne i zdravstvene opasnosti „samoskrnavljenja“. Godine 1758., švajcarski ljekar Samuel Tiso, u svojoj knjizi *Disertacija o onizmu o bolestima uzrokovanim masturbacijom*, upozorio je da masturbacija može narušiti pamćenje i uzrokovati konzumaciju, inkontinenciju, žuticu i labave zube.⁴³⁹ Silvester Grejem je kasnije usvojio ova učenja i pomogao popularizaciji ideje u Sjedinjenim Državama da je masturbacija nemoralna i da šteti nečijem zdravlju.⁴⁴⁰

Godine 1834. Silvester Grejem je objavio svoje djelo *Lecture to Young Men* upozoravajući na opasnosti od „samozlostavljanja“ ili „samoskrnavljenja“ (iste termine koristila je Elen Vajt).

Vrlo je vjerovatno da je gospođa Vajt bila upoznata sa Grejemovim učenjem. U stvari, čini se da mnoga „nadahnuta“ učenja o

⁴³⁷ Ellen White, Solemn Appeal, 1870, p. 63.

⁴³⁸ Ellen White, Appeal to Mothers, 1864, p. 25, 27.

⁴³⁹ Marjorie Heins, Not in Front of the Children: “Indecency,” Censorship, and the Innocence of Youth, (NJ: Rutgers University Press, 2007), 21.

⁴⁴⁰ Carrie McLaren, “Porn Flakes: Kellogg, Graham and the Crusade for Moral Fiber,” Stay Free Magazine, p. 2.

zdravstvenim reformama gospođe Vajt odražavaju Grejemove reforme.⁴⁴¹

Meri Gov Nikols je bila Grejemova učenica. Bila je zdravstveni reformator koji je zagovarao hidroterapiju i vegetarijansku prehranu. Predavala je širom sjeveroistočnih Sjedinjenih Država, uključujući rodni grad Elen Vajt, Portland, Mejn. Godine 1839. objavila je pamflet od 18 stranica, *Savjet usamljenicima: obraćanje roditeljima*, opisujući mnoge opasnosti masturbacije. Osim što izaziva ludilo, tvrdila je da je ovaj porok uzrokovao sledeće bolesti:

„Dispepsija, bolesti kičme, glavobolja, epilepsija... Smanjenje vida, lupanje srca, bolovi u boku, i krvarenje u plućima, grč srca i pluća, a ponekad i iznenadna smrt... skoro svaki oblik bolesti može biti proizveden od toga.“⁴⁴²

Još jedan zdravstveni reformator sa idejama sličnim Grejemu bio je Vilijam Alkot.⁴⁴³

Sledeći zdravstveni reformator koji se bavio tajnim porokom bio je dr Džejms Džekson. Vajtovi su proveli dosta vremena u Džeksonovom zdravstvenom institutu i bili su upoznati s njegovim spisima. Godine 1862. pisao je dosta na temu masturbacije u svojoj knjizi *Sexualni organizam i njegovo zdravo upravljanje*. G-đa Vajt je imala primjerak ove knjige. Između mnogih drugih fizičkih, mentalnih i duhovnih bolesti koje su navodno uzrokovane masturbacijom, Džekson je napisao da su masturbatori „poslovični za stanja pamćenja poput sita“.⁴⁴⁴ Dvije godine kasnije, Elen Vajt je napisala da su teške studije

⁴⁴¹ Sylvester Graham, *Lecture to Young Men, on Chastity* (1834).

⁴⁴² Mary Gove Nichols, *Lectures to Women on Anatomy and Physiology*, (NY: Harper & Brothers, 1846), pp. 176-177. As for masturbation causing insanity, she wrote on page 176: „U izvještajima naših ludnica, masturbacija ili usamljenički porok svrstava se odmah iza alkohola u proizvodnji ludila.“

⁴⁴³ William Alcott, *The Young Man's Guide* (Boston: Lilly Wait & Co., 1833), pp. 312-316.

⁴⁴⁴ James C. Jackson, *The Sexual Organism and its Healthy Management*, (Boston: B. Leverett Emerson, 1862), p. 69.

masturbatora „izgubljene kroz njihovo pamćenje poput sita“.⁴⁴⁵

Šta je bio izvor inspiracije za upozorenja Elen Vajt o usamljeničkom poroku?

Godine 1864. g-đa Vajt je objavila svoju prvu knjigu o zdravstvenoj reformi, *Apel majkama*. Adventisti sedmog dana bez sumnje su se radovali s velikim iščekivanjem da saznaju kakvo će „svjetlo s neba“ primiti o zdravlju. Zamislite njihovo razočaranje kada su otkrili da je cijela knjiga posvećena upozoravanju roditelja na strašne posljedice masturbacije! U ovoj knjizi gospođa Vajt je tvrdila da njeno medicinsko znanje o opasnostima „samozlostavljanja“ potiče iz vizija koje je „vidjela“:

„Preda mnom je predstavljeno stanje našeg svijeta, a moja pažnja je bila posebno privučena omladini našeg vremena. Kamo god sam pogledala, vidjela sam imbecilnost, patuljaste oblike, osakaćene udove, izobličene glave i deformitet svakog opisa. Grijesi i zločini, i kršenje prirodnih zakona, pokazani su mi kao uzroci ovog gomilanja ljudskih jada i patnje. Vidjela sam takvu degradaciju i podle postupke...“⁴⁴⁶

Nema sumnje da je gospođa Vajt tvrdila da je njeno znanje došlo pravo sa neba. Uz istu knjigu bio je priložen i esej o „Čednosti“ u kojem se citiraju različiti „zdravstveni reformatori“. Među citiranim su bili Silvester Grejem, L.B. Kols, Džejms Džekson, Meri Gov Nikols i frenolog O.S. Fauler. Ronald Numbers objašnjava: „Toliko su stavovi ovih pojedinaca bili paralelni sa stavovima Elen Vajt, da su izdavači smatrali potrebnim da dodaju napomenu kojom poriču njeno prethodno znanje!“⁴⁴⁷ Izdavači su objasnili:

„Ona nije pročitala ništa od ovdje citiranih autora i nije pročitala

⁴⁴⁵ Ellen White, *Appeal to Mothers*, p. 6. Isti komentar se pojavljuje kasnije u *A Solemn Appeal*, p. 60.

⁴⁴⁶ Ellen White, *Appeal to Mothers*, p. 17.

⁴⁴⁷ Ronald Numbers, *Prophetsess of Health* (Knoxville, TN: University of Tennessee, 1992), p. 154.

nikakva druga djela na ovu temu, prije nego što nam je dala u ruke ono što je napisala. Ona, dakle, nije prepisivač, iako je iznijela važne istine o čemu su svjedočili ljudi koji imaju pravo na naše najveće povjerenje.⁴⁴⁸

S obzirom na činjenicu da je plagirala mnoga svoja druga djela, i s obzirom na činjenicu da su njeni spisi o masturbaciji tako usko odražavali stavove drugih, vjerovatno je da su ti drugi autori bili pravi izvor inspiracije za njene radove na ovu temu.

Crkva ASD davno je prestala objavljivati *Apel majkama*, prvu knjigu Elen Vajt o zdravstvenoj reformi. Čovjek bi pomislio da će njezini sledbenici cijeniti prvu prorokovu knjigu koja sadrži „svjetlo s neba“ o zdravstvenoj reformi! Njena učenja o ovoj temi definitivno dokazuju da nije bila božanski nadahnuti, već da je slijepo ponavljala ono što su drugi zdravstveni reformatori tog doba podučavali.

(Napomena: Priređivači ove skripte ne zauzimaju stav da masturbacija nije porok ili grijeh bez štetnih posledica po duhovno, mentalno i fizičko zdravlje.)

DA LI SU BOGU „UGODNE“ BOŽIĆNE JELKE?

Krajem 1870-ih, gospođa Vajt je uspostavila praksu postavljanja božićne jelke u svakoj adventističkoj crkvi, na koju su ljudi mogli da stavljaju svoje prinose. Ova praksa se nastavlja i danas u mnogim crkvama.

„Bogu bi bilo ugodno kada bi na Božić svaka crkva imala božićnu jelku na koje će biti obješeni prinosi, veliki i mali, za ove bogomolje.“⁴⁴⁹

Može se raspravljati o tome da li je Bog bio „zadovoljan“ ovom praksom ili ne, ali nema sumnje da su službenici korporativne crkve bili „zadovoljni“ kada su božićni dolari počeli da se kotrljaju u

⁴⁴⁸ Appeal to Mothers, p. 34.

⁴⁴⁹ Ellen White, Review and Herald, Dec. 11, 1879.

riznicu. G-đa Vajt je nastavila podržavati praksu 1880-ih:

„Neka nekoliko crkava predstavi Bogu božićne jelke u svakoj crkvi; a zatim neka o nju objese plodove dobročinstva i zahvalnosti, – darove koji dolaze iz voljnih srca i ruku, plodove koje će Bog prihvatiti kao izraz naše vjere i naše velike ljubavi prema njemu za dar njegovog Sina, Isusa Hrista. Neka zimzelen bude opterećen plodovima, bogato i čisto i sveto, Bogu milo. Zar nećemo imati takav Božić kakav nebo može odobriti?“⁴⁵⁰

Porijeklo božićnog drveta

Mora se istaći da se ovdje praktikovao dvostruki standard. Stotine godina prije Hristovog rođenja pagani su postavljali drveće u svoje domove u čast svojim paganskim božanstvima:

„Božićno drvo, koje je sada tako uobičajeno među nama, bilo je podjednako uobičajeno u paganskom Rimu i Egiptu. U Egiptu je to drvo bila palma; u Rimu je bila jela; palma koja je označavala paganskog Mesiju kao Bal-Tamar, jela nazivajući ga Bal-Berit. Za majku Adonisa, boga Sunca i velikog posredničkog božanstva, mistično se govorilo da je promijenjena u drvo i da je u tom stanju rodila svog božanskog sina.“⁴⁵¹

Mnogo prije nego što se hrišćanstvo pojavilo, ljudi na sjevernoj hemisferi koristili su zimzelene biljke za ukrašavanje svojih domova, posebno vrata, za proslavu zimskog solsticija. 21. ili 22. decembra dan je najkraći, a noć najduža. Tradicionalno, ovo doba godine se doživljava kao povratak snage boga sunca koji je bio oslabljen tokom zime – a zimzelene biljke služile su kao podsjetnik da će bog ponovo zasjati i da se može očekivati ljeto.

Solsticij su slavili Egipćani koji su svoje domove ispunili zelenim palminim rogozom u čast boga Ra, koji je imao glavu sokola i nosio sunce kao krunu. U sjevernoj Evropi, Kelti su ukrašavali svoje

⁴⁵⁰ Ellen White, Review and Herald, Dec. 9, 1884.

⁴⁵¹ Alexander Hislop, The Two Babylons, p. 97.

druidske hramove zimzelenim granama koje su označavale vječni život. Dalje na sjeveru, Vikinzi su mislili da su zimzelene biljke od Baldera, boga svjetla i mira. Stari Rimljani obilježavali su zimski solsticij gozdom zvanom Saturnalije u čast Saturna, boga poljoprivrede, i, poput Kelta, ukrašavali su svoje domove i hramove zimzelenim granama.

Praksa postavljanja zimzelenog drveća 25. decembra nema nikakve veze sa Hristovim rođenjem, već je jednostavno bila jedna od mnogih paganskih tradicija koje je hrišćanska crkva usvojila daleko nakon smrti apostola. Nema zapisa o tome da se Hristovo rođenje slavilo tokom prvih 300 godina hrišćanstva.

„Sveto drvo“ u funkciji privlačenja darova

Čini se kao da su rani adventisti bili voljni žrtvovati svoje visoke ideale o paganskoj simbolici kada su shvatili da se drvo može koristiti kao sredstvo za sticanje novca. Da li stavljanje „prinosa za Boga“ na božićno drvo posvećuje ovaj paganski simbol i čini ga prihvatljivim u Božjim očima?

„Ne budite u istom jarmu s nevjernicima. Jer šta imaju zajedničko pravednost i bezakonje? Ili šta imaju zajedničko svjetlost i tama? Nadalje, u čemu se slažu Hristos i Belijal? Ili šta je zajedničko pobožnom i nepobožnom? ... I kako se hram Božji slaže s idolima?“ (2. Korinćanima 6:14-16)

Možda je Elen Vajt to najbolje rekla kada je napisala:

„On [Sotona] ih je prevario, otupio njihovu senzibilnost i postavio svoju paklenu zastavu pravo u njihovu sredinu, a oni su tako potpuno prevareni da ne znaju da je to on... Oni su idolopoklonici, i gori su, daleko gori, u očima Boga od pagana, obožavatelja likova koji ne znaju za bolji način.“⁴⁵²

⁴⁵² Ellen White, Testimonies, Vol. 2, p. 440.

TVRDNJE ELEN VAJT O SEBI

„Moramo slijediti upute date kroz Duh proroštva [pisanja gospođe Vajt]... Bog nam je govorio kroz svoju Riječ. On nam je govorio kroz Svjedočanstva crkvi i kroz knjige koje su pomogle da razjasnimo našu sadašnju dužnost i položaj koji sada treba da zauzmemo.“ (Testimonies, vol. 8, p. 298)

„Sveti Duh je autor Svetog pisma i Duha proroštva.“ (Selected Messages, vol. 3, p. 30)

„Ove knjige, koje daju uputstva koja mi je Gospod dao tokom poslednjih šezdeset godina, sadrže svjetlost sa neba i izdržaće test ispitivanja.“ (Selected Messages, vol. 1, p. 35, 1906)

„Ne pišem ni jedan članak u novinama izražavajući samo svoje sopstvene ideje. One su ono što je Bog otvorio preda mnom u viziji – dragocjene zrake svjetlosti koji sijaju sa prijestola.“ (Testimonies, vol. 5, pp. 63-67).

„Koliko je pažljivo čitalo Patrijarhe i proroke, Veliku kontroverzu i Čeznju vjekova? Želim da svi shvate da moje povjerenje u svjetlo koje je Bog dao stoji čvrsto, jer znam da je sila Duha Svetoga uveličala istinu, i učinila je čestitom, rekavši: ‘Ovo je put, idite njime.’ U mojim knjigama je istina izrečena, zabarikadirana onim ‘Tako govori Gospod’. Duh Sveti je ucrtao ove istine u moje srce i um tako neizbrisivo kao što je zakon ucrtan prstom Božjim, na kamenim pločama...“ (Letter 90, 1906.)

„Neki su spremni da se raspitaju: ‘Ko je rekao sestri Vajt ove stvari?’ Čak su mi i postavili pitanje: ‘Je li ti neko rekao ove stvari?’ Mogla sam im odgovoriti: ‘Da, da, anđeo Božji mi je govorio.’ Ali ono što oni misle je: ‘Da li su braća i sestre razotkrivali njihove greške?’ Ubuduće, neću omalovažavati svjedočanstva koja mi je Bog dao, da bih davala objašnjenja kako bih pokušala da zadovoljim takve uske umove, već ću sva takva pitanja tretirati kao uvredu za Duha Božijeg. Bog je smatrao za shodno da me gurne u pozicije na koje nije postavio nijednog drugog u našim redovima. On je na mene

stavio teret ukora koji nije dao nikom drugom.“ (Testimonies, vol. 3, pp. 314, 315)

„Moja misija obuhvata rad proroka, ali se tu ne završava.“ (Selected Messages, Vol. 1, p. 36, 1906)

„Bog ne čini ništa u partnerstvu sa Sotonom. Moj rad u proteklih trideset godina nosi pečat Boga ili neprijatelja. Nema polovičnog rada u tom pitanju. Svjedočanstva su od Duha Božjeg ili od đavola. Svrstavajući se protiv Božjih slugu, činite posao ili za Boga ili za đavola.“ (Testimonies, vol. 4, p. 230)

Elen Vajt je takođe tvrdila da njena vlastita mišljenja nisu izražavana u Svjedočanstvima, te da nije preuzimala od drugih:

„U svjedočanstvima poslanim u Batl Krik, dala sam vam svjetlo koje mi je Bog dao. Ni u kom slučaju nisam dala svoj sud ili mišljenje. Imam dovoljno da napišem ono što mi je pokazano, a da se ne osvrćem na svoje ja. Vi radite kao što su sinovi Izraelovi radili uvijek iznova. Umjesto da se pokajete pred Bogom, vi odbacujete Njegove riječi i pripisujete sva upozorenja i ukor glasniku kojeg Gospod šalje.“ (Testimony for the Battle Creek Church, pp. 50-58, 1882)

„Sotonin plan je da oslabi vjeru Božjeg naroda u Svjedočanstva. Zatim slijedi skepticizam u pogledu vitalnih tačaka naše vjere, stubova našeg položaja, onda sumnja u Sveto pismo, a potom silazni marš u propast.“ (Testimonies for the Church, vol. 4, p. 211)

„Moji stavovi su napisani nezavisno od knjiga ili mišljenja drugih.“ (Manuscript 7, 1867)

„Nisam imala običaj da čitam bilo kakve doktrinarne članke u novinama, kako moj um ne bi imao ničije razumijevanje i ideje i stavove, i da nijedan obrazac nečijih teorija ne bi trebalo da ima veze sa onim što pišem.“ (Letter 37, 1887, p. 1. To E. J. Waggoner and A. T. Jones, Feb. 18, 1887; 3SM p. 63.)

U spisima Elen Vajt mogu se naći na desetine sličnih izjava.

Postoje i neke izjave koje uzdižu vođstvo crkve na nivo vrhovnog božanskog autoriteta u svijetu:

„Kada Generalna konferencija, koja je najveći autoritet koji Bog

ima na Zemlji, iznese svoj stav, lični stavovi i mišljenja moraju nestati.“ (Ellen G. White, Testimonies, Vol. 3, p. 492, 1875.)

Nije teško pogoditi da je tada njen muž Džejs vršio funkciju predsjednika Generalne konferencije. U kasnijim godinama je mijenjala i poricala stav da je upravno tijelo crkve „Božji glas“.

Da li Bog zaista očekuje od nas da prestanemo misliti i donositi odluke? Zar vas ovo ne asocira na tvrdnje papstva?

INTERVJU IZ 1906.: SJEĆANJA ELEN VAJT NA NEKA RANA ISKUSTVA

„Postoji mjesto [u rukopisu] gdje se govori o starješini Braunu. On je bio baptistički propovjednik, i u vrijeme kada je poruku davao brat Stetson, koji je bio slab čovjek, on je prepoznao Božju silu, i kako bi istina bila predstavljena u svojoj sili, Duh Sveti počivao na njemu, a on bi sjedio tamo, isto tako blijed, i činilo se da nije imao snage tokom cijelog sastanka.

Ne znam da li to treba da unesemo. Starješina Braun je bio u stolici, i dok je [Stokman] propovijedao, ljudi bi se nagurali sa spratova ispod. Nagurali bi se u dvoranu, i bojali su se da će se polomiti. Vlasnik ih je uvjerio da se ne moraju bojati. To nije moglo biti.

‘Osjećate se’, rekao je [Stokman], ‘kao da ste pogođeni, kao da vas mi udaramo.’ Rekao je: ‘Mi propovijedamo istinu, i ako ne želite da budete pogođeni, maknite nam se s puta i pustite nas da dođemo do ljudi. Ne moraju stajati tu i osluškiivati da uhvate ono čemu mogu naći zamjerke. Očistite put i neka istina dođe do ljudi.’

Nekada smo imali neke veoma moćne sastanke. Ali nije sve tamo bilo, i ne znam postoji li ikakva potreba da se to izlaže.

Starješina Stokman je propovijedao i umirao je od konzumacije. Govorio je kao da je nadahnut Svetim Duhom, slab kakav je bio. Uvijek sam sjedila na prednjem sjedištu pored tribine, i kako sam čula buku poput stenanja, vidjela sam da je starješina Braun blijed koliko ljudsko meso može biti, i da pada sa stolice. Pretpostavljam da je moj

zainteresovani pogled na njega privukao pažnju Stokmana i on je pogledao okolo, a [starješina Braun] je bio spreman da padne na pod. [Stokman] se okrenuo i rekao: 'Izvinite', uzeo ga u naručje i položio u dnevnu sobu. [Starješina Braun] nije vjerovao u te stvari, i on je to upravo tamo osjetio. Snaga istine ga je tako obuzela. (To je bio jedan primjer koji sam vidjela da Merien nije stavila. Postoji samo poneka stavka s vremena na vrijeme [koja je izostavljena], ali ne znam da li je to bitno. Htjela sam da skrenem pažnju na to. To je, mislim, kao što se moglo napisati. Imali smo mnogo toga, ali nikad ne možemo to reći.)

I dok se on tamo molio, sila Božja je došla na njega, i njegova snaga je nestala baš kao i moja, i mislili su da je mrtav. Potrčali su da uzmu tu i tu stvar, i [tada] je sa njegovih usana izašla najslađa 'Slava', i hvala Bogu i zahvala. Mislili su da je to vrlo čudno. Bila je milja do mjesta gdje sam bila, tako da nisu mogli ništa dobiti od mene.

Zatim su Haris i Teodor otišli gore tamo gdje su bili Taunsendovi. Postojala je prostorija posvećena društvenom sastanku i razgovarali bi sa sestrom Taunsend zašto je to tako. Činilo se kao da ne bi trebalo da bude tako – gubljenje snage, itd. Znala sam da je opozicija tu; osjetila sam to i molila se da Duh Božji može doći na Harisa. On je bio najgori i [molila sam se] da mu to dođe. I dok smo se molili, Duh Božji je došao na Harisa, i on je izgubio snagu, a onda su, naravno, ostali morali da drže jezik za zubima. [Za] Teodora, izgledalo je kao da to nije bila stvar [koja se dogodila] na sastanku. Ali nakon sastanka ili dva, izgubio je snagu.

A onda je tu bio Rič koji se uveliko protivio. Molio se: 'O, Gospode, ako je to Tvoj Duh, neka dođe na mene.' Nije ni obavio molitvu nego je pao cijelom dužinom pravo na pod. Znate, neke od ovih stvari su dale život i silu u taj sastanak, i mnoge duše su se preobratile u istinu.

Stari otac Pirson je istupao prilično jako, ali je jednog jutra otac otišao dolje – uvijek je morao da prođe tamo gdje je stari đakon Pirson živio, bilo je oko milju od naše kuće. Otac Pirson je imao reumu

i koristio je alkohol na udove. ([Moj otac] je bio šeširdžija i morao je da koristi alkohol u svom poslu.) Otac je otišao da mu ostavi flašu alkohola, a svaki član porodice nije imao snage u sebi. Božja sila je bila na njima, i oni su imali najveću nevolju oko toga. Molili su se. Otac je otkrio da tu ne može ništa, pa je uzeo svoju flašu i otišao u svoju radnju.

Postoji jedan trenutak koji želim [navesti.] Molili su se za mene nakon što sam bila u očaju, da mi Gospod da snagu i hrabrost da ponese poruku koju sam morala nositi. On je bio u prednjoj sobi malo većoj od ove. Dok su se molili – otac Pirson nije mogao da klekne zbog reume – čuo je komešanje poput teškog disanja, a ja sam pala na pod, i on je vidio, i drugi su to vidjeli, baš kao što sam ja vidjela, kao vatrenu loptu koja me je pogodila pravo preko srca. Nakon toga nisam se više opirala svjetlu koje je došlo do mene. Bila sam voljna da idem, samo djevojka kao što sam bila, sa sedamnaest godina. [Otac Pirson] je ustao čim sam mogla nešto da vidim ili čujem ili pričam o bilo čemu. Rekao je: ‘Nikad nisam očekivao da ću vidjeti takav prizor. Bila je vatrena lopta koja se spustila i pogodila sestru Elen Harmon pravo u srce. Vidio sam to; vidio sam to.’ Dakle, bilo je i drugih koji su vidjeli baš tu stvar. Pominje se u nekim knjigama.

Zatim drugi put, tu je bio Foj koji je imao vizije. Imao je četiri vizije. Bio je u velikoj skupštini, veoma velikoj. Pao je pravo na pod. Ne znam šta su tamo radili, da li su slušali propovijed ili ne. Ali u svakom slučaju pao je na pod. Ne znam koliko je to bilo, otprilike tri četvrtine sata, mislim, i on je imao sve te [vizije] prije nego što sam ih ja imala. Napisane su i objavljene, i čudno je da ih ne mogu naći ni u jednoj svojoj knjizi. Ali selili smo se toliko puta. Imao je četiri.“

Pitanje: Da li ste ikada imali razgovor sa njim?

„Imala sam razgovor sa njim. Htio je da me vidi, pa sam malo popričala s njim. Oni su me odredili da govorim te noći, a ja nisam znala da je on tamo. U početku nisam znala da je on tamo. Dok sam pričala, čula sam viku. On je velik, visok čovjek, a krov je bio prilično nizak, i skakao je gore-dolje, i oh, hvalio je Gospoda, hvalio Gospoda!

Bilo je to samo ono što je vidio, upravo ono što je vidio. Ali oni su ga veličali pa mislim da ga je to povrijedilo, a ne znam šta je s njim.

Njegova žena je bila tako zabrinuta. Sjela je i gledala ga, tako da ga je to uznemirilo. ‘Dakle’, rekao je on, ‘ne smiješ biti tamo gdje me možeš gledati dok govorim.’ Nosio je episkopsku odoru. Njegova žena je sjedila kraj mene. Nastavila se kretati i stavljati glavu iza mene. ‘Zašto se ona stalno pomjera?’ [Pitala sam se.] Saznali smo kada je došao kod svoje žene. ‘Uradila sam kako si mi rekao’, rekla je. ‘Sakrila sam se. Uradila sam kako si mi rekao.’ [To je bilo] da ne bi vidio njeno lice. Bila bi tako zabrinuta, ponavljala bi riječi odmah za njim usnama. Nakon što je sastanak završen, a on je došao da je potraži, ona mu je rekla: ‘Sakrila sam se. Nisi me vidio.’ Bio je vrlo visok čovjek, malo obojen. Ali to su bila izvanredna svjedočanstva koja je dao.

Uvijek sam sjedila blizu tribine. Znam što sam tamo sjedila za sada. Boljelo me je da dišem, a uz udisaje svih oko mene, znala sam da mogu lakše disati odmah uz tribinu, pa sam uvijek zauzimala svoju poziciju.“

Pitanje: Onda ste prisustvovali predavanjima koja je držao gospodin Foj?

„Došao je da ga drži pravo u salu, u veliku salu u kojoj smo mi prisustvovali, Betovenovu dvoranu. To je bilo dosta vremena nakon vizija. Bilo je to u Portlandu, Mejn. Otišli smo do Kejp Elizabeta da čujemo njegovo predavanje. Otac me je uvijek vodio sa sobom kad smo išli. On bi išao saonicama, i pozvao bi me da uđem, a ja bih se vozila s njima. To je bilo prije nego što sam ga na bilo koji način upoznala.“

Pitanje: Gdje ste ga prvo vidjeli?

„Bilo je to tamo, u Betovenovoj dvorani. Živjeli su blizu mosta gdje smo išli do Kejp Elizabeta, porodično.

Džo Tarner je bio tamo. (Govori se o Džozefu Tarneru, ali ne znam da li smo dovoljno prešli do toga. Mislim da će to doći.) Bio je tamo. Došao je do mene i rekao, to je bio prvi moj izlazak. Rekao je da će me pratiti do Portsmauta, jer želi da moja poruka ode tamo – ili

Masačusets ili Nju Hempšir. Bila je to velika kuća i on je želio da odem. Rekla sam mu ne. Imala sam striktno uputstvo da ima ljudi koji dolaze kod mene i imaju veliki teret da idem sa njima na neko mjesto, ali nisam smjela da idem. Što se tiče braka, nikada nismo razmišljali o tome, jer smo mislili da će Gospod odmah doći, ali [bila sam upućena] da mogu da vjerujem starješini Džejmsu Vajtu, on će me čuvati i nisam bila u opasnosti. Pa, ove stvari ne bismo smjeli iznositi, samo sam htjela da iznesem kako je ova sestra imala dvije ćerke o kojima je mnogo mislila. A ovaj Džo Tarner je bio pun nesvetih misli i nestašluka koliko je mogao biti. Ona mi je šapnula na prvom dijelu sastanka: ‘Voljela bih da razgovaraš s mojom kćerkom.’

Onda smo imali vrijeme molitve, i ja sam bila uzeta u viziji. On [Džo Tarner] je rekao: ‘To je od Gospoda,’ i znao je da je to od Gospoda. I konačno su riječi počele da se izgovaraju. Rekli su da mi se namrštilo lice, i [rekla sam] da on nije istinit, da ne drži Božije zapovijesti, već krši zapovijesti, obraća pažnju na druge žene, a njegova žena pati pod velikim pritiskom koji je na njoj. ‘Eto’, rekao je, ‘to mogu reći. Prvi dio je od Gospoda, a ovaj posljednji dio je neka vrsta mesmerizma.’ Pa, ko je dao mesmerizam? Tamo nije bilo nikoga osim njega. Pa, on je to provukao po toj liniji.

Čim sam se okrijepila nakon ove poruke, osjećala sam se užasno, jer sam odmah izašla i rekla to i to pred njim. Ovo je bilo u Portlandu. Majka ove djevojke mi je šapnula i rekla: ‘Idi gore i pričaj sa mojom ćerkom.’ I tako sam otišla gore i rekla joj koje su joj opasnosti, da nema opštenja s njim u govoru, ili da ga viđa nasamo. On bi je hipnotisao da to učini.

Mogao je uzeti dijete i staviti ga na ruku, i tako hipnotisati dijete da bi ono ostalo tu ako bi mu oduzeli ruku. Nikada nisam vidjela da je to urađeno, ali on je rekao da to može učiniti. Zato sam požurila gore i rekla joj: ‘Ako te nije upropastio, hoće, a sada, nemoj da razgovaraš s njim, jer će te začarati.’ To je bila hipnoza, ali tada nismo znali šta je to.

[Odvezli su me kočijom do mjesta gdje su njegova žena i

porodica bili neko vrijeme.] Tamo su imali sastanke. Sara Džordan i njen brat bili su sa mnom kada sam prvi put otišla u Orington. [Džo Tarner] je lebdio pravo nad njom cijelo vrijeme, i davao joj hipnotičke propusnice, a ona je imala te takozvane vizije, a sve je to bio mesmerizam, i to je ono što sam morala reći. Nije znao da sam napustila kuću.

Požurila sam do mjesta gdje je bila njegova žena i pokucala. Ona je otvorila vrata. Tu su se održavali sastanci i gdje sam ja boravila. Izgledala je veoma obeshrabreno. Bila je žena prelijepog izgleda. Stavila sam joj ruke oko leđa, i [ona] je plakala kao beba. Rekla je: ‘Sestro Elen, srce mi se lomi.’

Ispričala je kako je njen muž i ta Sara Džordan – on je cijelo vrijeme bio s njom polovinu noći, a ponekad i cijelu noć, dajući joj vizije – to je očigledno radio. Ona [g-đa Tarner] je rekla: ‘Zato što ne mogu primiti ove stvari, ona [Sara Džordan] im govori šta da rade. Ne liči na ono što ti imaš; ona im govori stvari koje treba da urade koje su suprotne razumu i rasuđivanju i da mora ići s Tarnerom. Budući da njegova žena ima porodicu u rukama, ona mora zauzeti mjesto njegove žene i otići i prenijeti poruku.’ Tada sam joj rekla da Gospod nije u tome, da je Gospodnja ruka oko nje, i [On] će joj dati snagu, i da se previše ne obeshrabruje.

Onda sam ovoj Sari Džordan rekla šta radi. Rekla sam: ‘Bog nije s tobom niti s Tarnerom.’

Ne znam kako se to završilo, jer sam odmah nakon toga imali još jednu aferu kojom smo se bavili. To je bilo mjesto koje smo načinili svojim domom kada smo bili u Parizu, Mejn, sa Stovelovima. Ovdje je došao ovaj čovjek i rekao je da ima prekrasan transport, i da će me odvesti pravo na različita mjesta gdje sam željela ići, po Vermontu, a zatim po Masačusetsu. ‘Ne gospodine. Ne možete to uraditi.’ Rekao je da mu je Gospod rekao da mora. ‘Ne’, rekla sam, ‘nije. Imala sam svoje posebne naloge. Mogu da vjerujem starješini Džejsmu Vajtu.’ Nikad nisam očekivala da ću se udati.

Ali on je sredio stvar. Imali smo dvoje ili troje tovarnih saonica.

Ovaj čovjek je htio da dobije neku moć nada mnom, ali nije je dobio jer ja nisam htjela ići na put s njim. Vidite šta sam morala da upoznam kada sam imala samo 17 godina.

Ali otišli smo u Vermont, i otišli u Nju Hempšir, i prošli sve tamo gdje je bio najjači uticaj 1843. i 1844. Ali ove porodice su otišle s nama. Bila je jedna porodica, brat Fajls i njegova žena u jednim saonicama, i Haskins i njegovi rođaci – išla je i njegova nećaka – i tako smo imali malo društva, tako da se nije moglo izvesti da putujem sa neoženjenim muškarcem. I sa mnom je bila sestra muža moje sestre. Moja sestra nije mogla da ide jer je morala da brine o mojoj majci, kojoj nije bilo dobro. Tako da smo imali tu sjajnu, visoku ženu, plemenitog izgleda, i pomislila sam kolika bi ona bila od pomoći za djelo da je sada živa. Ali ona je umrla. Sestra muža moje sestre je dolazila i išla sa mnom gdje god sam išla, a možda su bile jedna ili dvije žene koje bi išle s nama dok putujemo.

Tamo je Džo Tarner postao moj neprijatelj i krenuo je protiv mene. Na sastanku koji smo imali u Polandu, Mejn, izjavio je da ne mogu imati viziju gdje se on nalazi. Sastanke smo morali održavati u privatnim kućama. Rekao je da mi može dati viziju u bilo koje vrijeme i da me može izvesti iz vizije. Imala sam viziju, i u ovoj viziji [vidjela sam] da kada osjetim ljudski uticaj na sebe, treba da podignem pogled i pozovem Boga za drugog anđela, i trebalo bi da imam pomoć.

I tako sam otišla pravo na taj sastanak – to je bilo prije nego smo se vjenčali – i on je imao oči koje su mu gledale pravo kroz prste, a oči su mu izgledale kao oči zmije, zle. Okrenula sam se i pogledala oko sebe, podigla sam obje ruke i [rekla]: ‘Još jedan anđeo, Gospode, još jedan anđeo.’ Duh i sila Božja su došli na mene, i tu sam bila uzeta u viziji. ‘Pa, zašto to ne zaustaviš?’ oni su rekli. ‘Rekao si da možeš to zaustaviti.’ Nikada nije želio da bude na sastanku na kojem sam ja bila nakon toga.

Tako sam došla taman na vrijeme u Portland da razbijem jednu od najvećih šema fanatizma koja je mogla biti. Imala sam 17 godina. Bilo je toliko toga što se dešavalo u ime Duha Gospodnjeg, a njihova

intimnost je bila samo kršenje Božjih zapovjesti. On [Tarner] je znao da ću ih razotkriti, i nije mu bilo stalo da bude gdje sam ja nakon toga. Ali to se sve smirilo u pogledu Božjeg djela u pogledu svjedocanstava. Bili su savršeno sređeni.

Otac i majka su imali jednu kuću u Portlandu, a Huel i Tarner su došli i preuzeli tu kuću. Tamo bi se odvijao takav rad fanatizma koji je bio savršeno užasan. Moj otac je zaključao svoju kuću i otišao u Poland, udaljen 30 milja. Onda je ostala [moja sestra] Sara da se brine o meni.

On [Tarner] je poslao poruku Sari da želi da pronade tu kuću otvorenu, da će Gospod raditi za njih, i da će tamo imati sastanke, i želio je da se ta kuća otvori. Imala je ključ. On bi bio gost koji bi bio tamo.

‘Pa’, rekla mi je Sara, ‘Elen, nemam namjeru da budem stavljena u vlast tog čovjeka. Zaključaću vrata, izaći ću i otići ćemo kod komšija o kojima oni ništa ne znaju.’

Pokušavao je to iznova i iznova; želio je da dobije moć nad mojom sestrom. Ali osjetila je Duhom Božjim da želi da je iskoristi – kao što je imao nekoliko njih. Dakle, to je razbijeno, a onda je šema potpuno otvorena. Odnijela sam to pravo u kongregaciju najjačih naših ljudi. Otkrila sam to pravo pred njima i rekla im šta radi Džo Tarner. Oni su mislili da je to najzlobnije, neki naši ljudi su radili da ga razotkriju, ali mi smo ga razotkrili. Naši ljudi se neće vratiti dok on ne ode.

Došao je i govorio im svuda okolo – ovo će pokazati kakav je čovjek – ‘Oh’, rekao je on, ‘Gospod dolazi, ali stari otac Harmon, njegov slučaj je riješen, on nikada neće vidjeti kraljevstvo nebesko, nikada. On nas je zaključao napolju.’ I tako ga je opanjkavao svim silama pakla koje možete zamisliti. To je jedan od fanatika koje smo morali sresti.

Pa, nakon što smo otputovali, mislim da je prošlo oko godinu dana, prije nego što je Džejms Vajt razgovarao sa mnom. Ili bi trebao otići i ostaviti mene da idem s kim god želim, ili moramo biti vjenčani. Rekao je da se nešto mora učiniti. Dakle, bili smo u braku i od

tada smo u braku. Iako je mrtav, osjećam da je najbolji čovjek koji je ikada gazio kožu za cipele. Šta god da kažu – a bilo je poziva koji me nikada ne bi pokrenuli – ne bih se povezala ni sa jednom dušom u mom udovstvu. Osjećam se kao da sam povezana i obavezna da samo sačuvam uspomenu na svog muža. Neki su mislili da ću se udati, ali im je drago što nisam. To je za svakoga jedan od najvećih dokaza da je moje djelo od Boga, da imam najmanju sklonost da se udam.

Sada [rukopis] govori o mom odlasku u Nju Hempšir. Želim da se otkrije da je bilo oko šest osoba koje su išle u drugim saonicama. Svi smo išli u društvu. Fosova sestra, sestra muža moje sestre, bila je plemenita djevojka. [Rukopis se završava ovdje.]⁴⁵³

Pitanja koja se pokreću

Iz ovog prilično konfuznog intervjua gospođe Vajt može se zapaziti da su gotovo svi pomenuti sudionici kojih se sjećala imali natprirodna iskustva. Padanje, gubljenje snage, česte vizije, vatrene lopte koje padaju na srce mlade Elen (!!??), zloupotreba spiritualnih moći u nemoralne svrhe (Džozef Tarner), masovna okupljanja ljudi koji su prisustvovali tim sastancima – sve to ukazuje na tipične harizmatičke manifestacije. Da li je u takvom okruženju zaista moglo biti bilo šta od Boga ili su pali anđeli pravili jedan veliki cirkus od svega toga? Očigledno je da su bile uključene stvari koje se ne mogu objasniti samo vjerskim zanosom, uzbuđenošću i ekstatičkim stanjem.

DA LI BOŽJI PROROCI PRIMAJU SAVJETE OD MRTVIH?

Većina adventista sedmog dana je užasnuta kada čuju da ljudi pokušavaju komunicirati s mrtvima. Razlog je taj što su adventisti dobro svjesni onoga što Biblija kaže o odlasku mrtvima po savjet (vidi: Ponovljeni zakon 18:10-12; Levitska 20:27; Isaija 8:19, 20).

⁴⁵³ Letters and Manuscripts – Volume 21 (1906) – Interview with Mrs. E. G. White Regarding Early Experiences, August 13, 1906.

Elen Vajt razgovara sa svojim mrtvim mužem!

Adventistima sedmog dana veoma prija uvjerenje da je njihova proročica, Elen G. Vajt, dobila uputstva od Boga kroz snove i vizije. Ali kada adventisti saznaju da je njihova proročica razgovarala s mrtvima i dobila vođstvo od njenog mrtvog muža u jednom od njenih snova (nekromantija), brzo začepu uši i glasno poriču istinu!

Ali problem za adventiste je taj što je Elen Vajt bila plodan pisac, a svoj san je napisala u pismu koje je poslala svom sinu V.K. Vajtu. Hajde da razmotrimo šta je napisala. Evo relevantnih pasusa iz njenog pisma:

„Nekoliko dana je otkako sam molila Gospoda za svjetlo u pogledu svoje dužnosti. [Zapazite da je Elen Vajt izričito izjavila da traži od Boga smjernice i informacije.] U noći sam sanjala da sam u kočiji, vozeći se, sjedila sam s desne strane. [Elen Vajt je vjerovala da je ovaj san došao od Boga i da je sadržao baš one informacije koje je upravo tražila od Boga da joj otkrije – kao što ćemo vidjeti.] Otac je bio u kočiji, sjedio je sa moje lijeve ruke. Bio je veoma blijed, ali miran i staložen. [Elen Vajt je generalno koristila izraz „otac“ kada je govorila o svom mužu Džejmsu Vajtu. Džejms je umro 6. avgusta 1881. – samo pet nedjelja prije nego što je Elen Vajt napisala ovo pismo svom sinu 12. septembra 1881.] ‘Zašto, oče’, uzviknula sam, ‘tako sam srećna što te imam još jednom pored sebe! Osjećala sam da je pola mene otišlo. Oče, vidjela sam te kako umireš, vidjela sam te pokopanog. Je li se Gospod sažalio na mene i pustio te da mi se opet vratiš, da radimo zajedno kao nekada?’

Izgleđao je veoma tužno. Rekao je, ‘Gospod zna šta je najbolje za tebe i za mene. [Zapazite u ovom „božanski nadahnutom“ snu, Elen Vajt vodi razgovor sa svojim mrtvim mužem – nešto što je Gospod rekao u svojoj Riječi je „gadost“ i za šta je bila propisana smrtna kazna. Još gore, mrtvi Džejms Vajt se pretvara da govori u ime Gospoda i savjetuje Elen o njenoj dužnosti!] Moj rad mi je bio veoma drag. Napravili smo grešku. Odgovorili smo na hitne pozive naše braće da prisustvuju važnim sastancima. Nismo imali srca da

odbijemo. Ovi sastanci su nas oboje iscrpili više nego što smo mislili. Naša dobra braća su bila zadovoljna, ali nisu shvatili da smo na ovim sastancima preuzeli na sebe veći teret nego u našim godinama koji bismo mogli bezbjedno da nosimo. Oni nikada neće saznati rezultat ovog dugotrajnog pritiska na nas.

Bog bi dao da nose teret koji smo mi nosili godinama. Naša nervna energija je bila stalno opterećena, a onda su naša braća koja pogrešno procjenjuju naše motive i ne shvataju naše breme oslabili rad srca. Napravio sam greške, najveća od njih je bila u tome što sam dozvolio da me moje simpatije prema Božjem narodu navedu da preuzmem posao na sebe koji su drugi trebali podnijeti. Sada, Elen, pozivi će biti upućeni kao što su i bili, sa željom da prisustvujete važnim sastancima, kao što je bilo slučaj u prošlosti. [Primjetite da ovdje mrtvi Džejms Vajt predviđa budućnost za svoju ženu, Elen, i savjetuje je šta treba da uradi – ovaj savjet dolazi od mrtvog čovjeka u njenom snu!] Ali postavi ovu stvar pred Bogom i ne odgovaraj na najusrdnije pozive. Život ti visi kao o koncu. Moraš imati miran odmor, slobodu od svakog uzbuđenja i svih neugodnih briga. Mogli bismo godinama mnogo učiniti sa našim perima, na teme koje su ljudima potrebne za koje smo imali svjetlo i možemo ih iznijeti pred njih, a koje drugi nemaju. Tako možeš raditi kada ti se snaga vrati, kako hoće, i možeš učiniti mnogo više perom nego svojim glasom.’

Pogledao me je privlačno i rekao: ‘Nećeš zanemariti ova upozorenja, zar ne, Elen? Naši ljudi nikada neće saznati pod kakvim smo se slabostima trudili da im služimo jer su naši životi bili protkani napretkom djela, ali Bog zna sve. Žao mi je što sam osjećao tako duboko i nerazumno radio u hitnim slučajevima, bez obzira na zakone života i zdravlja. Gospod nije zahtijevao od nas da nosimo tako teška bremena, a mnogo naše braće tako malo. [Mrtvi Džejms sada daje Elen divnu priliku da kazni „braću“ što su bježali od svojih dužnosti i tako ga doveli do smrti. Zapamtite, sve ovo joj dolazi u jednom od svojih „božanski nadahnutih“ snova dok komunicira sa svojim mrtvim mužem! Dalje mrtvi Džejms nastavlja savjetovati Elen.]

Trebali smo prije otići na obalu Pacifika i posvetiti svoje vrijeme i energiju pisanju. Hoćeš li to učiniti sada? Hoćeš li, kada ti se snaga vrati, uzeti olovku i napisati ove stvari koje smo tako dugo očekivali, i usporiti žurbu? Postoji važna stvar koja je ljudima potrebna. Neka ovo bude tvoj prvi posao. Moraćeš nešto govoriti ljudima, ali izbjegavaj odgovornosti koje su nas srušile.’ [Savjet mrtvog Džejmisa je vrlo jasan, govori svojoj ženi šta da radi, kao i šta da ne radi.]

‘Pa,’ rekla sam, ‘Džejmse, ti sada uvijek ostaješ sa mnom i radićemo zajedno.’ [Ovdje Elen sklapa pakt s mrtvim Džejmсом – on će uvijek ostati s njom, i oni će raditi zajedno! Ovo je pakt sa mrtvim čovjekom! Ali postaje još gore. Čitajte dalje.]

Rekao je: ‘Predugo sam ostao u Batl Kriku. Trebao sam otići u Kaliforniju prije više od godinu dana. Ali htio sam pomoći djelu i institucijama u Batl Kriku. Pogriješio sam. Srce ti je nježno. Bićeš sklona da praviš iste greške koje sam ja napravio. Tvoj život može biti od koristi za Božje djelo. O, te dragocjene predmete koje bi Gospod dao da iznesem pred ljude, dragocjene dragulje svjetlosti!’

Probudila sam se. Ali ovaj san je izgledao tako stvaran. Sada možeš vidjeti i razumjeti ZAŠTO NE OSJEĆAM DUŽNOST DA IDEM U BATL KRIK u svrhu preuzimanja odgovornosti na Generalnoj konferenciji. NEMAM DUŽNOST da stojim na Generalnoj konferenciji. GOSPOD MI ZABRANJUJE. To je dovoljno.⁴⁵⁴

Pitanja pokrenuta ovim pismom

Da ukratko izložimo glavna pitanja koja pokreće pismo Elen Vajt:

1. Elen Vajt se molila Bogu posebno tražeći od njega da je uputi u njenoj dužnosti.
2. Elen Vajt je dobila „san“ u kojem je vjerovala da joj je Gospod prenio njenu dužnost. Ovo je u potpunosti u skladu sa njenim brojnim tvrdnjama da je tokom svog života primila

⁴⁵⁴ Letter 17, 1881, pages 2-4 (written to W. C. White, September 12, 1881), the White Estate, Washington, D.C., March 25, 1980. (You may verify this letter in Arthur White’s book Ellen G. White, The Retirement Years, pages 161-162.)

200 „božanski nadahnutih“ snova i vizija.

3. U ovom snu Elen Vajt je komunicirala sa svojim mrtvim mužem Džejsom Vajtom i dobijala savjete od njega – iako je Bog rekao da mu je komunikacija sa mrtvima (nekromantija) „odvratna“ i da zavređuje smrtnu kaznu. Stoga je san Elen Vajt u direktnoj suprotnosti sa Svetim pismom. Zasigurno bi pravi hrišćanin odmah odbio „savjet“ koji je dala mrtva osoba! Ali nije tako sa Elen Vajt – kao i svaki harizmatik ona je imala umišljaj da sve natprirodno što se njoj događa dolazi od Boga. Nekog drugog vjerovatno bi ukorila.
4. Takođe u ovom snu Elen Vajt je sklopila pakt sa svojim mrtvim mužem, da će on ostati sa njom i raditi sa njom. Primijetite da je željela da se uticaj ovog mrtvac nastavi u njenom životu.
5. Kada se Elen probudila iz ovog sna, poslušala je savjet koji joj je dao njen mrtvi muž. Još gore, tvrdila je da joj je „GOSPOD“ govorio preko njenog mrtvog muža! Tako je Elen Vajt vjerovala da joj je u ovom snu Gospod preko mrtvih prenio njenu „dužnost“! Zar ne mislite da je Elen Vajt trebala odmah da zna da je svaka komunikacija sa mrtvima zabranjena u Svetom pismu – posebno kada je pisala naširoko na ovu temu? Ako je Elen Vajt zaista bila nadahnuta od Boga, zašto bi primala savjet od mrtve osobe, misleći da dolazi od Gospoda? I zašto bi htjela da nastavi da radi sa tom mrtvom osobom do kraja života?

Pouzdanost Elen Vajt upitna

Može li se vjerovati Elen Vajt kada je više puta protivrječila Božjoj Riječi – čak i u svojim „božanski“ nadahnutim snovima? Možete li vjerovati u takozvano „svjetlo“ koje ona predstavlja u svojim knjigama, kada je kriva za komunikaciju s mrtvima i primanje savjeta od mrtvih? I možete li vjerovati njenom prosuđivanju u duhovnim stvarima kada ona vjeruje da joj je Bog govorio preko mrtve osobe i

čini ono što Bog kaže da je „gnusno“ i vrijedno smrti? „Ako Svjedočanstva ne govore u skladu s Božjom riječju, odbacite ih. Hristos i Belijal ne mogu ići zajedno.“ (5 Testimonies, p. 691)

RAŠLJAR I BUNAR NA IMANJU ZA SANATORIJUM

Kada se Elen Vajt 1900. godine iz Australije vratila u Sjedinjene Američke Države, nosila je u srcu sjećanje na vizije koje su joj date u kojima su joj pokazivana mjesta u Kaliforniji pogodna za izgradnju sanatorijuma. Instrukcije su se ponavljale i napokon su nekih 12 km južno od San Dijega kupili nekretninu – sanatorijum Pots u Rajskoj dolini (Paradise Valley), tako što je Elen Vajt pozajmila 2.000 dolara od banke St. Helena uz kamatu od 8%, a Džozefina Gocijan, bliska prijateljica, dala ostalih 2.000 dolara prema ukupnoj cijeni od 4.000 dolara (današnjih 150.000 \$). No uvidjeli su problem sa postojećim bunarom i vjetrenjačom, da neće biti dovoljno vode za sanatorijum.

Elen Vajt je preporučila starješini E.R. Palmeru da obezbijedi usluge dobrog adventističkog kopača bunara njenog poznanika, Salema Hamiltona, koji je tada živio u Nebraski. Shodno tome, pozvan je na Zapad da kopa bunar.

Palmer je pisao: „S kakvom smo strepnjom ispitivali tlo i **isprobali čarobnjački štap za vodu** i razgovarali o mogućnostima....“

Konačno smo izabrali mjesto i počeli da kopamo po suvoj zemlji gdje je prašina letjela više od dvadeset stopa [6 m] ispod površine.“

Hamilton je kopao i dostigao dubinu od 80 stopa (24 m) bunara... Elen Vajt je iz dana u dan sa zanimanjem slušala izvještaje o napretku i često je razgovarala s Hamiltonom. Jednog dana je pitala: ‘Šta ćeš raditi, brate Hamiltone?’

„Imam pitanje da vam postavim,“ odgovorio je. „Ako na to odgovorite, ja ću vam dati svoj odgovor. Je li vam Gospod rekao da kupite ovu nekretninu?“

„Da! Da!“ odgovorila je Elen Vajt. „Tri puta mi je pokazano da trebamo osigurati ovu konkretnu imovinu.“

„U redu“, rekao je gospodin Hamilton, „imam svoj odgovor. Gospod nam ne bi dao slona a da mu ne obezbijedi vodu za piće.“ (Johns and Utt, p. 146). Izjavio je da će nastaviti da kopa.

Napokon su pronašli podzemnu žilu sa vodom. Tako je Elen Vajt, kroz uvide do kojih je došla kroz vizije, kroz svoju upornost, kroz traženje saradnje sa onima koji su imali povjerenja da Gospod govori kroz nju, i kroz velika lična finansijska ulaganja, dovela do osnivanja ovaj prvi adventistički sanatorijum u južnoj Kaliforniji.⁴⁵⁵

PITANJA: Da li je zaista Bog radio preko proročice koja lično poziva svog prijatelja adventistu rašljara⁴⁵⁶ da pomoću „čarobnog štapa“ locira mjesto za kopanje bunara? Zašto joj njen duhovni vodič nije pomogao u „viziji“ ili na drugi način nego je morala tražiti pomoć okultiste?

⁴⁵⁵ Ellen White: *Woman of Vision*, pp. 459-462.

⁴⁵⁶ **Rašljarstvo (radiestezijska)** – vrsta proricanja koja se odnosi na traganje za podzemnim vodama (zakopanim metalima, rudama, naftom) upotrebom rašlji. Navodno se bazira na primjeni ljudske osjetljivosti na zračenje, obično u svrhu očitavanja energetske nabijenosti koja može biti posljedica toka podzemne vode ili u svrhu divinacije. Ova okultna aktivnost osuđena je u knjizi proroka Osije 4:12.

8. Teološki ispadi i kontradikcije

KONFUZNO UČENJE O BOŽANSTVU

Podrška trojstvu

„Tri sile Božanstva, Otac, Sin i Sveti Duh, obećali su da će biti njihova snaga i njihova efikasnost u njihovom novom životu u Hristu Isusu.“⁴⁵⁷

„Djelo spasenja nije mala stvar, već toliko golema da se najviši autoriteti drže izraženom vjerom čovjeka. Vječno božanstvo – Otac, Sin i Sveti Duh – uključeno je u radnju koja je potrebna da se čovjeku pruži sigurnost.“⁴⁵⁸

„Otac, Sin i Duh Sveti, **tri sveta nebeska dostojanstvenika**, izjavili su da će ojačati ljude da savladaju sile tame. Sve nebeske pogodnosti su založene onima koji su svojim zavjetima krštenja sklopili savez s Bogom.“⁴⁵⁹

„U prisustvu Oca, Sina i Svetoga Duha, tri najviše sile u svemiru, obećavaju da će biti sa svakom dušom koja se trudi.“⁴⁶⁰

„Tri sile Božanstva obećale su svoju moć da izvrše namjeru koju je Bog imao na umu kada je dao svijetu neizrecivi dar svog Sina.“⁴⁶¹

„Zlo se gomilalo vjekovima, i mogla ga je obuzdati i oduprijeti mu se jedino moćna sila Duha Svetoga, **treće osobe Božanstva**, koja će doći bez modifikovane energije, već u punoći božanske sile.“⁴⁶²

Citati koji isključuju mogućnost postojanja trojstva

„Hrist riječ, Jedinorođeni od Boga, bio je jedno sa vječnim O-

⁴⁵⁷ Australasian Conference Record 7/10/1907.

⁴⁵⁸ Upward Look, 148.

⁴⁵⁹ 5 Bible Commentary, 1110. (Manuscript 92,1901).

⁴⁶⁰ Southern Watchman 15/12/1908.

⁴⁶¹ EGW, 5 Review, 341.

⁴⁶² E.G. White, Letter 8, 1896. Takođe u *The Desire of Ages*, p. 671, 1898.

cem – jedno u prirodi, u karakteru i u namjeri – **jedino biće** u cijelom univerzumu koje je moglo ući u sve savjete i namjere Božje.⁴⁶³

„Sin Božji je bio sledeći u autoritetu do velikog Zakonodavca.“⁴⁶⁴

„Pozicija Sotone na nebu bila je sledeća do Sina Božjeg. On je bio prvi među anđelima.“⁴⁶⁵

„Samo Otac i Sin moraju biti uzvišeni.“⁴⁶⁶

Isus bogočovjek – podrška dvojstvu

Elen Vajt je držala stav da je Hrist „zaodjenuo svoje božanstvo sa ljudskošću“ [clothed His divinity with humanity] ili „pokrio velom svoje božanstvo sa ljudskošću“ [veiled His divinity with humanity]. Ove fraze se ponavljaju oko 125 puta u njenim člancima u časopisu *Review and Herald* u periodu od 1872-1914. Samo u jednom slučaju Elen Vajt je koristila izraz „ostavljajući po strani Njegovo božanstvo“, što je kontradiktorno gornjim izjavama:

„Spasenje duša bilo je veliki cilj za koji je Hrist žrtvovao svoju kraljevsku haljinu i kraljevsku krunu, slavu neba i poštovanje anđela, i odloživši po strani Njegovo božanstvo, došao na zemlju da se trudi i pati sa ljudskošću na sebi.“⁴⁶⁷

Takođe je izrazila vjerovanje da je Isus bio Bog dok je bio na zemlji:

„On je bio Bog dok je bio na zemlji, ali se lišio oblika Boga, i umjesto njega uzeo oblik i izgled čovjeka... On je odložio svoju slavu i svoje veličanstvo. On je bio Bog, ali se na neko vrijeme odrekao slave Božjeg oblika.“⁴⁶⁸

„On je bio Bog u tijelu.“⁴⁶⁹

„Hrist je bio Bog u suštini i u najvišem smislu. On je bio Bog od

⁴⁶³ Ellen G. White, *The Great Controversy*, 493.1.

⁴⁶⁴ Ellen White, *Spirit of Prophecy*, vol. 2, p. 9.

⁴⁶⁵ Ellen White, *Selected Messages*, book 1, p. 341.

⁴⁶⁶ Ellen White, *The Youth's Instructor*, July 7, 1898.

⁴⁶⁷ “A Call to Consecration,” *Review and Herald*, November 21, 1907.

⁴⁶⁸ Ellen G. White, “Christ Man’s Example”, *Review and Herald*, July 5, 1887.

⁴⁶⁹ “Truth to be Rescued from Error,” *Review and Herald*, October 23, 1894.

cijele vječnosti...“⁴⁷⁰

Podstaknuti ovakvim izjavama, lideri kao što je bio V.V. Prescott su dokazivali da „ne možete imati ideju o božanstvu bez vječnosti“ (Report of the 1919 Bible Conference, July 6, 1919, 62).

Ovakvi nesmotreni navodi dovode do kontradikcija kojih nema u Bibliji ako se čita kako je napisano. U najmanju ruku, nameće se pogled da postoje dva Boga ili dvojstvo, dok Sveto Pismo pod oba saveza naglašava monoteizam (Izlazak 20:2-3; Ponovljeni Zakon 6:4; Isaija 45:5; Marko 12:28-34; Jovan 17:3; 1. Korinćanima 8:5-6; 1. Timoteju 1:17; 2:5; Jakov 2:19; Efescima 4:4-6...).

Da li ste u adventističkoj literaturi, uključujući spise Elen Vajt, ikada vidjeli ijedan konkretni komentar ili naglašavanje nekih od sledećih fundamentalnih konstatacija u Bibliji: Jovan 17:3; Jovan 20:17, poslednji dio stiha; Efescima 4:4-6; Otkrivenje 1:1, uvodni dio stiha; Otkrivenje 3:12b? Zašto su izostali ti osvrti? Razlog može biti samo jedan: zato što su ovi stihovi nespojivi sa pogledima na Hrista koje su držali, a to su trinitarski pogledi. Kad god u teologiji nekog vjerskog tijela uočimo izbjegavanje nekih stihova u Bibliji koji saopštavaju važne istine, to znači da ta teologija nije potpuno dosledna i ispravna.

Poistovjećivanje Boga i Hrista

Elen Vajt je takođe davala i neke kontradiktorne izjave u kojima poistovjećuje ili izjednačava Boga i Hrista.

„**Isus Hrist je naš nebeski Otac.** Isus Hrist je Otac sa nama. Bog je Otac, i tu je karika lanca koja je spuštена kako bi vezala Njegovu djecu u vezu s Ocem.“⁴⁷¹

„Oni kažu: ‘Bio sam neznabožac u paganskim zemljama. Ti si napustio svoje prijatelje i udobne domove i došao da me naučiš kako pronaći **Isusa i vjerovati u Njega kao jedinog pravog Boga.**’“

⁴⁷⁰ Advent Review and Sabbath Herald, April 5, 1906, 8; reprinted in 1 SM 247.

⁴⁷¹ Ellen G. White, Ms 141, 1908, Sermon, November 15th 1908, Healdsburg, California, “Lessons from John 15”.

(11LtMs, Ms 25, 1896, par. 34.)

G-đa Vajt je tri puta objavila citat o vjeri u Isusa „kao jedinog pravog Boga“ (Testimonies for the Church Vol. 6 p. 311.1, 1901, zatim u Review and Herald, January 5th, 1905, par. 13 i konačno poslednji put u Gospel Workers p. 518.2, 1915). Težina dokaza je protiv onih koji tvrde da je ovaj njen citat lažan.

„Hristos nije prestao da bude Bog kada je postao čovjek. Iako se On ponizio ljudskošću, Božanstvo je i dalje bilo Njegovo. Samo Hrist je mogao predstavljati Oca čovječanstvu, a ovo predstavljanje učenici su imali privilegiju da gledaju više od tri godine.“⁴⁷²

„Veličina Božja se ne može izmjeriti niti shvatiti. I ta doktrina koja poriče apsolutno Božanstvo Isusa Hrista, poriče i Božanstvo Oca; jer niko ne poznaje Sina osim Oca.“⁴⁷³

„Hristos je bio Bog u suštini i u najvišem smislu. Bio je s Bogom oduvijek, Bog nad svima, blagoslovljen zauvijek.“⁴⁷⁴

„Božanska priroda Hristova nije pretvorena u ljudsku prirodu, već su božansko i ljudsko sjedinjeni. **Hristos je bio Bog u tijelu;** u Njemu prebiva sva punoća Božanstva tjelesno da bi vršio principe koji upravljaju cijelim nebom.“⁴⁷⁵

„Ime Boga, dato Mojsiju da izrazi ideju vječne prisutnosti, ovaj galilejski rabin je proglasio Njegovim. On je Sebe najavio kao samopostojeći, Onaj koji je obećan Izraelu, ‘čiji je izlazak bio od davnina, iz dana vječnosti.’ Mihej 5:2, margina.“⁴⁷⁶

Ko je, prema Elen Vajt, objavio Zakon na Sinaju?

Opcija 1: Hrist

„Hrist je bio taj koji je izgovorio zakon na gori Sinaj, i znao je držanje svih njegovih zapovijesti, slavu i veličanstvenost zakona

⁴⁷² Ellen G. White, The Desire of Ages, page 663, “Let not your heart be troubled”

⁴⁷³ Ellen White, Review and Herald, 5th April 1906, “The Word made flesh”

⁴⁷⁴ Ellen White, Review and Herald, 5th April 1906, “The Word made flesh”

⁴⁷⁵ Ellen G. White, Diary, July 4th 1891, Ms 43b 1891, Creation and the Sabbath

⁴⁷⁶ Ellen G. White, The Desire of Ages, page 469. “The light of life”

nebeskog.“⁴⁷⁷

„Hrist je bio taj koji je govorio zakon sa Sinaja. Hrist je dao zakon Mojsiju, uklesan na kamenim pločama. **Bio je to zakon njegovog oca**; i Hrist kaže: ‘Ja i moj Otac smo jedno.’“⁴⁷⁸

Opcija 2: Bog Otac

„Deset zapovijesti je izgovorio sam Bog, a napisala ih je njegova vlastita ruka.“⁴⁷⁹

Opcija 3: Obojica

„Hristos i Otac, stojeći jedan pored drugog na Gori, sa svečanim veličanstvom objavili su deset zapovijesti, stavljajući u samo središte Dekaloga zapovijest o suboti.“⁴⁸⁰

Ko je jedini Bog na koga upućuje Prvi uput Dekaloga?

„Božja zapovijest kaže: ‘Nemoj imati drugih bogova osim mene’ – Hrista. [Izlazak 20:3.]“⁴⁸¹

Da li je božanski Isus uopšte umro na krstu?

„Da li se ljudska priroda Sina Marijinog promijenila u božansku prirodu Sina Božijeg? – Nije. Dvije prirode su bile misteriozno pomiješane u jednoj osobi – čovjeku Hristu Isusu. U Njemu je nastavala sva punoća Božanstva tjelesno. Kad je Hrist razapet, **Njegova ljudska priroda je umrla. Božanstvo nije potonulo i umrlo**; to bi bilo nemoguće.“⁴⁸²

Na drugom mjestu nalazimo kontradiktornu izjavu:

⁴⁷⁷ Ellen G. White, Bible Echo, 19th February 1894, “Christ as teacher”, see also Review and Herald, 28th November 1893.

⁴⁷⁸ Ellen G. White, Review and Herald, 27th September 1881, “The exalted position of the law of God”, see also Signs of the Times 4th September 1884.

⁴⁷⁹ Ellen G. White, Great Controversy, page 4, 1888 edition.

⁴⁸⁰ Ellen G. White, Historical sketches of the foreign missions of the Seventh-day Adventists, p. 231.

⁴⁸¹ Ellen G. White, Ms 194, 1898, December 1898, “True and False Gods; 25 Abiding in Christ”.

⁴⁸² Ellen G. White, Lt 280, 1904.

„Ljudi trebaju shvatiti da je **Božanstvo [Diety] stradalo i potonulo pod mukama Golgote...**“⁴⁸³

Postavićemo još jedan citat vezano za ovaj predmet.

„Onaj koji je rekao: ‘Ja polažem život svoj da ga opet uzmem’ [Jovan 10:17 KJV], izašao je iz groba u **život koji je bio u Njemu samom. Ljudska priroda [humanity] je umrla; božanstvo [diety] nije umrlo. U svom božanstvu Hrist je imao moć da raskine okove smrti.** On izjavljuje da ima **život u sebi samom** da oživi koga hoće.

Sva stvorena bića žive voljom i moći Božjom. Oni su primaoci života Sina Božijeg. Koliko god sposobni i talentovani, koliko god veliki njihovi kapaciteti, oni se nadopunjuju životom iz Izvora svega života. **On je izvor, vrelo života. Samo Onaj koji jedini ima besmrtnost,** koji prebiva u svjetlosti i životu, [mogao] je reći: ‘Imam moć da ga položim [svoj život], i imam moć da ga ponovo uzmem’ [stih 18. KJV]... Hrist je obdaren da daje besmrtnost. **Život koji je položio u ljudskoj prirodi, On je ponovo uzeo** i dao čovječanstvu...“⁴⁸⁴

U zadnjem citatu iz knjige izdate 1964. godine, pored ponavljanja iste teze da je samo ljudska priroda Hristova umrla ali ne i božanstvo, kao i sugestije da je Isus uskrsnuo samog sebe (uprkos više od 20 stihova koji izjavljaju da ga je uskrsnuo Bog Otac), primijetite da se Hrist (silom prilika) poistovjećuje sa Bogom koji JEDINI ima besmrtnost (opet krivo razumijevanje iskonstruisanog stiha 1. Timoteju 6:16 iz trinitarske perspektive!) i da se predstavlja kao Izvor života, što je atribut samo Boga Oca (vidi: 1. Korinćanima 8:6). G-đa Vajt ovdje ulazi u logičke kontradikcije i protivrječnosti. U navedenoj izjavi gube se i miješaju identiteti i funkcije Oca i Sina. Ako i Hrist sam po sebi ima besmrtnost, onda su **dvojica** koji je posjeduju, ili, u drugoj opciji, Bog i Hrist zapravo su ista osoba (apsurdni stav većine protestanata trinitaraca).

Ako se vratimo na prva dva citata sa pitanjem koja od dvije

⁴⁸³ Ellen G. White, MS 153, 1898.; S.D.A. Bible Commentary, vol. 7, p. 907.

⁴⁸⁴ Ellen G. White, That I May Know Him, p. 71.

suprotstavljene izjave (Isusovo božanstvo jeste/nije umrlo) je tačna – odgovor je NIJEDNA. Zašto?

Jer su obje opterećene pogrešnom trinitarskom pretpostavkom o Isusu „bogočovjeku“ („100% Bogu i 100% čovjeku“, kako trinitarski teolozi često kažu) sa dualnom prirodom. Naravno imperativ koji je nametnula dogma o Trojstvu je uslovio pogrešne pretpostavke o Isusovoj prirodi. Linija razmišljanja sa trinitarskim naočarama je sledeća: Hrist je Bog → Hrist je samopostojeć → utjelovljeni Isus stoga mora biti „bogočovjek“. Pošto Isus nije davao nikakve izjave u kojima se poistovjećuje sa Bogom, već je naprotiv bio dosledan monoteizmu, da bi se podupro koncept „bogočovjeka“, bilo je neophodno uvesti pretpostavku o skrivenim moćima Isusa Hrista. Drugo što je takođe neophodno za podršku „bogočovjeku“ je obesmisлити svjedočanstva Svetog Pisma o Isusovom rođenju od Boga na Nebu i prikazati ga kao „samopostojećeg“ i „vječnog“. Evo i jedne izjave Elen Vajt koja stremlji u tom pravcu: „On je **vječni samopostojeć** Sin...“⁴⁸⁵ Ovakva izjava koja naizgled uzvisuje Hrista zapravo ugrožava njegov identitet Sina! Jer ako je Hrist „samopostojeć“ tada Otac nije stvarni Otac i Sin nije stvarni Sin. Nudi se objašnjenje da „samopostojeć“ (self-existent) ne znači da nema uzrok postojanja, nego od momenta ulaska u postojanje On je „samopostojeć“, što bi značilo da ima život u sebi i nije mu potrebno da ga neko „napaja“ životom da bi bio živ. Ali Biblija uči da je SAMO Bog bezuslovno besmrtn (1. Tim. 6:16)! Izgleda da to ipak nije ideja koju je izrazila Elen Vajt. „Bio je **jednak Bogu, beskonačan i svemoguć**... On je **vječni, samopostojeć** Sin.“⁴⁸⁶ „U Hristu je život, originalan, nepozajmljen, neizveden.“⁴⁸⁷

Bez obzira kada je u prošlosti Sin Božji rođen i što je to za nas nemjerljivo vrijeme (naš sistem mjerenja je uspostavljen prilikom stvaranja Zemlje i univerzuma), jednostavno postoji vrijeme **prije** Hristovog rođenja i **posle** njegovog rođenja. Tako ne može biti

⁴⁸⁵ Ellen G. White, That I May Know Him, p. 71.

⁴⁸⁶ Manuscript 101, 1897.

⁴⁸⁷ The Desire of Ages, 530.

samopostojeći entitet kao što je jedini Bog! Dalje, ako je Isus bogočovjek, „potpuno Bog i potpuno čovjek“ (što je samo po sebi međusobno isključivo – oksimoron), a Bog ne može umrijeti, neminovno dolazi do problema sa objašnjavanjem Isusove žrtve, smrti i uskrse- nja. Tako šta god učinite sa Isusom „Božanstvom“ bićete u krivu.

Sada ćemo dati još dva njena citata koji nisu opterećeni krivim pretpostavkama koje nameće trinitarski pogled na Hrista.

„On [Hrist] se ponizio i **uzeo smrtnost na sebe**. Kao član ljudske porodice, **on je bio smrtan**.“⁴⁸⁸

„**Sve što je sadržavalo Isusov život i razum ostalo je sa Nje- govim tijelom u grobu; a kada je izašao, bilo je to kao cijelo biće; nije morao da priziva svoj duh s neba**.“⁴⁸⁹

Obje ove izjave su potpuno tačne. Kako što se vidi, problemi nastaju samo kad se unesu trinitarske ideje o Isusu „bogočovjeku“ ili bilo koja druga trinitarska premisa.

Zbrka oko Isusove ljudske prirode

Da li je Isus uzeo nepalu „adamovsku“ ljudsku prirodu (Testimonies, vol. 2, p. 509.; Review and Herald, December 17, 1872.; Selected Messages, vol. 1, p. 256. Also, Signs of the Times, June 9, 1898, par. 15.) ili ipak palu (Youth’s Instructor, December 20, 1900.; Signs of the Times, June 9, 1898. Takođe u 1SM 256)?

Zbog ovih kontradiktornih izjava, adventisti se decenijama međusobno raspravljaju o Hristovoj prirodi. Da bi izvukli stvar, obično ćete čuti stav da je imao „nepali um“ i „palo tijelo“. Nemoguće je da oba skupa izjava budu nadahnuta jer su dijametralno suprotne jedna drugoj. Što je još više uznemirujuće, oba gledišta se pojavljuju go- tovo istovremeno u spisima gospođe Vajt u periodu od 30 godina, tako da se ne čini da se njeno razumijevanje vremenom razvijalo. Na- damo se da zapažate da premisa koja uzrokuje ovu neodlučnost i zbrku može biti samo ideja o Hristu kao „bogočovjeku“.

⁴⁸⁸ Ellen G. White, Review and Herald, September 4, 1900.

⁴⁸⁹ Ellen G. White, S.D.A. Bible Commentary, vol. 5, pp. 1150, 1151.

Pitanja koja se pokreću

Da li je Elen Vajt svojim konfuznim izjavama i knjigama poput *Čežnje vjekova* zapravo izazvala otpad Adventističke crkve i dala ključni podsticaj njihovom kasnijem usvajanu Trojstva? Da li je poznato da je ikad ijedan pravi prorok naveo Božji narod na otpad?

KONTRADIKTORNA TUMAČENJA

Kontradiktorna svjedočanstva o svinjetini

Nakon što je gospođa Vajt 1860-ih ušla u klub zdravlja, često je upozoravala svoje sledbenike na opasnosti jedenja svinjetine: „Nikada ne treba staviti ni jedan zalogaj svinjskog mesa na svoj sto.“⁴⁹⁰

Ono čega je malo adventista svjesno je svjedočanstvo napisano kasnih 1850-ih u kojem g-đa Vajt kori porodicu Kertis u Ajovi što ne jedu svinjetinu. Ovo svjedočanstvo je napisano prije posjete gospođe Vajt, 1864. Institutu zdravlja Džekson u Njujorku gdje se snažno zagovarala vegetarijanska ishrana. Sestra Vajt je 21.10.1858. napisala:

„Ako Bog zahtijeva od svog naroda da se suzdrži od svinjskog mesa, On će ih osuditi po tom pitanju. On je jednako voljan da svojoj poštenoj djeci pokaže njihovu dužnost, kao i da pokaže njihovu dužnost prema pojedincima na koje nije stavio svoj teret. Ako je dužnost crkve da se suzdrži od svinjskog mesa, Bog će to otkriti za više od dvojice ili trojice. On će svoju crkvu poučiti njihovoj dužnosti.“⁴⁹¹

Brat i sestra Kertis proučavali su svoje Biblije i došli do ispravnog zaključka da je jesti svinjetinu pogrešno. Vajtovi su bili upoznati s njenim otkrićem. Kako crkvena proročica reaguje? Da li im ona čestita na njihovom ispravnom proučavanju Biblije? Je li Bogu drago što je ova porodica shvatila opasnost od jedenja svinjetine? Očigledno nije! G-đa Vajt ih odlučno kori! Da li ju je Božji Duh naveo da napiše ovo svjedočanstvo? Ako je zdravstvena praksa brata Kertisa bila u skladu s Božjim zdravstvenim propisima, zašto bi ga onda

⁴⁹⁰ Ellen G. White, Testimonies, Vol. 2, p. 93.

⁴⁹¹ Ellen G. White, Testimonies Vol. 1, p. 206.

Božji glasnik korio?

H.E. Karver, rani adventista koji je bio prijatelj sa porodicom Kertis, dijeli šta se dogodilo ovoj porodici:

„Brat i sestra Kertis bili su među mojim najintimnijim prijateljima dugi niz godina, a kako smo jedan dio vremena živjeli jedni pored drugih, znao sam neke od okolnosti povezanih s gore navedenim uputama o viziji. Sestra Kertis je bila vrlo savjesna žena, i uvjerivši se (mnogo prije nego što su starješina i gospođa Vajt napravili bilo kakav pokret u tom pravcu) da je jedenje svinjetine štetno, pokušala je da je izbacila sa stola. To je izazvalo probleme. Sestra K. je iskreno vjerovala u božansko nadahnuće g-đe Vajt, a iz odlomka datog iznad, izgleda da joj je ona morala pisati za uputstva, koja je dobila kao gore; i to navodno kroz viziju... Brat Kertis je takođe izjavio da je starješina Vajt podržao stavivši sledeće na poleđini pisma:

„Da biste znali kako stojimo po ovom pitanju, rekao bih da smo upravo spremili 200 funti [90 kg] svinjetine.“⁴⁹²

Pitanje: Da li je Bog bio izvor ovog svjedočanstva sestri Kertis? Ili je na njeno svjedočanstvo uticao Džejms, koji je veoma volio da jede svinjetinu?

Godine 1850. Džejms Vajt je napisao članak u kojem brani jedenje svinjetine. Evo kako zaključuje članak:

„Neki od naše dobre braće dodali su ‘svinjско meso’ u katalog stvari koje je zabranio Duh Sveti, a apostoli i starješine okupili su se u Jerusalimu. Ali osjećamo se pozvanim da protestujemo protiv takvog puta, kao da je u suprotnosti s jasnim učenjem svetih spisa. Hoćemo li na učenike staviti veći ‘teret’ nego što se činilo dobrim Duhu Svetom i svetim apostolima Gospoda našeg Isusa Hrista? Ne daj Bože. Njihova odluka, pošto je bila ispravna, riješila je pitanje sa njima, i to je bio uzrok veselja među crkvama, i trebalo bi zauvijek riješiti to pitanje kod nas.“⁴⁹³

⁴⁹² H.E. Carver, Mrs. E.G. White’s Claims to Divine Inspiration Examined, 2nd edition, 1877.

⁴⁹³ James White, The Present Truth Vol. I., Nov., 1850. No. 11., “Swine’s Flesh”.

Lako je razumjeti zašto je zdravstvena praksa sestre Kertis iritirala Vajtove jer su mislili da su već zauvijek riješili stvar! Štaviše, Vajtovi su vjerovatno osjećali da su Božji kanal istine u Crkvi, i možda nisu bili previše ljubazni prema nekome ko sprovodi reforme bez njihovog prethodnog odobrenja, a posebno ne prije objave „pro-ročiće“. Nekoliko godina kasnije, naravno, gospođa Vajt je zauzela potpuno isti stav kao i gospođa Kertis o svinjetini, a zatim je donijela u Crkvu kao da je primila uputstva od Boga kroz vizije.

Kasnije je proročica upozoravala adventiste da svinjetina uzrokuje razne bolesti, uključujući gubu.⁴⁹⁴

Vrijeme zapečaćenja

PRIJE 1851. – Vrijeme zapečaćenja	NAKON 1851. – Vrijeme čekanja
<p>Jan. 1849. Vrijeme zatvaranja je vrlo kratko i uskoro će biti gotovo.⁴⁹⁵</p> <p>Avgust 1849. Sotona sada koristi svaki izum u ovom vremenu zapečaćenja... Vidjela sam da je Sotona na djelu na ove načine da odvrati, prevari i odvuče Božji narod, upravo sada u ovom vremenu zapečaćenja.⁴⁹⁶</p>	<p>1864. Bili smo, i još smo, u vremenu strpljivog čekanja.⁴⁹⁷</p> <p>1876. Nalazimo se u vremenu čekanja...⁴⁹⁸</p> <p>1883. Nalazimo se u vremenu čekanja...⁴⁹⁹</p> <p>1885. Evo nas u vremenu čekanja...⁵⁰⁰</p> <p>1910. Nalazimo se u vremenu čekanja...⁵⁰¹</p>

⁴⁹⁴ Ellen White, *Spiritual Gifts*, vol. 4a, p. 333 (1868); *Zdrav život*, str.183. Takođe: „Tkiva svinja su naseljena živim bićima; a ipak ovu živu masu jedu i uživaju muškarci i žene. Tuberkulozna potrošnja se prenosi praksom jedenja mesa, a time se bolest širi.“ (Manuscript Releases, vol. 14, p. 297). Ellen White, *Review and Herald*, 20. juna 1899.

⁴⁹⁵ Ellen White, “To Those who are receiving the seal of the living God,” Jan. 31, 1849.

⁴⁹⁶ Ellen White, *The Present Truth*, Aug. 1, 1849.

⁴⁹⁷ Ellen White, *Spiritual Gifts Volume 4b* (1864), p. 151.

⁴⁹⁸ Ellen White, *Testimonies for the Church Vol. 4* (1876-1881), p. 123.

⁴⁹⁹ Ellen White, *The Review and Herald*, Jan. 9, 1883.

⁵⁰⁰ Ellen White, *The Review and Herald*, Aug. 18, 1885.

⁵⁰¹ Ellen White, *The Gospel Herald*, Aug. 1, 1910.

Na kraju je izmišljen razlog kako je zapečaćenje moglo započeti 1840-ih, a zatim prestati i sada biti budućnost. Je li za to bila kriva proročica? Da li je pogriješila? Da li je njena vizija bila pogrešna? Ne, naravno da ne! Nije bila njena greška. Za to su krivi Adventisti! Koliko god to apsurdno zvučalo, gospođa Vajt je krivicu za svoj neuspjeh prebacila na jadni adventistički narod:

„Da je Božji narod hodao po Njegovom savjetu, Božje djelo bi napredovalo, poruke istine bi se prenosile svim ljudima koji žive na licu cijele zemlje. Da mu je Božji narod vjerovao i bili izvršiooci Njegove riječi, da su držali Njegove zapovijesti, anđeo ne bi došao leteći kroz nebo s porukom za četiri anđela koji su trebali pustiti vjetrove koje bi trebali duvati na zemlju vičući: Držite se, držite četiri vjetra da ne duvaju na zemlju dok ne zapečatim sluge Božije na njihova čela. Ali zato što su ljudi neposlušni, nezahvalni, nesveti, kao što je bio drevni Izrael, vrijeme se produžava da svi čuju posljednju poruku milosti koja se objavljuje jakim glasom. Gospodnje djelo je ometeno, vrijeme zapečaćenja odloženo.“⁵⁰²

Kontradiktorna upotreba proročanstava

Biblijsko proročanstvo	EGW tumačenje 1	EGW tumačenje 2
Mat. 25:1-12 - Zatvorena vrata	Predviđa zatvaranje probe za nemileroevce, 22. oktobra 1844. (Pismo Bejtsu, 13. jula 1847.) Predviđa završetak probne neposredno prije Drugog dolaska. (COL 412.)	Ono je samo predskazalo da je Hristos, ušavši u unutrašnji stan nebeske svetinje, zatvorio vrata, što nikome ne zatvara vrijeme probe. (GC 428.)

⁵⁰² Ellen White, Letter 106, 1897. Released by the Ellen G. White Estate Washington, D. C. March 12, 1986. Entire Letter. Manuscript Releases Vol. 15, pp. 292-293.

Mat. 25:6-10 - Dolazak Mladoženje	To se dogodilo 1844. (GC, p. 426.)	To će se dogoditi na kraju svijeta. (COL 405f.)
Mat. 25:6 - Ponoćni poklič	Ovo je poruka data 1843-1844. Vidi: GC, p. 427.	Ovo je glasan poklič na kraju svijeta. Vidi: COL, p. 412, 414, 415.
Otk. 7:1-4 - Pečaćenje	Počelo je 1845. Vidi: EW p. 44.	Još nije počelo. Vidi: GC, p. 613.
Rešetanje	Počelo je ubrzo nakon 1844. Vidi: EW, p. 50.	Još nije počelo. Vidi: 5T, pp. 80-82.
Otk. 14:6,7 - Prva anđeoska poruka	To je mileritski pokret do 1844. (EW 232-237.)	To su adventisti do kraja vremena. (GC 450, 453.)
Otk. 14:8 - Druga anđeoska poruka	Bio je to pad protestantskih crkava 1844. (EW 237-239.)	To je pad svih ne-adventnih crkava pred kraj. (GC 389-390.)
Otk. 11:19 - Otvaranje hrama na nebu	To se dogodilo 1844. (GC 433.)	To tek treba da se dogodi. (EW 36.)
Otk. 11:7-11 - Progon dvaju svjedoka	To se dogodilo oko 1793. (GC 265ff.)	To tek treba da se dogodi. (4T 594.3)
Otk. 6:12,13 - Znakovi na nebesima	Ispunjeno u prošlosti: 1780, 1833, itd. (GC 333.)	Dogodiće se prilikom Drugog dolaska. (9T 267.)
Dan. 8:14 - Očišćenje sveti-nje	To je brisanje zapisa o grijesima u nebeskoj sveti-nji. (GC 480.)	To je pročišćenje svemira od grijeha i grešnika vatrom s neba. (PP 358; GC 666-678.)

Proročanstvo Vajtove o oživljavanju ropstva na Jugu SAD

G-đa Vajt je 1895. godine prorekla da će ropstvo biti oživljeno u južnim Sjedinjenim Državama:

„Ropstvo će ponovo biti oživljeno u južnim državama; jer duh

ropstva i dalje živi. Stoga neće valjati onima koji rade među obojenim ljudima da propovijedaju istinu tako hrabro i otvoreno kao što bi to mogli učiniti na drugim mjestima. Čak je i Hrist obukao svoje pouke u figure i parabole da bi izbegao protivljenje fariseja.⁵⁰³

Ovdje gospođa Vajt kaže da će ropstvo ponovo biti oživljeno u južnim Sjedinjenim Državama, i da bi zbog toga adventistički propovjednici trebali paziti kako propovijedaju crncima. Da li je ropstvo crnaca ikada oživljeno u južnim Sjedinjenim Državama? Naravno da ne! Od građanskog rata ropstvo je bilo savezni zločin. Ropstvo je sistem u kojem jedno ljudsko biće posjeduje drugo ljudsko biće, a rob nema lična prava prema zakonu. Taj sistem je ukinut i nikada više neće biti oživljen. Svaka osoba može izabrati da živi i radi gdje god želi. Hvala Bogu, ropstvo je mrtvo i nestalo.

Ko je pušteni jarac (jarc za Azazela) – Sotona ili Hrist?

„Vidjela sam, takođe, da dok je žrtva za grijeh ukazivala na Hrista kao na žrtvu, a prvosveštenik predstavljao Hrista kao posrednika, pušteni jarac predstavlja Sotonu, autora grijeha, na koga će grijesi istinskih pokajnika konačno će biti stavljeni. Kada je veliki sveštenik, vrlinom krvi žrtve za grijeh, uklonio grijehe iz svetinje, stavio ih je na puštenog jarca. Kada Hrist, zahvaljujući svojoj krvi, ukloni grijehe svog naroda iz nebeske svetinje na kraju svoje službe, on će ih staviti na Sotonu.“ (4SP, pp. 266, 267, 1884).

„Sotona ne samo da je snosio težinu i kaznu svojih grijeha, već su na njega stavljeni grijesi čitave otkupljene vojske...“ (1SG, p. 217, 1858; EW, pp. 294, 295, 1882).

Napomena: Ona je vjerovala da pušteni jarac predstavlja Sotonu kako je učio O.R.L. Krosier 1847. Godine 1858. Elen Vajt je rekla da će Sotona morati snositi grijehe otkupljenih kao i svoje, a 1884. je identifikovala žrtvenog jarca kao Sotonu.

⁵⁰³ Ellen G. White, Spalding and Magan Collection, p. 21. Also Manuscript Releases, vol. 2 (MR #153), p. 300.

Pedeset godina kasnije:

„Neki primjenjuju svečani tip, puštenog jarca, na Sotonu. Ovo nije tačno. On ne može nositi svoje vlastite grijehе. Po izboru Barabe, Pilat je oprao ruke. On ne može biti predstavljen kao pušteni jarac... Hrist je bio pušteni jarac, kojeg tip predstavlja. Jedino njega može predstavljati jarac odveden u pustinju. On jedini, nad kojim smrt nije imala moć, bio je u stanju da ponese naše grijehе.“ (Manuscript 112, par. 47, 1897).

Postoje samo tri originala kucanih kopija ovog rukopisa pod nazivom „Pred Pilatom i Herodom“. Jedan od njih sadrži svih 19 stranica, a druga dva, uključujući i kopiju fajla, završavaju se na strani 17, s tim da je poslednji pasus stranice 17 odrezan, a stranice 18 i 19 izostavljene. Očit pokušaj zataškavanja.

Pravilan položaj za molitvu?

„Primila sam pisma u kojima me ispituju u vezi sa ispravnim stavom koji treba da zauzme osoba koja se moli Suverenu univerzuma. Odakle našoj braći ideja da treba da stanu na noge kada se mole Bogu? Jednog koji je školovan oko pet godina u Batl Kriku, zamolili su ga da vodi u molitvi prije nego što sestra Vajt progovori s ljudima. Ali kad sam ga vidjela kako stoji uspravno na nogama dok su mu se usne spremale otvoriti u molitvi Bogu, moja se duša uzburkala u sebi da mu dam otvoren ukor. Pozvavši ga po imenu, rekla sam: ‘Na koljena.’ Ovo je **uvijek ispravan položaj**.“⁵⁰⁴

D.E. Robinson, jedan od sekretara Elen Vajt od 1902. do 1915., izvijestio je: „Bio sam više puta prisutan na sastancima kampa i sjednicama Generalne konferencije na kojima je sama sestra Vajt iznijela molitvu pred skupštinom koja je stajala, a i ona sama stojeći.“⁵⁰⁵

⁵⁰⁴ Ellen White, Selected Messages, vol. 2, p. 311.

⁵⁰⁵ D. E. Robinson letter, March 4, 1934.

9. Dvije hiljade vizija Elen Vajt?

Adventistička zajednica tvrdi da je Elen Vajt za vrijeme svog života imalo preko 2.000 vizija tokom kojih je primala direktna uputstva od Boga, bivala uznošena pred Božji prijesto, na druge planete i... ko zna gdje sve.

Kako se došlo do tog broja? Da li je on zaista tačan ili je to još jedna u nizu neistina? Pogledajmo nekoliko izvora na tu temu.

Ouk Hil groblje u Batl Kriku (država Mičigen) je mjesto gdje su sahranjeni Džejms i Elen Vajt. Na tom mjestu Adventistička zajednica podigla je spomenik na kome je između ostalog napisano:

„Elen, proročica koja je iskusila preko dvije hiljade vizija“

Interesantno je da pojedini adventisti izbjegavaju da upotrijebe taj izraz „proročica“, međutim nadgrobni spomenik upravo sadrži takvu kvalifikaciju.

Knjiga koja sadrži zvanično učenje adventističke zajednice je svakako „27 Osnovnih vjerovanja Adventista“ (od nedavno 28). Evo kako ta knjiga govori o ovome:

„Od 1844. kada je imala 17 godina, do 1915. kada je umrla, ona je imala više od 2000 viđenja.“ (str. 285 u izdanju na srpskom jeziku)

Artur Vajt, unuk Elen Vajt, u jednoj svojoj publikaciji kaže:

„Tokom 70 godina njene službe Adventističkoj crkvi i svijetu, Elen Vajt je bila čvrsto povezana sa Svetim Duhom, toliko čvrsto da joj je Duh dao 2000 vizija.“⁵⁰⁶

Međutim, pogledajmo jednu drugačiju izjavu muža Elene Vajt, Džejmsa Vajta.

„Tokom poslednjih 23 godine, ona je imala između sto i dvjesto vizija.“⁵⁰⁷

Dakle ako bi na osnovu ove izjave uzeli krajnju cifru od mogućih

⁵⁰⁶ Charismatic Experiences In Early SDA History, Arthur L. White.

⁵⁰⁷ Life Incidents 1868, p. 272. (1844-1868)

200 vizija i računali je za period od 1844. do 1868. o kome Džejms piše, to bi bilo u prosjeku 8,6 vizija godišnje.

Ako se takav ritam nastavio i dalje to bi za 70 godina njenog djelovanja dalo oko 600 vizija. Šta je sa onih drugih 1400 vizija?

Sa druge strane ako se broj vizija naglo povećao nakon 1868. godine, tih 1400 vizija bi dale prosjek od oko 30 vizija godišnje do 1915. godine kada je Elen Vajt umrla.

Da li je sve ovo zaista bilo tako?

Zaostavština spisa Elen Vajt 1963. godine izdala je knjigu u tri toma "Index to the Writings of Ellen G. White" u kojoj su svi njeni spisi razvrstani po temama sa navodima gdje je sve npr. pisala o desetku itd.

U trećem tomu na stranicama od 2978 do 2984 nalazi se popis svih vizija Elene Vajt po godinama:

Datum	Vizije	Godišnji prosjek	Životno doba Elen Vajt
1844-1850	60	10	17-23
1851-1860	27	3	24-33
1861-1870	35	3,3	34-43
1871-1880	14	1,5	44-53
1881-1890	15	1,5	54-63
1891-1900	15	1,5	64-73
1901-1915	22	1,5	74-89
Orijentacioni datum	27		
Nepoznat datum	21		

Dakle ukupan zbir, na osnovu ovih podataka, je 236 vizija! Što je jako daleko do broja od 2.000. Ovo se, međutim, potpuno uklapa u prethodno iznesene konstatacije da su „vizije“ bivale sve rjeđe kako je blijedio vjerski fanatizam u njenom okruženju.

Sa druge strane pogledajmo koliko su najpoznatiji biblijski proci imali vizija. Date brojke ne treba shvatiti kao egzaktan podatak, jer je teško utvrditi koliko je Mojsije imao vizija, i da li su data neka

otkrivenja u vizijama (kao na primjer Stvaranje). Takođe, ako je Jovan primio Otkrivenje u jedan dan (Otk. 1:10), to se može smatrati kao jedna vizija.

Prorok	Godina službe	Vizija
Ilija	21	0
Eliša	54	1
Isaija	50	2
Jeremija	40	2
Ezekijel	22	7
Danilo	67	4
Osija	25	1
Joel	?	1
Amos	14	5
Ovadija	?	1
Jona	?	1
Mihej	50	1
Nahum	50	1
Havakuk	?	1
Hagaj	1	5
Zaharija	5	6
Malahija	?	1
Jovan	60	1

Što je ukupno 41 vizija svih biblijskih proroka!

Međutim, 1855. godine Elen Vajt se žalila na mali broj vizija...

„Vidjela sam da razlog što viđenja nisu bila česta u posljednje vrijeme leži u tome što ih crkva ne cijeni. Crkva je skoro izgubila svoju duhovnost i vjeru i na nju vrlo malo utiču ukori i opomene. Mnogo onih koji su govorili da vjeruju u viđenja, nisu im se pokorili.“⁵⁰⁸

⁵⁰⁸ 5 Testimonies, 674.

Dakle Elen Vajt ističe da se broj vizija temeljio na načinu kako ih je adventistička zajednica prihvatila. Pitamo se zar Bog ne bi davao više vizija da je Crkva zaista izgubila svoju duhovnost, i da ih tako podstakne da se vrate Njemu. Tako je to funkcionisalo u stara vremena. Nijedan biblijski prorok nije pronalazio ovakve izgovore zašto ne dobija više vizija.

Naprotiv! Kad god bi narod zapadao u stanje duhovnog mrtvila Bog je svojim prorocima davao jasna viđenja i podsticao ih da to iznose (vidi npr. Ezekijel 11:1-5).

Naravno istorija bilježi da je Adventistička zajednica i posle 1855. godine zapadala u teške krize gdje se broj onih koji su odbijali da prihvate Elen Vajt kao proroka stalno povećavao. Čak je u jednom trenutku Elen „zamoljena“ da ode u Australiju jer je već uveliko smetala određenim rukovodećim ljudima.

Međutim, na osnovu tvrdnje Artura Vajta, Bog mora da je promijenio mišljenje nakon 1855. godine i poslao „preko 2000 vizija“. Nije nam na kraju jasno šta se to promijenilo da je na svakih desetak dana stizala po jedna vizija?

Ili se možda unuk nadao da će steći pravo na izdavanje spisa svoje bake, pa joj je tako podizao cijenu sa brojem vizija?

U zaključku može se konstatovati da se način kako je Elen Vajt navodno primala njene vizije ne uklapa u model djelovanja biblijskih proroka niti pak u profil bilo kojeg proroka pojedinačno. Razlog za to nalazi se u činjenici da je njeno proroštvo bilo kombinacija katalepsije i harizmatiskih pseudo duhovnih iskustava.

10. Testament Elen Vajt

Oblasna konferencija Adventista sedmog dana u Indijani, SAD, izdala je oktobra 1995. publikaciju pod nazivom *“The Conference Connection”* (Vol. 4, Issue 4), apelujući na svoje vjernike riječima: „Hrišćanski testament je dužnost svakog vjernika.“ Kao podstrek citiran je tekst Elen Vajt:

„Po pitanju ostavljanja imovine putem testamenta, budite čvrsti da ne zaboravite Božje djelo. Vi ste Njegovi predstavnici, koji držite Njegovu imovinu tako da Njegove potrebe trebaju imati vašu prvu pažnju. Naravno vaša supruga i djeca, ne trebaju da ostanu osiromašeni; ukoliko su oni u potrebi trebaju se zbrinuti. Međutim, nemojte u vašem testamentu samo zato što je to običaj, navoditi dugačak niz rođaka koji nisu u potrebi. Uvijek imajte na umu da sadašnji sebični sistem ostavljanja imovine nije Božji plan, već ljudski izum. Hrišćani trebaju biti reformatori i prekinuti ovaj sadašnji sistem, dajući totalno nov aspekt prilikom formiranja testamenta. Neka vam uvijek bude prisutna ideja da vi držite kod sebe Božju imovinu. Božja volja po ovom pitanju je zakon. Ja pozivam našu braću da prestanu da potkrađaju Boga. Neki su tako dobro situirani da se testamenti moraju načiniti. U pravljenju testamenata briga se mora voditi da se sinovima i kćerkama ne ostavljaju sredstva koja mogu da se uliju u Božju blagajnu. Takvi testamenti postaju predmet sukoba i rasprava.“⁵⁰⁹

Elen Vajt je ostavila testament. Da li je on hrišćanski ili ne, u kontekstu onoga što je ona do tada učila, prosudite sami.

„U ime Boga, Amin.

Ja, Elen G. Vajt (udovica), stanovnik Sanatorijuma, pokrajine Napa, Kalifornija, u osamdeset četvrtoj godini (84), pri čistoj svijesti i pamćenju, bez prinude, prijetnje, obmane ili bilo kakvog uticaja bilo

⁵⁰⁹ Testimonies for the Church, vol. 4, 482.

koga, izražavam i objavljujem moju poslednju želju i testament, na sledeći način:

PRVO: Zahtijevam da se sa moje tijelo izloži na adekvatnoj religijskoj službi Crkve Adventista sedmog dana, bez nepotrebne ceremonije ili razmetanja.

DRUGO: Želim i zahtijevam da se što je prije moguće, isplate troškovi moje poslednje bolesti i sahrane, bez da se proda ijedan imetak koji pripada mom posjedu. Najiskrenije molim sve moje povjeri-
oce da odustanu i odreknu se svojih potraživanja koje imaju prema mom posjedu, i prihvate isplatu u mjeri koju dolje spominjem, a za poništenje njihovih potraživanja kroz rukovođenje mojom imovinom od strane staratelja.

TREĆE: Ovim dajem i zavještavam mom sinu, Džejsmu Edsonu Vajtu, koji sada prebiva u Maršal, Mičigen, sumu od tri hiljade dolara (\$ 3000).

ČETVRTO: Ovim dajem i zavještavam mom sinu Vilijamu K. Vajtu, koji sada prebiva u Sanatorijumu, Kalifornija, sva moja prava, naslove i interes za kopirajt na knjige na svim jezicima i to: 'Car koji dolazi' i 'Prošlost, sadašnjost i budućnost' takođe sve manuskripte (sa pravom da ih objavljuju) sa sledećim naslovima:

'Životopis starješine Džejsma Vajta i Elen G. Vajt'

'Događaji iz života starješine Džejsma Vajta'

'Duhovni darovi. Tomovi 1-4'

'Činjenice o vjeri'

'Kako živjeti'

'Poruka mladima'

'Iskustva i pogledi Elen Vajt'

'Iskustva Elen Vajt u vezi pokreta Zdravstvene reforme među Adventistima sedmog dana'

'Izvještaji o putovanjima gospođe Vajt po Evropi'

'Izvještaji o putovanjima gospođe Vajt po Australiji'

'Pisma gospođe Vajt majkama i djeci'

'Hristova mladost'

‘Djelo u južnim krajevima’

‘Vaspitanje’

‘Hrišćansko vaspitanje’

‘Posebna Svjedočanstva o vaspitanju’

‘Biblijsko posvećenje’

Takođe moju ličnu biblioteku, i sve manuskripte, pisma, dnevnike i spise koji se ne mogu pod ovim naznačiti.

PETO: Ovim dajem i zavještavam Vilijamu K. Vajtu, Klarensu C. Krajsleru, Čarlsu H. Džonsu, Arturu G. Danijelsu i Frenku V. Vilkoksu svu stvarnu imovinu koju sam do smrti stekla i koju imam, sve moje preostale zalihe i alatke i oruđe farme, sve bilješke i račune na moje ime, kao sva moja prava, tapije i interese u kopirajtu na svim jezicima za sledeća izdanja:

‘Čežnja vjekova’

‘Patrijarsi i proroci’

‘Djela Apostolska’

‘Velika borba’

‘Rani spisi’

‘Svjedočanstva za crkvu’ tomovi 1-9

‘Evandeoski radnici’

‘Hrišćanska umjerenost i Biblijska higijena’

‘Hristove očigledne pouke’

‘Služba iscjeljenja’

‘Put Hristu’

‘Gora blagoslova’

‘Hristos naš Spasitelj’

‘Svjedočanstva za učitelje u subotnoj skoli’

‘Priručnik za kanvasere’

‘Posebna Svjedočanstva’

Takođe moje opšte manuskripte i sve indekse koji uz to idu. Takođe moj kancelarijski namještaj i kancelarijsku biblioteku, zajedno sa svim izdatim kućama, naslijeđenim i pomoćnim objektima, ili bilo šta drugo što mi pripada.

DA IMAJU I SAČUVAJU navedene nekretnine i ličnu imovinu narečeni povjerenici, i njihovi nasljednici, po trustu da uđu u posjed navedenih nekretnina i navedene lične imovine, da naplate i primaju zakupnine, i svoju dobit za upravljanje i kontrolu navedenih nekretnina i lične imovine, te davanje u zakup iste, ili bilo kojeg njenog dijela, da prodaju djelove navedenih nekretnina i lične imovine, osim autorskih prava na knjige, u svrhu ponovnog ulaganja istih u drugoj nepokretnoj ili ličnoj imovini koja će se držati na istom povjereništvu, i nakon plaćanja svih poreza, procjena, dažbina i tereta na njih i troškova popravke, upravljanja, očuvanja i zaštite navedenih nepokretnosti i rukovanja navedenom ličnom imovinom, i izdavanja i prodaje navedenih knjiga i rukopisa i obavljanje istih, distribuirati, plaćati i koristiti neto prihode od zakupnina i dobiti od navedenih nekretnina i od poslova izdavanja i prodaje navedenih knjiga i imovine na sledeći način, odnosno:

a) Plaćati mom sinu Džejmsu Edsonu Vajtu, godišnje, tokom njegovog života, deset (10) procenta od prometa navedene imovine za njegove sopstvene potrebe, a nakon njegove smrti plaćati Emi L. Vajt, tokom njenog života ako ga ona nadživi.

b) Plaćati mom sinu Vilijamu K. Vajtu, godišnje, za njegove sopstvene potrebe deset (10) procenata od prometa navedene imovine tokom njegovog života, a nakon njegove smrti njegovoj ženi Etel M. Vajt, ukoliko ga ona nadživi.

c) Plaćati godišnje Vilijamu K. Vajtu, Etel M. Vajt i Dores E. Robinson kao starateljima pet (5) procenta od prometa navedene imovine koji će biti posvećeni školovanju mojih unuka, praunuka i ostalih vrijednih pojedinaca.

d) Naznačeni Staratelji će ostatak novca od prometa upotrebljavati za sledeće namjene:

1. Za plaćanje povjeriocima koji imaju potraživanja od mog posjeda, dokle se sve ne isplati.

2. Ako je cijeli ostatak navedenih neto prihoda od moje navedene imovine više nego dovoljan za plaćanje mojih navedenih dugova, sa

kamatama, na način na koji će moj povjerilac pristati da primi isplatu svojih odgovarajućih potraživanja, tada će moji navedeni povjerenici koristiti višak za poboljšanje knjiga i rukopisa koje oni čuvaju u povjerenju, kako je ovdje predviđeno; za obezbeđivanje i štampanje njihovih novih prevoda; za štampanje kompilacija iz mojih rukopisa; za opšti misionarski rad denominacije Adventista sedmog dana; za podršku misionarskih škola, pod crnačkim odjelom, Generalne konferencije adventista sedmog dana; za podršku školama misije za nepismene bijelce u južnim državama, pod uslovom, međutim, da su navedeni povjerenici ovim ovlašteni i upućeni da prodaju svoju navedenu imovinu ili onoliko koliko je potrebno za plaćanje sledećih iznosa:

- mojoj unuci Eli Mej Robinson, koja sada prebiva u Sanatorijumu, Kalifornija, sumu od pet stotina dolara (\$ 500)

- mojoj unuci Mejbel E. Vorkman, koja sada prebiva u Loma Lindi, Kalifornija, sumu od pet stotina dolara (\$500)

- mojoj vjernoj prijateljici i pomoćnici Sari Mek Enterfer, koja sada prebiva u Sanatorijumu, Kalifornija, sumu od pet stotina dolara (\$500)

- Mej Voling, koja sada prebiva u Sanatorijumu, Kalifornija, sumu od pet stotina dolara (\$500)

- Mojoj vjernoj prijateljici i pomoćnici Klarens C. Krajsler, sumu od pet stotina dolara (\$500)

ŠESTO: Nakon smrti moga sina Džejmsa Edsona Vajta i njegove žene, staratelji koji su određeni su dužni da postupe po paragrafu a) PETE tačke tako što će tu sumu da primijene na održavanje misijskih škola za crnce koje vodi odjeljenje za crnce Generalne Konferencije.

SEDMO: Nakon smrti Vilijama K. Vajta i njegove žene, naznačeni staratelji trebaju da plaćaju njihovoj djeci ili unucima, ako ih ima, propisanu sumu u paragrafu b) PETE tačke ovog testamenta, a ako nema djece ili unučadi mog sina, tada će se ta suma posvetiti svrsi opisanom u paragrafu d) PETE tačke ovog testamenta.

OSMO: Kada više ne bude staratelja koji su naznačeni u ovom

testamentu, ostavljam i zavještavam svu ličnu imovinu opisanu u tački PET mom sinu Vilijamu K. Vajtu, ili ako on nije živ, njegovim zakonskim nasljednicima.

DEVETO: Moj kućni namještaj, posuđe, tepihe, slike, fotografije i odjeću, ostavljam i zavještavam na podjednake djelove mojim sinovima Džejsmu Edsonu Vajtu i Vilijamu K. Vajtu.

DESETO: Svu ostalu imovinu koju sam do smrti stekla i imala, ja ostavljam i zavještavam mom sinu Vilijamu K. Vajtu.

JEDANAESTO: Ovim imenujem Vilijama K. Vajta i Čarlsa H. Džonsa za izvršioce ove moje poslednje volje i testamenta, bez ograničenja; i moji izvršiocci su ovim ovlašteni da prodaju bilo koju imovinu od mojeg imetka bez naloga suda, bilo na javnoj ili privatnoj prodaji, i sa ili bez obavijesti kako izvršiocci mogu odrediti.

Takođe nalažem da se nikakva garancija ne traži ni od jednog od imenovanih povjerenika ili njihovih nasljednika.

DVANAESTO: Ukoliko se pojavi prazno mjesto među naznačenim starateljima, ili njihovim nasljednicima, većina preostalih staratelja trebaju popuniti to prazno mjesto postavljenjem odgovarajuće osobe, a ako se većina ne može složiti, tada se upražnjeno mjesto popunjava odlukom izvršnog odbora Generalne Konferencije. Takvo postavljenje će imati istu važnost kao ili prvobitna imena staratelja.

TRINAEST: Ovim opozivam sve ranije testamente koje sam načinila.

U prisutnosti svjedoka potpisujem i zapečaćujem dana 9. februara 1912.

Elen G. Vajt“

Da li o ovome govori Elen Vajt kada kritikuje neke koji imaju „sebičan sistem ostavljanja imovine“?

Elen Vajt ostavlja novac i imovinu dugačkom nizu rodbine, sinovima, snajama, unucima i prauucima, od kojih neki tada nisu ni bili rođeni! Ovo implicira da nije vjerovala u skori Hristov dolazak, kako je to više puta najavila. Da li su baš oni ti koji su „u potrebi

siromaštva“? Da li je Bog bio prvi u testamentu Elen Vajt? Da li je njen sin Džejms Edson Vajt bio taj sirotan u potrebi kome je Elen Vajt ostavila \$3000 (današnjih 98.000 dolara) i 10% od cjelokupnog prometa svih njenih knjiga na svim jezicima? (inače posle smrti Džejmsa Edsona Vajta njegova imovina je procijenjena na tadašnjih \$22.000 što bi u danas vrijedilo oko 650.000 dolara!)

Bog je u starosavezna vremena tražio od Jevreja da daju 10% od svojih prihoda za potrebe sveštenika i Hrama. Elen Vajt je tražila da se njoj i njenim rođacima plaća 25% od cjelokupnog prometa od njenih knjiga, i to kako je navela za „sopstvene potrebe“ njenih sinova i školovanje njenih unuka i praunuka.

Interesantno je još nešto primijetiti – Elen Vajt je rekla:

„Po pitanju ostavljanja imovine putem testamenta, budite čvrsti da ne zaboravite Božje djelo... Njegove potrebe trebaju imati vašu prvu pažnju... nemojte u vašem testamentu... navoditi dugačak niz rođaka koji nisu u potrebi.

Pozivam našu braću da prestanu da potkradaju Boga. Neki su tako dobro situirani da se testamenti moraju načiniti. U pravljenju testamenata briga se mora voditi da se sinovima i kćerkama ne ostavljaju sredstva koja mogu da se uliju u Božju blagajnu.“⁵¹⁰

„Mi trebamo izbjegavati dugove kao što bježimo od gube.“⁵¹¹

„Dugovi se ne smiju gomilati vremenom. Visoki nivo poučavanja koji se treba dati po ovom pitanju, je bježati od navlačenja dugova na sebe kao što bi bježali od bolesti.“⁵¹²

Međutim, kada je Elen Vajt umrla ostavila je za sobom dugove od oko 90.000 tadašnjih dolara, što je ekvivalentno današnjoj kupovnoj moći od 2.900.000 dolara)!!! Novac je pozajmljivala od pedeset i osam osoba ili kompanija. Pozajmice su se kretala od 100 do 10.000 dolara. Generalna Konferencija je preuzela njen posjed i otplatila sve

⁵¹⁰ Testimonies for the Church, Vol. 4, p. 482.

⁵¹¹ Testimonies for the Church, Vol. 6, p. 217.

⁵¹² Testimonies for the Church, Vol. 6, p. 211.

dugove, što je na kraju iznosilo \$100.724. Procijenjena vrijednost posjeda Elen Vajt iznosila je \$65.721 (današnjih 2.100.000 dolara) od čega se oko \$40.000 odnosilo na njene knjige, kopirajte, manuskripte koje je zajednica izdala ili se pripremala da izda. Ili je možda problem tog velikog duga od \$90.000 zapravo nastao jer Elen nije znala kako se „bježi od gube“ tvrdeći usput da jedenje svinjskog mesa prenosi tu bolest (vidi: *Spiritual Gifts*, Vol. 4a, Chapter “Health”, pp. 124.1, 146.2, 1864.), što je nauka pokazala netačnim.

U svakom slučaju Elen Vajt je na još jednom mjestu napravila sama sebi klopku u koju je upala:

„Veoma je ozbiljna stvar pronevjeriti Gospodnja dobra, praktikovati pljačku prema Bogu, kada opažanja otupljuju a srce okameňuje... Oni koji žive po sebičnim ljudskim sklonostima, takvi u svom srcu ne ostavljaju prostor za Hrista. Oni propuštaju da blagoslove druge kroz sredstva koja im je Bog milosrdno povjerio, i umjesto da potpomažu sirotinju, oni kao lenjivi sluga zakopavaju to što imaju u imanjinama ili akcijama, ili daju to svojim rođacima, tako da Gospod ne dobija ni kamatu ni glavnicu.“⁵¹³

⁵¹³ *Advent Review and Sabbath Herald*, January 22, 1895, paragraph 1.

Šta sada?

Najprije moramo imati na umu činjenicu da su činjeni brojni pokušaji osporavanja kredibiliteta Elen Vajt iz pogrešnih motiva, a to je negiranje i odbacivanje ključnih poruka koje je iznio Adventni pokret za posledak vremena koje uključuju i raskrinkavanje lažnih učenja duhovnog Vavilona. Međutim, iako su motivi većine ljudi koji su se time bavili pogrešni ili čak zlonamjerni, gdje su nastupali sa pozicija njihovih crkava, postoje i primjeri kao što je Dirk Anderson, koji je 1997. krenuo sa namjerom da brani Elen Vajt od kritika da bi se sam pretvorio u njenog velikog kritičara, uvjerivši se da kritičari imaju neke činjenice na svojoj strani. Iako je Anderson tokom decenija bavljenja slučajem Elen G. Vajt sakupio impresivan broj argumenata koji ozbiljno diskredituju Vajtovu, iz njegovih zaključaka i sadašnjih vjerovanja evidentno je da je otišao predaleko.

Šta, dakle, mi da radimo sa nasleđem Adventnog pokreta i Elen Vajt, a da sami ne završimo na stranputici? Na osnovu svega izloženog u ovoj skripti i iz poznavanja spisa Elen Vajt, možemo izvući određene opšte smjernice i zaključke:

- ☞ Elen Harmon je nakon teške povrede patila od depresije i nije joj bilo do života, a plašila se smrti jer se smatrala nesprenom da izađe pred Boga. Ona je tražila satisfakciju i našla je u području religioznosti – vizionarska iskustva su prerasla u velike lične ambicije i želju za izgradnjom posebnog statusa. Milerovci, i sami harizmatički profilisani, koji su se okupili oko Elen Harmon prigrlili su njene „vizije“ kao tračak nade u jami razočaranja i očaja. Bili su toliko psihološki uloženi u potrebu da vjeruju da su njene „vizije“ od Boga da im kognitivna disonanca ne bi dozvolila da vjeruju drugačije.
- ☞ Počeci Adventnog pokreta, posebno u prelomnoj fazi oko 1843-1850. godine, bili su harizmatički obojeni, sa velikom

dozom fanatizma i ispada. Većina istaknutih pionira tog doba imala je uvjerenje da im je dovoljno vođstvo Duha i tražili su potvrdu ispravnosti svojih stavova kroz duhovna iskustva svojstvena harizmaticima, kakvih je bilo puno u Americi u 19. vijeku.

- ☞ Elen Harmon – Vajt i sama se potpuno uklapa u ovakav trend i može se uočiti da su njeni počeci takođe tipični harizmatiski.
- ☞ Nije održiva pretpostavka da je Elen Vajt „evoluirala“ od klasičnog harizmatika u stvarnog Božjeg proroka. Umjesto toga, uočljivo je da je istrajavala u svojoj ulozi, bila veoma netrpeljiva prema svojim „kolegama prorocima“ (“There can be only one”) i oštra prema svima koji bi posumnjali u njene „vizije“.⁵¹⁴ Harizmatiski umni sklop zadržala je do kraja života

⁵¹⁴ Tipičan primjer je odnos proročice prema Džonu Endruzu, jednom od najvećih intelektualaca među pionirima adventizma, samo zato što je izrazio sumnje u vezi sa nadahnućem gospođe Vajt. Endruz je doživio težak život. Godine 1872. umrla mu je žena Anđelina. Godine 1874. otplovio je u Evropu kao misionar sa svoje dvoje djece. Godine 1878. Endruz se vratio u Sjedinjene Države kako bi sahranio svoju kćer Meri i brata. Endruz je bio lošeg zdravlja i vratio se u Evropu tek sledeće godine. Džozef Smut, u izdanju *Adventist Heritage* iz proljeća 1984., izvještava da je 1883. g-đa Vajt napisala pismo B.L. Vitni oštro kritikujući Endruza:

„Rekla je da je Endruz ‘ostavio utisak patnje kada nije podnio ništa više od običnih radnika u njihovom prvom iskustvu u ovom poslu.’ Smatrala je da Endruz ima ‘bolestan um’. Gospođa Vajt je mislila da će Džon Endruz umrijeti i rekla da ‘nije mogla da se moli za njegov život, jer smatram da je on držao i još uvijek zadržava djelo u Švajcarskoj.’ ... Zaključila je da ne želi da Endruz bude ‘povrijeđen, niti ja želim da Božja stvar nosi prepreku i kalup njegove bolesne mašte.’“ (Smoot op. cit. *Adventist Currents*, vol. 1, #6, p. 7.)

Gospođa Vajt je tada napisala Endruzu pismo koje Smut opisuje kao „najstroži ukor koji mu je ikada dala“.

„Rekla je da ‘ako siđeš u grob, ne želim da siđeš u obmani.’ ...nastavila je da nabraja njegove karakterne nedostatke. Osjećajući da su porodice Endruz i Stivens od početka bile loša mješavina, vjerovala je da su podstakle njegovu želju „da žudi za saosjećanjem, da voli da bude sažaljen, da se smatra onim koji trpi oskudicu i kao mučenik. Ispričala mu je o njegovom grijehu što je razmišljao o sebi, da je tugovao za ženom i kćerkom, kao što je on to činio... Dugo se zadržavajući na njegovom

(vidi: Intervju iz 1906., str. 211). Ipak njeni pogledi su postajali uravnoteženiji i razumniji kako je adventizam sazrijevao, pa je kasnije „ukoravala“ fanatizam čiji je sama bila sudionik, pripisujući ga drugima.

- ☞ Kako su adventisti vremenom pročišćavali svoje doktrine i postavljali zdraviju platformu za svoj pokret, u skladu s tim su se mijenjale i vizije Elen Vajt, kao i interpretacija ranih radova i vjerovanja. Očigledna su njihova kasnija nastojanja da se prikriju i izmijene neke činjenice kako bi se očuvala reputacija Vajtove kao proročice i njihov kredibilitet.
- ☞ Teško bi bilo povući liniju razdvajanja kada je Elen Vajt zaista imala vizije (bilo kao posledicu katalepsije ili kombinacije sa drugim uzrocima, uključujući i spiritualističke) i kada je sama očito improvizovala i glumila, kao na primjer kada je, u namjeri da impresionira i pridobije kapetana Džozefa

odbijanju njenog savjeta u vezi s ponovnim brakom [to nije nikada učinio], rekla mu je da nije bio dobar otac svom sinu Čarlsu.“ (isto, pp. 7,8)

Smut zaključuje „ovo pismo mora da je slomilo Endruzov duh i volju za životom.“ Endruz je umro nekoliko mjeseci kasnije, 21. oktobra 1883. godine.

Drugi primjer je favorizovan odnos Vajtove prema Valteru Harperu, adventisti iz Svete Helene, koji se bio kastrirao slijedeći doslovno tumačenje Mateja 19:12. No i pored tog hendikepa Valter se oženio Laurom koja se kanila razvesti od njega zbog maltretiranja i što nije bio sposoban da ispunjava bračne obaveze. Elen Vajt je u svojim pismima vršila pritisak na Lauru da se ne razvodi, no Laura nije poslušala. Sedam godina kasnije Valter se opet oženio sa puno mlađom Florens Ketring. Elen Vajt je opet pisala Florensinoj majci, nadajući se da će je uveriti da Valter ima „pravo na naklonost žene...“ Ako je žena razumjela njegovo stanje, a on nije kriv za prethodni razvod, Valter bi imao pravo ponovo da se oženi. Elen Vajt je ohrabrila sestru Ketring da ovaj novi brak ima mogućnost da Florens i Valtera približi Hristu. No bračni problemi po istoj matrici su opet nadvladali. Godine 1904. Florens je napustila Valtera. U to vrijeme Elen Vajt je konačno počela ukoravati i Valtera. (ref. Manuscript 22, 1888; Letter 6, 1888; Letter 51, 1889; Letter 40, 1888; Letter 50, 1895; Letter 6, 1888; Letter 50, 1895; Letter 174, 1903; Letter 174a, 1903; Letter 47, 1904; Letter 45, 1904; Letter 47, 1904; Letter 45, 1904; Letter 148, 1907.)

Zašto ovakav pristrasan i očito nepravedan sud? Elen Vajt je dobro znala za Valterovu finansijsku situaciju: on je bio bogat i izdašan donator crkve; tražila je od Valtera donacije za različite adventističke projekte. Interes!

Bejtsa, opisivala svoje navodno putovanje svemirom.

- ☞ Jednako tako teško bilo bi razdvojiti informacije za koje je gospođa Vajt tvrdila da ih je dobila natprirodnim otkrivenjem, bilo u vizijama, snovima ili instrukcijama od anđela vodiča, od „pozajmljenih“, prepisanih ili usvojenih učenja iz tada dostupnih izvora.⁵¹⁵
- ☞ Činjenica da je Vajtova na početku svoje službe koristila apokrifne dodatno podriva autentičnost njenih tvrdnji da je primala upute od Boga.
- ☞ Njena nespремnost da ikada prizna da je sama nešto zabrljala i spremnost da zataška sve što ne odgovara njenom imidžu ili ćuti bez objašnjenja, takođe slabe povjerenje u njenu iskrenost i ispravnost. Da li znate nekog biblijskog proroka sa „ispeglanom“ biografijom? Elen se često nalazila u očajničkoj želji da iskoristi prevaru i nepoštenje upustivši se u

⁵¹⁵ Voren Džons iz *Ellen G. White Estate* je dao sledeću izjavu: „Dokazi za književno posuđivanje mogu se potkrijepiti u gotovo svih devet tomova (1) Svjedočanstava za Crkvu, u njenim člancima u (2) Pregledu i Glasniku i u Znacima vremena, i u (3) svim knjigama objavljenim tokom njenog života. Jedini izuzetak mogu biti *Rani spisi*. U ovom trenutku mi nije poznato da postoji neko značajnije književno pozajmljivanje u tom djelu, ali ne bi bilo iznenađujuće ako bi izašlo na svjetlost.“ Na ovo bismo mogli dodati da su „Rani spisi“ (1882.) zapravo naknadno peglanje ranih radova Vajtovih više od 30 godina kasnije tako da su „falsifikat originala“. Ne zna se da li je Elen Vajt imala božansku pomoć, ali je svakako imala pomoć od autora koje je osudila kao zabludjele i „proklete“. Ne zna se da li je Elen Vajt zaista dobila ikakvu svjetlost sa neba, ali ono što je poznata činjenica jeste da je dobila obilje „svjetla“ od autora koje je osuđivala kao dio „Vavilona“ i „otpadničkog protestantizma“. Budući da je te autore u velikoj mjeri plagirala, sa sigurnošću se može reći da je većina „svjetla s neba“ u njenim spisima došla preko ne-adventista. „Što više ispitujemo bibliotečke knjige koje je nekada držala Elen Vajt, više pronalazimo primjere načina na koje ih je koristila i stepena njihove upotrebe.“ (Warren Johns, *Ministry*, June, 1982.) Te činjenice govore upravo suprotno od onoga što je izjavila u jednom pismu: „Nisam imala naviku da čitam bilo kakve doktrinarnе članke u novinama, kako moj um ne bi imao neko shvatanje bilo čijih ideja i stavova, i da ni jedan kalup nečijih teorija ne bi trebalo da ima veze sa onim što pišem.“ (Letter 37, 1887; 3SM 63.4)

obimno plagiranje kako bi preživjela u svojoj ulozi proroka u adventizmu. Iz straha od razotkrivanja, nije čudo što je energično odbijala bilo kakvu zavisnost o ljudskim izvorima i insistirala je na tome da njene riječi, izgovorene i napisane, zavise od otkrivenja i „vizija“ samo od Boga. „Moji stavovi su napisani nezavisno od knjiga i mišljenja drugih.“ (Review and Herald, Oct. 8, 1867) Čak i njen možda najpoznatiji citat koji se nalazi u knjizi „Vaspitanje“ na str. 67 originala je plagijat: „Najveća potreba svijeta je potreba za ljudima – ljudima koji se ne daju ni kupiti ni prodati, ljudima koji su u dubini svoje duše poštteni i časni, ljudima koji se ne boje nazvati grijeh njegovim pravim imenom, ljudima čija je savjest vjerna dužnosti kao magnetna igla polu, ljudima koji će stajati na strani pravednosti makar se i nebo srušilo.“ U izdanju adventističkog časopisa *Review and Herald* iz januara 1871., suština ovog citata pripisana je anonimnoj osobi. Elen ga je kopirala i predstavila kao njen, dat joj od Boga, što je samo još jedan slučaj književne krađe.

- ☞ Modus operandi Elen Vajt zasnivao se na „pozajmljivanju“ iz raznih izvora, a zatim prepakivanju tih informacija i ideja kroz njene „vizije“ i „instrukcije sa Neba“, da bi ih na kraju plasirala kao proročke imperATIVE za adventiste. U tom smislu ona je prvi **retroaktivni prorok** u svijetu.
- ☞ Najpatološkiji aspekt uloge Elen Vajt kao „proročice“ je njena Bogu pripisana osuda i odmazda onima koji su se usudili da se ne slažu s njom u vezi sa „vizijama“ – onima koji su imali razboritosti da se suprotstave lažima. Ovo se iznova ponavljalo kad god joj se neko suprotstavio ili posumnjao u nju.
- ☞ Slučaj Elen Vajt je klasičan primjer sociopatskog laganja, koje se koristi da bi se stalno koristio nečiji status ili položaj. Iznova i iznova vidimo da ona pristupa nekom obliku informacija od drugih, dočarava to u viziju, a zatim potpuno poriče da je imala bilo kakvo znanje o informacijama prije nego

što joj je Bog dao viziju. U početku, ona to čini kako bi podigla svoj proročki kredibilitet, ali kako postaje sve više utemeljena u svom autoritetu, sve je okrutnija u svojim napadima na svoje uočene neprijatelje, ili one koji joj prijete na neki način, i pokazuje spremnost da uništi njih u ime Boga. Nikada jedna žena nije uspjela izgraditi toliku svetačku i pobožnu reputaciju i ogromno sledbeništvo, upuštajući se u tako složenu prevaru, nanošenje štete onima koji su je pokušali razotkriti i samoobmanu. Istorijski, psihološki i moralni dokazi da Elen nije bila zdrava osoba, ali da je bila jedna od najuspješnijih prevarantkinja koja je ikada vodila neki pokret su neodoljivi. Na neki način ona sama je vjerovala da radi „pravu stvar“ iako je to činila iz „pogrešnog razloga“. Mogući motiv je i lična slava.

- ☞ Ukoliko bismo prihvatili početak karijere Elen Vajt kao autentično Božje vođstvo, time bi dali legitimitet harizmatiskim iskustvima kao da su od Boga, iako to nikako ne može biti slučaj. Ako bismo tražili određenu olakšavajuću okolnost ona bi se jedino mogla naći u kakvoći poruka i učenja koja se iznose kroz takva iskustva, tj. da li su u skladu sa Biblijom ili ne. Međutim, adventisti su mijenjali svoje stavove tako da ne postoji striktan zdravi kontinuitet tog pokreta.
- ☞ Elen Vajt se ne može uzimati kao konačan neprikosnoveni autoritet, kako za teološka pitanja tako ni za utvrđivanje činjenica iz biblijske i opšte istorije.
- ☞ Spisi Elen Vajt su „uređivani“ i „prilagođavani“ od strane vođstva i uredništva crkve Adventista sedmog dana, čime dodatno gube na pouzdanosti. Od njene smrti do danas pojavilo se mnoštvo kompilacija, prerađenih i preuređenih knjiga izdatih pod njenim imenom.
- ☞ Razlog zašto je veliki dio adventističkih publikacija potpisan imenom Elen Vajt nalazi se u njihovoj potrebi da dobiju na kredibilitetu preko imidža sopstvenog „proroka“, kao i u

komercijalizaciji tih izdanja, iako je očito cijela crkvena mašinerija radila za nju (literarni pomoćnici, prepisivači, sastavljači...).⁵¹⁶

- ☞ Pored svega navedenog, veliki dio spisa Elen Vajt sadrži korisne materijale koji mogu poslužiti ne samo u formiranju zdravih vjerskih stavova i prepoznavanju raznih iskušenja i zamki, već takođe i za ličnu hrišćansku izgradnju. Svako učenje i savjet koji se mogu prepoznati kao zdravorazumski i istiniti treba podržati i sprovesti u praksi, nosilo ono pečat „Duha proroštva“ ili ne (dokaz da je nešto od Boga ne dobija se fasciniranošću natprirodnim manifestacijama nego zato što smo razumjeli da je to istinito, dobro i moralno – vidi 1. Sol. 5:21). Ono čemu definitivno ne bi trebali da služe njeni spisi jeste formiranje kulta Elen Vajt⁵¹⁷ ili uzimanje raznih,

⁵¹⁶ Kada je Stiven Mek Kalaf (Stephen McCullagh), evanđelista na Novom Zelandu i u Australiji saznao u Kuranbongu od Fani Bolton da je bila u velikoj mjeri uključena u pisanje knjiga, članaka i pisama koja su izašla pod imenom gospođe Vajt, te da je veliki dio materijala plagiran od drugih autora koji nisu adventistički, i neugodna istina se počela širiti, on je podnio ostavku u službi, a Vajtova ga je optužila za laži i da je „prevaren od Sotone“ (ref. Ellen White to Fannie Bolton, Letter 25, 1897.; Stephen McCullagh resignation letter, March 23, 1897, DF 504b.; Ellen White to Edson, Emma, and Willie White, April 6, 1897 [Letter 152, pp. 1-2]; Manuscript 29, 1897.)

Ko je god posumnjao ili odbacio proročicu, odmah se mijenjao odnos i takav je postajao „neprijatelj“ i kontrolisan od Sotone. Bilo je i obrnutih slučajeva, kao u relacijama između Vajtovih i porodice Urije Smita. Dok su odnosi bili loši, Elen je jednom pisala: „Nisam imala odmora duhom u kući brata Urije. Izašla sam iz kuće govoreći sebi: To je bezbožna kuća. Vidjela sam ne manje od četiri zla anđela koji kontrolišu članove te porodice.“ (Lt 3, 1869, Greenville, Michigan, April 23, 1869) No odnosi su postali prijateljski od 1891. i demoni su, čini se, odstupili.

⁵¹⁷ Postoji znatan broj adventista koji su završili u stanju fanatizma zbog kultnog odnosa prema Elen Vajt. Oblici fanatizma ispoljavali su se počevši od rigidnog životnog stila i neadekvatne ishrane, do obuzetosti natprirodnim iskustvima i proročkim umišljajima (posebno istaknut je slučaj sa samozvanom proročicom Lidijom Grujić koja je maltene sebe vidjela kao novu Elen Vajt), sa simptomima koji se mogu objasniti samo kao posjednutost demonima. Uopšteno, adventisti su skloni da svoja sumnjiva iskustva i snove olako proglase kao da su od Boga.

često kontradiktornih citata, kao „vrhovnog apelacionog suda“ za dokazivanje nekog teološkog stava.

Da li je održiv stav o posebnom Božjem vođstvu Adventnog pokreta?

Ovo je ključno pitanje nakon sagledavanja činjenica koje su nepovoljne po tvrdnje Elen Vajt o njenom pozivu Božjeg glasnika.

Neprihvatljiva je teza da se Bog služi bilo kakvim oblikom manipulacije, tako da je kredibilitet gospođe Vajt najblaže rečeno sumnjiv, iako se trudila da bude i izgleda kao dobra hrišćanka. Drugim riječima, njen navodni dar proroštva čini se mnogo manje pouzdanim nego što su ona sama ili crkveno vođstvo pokušavali predstaviti javnosti. Njeni spisi su ponekad u suprotnosti sa Biblijom, u suprotnosti jedni s drugima, i u suprotnosti sa biblijskim istorijskim činjenicama. Ponekad je odstupala od svojih proročki iznesenih stavova i zauzimala druge pozicije, prikrivajući to.⁵¹⁸ Njene zdravstvene vizije sadrže određene laži i ekstreme (na primjer, ona se izjasnila protiv pijenja bilo kakvog čaja; vidi: Spalding and Magan Collection, p. 169), pa stoga ne mogu biti od Boga. Takođe sadrže znanje uglavnom dobijeno od prethodnih reformatora zdravlja. Opširno je kopirala od drugih dok je poricala da je to uradila.⁵¹⁹ Kopirala je i istine i neistine u svoje

⁵¹⁸ Nije problem ako kao vjernik promijenite neke svoje stavove, u svjetlu naprednijeg znanja i jasnijeg sagledavanja stvari. Problem je ako to činite tvrdeći da ste proročki nadahnuti od Boga zauzeli prethodnu poziciju i opet nadahnuti od Boga novu poziciju. To jednostavno otkriva da je nadahnuće bilo lažno.

⁵¹⁹ „Fani Bolton je bila s njom u to vrijeme. Godinu ili dvije kasnije vratila se u Batl Krik. Ostavila je gospođu Vajt koja je u jednu od svojih knjiga ugradila nešto što je sama napisala i ne pridajući joj priznanje. Rekla je da je gospođa Vajt imala naviku da to radi, kopirajući iz raznih drugih knjiga, tako da su ona i Meri En Dejvis morale da pregledaju materijal i preokreću rečenice i mijenjaju pasuse i na drugi način pokušavaju da sakriju pirateriju. Razgovarala je o tome sa gospođom Vajt i usprotivila se tome da se njen rukopis koristi bez priznanja. G-đa Vajt je bila veoma ljuta i ošamarila je po licu. Spomenula je tu okolnost jednom od propovjednika i odmah je otpuštena sa posla gospođe Vajt i vratila se u Ameriku.“ (John H. Kellogg's letter to E.S. Ballenger, January 9, 1936)

spise. Elen Vajt se teško može nazvati „prepisivačem“ jer ona gotovo uvijek kad prepisuje preformuliše i poboljšava originalnog autora kada koristi tuđi materijal... Možda najštetniji dokaz koji se pojavljuje je da je, bez obzira na pomoć, ljudsku ili natprirodnu, Elen imala nevjerojatnu sposobnost da se vrati i pokupi novi materijal svaki put kada bi se radila „reciklaža“ knjiga. Ponekad su misli, riječi i rečenice koje su preuzete od jednog autora u ranim fazama bile izbrisane u kasnijem proizvodu (kao npr. u *Čežnji vjekova*). Ponekad je zamijenjen naglasak istog autora. Ali ponekad (naročito kada je rano kopiranje bilo opsežno) materijal bi se crpio iz drugih izvora na takav način da se boja novih niti ne sukobljava sa konačnim uzorkom tkanine koja se tkala kroz godine. Jasno je da su ljudski planeri dobro poznavali karte koje su koristili za sva putovanja svih tih godina.

Ako bismo progutali sve navedene kompromitujuće dokaze, a ima ih još puno, tada bismo morali kompromisno prihvatiti: apokrifne, plagijarizam, harizmatske manifestacije i ispade kao da su od Boga, razgovor sa mrtvima, rašljara, vanzemaljce na Jupiteru,⁵²⁰ kršenje zabrane za nečisto meso i ko zna šta još.

Ali moramo imati na umu ono što se naziva Božjim providjenjem.

Džon Haris, pisac knjige *Veliki učitelj*, jedan je od autora koje je Vajtova opsežno plagirala u periodu od kasnih 1880-ih do ranih 1900-ih u svojim knjigama *Čežnja vjekova* i *Put Hristu*, te svjedočanstvima, člancima, propovijedima i ličnim pismima. „Svjedočim svojoj braći i sestrama da je Hristova crkva, ma kako oslabljena i manjkava bila, jedini objekt na zemlji kome On poklanja svoju najveću pažnju.“ (The General Conference Daily Bulletin, Feb. 27, 1893, pp. 408, 409; TM 15.1) „Ali Hristova crkva, ma koliko bila oslabljena i manjkava, jedini je predmet na zemlji kojem on poklanja svoju najveću pažnju.“ (The Great Teacher, pp. 158-160, by John Harris, 1842.)

⁵²⁰ U vezi sa „vizijama“ Elen Vajt o „stanovnicima“ Jupitera i Saturna, mnogi propuštaju zapaziti konotacije koje to ima sa Stvaranjem. Pod hipotetičkom pretpostavkom da na tim planetama ima života, one bi morale biti stvorene kad i Zemlja, jer pripadaju našem univerzumu. Međutim, g-đa Vajt govori o tim „ljudima“ da nikad nisu pali u grijeh, što bi podrazumijevalo da postoje znatno prije Zemljana. To dodatno ukazuje o kakvim se besmislicama i zbrci radi i izaziva sumnje koliko je ona u stvari raspolagala sa zdravim razumom.

Božji Plan spasenja se ispunjava bez obzira na kvalitet ljudi koji su uključeni u Djelo. To znači da Bog kroz svoje providenje može usmjeriti ljude, nesavršene i problematične kakvi jesu, da iznesu određene važne poruke za dato vrijeme koje nazivamo „sadašnjom istinom“. Iako možda nije adekvatan porediv primjer, treba se sjetiti Balama koji je, iako vođen pogrešnim motivima i koristoljubljem, dao tačno proroštvo o Izraelu, uključujući čak mesijanske najave.

Šta je sa ključnim doktrinama koje je iznio Adventni pokret?

Ovo je centralno pitanje koje opredjeljuje naš kurs. Ako pažljivo razmotrimo istoriju Adventnog pokreta, zapazićemo njihov progres u zdravim doktrinama. Sažetak osnovnih doktrina koje su iznijeli bio bi sledeći:

1. Ispunjenje najdužeg vremenskog proročanstva od 2300 dana tj. doslovnih godina i početak završene faze Hristove službe pomirenja odnosno Istražnog Božjeg suda, te shvatanje Suda u tri faze, uključujući Milenijum na Nebu i izvršni sud na zemlji.
2. Tumačenje drugih važnih proročanstava iz knjige proroka Danila i Otkrivenja, posebno 1260 dana/godina, i njihova istorijska primjena.
3. Prihvatanje subote kao autentičnog dana odmora po Božjem Zakonu, počevši od Stvaranja.
4. Prepoznavanje tri anđeoske poruke iz Otkrivenja 14. glava kao osnovnih smjernica propovijedanja Božjeg naroda prije Drugog Hristovog dolaska.
5. Biblijska doktrina o jednom Bogu i Njegovom jedinorođenom Sinu Isusu Hristu (kao što je bila definisana u ranim fundamentalnim načelima Adventista sedmog dana, jedine crkve koja je dotle prepoznala i usvojila tu istinu).
6. Opovrgavanje dogme o besmrtnosti duše u bilo kojem obliku zagrobnog života, posebno nauke o vječnom paklu.
7. Balansirana poruka o jevanđelju i opravdanju vjerom koja ne

negira obaveznost Božjeg Zakona.

8. Shvatanje potrebe za zdravstvenom reformom koja, prije svega, podrazumijevanja nekonzumiranje hrane koja se u Bibliji klasifikuje kao „nečista“ i uvođenje što zdravijeg načina života i ishrane.

Sve navedene doktrine su dokazive uz pomoć Biblije i istorije. One se ne mogu oboriti validnom argumentacijom i nijedna ne zavisi od toga da li je Elen Vajt zaista pravi Božji prorok ili nije. Takođe ne zavisi ni od nedefinisanog (neodlučnog) odnosa prema Elen Vajt. Zašto? Iz prostog razloga što ih ona nije ni iznijela. Njena uloga bila je više u potvrđivanju doktrina koje je nosio Adventni pokret. Na određeni način kao da je kaskala za njima, bilo da su trendovi progresivni ili manipulativni (što je babi milo, to se babi snilo), kao što je to recimo slučaj sa nastojanjima crkvenog vođstva da afirmiše trinitarsku teologiju ili uvođenja obaveze prilaganja desetka u novcu. Dakle, ako je Bog zaista naknadno davao božansko punomoćje adventistima preko Elen Vajt, kako to da je odobravao i pogrešne stvari i učenja? Kod Mojsija ne vidimo retroaktivni obrazac: Bog je taj koji prvo daje upute a Izraelci slijede. Slično je i sa drugim biblijskim prorocima. Da li bi se Sveti Bog, Izvor svake mudrosti i znanja zaista kompromitovao na ovakav način? Bog je isuviše velik da bismo ga uvlačili u svoje subjektivne umišljaje, a to je ono što veliki broj adventista čini, podstaknuti upravo načinom rada Elen Vajt. Imajte na umu da Bog nikad nije Mojsija doveo u situaciju da ispadne glup, osim jedanput njegovom vlastitom greškom (Brojevi 20:2-13).

Stoga ni osnovne doktrine u koje vjerujemo niti sadašnji kurs ne treba da budu poremećeni bilo kakvim nalazima o Elen Vajt. Ali zbog kompromitujućih činjenica sama Elen Vajt ne može biti test za zajedništvo niti obaveza prihvatanja iste kao „Duha proroštva“ prilikom krštenja. Mi treba uvijek da budemo poštteni i otvoreni da pogledamo istini u oči, te da uvidimo njihove greške kako ih ne bismo vukli kao nasleđe i tako ometali sopstveni napredak. Naš posao je da završimo Reformaciju do kraja, poštujući nasleđe iz prošlosti u mjeri koliko to

zavređuje. Mi, dakle, ne siječemo granu na kojoj sjedimo, već „orezujemo“ one koje izgledaju kao noseće dok su iznutra crvotočne.

Gdje smo bili do sada?

Može nam se uputiti opravdano pitanje: A gdje ste bili do sada? Kako to da ste promovisali spise Elen Vajt kao „Duh proroštva“, a da ste sada postali svjesni svih ovih stvari? Možda ste opet u krivu.

Najprije, tačno je da su ljudi okupljeni oko *Instituta za izučavanje religije* uložili puno truda na prevođenju i sređivanju spisa Elen Vajt, ali kulturni odnos prema njoj nikad nije podstican.

Zašto je teško prepoznati da nešto nije u redu sa Elen Vajt?

1. Njeni spisi u velikom procentu sadrže dobar i koristan nauk. Veliki obim njenih spisa onemogućava da se stekne kompletan uvid, čak ni za života. U obilju materijala gluposti i ispadi su manje uočljivi i bolje kamuflirani.
2. Neke sumnje, kada se pojave, uglavnom bivaju potisnute tom opštom slikom.
3. Respekt prema osobi koju smatrate prorokom (bogobojažljivost) odbacuje kritičko preispitivanje kao nepoželjno.
4. Idealizovanje „proroka“ stvara tendenciju da se izgleda kontradikcije i kada je to praktično nemoguće ili da se greške pripisuju okruženju, a nikada samom „proroku“ (neki adventisti, kao Vern Bejts, posvetili su život u dokazivanju kako su spisi Elen Vajt manipulirani od Crkve, nikada ne uzimajući u obzir nju samu kao potencijalnog manipulanta).
5. Zvanična biografija Elen Vajt, kao i njeni spisi koji se najviše javno promovišu od strane Adventističke crkve, odaju utisak da je ona u svemu bila uzorna i odana hrišćanka. Kontrolori štete su vrlo vješto odradili svoj posao.
6. Prikriveni i opštoj čitalačkoj publici nepoznati harizmatički „background“ Elen Vajt (da smo bili svjesni tih činjenica oдавно bi se našla pod lupom).
7. Prikrivene činjenice o obimu njenog „pozajmljivanja“ i

pabirčenja iz raznih izvora, uključujući i one kompromitovane.

Zašto baš sada dolazimo do ovih otkrića? Rekli bismo da sve ima svoje odgovarajuće vrijeme, ako sa iskrenim i poštenim namjerama stojite u Božjem djelu. Sa činjenicama se treba suočiti, koliko god to bilo stresno. Da smo do ovoga došli ranije, vrlo je moguće da bi naši potezi bili pogrešni i da ne bismo bili sposobni napraviti selekciju između onoga što treba odbaciti, a šta ne, zbog kompromitacije titule „Božjeg glasnika“. Primjeri osoba kao što su D.M. Kenrajt, dr Vilijam S. Sadler, Valter Rea, Dirk Anderson, ... svjedoče kolika je opasnost odlaženja u drugu krajnost. Mnogi ljudi osjećaju da kada bi se ratsiljali autoriteta Elen Vajt bili bi oslobođeni neke stege i tereta. Ali to je pogrešan motiv, jer povlači za sobom liberalizam i pojačava sklonosti prihvatanja opštih zabluda hrišćanskog svijeta po imenu.

Iskušanja hrišćanskog puta su velika, i ako ih uspješno prođemo, možemo izaći samo kao jači i sposobniji da trku završimo do kraja. Sazrijevanje u mudrosti i sposobnosti prosuđivanja jedan je od najvažnijih pokazatelja da smo na pravom putu.

U zaključku, realnost o Elen Vajt je sledeća:

Ako bi insistirali da se zadrži etiketa na njenim spisima, morala bi se umetnuti još jedna riječ – „Duh harizmatiskog proroštva“. Pošto takvo proroštvo samo po sebi nije održivo, ali je pokrenuto i prihvaćeno u vjerskoj zajednici sačinjenoj uglavnom od harizmatika, uz njenu istrajnost i dovijanje da zadrži svoj status i autoritet, bio je neophodan i angažman cijele crkvene mašinerije da se prikriju greške i razne manipulacije. Organizacija Adventista sedmog dana smatrala je Elen Vajt velikim svojim adutom da bi se predstavili svijetu kao „ostatak“ i „poslednja crkva“ (vjerski elitizam). Postoji jedan naročit razlog za upornu nevoljnost da se otvoreno priznaju greške iz prošlosti. G-đa Vajt je učestvovala u podučavanju pogrešnih učenja (kao npr. zatvorenih vrata) i imala je vezane i objavljene vizije koje su to podržavale. Priznati ovo bilo bi jednako priznanju da njene „vizije“ i

„svjedočanstva“ nisu od Boga. To bi otkrilo prevaru sa „duhom proroštva“, što su sami Vajtovi morali vrlo dobro znati, jer su radili na zataškavanju, eliminaciji i izmjenama „nepoželjnih“ odlomaka. Tako je načinjena šteta i ostavljen prolaz za napade na važne doktrine posletka vremena izvana, a među samim adventistima iznutra kamenovi spoticanja.

Da se na početku svoje proročke karijere nije povezala sa Džejmсом Vajtom, takođe harizmatiski profilisanim aktivistom među milerovcima i kasnijim važnim liderom adventista sedmog dana,⁵²¹ koji je prihvatio da „menadžerira“ njene „vizije“, vrlo je vjerovatno da bi do 1850. nestala sa scene zajedno sa mnogim drugima koji su ispoljavali slične „duhovne darove“.

⁵²¹ Da je Džejms Vajt rezonovao kao tipični harizmatik, pokazuje njegova sledeća izjava: „Ja smatram da definisanje kreda stoji u direktnoj suprotnosti s darovima. Pretpostavimo sledeće: najprije odredimo kredo, definišući kako treba da vjerujemo u pogledu ovog ili onog pitanja, i kako da radimo u vezi s ovim ili onim predmetom, a recimo da takođe vjerujemo i u darove. Zatim pretpostavimo da nam Gospod, preko darova, dâ novu svetlost koja se ne slaže s našim kredom; tada će, ako smo dosljedni darovima, to odmah oboriti naš kredo. Stvaranje kreda je stvaranje ograde i podizanje prepreke za bilo kakav napredak.“ (James White, Review and Herald, October 8, 1861, p. 148)

Dodatak:
**DA LI JE ELEN VAJT „DUH PROROŠTVA“
NAJAVLJEN U OTKRIVENJU?**

Adventisti sedmog dana koriste domišljatu formulu da identifikuju Elen Vajt kao „Duh proroštva“. Prvo, oni uče da Otkrivenje 12:17 jedinstveno identifikuje adventiste sedmog dana kao ostatak koji je odan Bogu. Jedan od identifikacijskih znakova ostatka je da imaju „svjedočanstvo Isusa Hrista“. Oni uče da Otkrivenje 19:10 otključava značenje termina „Isusovo svjedočanstvo“: „...jer je svjedočanstvo Isusovo duh proroštva.“ Ovo daje prvu polovinu jednačine: Svjedočanstvo Isusovo = Duh proroštva.

Prema doktrini ASD, prava crkva ostatka mora imati proroka. Ovaj argument je uveden još 1855. Nakon svog formiranja 1863. godine, Crkva ASD je priznala da Elen Vajt ima proročki dar. Dugi niz godina crkva ASD se hvalila da proročki dar mora biti aktivan u crkvi – drugim riječima, mora postojati živi prorok u „crkvi ostatka“. Neke od knjiga Elen Vajt – preteče serije *Konflikt vjekova* – bile su pod naslovom *Duh proroštva*, a kao što je navedeno, gospođa Vajt i drugi crkveni vođe često su njena svjedočanstva (pisana ili verbalna) nazivali Duhom proroštva.

Svjedočanstvo Isusovo = Duh proroštva = Elen G. Vajt

„Božji zakon i Duh proroštva idu ruku pod ruku da vode i savjetuju crkvu, i kad god je crkva to prepoznala pokoravajući se Njegovom zakonu, duh proroštva je poslan da je vodi putem istine. Otk. 12:17: ‘I aždaja se razgnjevi na ženu, i pođe da zarati s ostatkom njenog sjemena, koji drže zapovijesti Božje i imaju svjedočanstvo Isusa Hrista.’ Ovo proročanstvo jasno ističe da će Crkva ostatka priznati Boga u Njegovom zakonu i da će imati proročki dar. Poslušnost Božjem zakonu i duh proroštva uvijek su razlikovali pravi Božji narod, a test se obično daje na **sadašnje manifestacije**.“⁵²²

⁵²² Ellen White, Loma Linda Messages, p. 33.

Nakon smrti gospođe Vajt 1915. godine, korporativni lideri ASD bili su u dilemi jer više nisu imali živog proroka. Dakle, oni su redefinirali svoja prethodna učenja i počeli da uče da Elen Vajt „živi dalje“ kroz svoja pisana djela.

Šta je zapravo „duh proroštva“?

Riječ „duh“ u Otkrivenju 19:10 dolazi od grčke riječi pneuma, što, prema Strongovom rječniku, znači strujanje zraka, daha ili duha. Riječ je korištena 386 puta u Novom savezu i nikada se ne odnosi na „dar“. Ako to ne znači dar proroštva, šta onda znači? U 1. Korinćanima 12:7-11 Biblija kaže da se Duh sveti ispoljava u duhovnim darovima. Jedan od tih darova je dar proroštva (1. Kor. 12:10). Stoga bi izraz „Duh proroštva“ bio referenca na Duha svetoga a ne na sam dar, tj. odnosi se na djelovanje Duha – donošenje istine od Isusa koja uključuje i proročku objavu – a ne na čovjeka koji ju je primio.

„Jer je svjedočanstvo Isusovo duh proroštva.“ (Otk. 19:10) U ovom kontekstu anđeo samo još jedanput potvrđuje prethodnu izjavu: „Ovo su istinite riječi Božje“ (9. stih) koje se odnose na budućnost te tako imaju konotaciju „duha proroštva“. Na samom početku Otkrivenja nalazimo da je „anđeo... Jovanu posvjedočio o riječi Božjoj i o svjedočanstvu Isusa Hrista“ (Otk. 1:1, 2).

Šta je „svjedočanstvo Isusa Hrista“?

Izraz „svjedočanstvo Isusa Hrista“ može se shvatiti na dva načina:

1. Svjedočanstvo je došlo od Isusa. Ovo naglašava Isusa kao davaoca ili (do)nosioca svjedočanstva.
2. Svjedočanstvo je o Isusu. Ovo naglašava da je Isus predmet svjedočanstva.

Zapazite kako je apostol Jovan shvatio značenje riječi „svjedočanstvo“ (*marturia*): „Ovo je taj učenik koji svjedoči o svemu tome i koji je to zapisao; i znamo da je njegovo svjedočanstvo [*marturia*] istinito.“ (Jovan 21:24)

U ovom smislu Jevanđelje po Jovanu je svjedočanstvo o Isusu. U 1. Jovanovoj 5:9-11 „svjedočanstvo“ se pominje u potpuno istom kontekstu.

Vratimo se sada Otkrivenju. U 1. glavi 9. stih stoji: „Ja, Jovan, vaš brat i drug u nevolji, i u kraljevstvu i istrajnosti u Isusu Hristu, bio sam na ostrvu zvanom Patmos za riječ Božju i **svjedočanstvo Isusa Hrista.**“

Jasno je da je Jovanovo svjedočanstvo o Isusu rezultiralo njegovim izgnanstvom na Patmos, PRIJE nego što je dobio proročka viđenja zapisana u Otkrivenju!

U Otkrivenje 6:9 nalazimo dodatnu potvrdu ispravnosti ovog razumijevanja: „Kad je Jagnje otvorilo peti pečat, vidio sam u podnožju oltara duše pobijenih **zbog riječi Božje i za svjedočanstvo** [marturia] koje su imali.“

Ovo je period progonstva i mučeništva hrišćana. Da li su oni svi obavezno bili nosioci dara proroštva ili su jednostavno nosili svjedočanstvo o Isusu Hristu? Odgovor je jasan sam po sebi.

Istorijski kontekst „ostatka“ pomenutog u Otkrivenju 12:17

Ako uzmemo u obzir vezani kontekst od 13-17. stiha, u istoričističkom tumačenju, dobijamo sledeće vremenske markere:

- 13. stih: Aždaja Sotona progoni hrišćane sa posebnim bijesom nakon neuspjeha da osujeti Hristovu misiju na zemlji.
- 14. stih: „Ženi (Božjem narodu) je dato sklonište u „pustinji“ za „vrijeme, vremena i pola vremena“ (1260 godina papske supremacije, između 538-1798. godine).
- 15. stih: Aždaja pokušava do „utopi ženu u rijeci“.
- 16. stih: „Zemlja guta rijeku“. Ovo se istorijski može samo odnositi na mnoštvo hrišćana koji su zbog progonstva Katoličke crkve morali pobjeći na novi kontinent – Ameriku, gdje ih je „zemlja“ (simbol za manje naseljena područja) sačuvala od gnjeva Sotone. SAD se formiraju kao protestantska slobodna zemlja, bezbjedna destinacija za hrišćane.

- 17. stih: „Tada se aždaja razgnjevila na ženu i otišla da ratuje s ostatkom njenog sjemena, sa onima koji drže uputstva Božja i imaju svjedočanstvo Isusa Hrista.“ Ako pretpostavimo da se ovaj stih odnosi na posebno usmjerene aktivnosti Sotone da uništi „ostatak“, da li je to istorijska istina? Jeste. Protestantizam u Americi je podrivan na razne načine, spolja i iznutra, uključujući posebno harizmatički pokret koji je sabotirao Božje djelo i izvrgavao hrišćane ruglu i podsmijehu. Rat Sotone protiv „ostatka“ trajaće sve do Hristovog drugog dolaska. Ali moramo zapamtiti da su dvije glavne kvalifikacije za „ostatak“ držanje uputstava Božjih i imanje svjedočanstva Isusa Hrista. **To je uslov koji važi za kompletnu hrišćansku eru.** Ovo ukazuje na neophodnost držanja Božjeg Zakona i nošenje autentičnog Hristovog svjedočanstva (jevanđelja), a ne na imanje „dara proroštva“ kao ekskluzive kojom će mahati neka vjerska zajednica ili sekta.

Zaključujemo, dakle, da je adventistička teza o poistovjećivanju „duha proroštva“ iz Otkrivenja sa Elen Vajt (ili njenim spisima) ništa drugo do marketinško-propagandna improvizacija.

Institut za izučavanje religije